

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:

<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Sprogforeningens.
ALMANAK
for
1910.

Udgiven og Ansvarhavende: M. Andresen

Danskerens Historie Online
Danske Sprogforenings Bibliotek

Sprogforeningens

Almanak

for

* * 1910 * *

17de A r g a n g.

Udgiver: M. Andresen, Aabenraa.

— . 22 . —

Aabenraa.

Trykt i „Sejmbals“ Trykkeri.

Nærværende Aar

regnes efter Kristi Fødsel 1910.

Siden Reformationen	393
„ Indførelsen af den Julianiske Kalender	1955
„ „ „ „ Gregorianiske „	328
„ „ „ „ forbedrede „	210
„ Bogtrykkerkunstens Opfindelse	470

Formørkelser.

I Aaret 1910 finder der 2 Solførørkelser og 2 Maaneførørkelser Sted, af hvilke imidlertid kun den anden Maaneførørkelse vil være synlig hos os.

1. En hos os usynlig fuldstændig Solførørkelse den 9. Maj. Den begynder Kl. 4.39 om Morgenen i det indiske Ocean og ender Kl. 8.46 om Formiddagen mellem Australien og Ny-Guinea.

2. En hos os usynlig fuldstændig Maaneførørkelse den 24. Maj fra Kl. 4.47 til Kl. 8.22 om Morgenen. Den vil være synlig i det sydvestlige Evropa, i Afrika med Undtagelse af de nordøstlige Egne og i Amerika med Undtagelse af Alaska. Hos os gaar Maanen ned, inden Førørkelseren begynder.

3. En hos os usynlig delvis Solførørkelse den 2. November. Den begynder Kl. 12.51 om Natten i det østlige Sibirien og ender Kl. 5.26 om Morgenen i Nærheden af Sandwichs-Øerne. Den strækker sig over det nordlige Asien, Japan, Nordspidsen af Amerika og det mellemste Parti af det stille Oceans nordlige Halvdel.

4. En hos os synlig fuldstændig Maaneførørkelse fra den 16. November om Aftenen Kl. 11.44 til den 17. November om Morgenen Kl. 2.58. Den er synlig i næsten hele Asien, i Evropa, Afrika og Amerika.

Imellem Jul og Fastelavn er der 6 Uger 1 Dag,
og imellem Pinse og Advent er der 28 Uger.

Festregning og Aarstiderne 1910.

Føraaret begynder b. 21. Mars.	}	Fastelavns Søndag b. 6. Februar.
Sommeren . . . . . b. 22. Junl.		Paaske dag b. 27. Mars.
Østeraaret . . . . . b. 23. September.		Pinse dag b. 15. Maj.
Vinteren . . . . . b. 22. December.		Første Advent b. 27. November.
Det gyldne Tal er 11. Epokken XIX		Andst Bededag b. 22. April.
Søndagsbøgtavet er B. Solcirkelen 16.	Preussisk Bededag b. 16. November.	

Højvandet ved Nordflesvigs Bøsthyt.

Højvandet er udregnet paa Grundlag af Flodtablerne i den af det nyeste Indenrigsministerium udgivne „Nautisches Jahrbuch“ og egne Jagttagelser.

De for hver Dags Formiddag og Eftermiddag anførte Klokketallet angiver Højvandet ved Romø Havn og Vallum „Korested“. For at finde Flodtiden ved Skærbæk Brohoved maa man lægge 20 Minutter, ved Odden paa Nordland Romø omtrent 10 Minutter og ved Højer Slujs 50 Minutter til.

Lavvandet indtræder $6\frac{3}{4}$ —7 Timer efter Højvandet.

Vore Flodtabler. De, der bruger Flodtablerne, vil sikkert undre sig over, at der i Klar er adskillige Tilfælde, hvor den ene Flod indtræder til samme Tid som den foregaaende. Grunden dertil er, at i de officielle Tabeller, der ligger til Grund for vore Beregninger, har man fra i Klar af taget en Faktor, der før lobes ud af Betragtning, nemlig den daglige Ulighed, med i Beregningen. At den tages med i Betragtning, medfører, at der til visse Tider kun bliver en Tidsforskel paa ganske faa Minutter mellem to paa hinanden følgende Flodtider. Her, hvor Tiderne kun er angivne i Kvarter — nøjagtigere Angivelser har jo ingen praktisk Værdi — fører dette til, at Klokketallet for to paa hinanden følgende Floder i saadanne Tilfælde tit bliver et og det samme. Følge de gjorte Jagttagelser kommer man derved nærmere til Virkeligheden. Hvad der saaledes ved første Øjcast vil forekomme mange som en Unøjagtighed, er i Virkeligheden en større Nøjagtighed.

Beregningerne er udførte af Thade Peterjen, Haderslev.

Bemærkninger vedrørende Kalenderen.

Dagen begynder Kl. 12 om Natten; alle Tiderne fra Midnat til Middag regnes til Morgen, og alle Tiderne fra Middag til Midnat til Aften. Klokketallet angiver den mellemeuropæiske Tid.

T e s t t a b e l.

De foranderlige Fester bestemmes alle efter Vaaske.

Mar	Vaaske	Vinse	I. Advent	Antal af Ephphanias-, Trinitatis- Søndage.	
1910	27. Martz	15. Maj	27. Noobr.	2	26
1911	16. April	4. Juni	9. Decbr.	5	24
1912	7. April	26. Maj	1. Decbr.	4	25
1913	23. Martz	11. Maj	30. Noobr.	1	27
1914	12. April	31. Maj	29. Noobr.	4	24
1915	4. April	23. Maj	28. Noobr.	3	25

Januar 1910.

D. C. N.

Ulugmaaned.

31 Dage

Se Anm. 3. S.
Soinande

Ejtm. Form. Jm. Em.

1. Uge. **Kristi Omstørelse.** Luk. 2, 21.

2. Række: Matth. 6, 5—13.

L.	1	Mytar	10.39	11.56	Solen Jorden nærmest	6	6½
----	---	-------	-------	-------	----------------------	---	----

2. Uge. **Da Herodes var død.** Matth. 2, 19 til Enden.

2. Række: Matth. 2, 13—18.

E.	2	S. e. Mytar	11.52	12.07	Abel	6½	7
M.	3	Enoch	Morg.	12.17	☉ f. Kv. 2 Ejtern.	7½	7½
Ti.	4	Methusalem	1.03	12.25	Maanen Jorden fjærn.	8	8½
D.	5	Simeon	2.15	12.35	} Sol op 8.50, ned 4.07 } Tusmørket varer 52'	9	9½
L.	6	S. 3 Konger	3.29	12.47		10	10½
F.	7	Knud Hertug	4.44	1.03		11	11½
L.	8	Erhard	6.02	1.25		12	—

3. Uge. **Da Jesus var 12 Aar gammel.** Luk. 2, 42 til Enden.

2. Række: Mark. 10, 13—16.

E.	9	S. e. h. 3 Kong.	7.17	1.56	Julianus	12½	1
M.	10	Paul Eremit	8.26	2.43		1½	1½
Ti.	11	Hyginus	9.21	3.47	☉ n. M. 1 Ejtern.	2½	2½
D.	12	Reinhold	10.01	5.05	} Sol op 8.45, ned 4.18 } Tusmørket varer 50'	2½	3½
L.	13	Nilarius	10.30	6.32		Præs. Mariæ Jøbfelsd.	3½
F.	14	Felig	10.49	8.01		4½	4½
L.	15	Maurus	11.05	9.30		5	5½

4. Uge. **Brylluppet i Kana.** Joh. 2, 1 til 11.

2. Række: Luk. 19, 1—10.

E.	16	S. e. h. 3 Kong.	11.18	10.57	Marcellus	5½	6½
M.	17	Antonius	11.29	Morg.	Maanen Jorden nærm.	6½	7
Ti.	18	Bisca	11.41	12.24	☉ f. Kv. 11 Form.	7½	7½
D.	19	Pontianus	11.55	1.53	} Sol op 8.38, ned 4.30 } Tusmørket varer 49'	8	8½
L.	20	Jab. og Sebast.	12.14	3.21		9	9½
F.	21	Agnes	12.37	4.50		10½	11
L.	22	Vincentius	1.12	6.14		11½	—

5. Uge. **Arbejderne i Vingarden,** Matth. 20, 1 til 16.

2. Række: Matth. 25, 14—30

E.	23	Septuagesima	2.01	7.27	Emerentius	12½	12½
M.	24	Timotheus	3.06	8.23		1½	1½
Ti.	25	Pauli Omvend.	4.23	9.02	☺ f. M. 1 Ejtm.	2½	2½
D.	26	Polycarpus	5.43	9.29	} Sol op 8.28, ned 4.44 } Tusmørket varer 48'	3	3½
L.	27	Chrysostronus	7.02	9.48		Kæj. Wilhelm II.s Fjeb.	3½
F.	28	Carol. Magr.	8.19	10.02		4½	4½
L.	29	Valerius	9.34	10.13		5	5½

6. Uge. **De fire Slags Sædejord.** Luk. 8, 4 til 15.

2. Række: Mark. 4, 26—32

E.	30	Sægeslima	10.46	10.23	Lovise	5½	6
M.	31	Vigilius	11.58	10.32		6	6½

Februar 1910. D. C. N. Hlidemaaned. 28 Dage. Se Num. 3. S. Sejnanbe

		Form.	Form.		Fm.	Em.	
Ti.	1	Brigida	Morg.	10.42	Maanen Jorden fjærnest	6½	7½
D.	2	Knudelmisje	1.11	10.54	{ Sol op 8.16, ned 4.59 { Tussmørket varer 46' { C f. Kv. 12 Middag	7½	7½
T.	3	Blajus	2.25	11.07		8	8½
F.	4	Beronica	3.40	11.24		8½	9½
L.	5	Mgathe	4.57	11.51		9½	10½

7. Uge. **Kristi Daab.** Matth. 3, 13 til Enden.

2. Række: Luk. 18, 31 til Enden.

G.	6	Fastelavn	6.08	12.30	{ Qvintagejima { Eitomihi	11	11½
M.	7	Richard	7.09	1.26		{ Dorothea	—
Ti.	8	Hvide Tirsdag	7.57	2.39	Corintha	12½	1½
D.	9	Afte-Onsdag	8.30	4.05	{ Apollonia. Sol op 8.02, { ned 5.15. Tussm. v. 45'	1½	2½
T.	10	Scholastika	8.53	5.36		☉ u. Maane 2 Morg.	2½
F.	11	Euphrosyne	9.10	7.07		3½	4
L.	12	Eufalia	9.24	8.39	Maanen Jorden nærm.	4	4½

8. Uge. **Jesús fristes af Djævelen.** Matth. 4, 1 til 11.

2. Række: Luk. 22, 24—32.

G.	13	1. S. i Fasten	9.36	10.09	{ Qvadragejima { Invocavit	4½	5½
M.	14	Valentinus	9.58	11.39		{ Benignus	5½
Ti.	15	Faustinus	10.02	Morg.	{ Juliane. Sol op 7.45, { ned 5.28. Tussm. v. 43'	6½	6½
D.	16	Tamperdag	10.19	1.08		{ ☽ f. Kv. 8 Aften.	7
T.	17	Findanns	10.40	2.38		7½	8
F.	18	Concordia	11.11	4.03		8½	9
L.	19	Ammon	11.54	5.19		9½	10½

9. Uge. **Den kanariske Kvinde.** Matth. 15, 21 til 28.

2. Række: Mark. 9, 17—29.

G.	20	2. S. i Fasten	12.53	6.19	Reminiscere. Eucharias.	11	11½
M.	21	Samuel	2.06	7.02		—	12½
Ti.	22	Peters Stol	3.24	7.32		1	1½
D.	23	Papias	4.43	7.53	{ Sol op 7.31, ned 5.43 { Tussmørket varer 43'	2	2½
T.	24	Matthias	6.01	8.09		☺ f. M. 5 Morgen	2½
F.	25	Victorinus	7.17	8.20		3½	4
L.	26	Jnger	8.31	8.30		4	4½

10. Uge. **Jesús drev en Djævel ud.** Luk. 11, 14 til 28.

2. Række: Joh. 8, 42—51.

G.	27	3. S. i Fasten	9.42	8.39	Denli. Leander	4½	5
M.	28	Ellegaard	10.55	8.48	Maanen Jorden fjærn.	5	5½

Marts 1910.

D. C. N.

Tordmaaned. 31 Dage.

Se Ann. 3. S. Søjvande

		Form.	Form.		fm.	Em.	
Ti.	1	Mibinus	Morg.	8.58	} Sol op 7.15, ned 5.57 } Tusmorket varer 42'	5½	6
D.	2	Simplicius	12.09	9.10		6	6½
T.	3	Kunigunde	1.24	9.26		6¾	7
F.	4	Mirianus	2.40	9.48		7¼	7½
L.	5	Theophilus	3.53	10.20		8	8¼

11. Uge. Jesus bespiser 5000 Mand. Joh. 6, 1 til 15.

2. Række: Joh. 6, 35—51.

S.	6	Midsfaste	4.57	11.08	Latere. Gotfred.	9	9½
M.	7	Perpetua	5.50	12.12		10½	10¾
Ti.	8	Beata	6.28	1.31	} Sol op 6.57, ned 6.12 } Tusmorket varer 42'	11¾	—
D.	9	40 Nidbere	6.55	3.01		12¼	1
T.	10	Edel	7.14	4.34		1¼	2
F.	11	Thala	7.29	6.07	☉ n. M. 1 Eterm.	2¼	2¾
L.	12	Gregorius	7.42	7.41	Maanen Jorden nærm.	3	3½

12. Uge. Engelen Gabriel udsendes. Luk. 1, 26 til 38.

2. Række: Luk. 1, 46—56.

S.	13	5. S. i Fasten	7.53	9.14	Zudica. Macebonius.	3¾	4¼
M.	14	Eutychius	8.07	10.48		4½	5
Ti.	15	Zacharias	8.23	Morg.	} Sol op 6.40, ned 6.25 } Tusmorket varer 42'	5	5½
D.	16	Gudmund	8.42	12.21		5¾	6¼
T.	17	Gertrud	9.10	1.51		6½	6¾
F.	18	Alexander	9.50	3.12	☉ i. Kv. 5 Morg.	7¼	7½
L.	19	Joseph	10.45	4.17		8¼	8¾

13. Uge. Jesu Indtog i Jerusalem. Matthy. 21, 1 til 9.

2. Række: Mark. 14, 3—9.

S.	20	Palme søndag	11.53	5.05	Gordius	9½	10
M.	21	Benedictus	1.09	5.38	} Høraarets Begyndelse } Jævnudgaa	11	11½
Ti.	22	Paulus	2.29	6.01		—	12½
D.	23	Fidelis	3.47	6.17	} Sol op 6.22, ned 6.39 } Tusmorket varer 42'	12¾	1½
T.	24	Skærtorsdag	5.03	6.29		1¼	2¼
F.	25	Langfredag	6.17	6.40	} Maria Bedud. } ☉ i. M. 9 Afsten	2½	3
L.	26	Gabriel	7.29	6.48		3	3½

14. Uge. Kristi Opstandelse. Mark. 16, 1 til 7.

2. Række: Matthy. 28, 1—8.

S.	27	Vaasfledag	8.42	6.56	Castor	3½	4
M.	28	2. Vaasfledag	9.56	7.05	} Eustachius. } Maanen Jorden fjærnest	4	4½
Ti.	29	Jonas	11.10	7.16		4½	5
D.	30	Quirinus	Morg.	7.30	} Sol op 6.04, ned 6.53 } Tusmorket varer 42'	5	5½
T.	31	Valbina	12.26	7.49		5¼	5¾

April 1910.

D. C. N.

Faaremaaheb. 30 Dage.

Se Anm. 3. S.
Sejvande

		Form.	Form.		Jm.	Em
F.	1 Hugo	1.40	8.16		6	6½
L.	2 Theodosius	2.47	8.55		6½	7

15. Uge. **Jesús kom ind ad Iufte Døre.** Joh. 20, 19 til Enden.

2. Række: Joh. 25, 15—19.

G.	3	1. S. c. Vaaste	3.44	9.52	} Quasimodo. Nicatas. C i. Kv. 2 Morg.	7½	7¾
M.	4	Ambrosius	4.27	11.03		8½	9
Ti.	5	Trene	4.57	12.27	} Sol op 5.46, ned 7.06 Tusmørket varer 43'	9¾	10½
D.	6	Sixtus	5.18	1.56		11½	11¾
F.	7	Egesippus	5.34	3.29		—	12½
F.	8	Janus	5.48	5.03		12¾	1½
L.	9	Procopius	5.59	6.38	⊙ u. M. 10 Aften	1¾	2½

16. Uge. **Jesús er den gode Hjrde.** Joh. 10, 11 til 16.

2. Række: Joh. 10, 22—30.

G.	10	2. S. e. Vaaste	6.12	8.13	} Misericordia Domini. Ezechiel.	2½	3
M.	11	Leo	6.25	9.50		3½	3¾
Ti.	12	Julius	6.44	11.27	} Sol op 5.29, ned 7.20 Tusmørket varer 45'	4	4½
D.	13	Justinus	7.08	Morg.		4¾	5½
F.	14	Tiburtius	7.44	12.57		5½	5¾
F.	15	Dhymia	8.34	2.11		6½	6½
L.	16	Mariane	9.40	3.06	⊙ f. Kv. 3 Eterm.	7	7¾

17. Uge. **Kristi Bortgang til Faderen.** Joh. 16, 16 til 23.

2. Række: Joh. 14, 1—11.

G.	17	3. S. c. Vaaste	10.56	3.44	} Jubilate. Anicetus.	8	8½
M.	18	Gentherius	12.16	4.09		9¾	9¾
Ti.	19	Daniel	1.35	4.26	} Sol op 5.12, ned 7.33 Tusmørket varer 46'	10¾	11½
D.	20	Sulpicius	2.51	4.39		—	12½
F.	21	Florentinus	4.06	4.49		12½	1
F.	22	Dauft Beded.	5.19	4.58	Tajus	1¾	1¾
L.	23	Georgius	6.30	5.06		2	2½

18. Uge. **Den Selligaands Sendelse.** Joh. 16, 5 til 15.

2. Række: Joh. 8, 28—36.

G.	24	4. S. c. Vaaste	7.43	5.15	} Cantate. Albertus (⊙) f. M. 2 Eftm.	2½	2¾
M.	25	Marlus	8.58	5.25		3	3½
Ti.	26	Cletus	10.14	5.37	} Sol op 4.54, ned 7.49 Tusmørket varer 48'	3½	4
D.	27	Ananias	11.29	5.54		4	4½
F.	28	Vitalis	Morg.	6.18		4½	4¾
F.	29	Peter Marthyr	12.40	6.53		5	5½
L.	30	Severus	1.40	7.42		5½	5¾

Maj 1910.

D. C. N.

Majmaaned.

31 Dage.

Se Anm. 3. S.
Højvande

Form. Form.

Fm. Em.

19. Uge. **Veder i Jesu Navn!** Joh. 16, 23 til 28.

2. Række: Joh. 17, 1-11.

6.	1	5. S. e. Vaaste	2.27	8.47	Rogate. Phil. og Jacob.	6½	6½
M.	2	Athanajus	3.00	10.04	C i. Kv. 2 Ejterm.	7	7½
Ti.	3	Korsmisje	3.24	11.30	} Sol op 4.40, ned 8.00 } Tusmørket varer 51'	8	8½
D.	4	Florian	3.41	12.59		9½	10
L.	5	Simmelfartdd.	3.54	2.28	Gothard	11	11½
F.	6	Joh. a. Port.	4.06	4.00	De syde Nætter begynder	—	12½
L.	7	Flavia	4.17	5.34		12½	1

20. Uge. **Naar Trosteren kommer.** Joh. 15, 26 til 16,4.

2. Række: Joh. 17, 20 til Enden.

6.	8	G. S. e. Vaaste	4.29	7.11	} Graudi. Stanislaus. } Maanen Jorden nærm.	1½	1½
M.	9	Caspar	4.45	8.49		} U n. M. 7 Form.	2½
Ti.	10	Gordianus	5.06	10.25	} Uhytlig Solformørkelse } Sol op 4.26, ned 8.13 } Tusmørket varer 53'	3	3½
D.	11	Marertus	5.36	11.51		3¾	4
L.	12	Pancratius	6.20	Morg.	4½	4½	
F.	13	Jugennus	7.22	12.58		5	5½
L.	14	Kristian	8.38	1.44		6	6½

21. Uge. **Hvo mig elsker.** Joh. 14, 23 til Enden.

2. Række: Joh. 14, 15-21.

6.	15	Vinsedag	9.59	2.14	Sophie	6½	7
M.	16	2. Vinsedag	11.21	2.34	} Sara. } U f. Kv. 3 Morgen	7½	8
Ti.	17	Bruno	12.39	2.48		} Erik	8½
D.	18	Tauverdag	1.54	2.59	} Sol op 4.14, ned 8.26 } Tusmørket varer 56'	10½	10½
L.	19	Potentiana	3.07	3.09		11½	11½
F.	20	Angelica	4.19	3.17		—	12½
L.	21	Helene	5.32	3.25	Maanen Jorden fjærnest	12½	1

22. Uge. **Kristus og Nifodemus.** Joh. 3, 1 til 15.

2. Række: Matt. 28, 18 til Enden.

6.	22	Trinitatis.	6.46	3.34	Castus	1½	1½
M.	23	Desiderius	8.02	3.45	} ☺ i. M. 7 Form. } Uhytlig Maaneformørk.	2	2½
Ti.	24	Ejther	9.18	4.00		2½	3
D.	25	Urbanus	10.31	4.21	} Sol op 4.03, ned 8.37 } Tusmørket varer 59'	3½	3½
L.	26	Veda	11.35	4.52		3¾	4
F.	27	Lucian	Morg.	5.37		4½	4½
L.	28	Wilhelm	12.27	6.37		4½	5

23. Uge. **Den rige Mand.** Luf. 16, 19 til Enden.

2. Række: Luf. 12, 13-21.

6.	29	1. S. e. Trinitat.	1.03	7.51	Magimimus	5½	5½
M.	30	Bigand	1.29	9.14		6	6½
Ti.	31	Petronella	1.47	10.39	C i. Kv. 11 Aften	7	7½

Juni 1910.

D. C. N.

Stærsummer. 30 Dage.

Se Anm. 3. S. Søjvande

Forn. Eftm.

Fm. Em.

D.	1	Nikomedes	2.02	12.06	} Sol op 3.55, ned 8.47 } Tusmørket varer 63'	7½	8½
F.	2	Marcellinus	2.13	1.33		9	9½
F.	3	Erasmus	2.24	3.03	} Frederik VIII.s Fødsdg.	10½	10½
L.	4	Dytatus	2.35	4.35		11½	11½

24. Uge. **Den store Nadvere.** Luf. 14, 16 til 24.

2. Række: Luf. 14, 25 til Enden.

G.	5	3. S. c. Trinitat.	2.48	6.11	Bonifacius. Grundlovsd.	—	12½
M.	6	Norbertus	3.06	7.48	Maanen Jorden nærmest	12½	1½
Ti.	7	Jeremias	3.30	9.21	☾ n. M. 2 Efterm.	1½	2½
D.	8	Medardus	4.07	10.39	} Sol op 3.49, ned 8.55 } Tusmørket varer 65'	2½	3
F.	9	Prinns	5.01	11.36		3½	3½
F.	10	Amphrius	6.12	Morg.		4½	4½
L.	11	Barnab. Apost.	7.35	12.14		5	5½

25. Uge. **Det fortabte Aar.** Luf. 15, 1 til 10.

2. Række: Luf. 15, 11 til Enden.

G.	12	3. S. c. Trinitat.	8.59	12.38	Basilius	5½	6
M.	13	Christus	10.21	12.54		6½	6½
Ti.	14	Mufinus	11.39	1.07	☾ i. Kv. 5 Efterm.	7½	7½
D.	15	Vitus	12.53	1.18	} Sol op 3.46, ned 9.00 } Tusmørket varer 67'	8½	8½
F.	16	Thcho	2.05	1.26		9½	9½
F.	17	Botolphus	3.18	1.34		10½	10½
L.	18	Leontius	4.32	1.44	Maanen Jorden fjærnest	11½	11½

26. Uge. **Været barmhjærtige!** Luf. 6, 36 til 42.

2. Række: Matth. 5, 43 til Enden.

G.	19	4. S. c. Trinitat.	5.47	1.54	Gervafius.	—	12½
M.	20	Ehlverius	7.04	2.07	☾ i. M. 9 Aften	12½	1
Ti.	21	Albanus	8.19	2.26	} Sol op 3.46, ned 9.03 } Tusmørket varer 68'	1½	1½
D.	22	10,000 Mart.	9.27	2.53		2	2½
F.	23	Paulinus	10.24	3.33	Solfværv	2½	3
F.	24	St. Hansdag	11.05	4.28	Marets længste Dag	3½	3½
L.	25	Prosper	11.34	5.40	Commerens Begyndelse	4	4½

27. Uge. **Jesús lærer af Skibet.** Luf. 5, 1 til 11.

2. Række: Matth. 16, 13—26.

G.	26	5. S. c. Trinitat.	11.54	7.01	Pelagius	4½	4½
M.	27	Søjvoverdag	Morg.	8.26		5½	5½
Ti.	28	Eleonora	12.10	9.53	} Sol op 3.49, ned 9.03 } Tusmørket varer 67'	6	6½
D.	29	Petr. og Paul	12.21	11.18		6½	7
F.	30	Lucina	12.33	12.44	☾ i. Kv. 6 Morg.	7½	8

Juli 1910.

D. C. N.

Drømemaaned.

31 Dage

Se Ann. 8. S. Døjsande

		Form.	Eftm.		
				Form.	Em.
F.	1	Theobaldus	12.43	2.13	8½ 9
L.	2	Marie Bejog.	12.55	3.43	9½ 10

28. Uge. **Farisæernes Netfærdighed.** Matth. 5, 20 til 26.
2. Række: Matth. 19, 16—26.

S.	3	G. S. c. Trinitat.	1.09	5.17	Cornelius	10½ 11½
M.	4	Ulricus	1.29	6.50	Maanen Jorden nærm.	11½ —
Ti.	5	Aushelms	1.59	8.13	Solen Jorden fjærn.	12½ 12½
D.	6	Dion	2.44	9.22	Sol op 3.54, ned 9.00 Tusmørket varer 65' ☉ n. N. 10 Aften.	1½ 2
L.	7	Billebalbus	3.48	10.09		2½ 2½
F.	8	Kjeld	5.07	10.40		3½ 3½
L.	9	Sostrata	6.33	10.59		4 4½

29. Uge. **Jesús bospiser 4000 Mand.** Mark. 8, 1 til 9.
2. Række: Matth. 10, 24—31.

S.	10	7. S. c. Trinit.	7.57	11.14	Rind Konge	4½ 5
M.	11	Josva	9.19	11.25		5½ 5½
Ti.	12	Henrik	10.35	11.34	Sol op 4.02, ned 8.54 Tusmørket varer 62'	6½ 6½
D.	13	Margarethe	11.50	11.42		6½ 7
L.	14	Bonaventura	1.03	11.51	☉ i. Kv. 9 Form.	7½ 7½
F.	15	Apostf. Defing	2.17	Morg.		8½ 8½
L.	16	Eujanne	3.31	12.01	Maanen Jorden fjærn.	9½ 9½

30. Uge. **De falske Profeter.** Matth. 7, 15 til 21.
2. Række: Matth. 7, 22 til Enden.

S.	17	8. S. c. Trinit.	4.47	12.13	Megius	10 10½
M.	18	Arnolphus	6.03	12.29		11½ 11½
Ti.	19	Justa	7.15	12.53	Sol op 4.12, ned 8.45 Tusmørket varer 59'	— 12½
D.	20	Elias	8.16	1.28		12½ 1
L.	21	Evemus	9.04	2.18		1½ 1½
F.	22	Maria Magd.	9.37	3.25	☉ f. Maane 10 Form.	2½ 2½
L.	23	Apollinarius	10.00	4.45	Hundedagene begynder	3½ 3½

31. Uge. **Den utro Husfoged.** Luk. 16, 1 til 9.
2 Række: Luk. 12, 32—48.

S.	24	9. S. c. Trinit.	10.17	6.10	Christina	3½ 4
M.	25	Jacobus	10.29	7.38		4½ 4½
Ti.	26	Anna	10.40	9.05	Sol op 4.24, ned 8.34 Tusmørket varer 56'	5½ 5½
D.	27	Martha	10.51	10.32		5½ 6
L.	28	Kurelius	11.02	11.59		6½ 6½
F.	29	Huf	11.15	1.27	☉ i. Kv. 11 Form.	7½ 7½
L.	30	Abdon	11.33	2.59	Maanen Jorden nærmest	8 8½

32. Uge. **Jesús græder over Jerusalem.** Luk. 19, 41 til Enden.
2. Række: Matth. 11, 16—24.

S.	31	10. S. c. Trinit.	11.58	4.51	Germanus.	9 9½
----	----	-------------------	-------	------	-----------	------

		Form.	Ejtm.			Form.	Em.
M.	1	Peters Føngj.	Morg.	5.56			10 10½
Ti.	2	Hannibal	12 35	7.09	} Sol op 4.36, ned 8.21 } Tusmørket varer 53'		11½ —
D.	3	Rifodenus	1.30	8.03			12½ 12½
T.	4	Dominicus	2.43	8.39		1½ 1½	
F.	5	Osvaldus	4 06	9.02	⊙ n. M. 8 Form.		2½ 2½
L.	6	Kristi Forklar.	5.32	9 18			3½ 3½

33. Uge. Farisæeren og Tolderen. Luf. 18, 9 til 14.

2. Række: Luf. 7, 36 til Enden.

S.	7	11. S. c. Trinit.	6.55	9.30	Donatus	4	4
M.	8	Ruth	8.15	9.40	De lyse Nætter ophører	4½	4½
Ti.	9	Romanns	9.31	9.49	} Sol op 4.48, ned 8.07 } Tusmørket varer 51'	5½	5½
D.	10	Laurentius	10.46	9.58			5½
T.	11	Herman	12.00	10.07	Maanen Jorden fjærnest	6½	6½
F.	12	Clara	1.15	10 18		6½	7
L.	13	Hippolytus	2.30	10.32	⊙ j. Kv. 3 Morgen	7½	7½

34. Uge. Den Døve og Stumme. Mark. 7, 31 til Enden.

2. Række: Matth. 12, 31—42.

S.	14	12. S. c. Trinit.	3.46	10.52	Eusebius	8	8½
M.	15	Marie Himlf.	4.59	11.21		9	9½
Ti.	16	Kodus	6.05	Morg.	} Sol op 5.01, ned 7.51 } Tusmørket varer 48'	10	10½
D.	17	Anastatius	6.59	12.05			11½
T.	18	Agapetus	7.38	1.06		—	12½
F.	19	Sebaldus	8.04	2.22		1½	1½
L.	20	Bernhard	8.22	3.48	⊙ j. M. 8 Aften	2	2½

35. Uge. Samaritaneren og Leviten. Luf. 10, 23 til 37.

2. Række: Matth. 20, 20—28.

S.	21	13. S. c. Trinit.	8.37	5.16	Salomon	2½	3
M.	22	Symphorian	8.48	6 46		3½	3½
Ti.	23	Zachæus	8.59	8.16	Hundebagene ender	4½	4½
D.	24	Bartolomæus	9.10	9.44	} Sol op 5.14, ned 7.35 } Tusmørket varer 46'	5	5
T.	25	Ludvig	9.22	11.14		Maanen Jord. nærmest	5½
F.	26	Trenæus	9.38	12.46		6½	6½
L.	27	Gebhardus	10.00	2.18	⊙ j. Kv. 4 Efterm.	6½	7

36. Uge. De 10 Syedalske. Luf. 17, 11 til 19.

2. Række: Joh. 5, 1—15.

S.	28	14. S. c. Trinit.	10.33	3.46	Augustinus	7½	7½
M.	29	Joh. Høsh.	11.21	5.02		8½	9
Ti.	30	Benjamin	Morg	6.01	} Sol op 5.28, ned 7.18 } Tusmørket varer 44'	9½	10½
D.	31	Bertha	12.27	6.40			11½

		Form.	Eftm.			Jm.	Em.
I.	1 Egidius	1.46	7.07			—	12½
F.	2 Elisa	3.10	7.24			1½	1½
L.	3 Seraphia	4.34	7.37	D n. M. 7 Aften.		2½	2½

37. Uge. **Jungen kan tjene to Herrer.** Matth. 6, 24 til Enden.
2. Række: Luf. 10, 38 til Enden.

G.	4 15. S. c. Trinit.	5.55	7.48	Theodosia	3	3
M.	5 Regina	7.13	7.56		3½	3½
Ti.	6 Magnus	8.28	8.06	{ Sol op 5.40, ned 7.01 Tusmørket varer 44'	4½	4½
D.	7 Robert	9.43	8.14		4½	4½
I.	8 Mariæ Fødsel	10.58	8.24		5½	5½
F.	9 Gorgonius	12.13	8.37	Maanen Jorden fjærnest	5½	5½
L.	10 Burchhardt	1.30	8.53		6	6½

38. Uge. **Entens Søn af Rain.** Luf. 7, 11 til 17.
2. Række: Joh. 11; 19—45.

G.	11 16. S. c. Trinit.	2.44	9.18	{ Hillebert D i. Kv. 9 Aften	6½	7
M.	12 Guido	3.54	9.54		7½	7½
Ti.	13 Cyprianus	4.52	10.46	{ Sol op 5.54, ned 6.43 Tusmørket varer 43'	8	8½
D.	14 † Dphojelse	5.35	11.56		9½	10
I.	15 Eftid	6.06	Morg.		10½	11½
F.	16 Euphemia	6.27	1.17		12	—
L.	17 Lambertus	6.42	2.45		12½	1

39. Uge. **Den Watersøttige.** Luf. 14, 1 til 11.
2. Række: Mart. 2, 14—22.

G.	18 17. S. c. Trinit.	6.55	4.16	Titus	1½	2
M.	19 Constantia	7.05	5.47	D i. M. 6 Morgen	2½	2½
Ti.	20 Tobias	7.16	7.20	{ Matthæus Sol op 6.07, ned 6.24 Tusmørket varer 42'	3½	3½
D.	21 Lamperdag	7.29	8.52		3½	4
I.	22 Mauritius	7.43	10.26	Maanen Jorden nærm.	4½	4½
F.	23 Linus	8.02	12.01	Efteraarets Begyndelse.	5½	5½
L.	24 Tecla	8.31	1.34	Jævndogn	5½	6

40. Uge. **Spis Søn er Kristus?** Matth. 22, 34 til Enden.
2. Række: Joh. 15, 1—11.

G.	25 18. S. c. Trinit.	9.15	2.56	{ Cleophas. C i. Kv. 10 Aften	6½	6½
M.	26 Abolph	10.16	3.59		Krpr. Kristians Fødsel.	7
Ti.	27 Cosmus	11.32	4.44	{ Sol op 6.20, ned 6.07 Tusmørket varer 42'	8½	9
D.	28 Benceksaus	Morg.	5.13		9½	10½
I.	29 Miffelødag	12.54	5.33		11½	12
F.	30 Hieronymus	2.18	5.46		—	12½

Oktober 1910. | D. C. N. | Sødemaaaned. 31 Dage | Se Anm. 3. S. Sejvande

		Form.	Eftm.	Jm Em.	
L.	1 Remigius	3.39	5.57	1	14
41. Uge. Den Værkbrudne. Matth. 9, 1 til 8.					
2. Række: Joh. 1, 35 til Enden.					
G.	2 19. S. e. Trinit.	4.27	6.05	Ditlev	14 2
M.	3 Mette	6.13	6.14	Ⓜ n. M. 10 Form.	2½ 2½
Ti.	4 Franciscus	7.28	6.22	} Sol op 6.33, ned 5.49 } Tusmørket varer 42'	34 34
D.	5 Placidus	8.43	6.31		34 34
L.	6 Broderus	9.58	6.42	Maanen Zorden fjærn.	44 44
F.	7 Anafie	11.14	6.55		44 44
L.	8 Zungeborg	12.30	7.18	5	51

42. Uge. **Bryllupsklæderne.** Matth. 22, 1 til 14.
2. Række: Matth. 21, 28—44.

G.	9 20. S. e. Trinit.	1.42	7.48	Diouysius	5½ 5½
M.	10 Gereon	2.44	8.33		6 6½
Ti.	11 Genesius	3.32	9.34	) j. Kv. 3 Efterm. { Sol op 6.47, ned 5.31 { Tusmørket varer 42'	64 74
D.	12 Maximilian	4.08	10.49		7½ 84
L.	13 Angelus	4.32	Morg.	84 9½	
F.	14 Casigtus	4.48	12 13	10 11	
L.	15 Hedvig	5.01	1.42	11½ —	

43. Uge. **Den kongelige Mand.** Joh. 4, 46 til 53.
2. Række: Joh. 4, 34—42.

G.	16 21. S. e. Trinit.	5.12	3.13	Gallus	124 124
M.	17 Florentinus	5.23	4 44		14 1½
Ti.	18 Lukas	5.34	6.16	Ⓜ j. M. 3 Efterm. { Sol op 7.01, ned 5.15 { Tusmørket varer 42'	2 24
D.	19 Balthasar	5.47	7.53		24 3
L.	20 Felicianus	6.04	9.31	} Maanen Zorden nærmest	34 34
F.	21 Ursula	6.30	11 09		4 44
L.	22 Corbula	7.08	12.40	44 5	

44. Uge. **Den gøldbundne Tjener.** Matth. 18, 23 til Enden.
2. Række: Matth. 18, 1—20.

G.	23 22. S. e. Trinit.	7.04	1.54	Søren	54 54
M.	24 Proclus	9.17	2.46		6 64
Ti.	25 Crispinus	10.40	3.20	C j. Kv. 7 Form. { Sol op 7.15, ned 4.58 { Tusmørket varer 43'	7 74
D.	26 Amandus	Morg.	3.42		8 84
L.	27 Sem	12.04	3.56	Pr. Baldemars Fødselsd.	94 104
F.	28 Sim. og Juda	1.27	4.07		104 114
L.	29 Narcisjus	2.45	4.16		12 —

45. Uge. **Skattens Mout.** Matth. 22, 15 til 22.
2. Række: Mark. 12, 41 til Enden.

G.	30 23. S. e. Trinit.	4.00	4.25	Abfalon	124 1
M.	31 Reform. Beg.	5.15	4.32	Drong. Louijes Fødsdg.	14 14

Novbr. 1910.

D. C. N.

Slagtemaaned. 30 Dage

Se Anm. 3. S.
Sjovande

		Form.	Eftm.		Form.	Em.	
Ti.	1	Alle Helgenesd.	6.29	4.40	Ulystlig Solformørkelse ☉ n. N. 3 Morg. Sol op 7.29, ned 4.43 Tusmørket varer 41'	2	24
D.	2	Alle Sjælesd.	7.45	4.50		2½	24
T.	3	Hubertus	9.00	5.03	Maanen Jorden fjærnest	3½	34
F.	4	Otto	10.17	5.21		3½	34
L.	5	Malachias	11.30	5.48		4	44

46. Uge. **Jairi Datter.** Matth. 9, 18 til 26.

2. Række: Joh. 5, 17—29.

S.	6	24. S. c. Trinit.	12.37	6.27	Leonhardus	4½	44
M.	7	Engelsbrecht	1.30	7.21	Sol op 7.44, ned 4.29 Tusmørket varer 45'	5	5½
Ti.	8	Claudius	2.09	8.31		5½	6
D.	9	Theodor	2.36	9.50	☉ i. Sv. 6 Form.	6½	6½
T.	10	Luther	2.54	11.15	Morg.	7	7½
F.	11	Morten Bispe	3.08	12.40		8	9
L.	12	Torkild	3.19	12.40		9½	10½

47. Uge. **Edelæggensens Vederstyggelighed.** Matth. 24, 15—28.

2. Række: Luk. 17, 20—33.

S.	13	25. S. c. Trinit.	3.29	2.08	Arcadius	10½	11½
M.	14	Frederik	3.39	3.38	Othenius Sol op 7.58, ned 4.17 Tusmørket varer 47'	12	—
Ti.	15	Leopold	3.51	5.11		12½	12½
D.	16	Fr. Vededag	4.06	6.49	☉ f. N. 1 Morg.	1½	14
T.	17	Anianus	4.26	8.29	Maanen Jorden nærm.	24	2½
F.	18	Sejhdjens	4.58	10.08	Synlig Maaneformørk.	3	3½
L.	19	Elisabeth	5.47	11.35		3½	4

48. Uge. **Jeg priser dig, Fader.** Matth. 11, 25 til Enden.

2. Række: Matth. 25, 31 til Enden.

S.	20	26. S. c. Trinit.	6.57	12.39	Volfmarus	44	44
M.	21	Marie Dfr.	8.20	1.21	Sol op 8.12, ned 4.07 Tusmørket varer 49'	5	5½
Ti.	22	Cecilia	9.47	1.47		6	6½
D.	23	Clemens	11.12	2.04	☉ i. Sv. 7 Aften	6½	7½
T.	24	Chryzogonus	Morg.	2.16	Morg.	7½	8½
F.	25	Catharina	12.33	2.26		9	9½
L.	26	Conradus	1.49	2.34		10½	10½

49. Uge. **Jesu Indtog i Jerusalem.** Matth. 21, 1 til 9.

2. Række: Luk. 4, 16—30.

S.	27	1. S. i Advent	3.04	2.42	Jacundus	11½	12
M.	28	Sophie Magd.	4.18	2.50	Sol op 8.24, ned 3.59 Tusmørket varer 50'	—	12½
Ti.	29	Saturinnus	5.32	3.00		12½	1
D.	30	Andreas	6.48	3.12	Maanen Jorden fjærn.	1½	14

Decbr. 1910.		D. C. N.		Kristmaaned.	31 Dage	Se Anm. 3. S. Høibande	
		Form.	Eftm.			Fin.	Em.
L.	1 Arnold	8.05	3.27	☉	n. M. 10 Aften	2	2½
F.	2 Bibiana	9.19	3.51			2½	3
L.	3 Evend	10.29	4.25			3½	3½
50. Uge. Tegn i Sol og Maane. Luk. 21, 25 til 36. 2. Række: Matth. 25, 1—13.							
G.	4 2. S. i Adbent	11.27	5.15	Barbara		3½	4
M.	5 Sabina	12.10	6.20			4½	4½
Ti.	6 Mikolas	12.40	7.36	} Sol op 8.35, ned 3.54 } Tusmørket varer 51'		4½	5½
D.	7 Agathon	1.00	8.57			5½	5½
L.	8 Mariae Unbf.	1.15	10.21	☽ i. Kv. 8 Aften.		6	6½
F.	9 Rudolph	1.27	11.45			6½	7½
L.	10 Judith	1.36	Morg.			7½	8½
51. Uge. Johannes i Fængsel. Matth. 11, 2 til 10. 2. Række: Luk. 1, 67 til Enden.							
G.	11 3. S. i Adbent	1.46	1.11	Damajus		8½	9½
M.	12 Epimachus	1.56	2.38			10	10½
Ti.	13 Lucia	2.08	4.10	} Crispus } Sol op 8.43, ned 3.52 } Tusmørket varer 52'		11½	11½
D.	14 Tamperdag	2.26	5.47			—	12½
L.	15 Nikatius	2.50	7.26	Maanen Jorden nærm.		12½	1½
F.	16 Lazarus	3.29	9.00	☽ i. M. 12 Middag.		1½	2
L.	17 Albine	4.29	10.19			2½	3
52. Uge. Johannes' Vidnesbyrd. Joh. 1, 19 til 28. 2. Række: Joh. 3, 25 til Enden.							
G.	18 4. S. i Adbent	5.50	11.13	Christophorus		3½	3½
M.	19 Memesius	7.19	11.48			4½	4½
Ti.	20 Abraham	8.49	12.09	} Sol op 8.49, ned 3.53 } Tusmørket varer 52'		5	5½
D.	21 Thomas	10.14	12.23			5½	6½
L.	22 Japetus	11.34	12.34	} Solhverv } Aarets korteste Dag } Vinterens Begyndelse		6½	7
F.	23 Torlacus	Morg.	12.42	☽ i. Kv. 12 Middag.		7½	7½
L.	24 Adam	12.51	12.51	Kr. Alexandrines Fødsd.		8½	8½
53. Uge. Jesu Fødsel. Luk. 2, 1—14. 2. Række: Joh. 1, 1—14.							
G.	25 Juledag	2.06	12.59			9	9½
M.	26 2. Juledag	3.20	1.08	St. Stephan		10½	10½
Ti.	27 Johs. Evangel.	4.35	1.19	} Sol op 8.51, ned 3.58 } Tusmørket varer 52'		11½	11½
D.	28 Børnedag	5.51	1.33			—	12½
L.	29 Noah	7.07	1.54	} Maanen Jorden fjærn.		12½	1
F.	30 David	8.19	2.25			1½	2
L.	31 Enhver	9.22	3.10	☽ n. M. 5 Efterm.		2½	2½

Tabel

for Kubikberegning af rundt Træ.

(Tværmaal i Tommer)

Længde i Fod	8'	10'	12'	14'	16'	18'	20'	22'	24'	26'	28'	30'	32'	34'	36'	38'	40'
4	1.1	2.1	3	4.1	5.3	7	8.3	10.2	12.2	14.3	17	19.3	22.2	25.1	28.1	31.2	35
6	2	3.1	4.3	6.2	8.2	10.3	13	16	19	22	25.3	29.2	33.2	38	42.2	47.1	52.2
8	2.3	4.1	6.1	8.2	11.1	14.1	17.2	21	25	29.2	34.1	39.1	44.3	50.2	56.2	63	69.3
10	3.2	5.2	8	10.3	14	17.3	21.3	26.2	31.2	37	42.3	49	56	63	70.3	78.3	87.1
12	4.1	6.2	9.2	12.3	16.3	21.1	26.1	31.3	37.3	44.1	51.2	59	67	75.3	85	94.2	104.3
14	4.3	7.2	11	15	19.2	24.3	30.2	37	44	51.3	60	68.3	78.1	88.1	99	110.1	122.1
16	5.2	8.3	12.2	17	22.2	29.1	35	42.1	50.1	59	68.2	78.2	89.2	101	113	126	139
18	6.1	9.3	14	19.1	25	31.3	39.1	47.2	56.2	66.2	77	88.2	100.2	113.3	127.1	141.3	157
20	7	11	15.3	21.2	28	35.2	43.3	52.3	63	74.3	85.2	98.1	111.3	126	141.2	157.2	174.2
22	7.3	12	17.1	23.2	30.3	39	48.3	58.2	69	81	94	108	123	138.3	155.2	173.1	192
24	8.1	13	19	25.3	33.2	42.2	52.2	63	75.2	88.2	102.3	118	134	151.2	169.3	189	209.2
26	9	14.1	20.2	27.3	36.1	46	56.3	68.3	81.3	96	111.2	127.3	145.1	164	184	205	227
28	9.3	15.1	22	30	39	49.2	61	74	89	103.1	119.3	137.2	156.2	176.3	198	220.3	244.2
30	10.2	16.1	23.2	32	42	53	65.2	79.1	94.1	110.3	128.2	147.1	167.3	189.1	212	236.2	262
32	11.1	17.2	25	34.1	44.3	56.2	70	84.2	100.2	118	137	157	178.3	202	226.1	252	279.1
34	11.3	18.2	26.3	36.1	47.2	60	74.1	89.3	107	125.2	145.2	167	190	214.2	240.2	268	296.1
36	12.2	19.3	28.1	38.2	50.1	63.3	78.2	95	113	132.3	154	176.3	201	227	254.2	283.3	314.1
38	13.1	20.3	30	40.2	53	67.1	83	100.2	119.2	140	162.2	186.3	212.1	239.3	268.3	299.2	331.3
40	14	21.3	31.2	42.3	56	70.3	87.1	105.3	125.3	147.2	171	196.2	223.2	252.1	283	315	349.1
42	14.3	23	33	45	58.3	74.1	91.3	111	132	155	179.3	206.1	234.3	265	297	331	366.3
44	15.1	24	34.2	47	61.2	77.3	96	116.1	138.1	162.1	188.1	216	245.3	277.2	311	346.3	384
46	16	25	36	49.1	64.1	81.3	100.2	121.2	144.2	169.3	196.3	225	257	290	325.1	362.2	401.3
48	16.3	26.1	37.3	51.1	67	85	104.3	126.3	151	177	206.2	235.3	268.1	302.3	339.2	378.1	419
60	17.1	27.1	39.1	53.2	70	88.2	109	132	157	184.2	214	245.2	279.2	315.2	353.2	394	436.3

Tallet efter Punktet angiver Fjerdedel Kubikfod.

Altsaa 17.2 = $17\frac{1}{2}$ Kubikfod, 58.3 || $58\frac{3}{4}$ Kubikfod, 64.1 = $64\frac{1}{4}$ Kubikfod osv.

Landejendommens Nettoudbytte (Reinertrag).

Efterstaaende Tabel angiver Nettoudbyttet af hver Hektar eller Morgen Jord (henholdsvis Ager, Eng o. s. v.), saaledes som dette er fastsat for 1. til 8. Klasse's Jorder ved Boniteringen i 1878:

	Ager		Eng		Elov		Søve		Græslund		Vand	
	1 Hektar	1 Morgen	1 Hektar	1 Morgen	1 Hektar	1 Morgen	1 Hektar	1 Morgen	1 Hektar	1 Morgen	1 Hektar	1 Morgen
Klasse 1	Dir. 62.87	Dir. 13.60	Dir. 70.50	Dir. 19.00	Dir. 23.50	Dir. 6.00	Dir. 58.75	Dir. 15.00	Dir. 58.75	Dir. 15.00	Dir. 41.12	Dir. 10.50
" 2	" 42.90	" 10.90	" 58.75	" 16.00	" 14.10	" 3.60	" 47.00	" 12.00	" 47.00	" 12.00	" 23.50	" 6.00
" 3	" 28.20	" 7.20	" 47.00	" 12.00	" 11.75	" 3.00	" 35.25	" 9.00	" 35.25	" 9.00	" 7.05	" 1.90
" 4	" 18.80	" 4.80	" 35.25	" 9.00	" 7.05	" 1.80	" 23.50	" 6.00	" 23.50	" 6.00	" 2.35	" 0.60
" 5	" 14.10	" 3.60	" 23.50	" 6.00	" 3.25	" 0.90	" 11.75	" 3.0	" 16.45	" 4.20	" 0.39	" 0.10
" 6	" 8.22	" 2.10	" 15.27	" 3.90	" 2.35	" 0.60	" 5.87	" 1.50	" 9.40	" 2.40	"	"
" 7	" 3.52	" 0.90	" 9.40	" 2.40	" 0.78	" 0.20	"	"	" 2.35	" 0.60	"	"
" 8	" 1.17	" 0.30	" 4.70	" 1.20	" 0.39	" 0.10	"	"	" 0.39	" 0.10	"	"

Efterstaaende Tabel viser, hvor meget en Hektar Jord (henholdsvis Ager, Eng etc.) af første til ottende Klasse skal koste, naar den beregnes efter 40 Gange Nettoudbyttet:

	1 Hektar Ager	1 Hektar Eng	1 Hektar Elov	1 Hekt. Søvejord	1 S. Græsl. (Mose)	1 Hektar Vand
Klasse 1	Dir. 2115.00	Dir. 2820.00	Dir. 940.00	Dir. 2350.00	Dir. 2350.00	Dir. 1645.00
" 2	— 1692.00	— 2350.00	— 564.00	— 1880.00	— 1880.00	— 940.00
" 3	— 1128.00	— 1680.00	— 470.00	— 1410.00	— 1410.00	— 282.00
" 4	— 752.00	— 1410.00	— 292.00	— 940.00	— 940.00	— 94.00
" 5	— 564.00	— 940.00	— 141.00	— 470.00	— 658.00	— 15.66
" 6	— 329.00	— 611.00	— 94.00	— 235.00	— 376.00	
" 7	— 141.00	— 376.00	— 31.33		— 94.00	
" 8	— 47.00	— 188.00	— 15.66		— 15.66	

Sammenlignings-Tabel

mellem dansk, svensk, norsk og tysk Mønt, samt omvendt.

Kroner og Øre til Rigsmark og Penning | Rigsmark og Penning til Kroner og Øre

Ø.	P.	Ø.	P.	Ø.	P.	Ø.	P.	Ø.	P.	Ø.	P.
1	1	44	50	87	98	1	1	44	39	87	77
2	2	45	51	88	99	2	2	45	40	88	78
3	3	46	52	89	M. 1	3	3	46	41	89	79
4	5	47	53	90	1.01	4	4	47	42	90	80
5	6	48	54	91	1.02	5	4	48	43	91	81
6	7	49	55	92	1.04	6	5	49	44	92	82
7	8	50	56	93	1.05	7	6	50	44	93	83
8	9	51	57	94	1.06	8	7	51	45	94	84
9	10	52	59	95	1.07	9	8	52	46	95	84
10	11	53	60	96	1.08	10	9	53	47	96	85
11	12	54	61	97	1.09	11	10	54	48	97	86
12	14	55	62	98	1.10	12	11	55	49	98	87
13	15	56	63	99	1.11	13	12	56	50	99	88
14	16	57	64	Kr. 1	1.12	14	12	57	51	M. 1	89
15	17	58	65	2	2.25	15	13	58	52	2	Kr. 1.78
16	18	59	66	3	3.37	16	14	59	52	3	2.67
17	19	60	68	4	4.50	17	15	60	53	4	3.56
18	20	61	69	5	5.62	18	16	61	54	5	4.44
19	21	62	70	6	6.75	19	17	62	55	6	5.33
20	23	63	71	7	7.87	20	18	63	56	7	6.22
21	24	64	72	8	9	21	19	64	57	8	7.11
22	25	65	73	9	10.12	22	20	65	58	9	8
23	26	66	74	10	11.25	23	20	66	59	10	8.89
24	27	67	75	20	22.50	24	21	67	60	20	17.78
25	28	68	77	30	33.75	25	22	68	60	30	26.67
26	29	69	78	40	45	26	23	69	61	40	35.56
27	30	70	79	50	56.25	27	24	70	62	50	44.44
28	32	71	80	60	67.50	28	25	71	63	60	53.33
29	33	72	81	70	78.75	29	26	72	64	70	62.22
30	34	73	82	80	90	30	27	73	65	80	71.11
31	35	74	83	90	101.25	31	28	74	66	90	80
32	36	75	84	100	112.50	32	28	75	67	100	88.88
33	37	76	86	200	225	33	29	76	68	200	177.78
34	38	77	87	300	337.50	34	30	77	68	300	266.67
35	39	78	88	400	450	35	31	78	69	400	355.56
36	41	79	89	500	562.50	36	32	79	70	500	444.44
37	42	80	90	600	675	37	33	80	71	600	533.33
38	43	81	91	700	787.50	38	34	81	72	700	622.22
39	44	82	92	800	900	39	35	82	73	800	711.11
40	45	83	93	900	1012.50	40	36	83	74	900	800
41	46	84	95	1000	1125	41	36	84	75	1000	888.88
42	47	85	96			42	37	85	76		
43	48	86	97			43	38	86	76		

Metrisk Maal og Vægt.

Længdemaal.

- 1 Mil er $7\frac{1}{2}$ Kilometer er 7500 Meter.
 1 Kilometer er 100 Dekameter er 1000 Meter.
 1 Meter er 10 Decimeter er 100 Centimeter.
 1 Meter er $3\frac{1}{2}$ (3,⁴⁹³⁵) Fod. 1 Centimeter er $\frac{5}{13}$ (0,⁴¹⁸⁷) Tommer.
 1 Alen er 57 Centimeter, 20 Alen $11\frac{2}{5}$ Meter.

Rummaal.

- 1 Kubikmeter er $42\frac{1}{2}$ (42,⁴⁰¹) Kubikfod.
 „ „ er ca. $\frac{1}{2}$ (0,⁴⁷²¹³) Favn Brænde.
 1 Favn Brænde er ca. $2\frac{2}{11}$ (2,¹⁸¹) Kubikmeter.

a. Tørre Varer.

- 1 Hektoliter er 10 Dekaliter er 100 Liter.
 1 Hektoliter Korn er $\frac{5}{7}$ (0,⁷¹⁸⁸) Tønde.
 1 Hektoliter Korn er $5\frac{3}{4}$ (5,⁷⁵⁰⁴) Skæppe.

b. Flydende Varer.

- 1 Hektoliter er $\frac{5}{11}$ Okschoved (0,⁴⁶⁰).
 1 Liter er $\frac{5}{9}$ Kande (0,⁵⁵²).
 1 Hektoliter er $2\frac{3}{4}$ Anker (2,⁷⁶⁰).
 1 Hektoliter er $\frac{6}{7}$ Tønde Øl (0,⁸⁶²).

Flademaal.

- 1 Hektar er 100 Arc er 10,000 Kvadratmeter.
 1 Kvadratmeter er $12\frac{1}{9}$ Kvadratfod, 1 Ar er $4\frac{3}{4}$ Kvadratrod er
 1 Hektar er ca. 2 (1,⁹⁸¹⁰) Tønder Land à 240 Kvadratroder.

Vægt.

- 1 Kilogram er 10 Hektogram er 100 Dekagram er 1000 Gram.
 1 Kilogr. er 2 Pd., 1 Lod, 16 Gram, er $1\frac{1}{13}$ Dekagr. eller Nylod.
 1 Dekagram er 2 Kvint. 1 Kvint er $\frac{1}{2}$ Dekagram.

Rentetabel. Aarlig Rente.

Kapital	6 ⁰ / ₁₀₀	5 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀₀	5 ⁰ / ₁₀₀	4 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀₀	4 ⁰ / ₁₀₀
1 M.	0,06	0,05	0,05	0,04	0,04
2 —	0,12	0,11	0,10	0,09	0,08
3 —	0,18	0,16	0,15	0,13	0,12
4 —	0,24	0,22	0,20	0,18	0,16
5 —	0,30	0,27	0,25	0,22	0,20
6 —	0,36	0,33	0,30	0,27	0,24
7 —	0,42	0,38	0,35	0,31	0,28
8 —	0,48	0,44	0,40	0,36	0,32
9 —	0,54	0,49	0,45	0,40	0,36
10 —	0,60	0,55	0,50	0,45	0,40
20 —	1,20	1,10	1,00	0,90	0,80
50 —	3,00	2,75	2,50	2,25	2,00
100 —	6,00	5,50	5,00	4,50	4,00
500 —	30,00	27,50	25,00	22,50	20,00
1000 —	60,00	55,00	50,00	45,00	40,00

Jagtkalender efter den ny Jagtlov.

Vildtet	Maa jages
Elsdyr: Hjorte	1.—30. September.
Hinde og Kalve	Aldeles ikke.
Kronhjorte og Daadyr :	
Hjorte	1. Avgust til 28. Februar.
Hinde og Kalve	16. Oktober til 31. Januar.
Raadyr: Raabukke	16. Maj til 31. December.
Raaer og Raakid	1. November til 31. December
Grævlinger	1. September til 31. December.
Bævere	1. Oktober til 30. November.
Harer	1. Oktober til 15. Januar.
Urhaner	1. December til 31. Maj.
Urhøns	1. December til 31. Januar.
Birke-, Hassel- og Fasanhaner	16. September til 31. Maj.
Birke-, Hassel- og Fasanhøns	16. September til 31. Januar.
Agerhøns, Vagtler og skotske Mosehøns	1. September til 30. November.
Vildænder	1. Juli til 28. Februar.
Snepper	1. Juli til 15. April.
Trapper	1. September til 31. Marts.
Vilde Svaner, Traner, Hjejler (Brokfugle), Vagtelkonger og alle andre jagtbare Sump- og Vandfugle med Undtagelse af Vildgæs	1. Juli til 30. April.
Drosler (Kramsfugle)	21. September til 31. December.

Drægtigheds-Kalender.

Finder Parring Sted	er Fødselen at vente hos			Finder Parring Sted	er Fødselen at vente hos		
	Hoppen	Koen	Soen		Koen	Faaret	Soen
1 Jan.	6 Dec.	11 Okt.	24 April	1 Juli	10 April	29 Nov.	22 Okt.
5	10	15	28	5	14	3 Dec.	26
9	14	19	2 Mai	9	18	7	30
13	18	23	6	13	22	11	3 Nov.
17	22	27	10	17	26	15	7
21	26	31	14	21	30	19	11
25	30	4 Nov.	18	25	4 Mai	23	15
29	3 Jan.	8	22	29	8	27	10
2 Febr.	7	12	26	2 Avg.	12	31	23
6	11	16	30	6	16	4 Jan.	27
10	15	20	3 Juni	10	20	8	1 Dec.
14	19	24	7	14	24	12	5
18	23	28	11	18	28	16	9
22	27	2 Dec.	15	22	1 Juni	20	13
26	31	6	19	26	5	24	17
2 Marts	4 Febr.	10	23	30	9	28	21
6	8	14	27	3 Sept.	13	1 Febr.	25
10	12	18	1 Juli	7	17	5	29
14	16	22	5	11	21	9	2 Jan.
18	20	26	9	15	25	13	6
22	24	30	13	19	29	17	10
26	28	3 Jan.	17	23	3 Juli	21	14
30	4 Marts	7	21	27	7	25	18
3 April	8	11	25	1 Okt.	11	1 Marts	22
7	12	15	29	5	15	5	26
11	16	19	2 Avg.	9	19	9	30
15	20	23	6	13	23	13	3 Febr.
19	24	27	10	17	27	17	7
23	28	31	14	21	31	21	11
27	1 April	4 Febr.	18	25	4 Avg.	25	15
1 Mai	5	8	22	29	8	29	19
5	9	12	26	2 Nov.	12	2 April	23
9	13	16	30	6	16	6	27
13	17	20	3 Sept	10	20	10	3 Marts
17	21	24	7	14	24	14	7
21	25	28	11	18	28	18	11
25	29	4 Marts	15	22	1 Sept	22	15
29	3 Mai	8	19	26	5	26	19
2 Juni	7	12	23	30	9	30	23
6	11	16	27	4 Dec.	13	4 Mai	27
10	15	20	1 Okt.	8	17	8	31
14	19	24	5	12	21	12	4 April
18	23	28	9	16	25	16	8
22	27	1 April	13	20	29	20	12
26	31	5	17	24	3 Okt.	24	16
30	4 Juni	9	21	28	7	28	20

Drægtigheds-Perioden regner man gennemsnitlig for
 Heste til 48½ Uger eller 340 Dage (mindst 330, højst 419 Dage);
 Køer til 40 Uger eller 280 Dage (mindst 249, højst 321 Dage);
 Faar eller Geder til 22 Uger eller 154 Dage (mindst 146, højst 158 Dage)
 Svin til 16 Uger eller 112 Dage (mindst 109, højst 133 Dage);
 Kaniner til 30—31 Dage; Hunde til 9 Uger eller 63 Dage;
 Katte til 8 Uger eller 56—60 Dage;

Regetiden er for
 Høns: 19—24, i Regelen 21 Dage; Kalkunke Høns: 26—29 Dage; Gæs: 28—33 Dage; Ender: 28—32 Dage; Duer: 17—19 Dage.

Q. Hørb.

Lidt om den naturlige og den kunstige Befrugtning i Planteriget.

af V. Jensen, Tomboel.

Det er interessant at iagttage den Overensstemmelse, der er i Plante- og Dyreverdenen med Hensyn til Forplantningsmaaden. Naar vi lader nogle faa Undtagelser ude af Betragtning, saa er Planternes Bestaaen ligesaaavel som Dyrenes baseret paa Eggene. Men for at Eggene skal kunne udvikle et nyt selvstændigt Individ, maa det blive befrugtet. Det, vi kalder Fro, er befrugtede Egg, som blot venter paa de for dem nødvendige Betingelser: Fugtighed og Varme — for straks at lade det dem iboende Liv træde for Dagen. — De spirer.

Underjøger vi en Blomst, f. Eks. en Fuchsie, der jo er almindelig bekendt, da træffer vi foruden Bægerblade og Krone endnu 9 nedhængende Træde, hvoraf den ene er længere end de øvrige. Denne kaldes Stovvejen og bestaar af et hult Rør, der for oven staar i Forbindelse med Frugtstuben, hvori Frøene uddannes, og som til den Ende indeholder et Antal Egg, det vil sige: ubefrugtede Frokorn. Stovvejens noget opvulmede Del kaldes Nrret og har den Bestemmelse at opfangne Stovet fra Stovdragerne. Høst Fuchsierne findes der 8 saadanne Stovdrager eller Hanner. Hver Stovdrager er forsynet med en Stovknop, der indeholder Tusinder smaa Stovkorn, som, idet de falder paa Nrret, igennem Griffelen trænger ned i Frugtstuben og befrugter Eggene. Vel er en Befrugtning kun et Øjeblikks Værk, og det Stadium, hvor Konsorgauerne er fæstede til at paavirke hinanden, kun kortvarigt; men dette kommer af, at Nrret kun en forholdsvis kort Tid er modtageligt for Befrugtningen. Dette Tidspunkt giver sig tilkende ved, at Nrret afsjænder en klæbrig Vædske, der har den Bestemmelse at fastholde Stovet, som ellers ikke vilde kunne hæfte paa Nrret. Er Befrugtningen lykkedes, falder Blomsten kort efter af, og Frokapselen udvikles.

Der gaar en Grundtanke igennem alt organisk Liv paa Jorden, nemlig Artens Vedligeholdelse. — Et Dyr, en Plante, der ikke efterlader sig Afkom, har ikke fuldgjort sin Bestemmelse her paa Jorden.

Fra det højeste Dyr til de laveste Planteformer træffer vi denne Stræben efter at forplante sin Art.

Den naturlige Befrugtnings foregaaer let af sig selv, enten ved Vindens Hjælp eller ved Hjælp af Insekter. Taager man iøvrigt Hensyn til den samlede Plantemasse, vi kender, da udgør de Urter, der hører til den Videling, der kaldes Trebo, det mindste Antal. Hos de fleste Planter er Befrugtningsredskaberne forenede paa eet Individ, eller og, som hos det største Antal i een Blomst. Men for at en Blomst's Konso-orgauer skal kunne opfylde deres Bestemmelse, maa begge Kon være lige langt fremskredne i deres Udvikling. Dette er for det meste afhængigt af Vejrforholdene. Er Vejret vedblivende fugtigt og regnfuldt og Himlen overtrukken med Skyer, da kan Stovknappene ikke aabne sig for at udsende deres Fudhold, og selv om Vejret senere hen bliver tørt og varmt, er det gunstige Øjeblik ofte gaact tabt. De aabner sig ikke mere, og deres Stov bliver til en slimet Masse, der ikke duer til noget. Heraf kommer det, at mange hos os indførte tropiske Planter ikke vil sætte Fro; heraf, at Frugttræerne helst ved deres Blomstring maa have Solskin og tørt Vejr, da Befrugtningen ellers ikke lykkes, og der ikke ansættes Frugt; heraf ogsaa, at Rugens Blomstring (Dræning) helst maa foregaa i tørt Vejr, da der ellers bliver Spring i Bopperne. Den kunstige Befrugtning kan kun foretages i dertil egnede Huse og kan kun foretages af en erfaren Gartner, der her raader over Fader og Moder til en Blomst. Den kunstige Befrugtning har kun været kendt i 40—50 Aar, og dog er dens Resultater overordentlige. Der er kommen Planter og Blomster til Syne, hvorefter man aldrig for har haft nogen Anelse. En nymodens Kaktus-Georgin er næsten ikke til at kende ved Siden af gamle og forældede Georginer, og jaaledes er det med en Mængde andre. Den franske Gartner Lemoine er en af dem, der kan opvise de største Resultater, hvad det dog vilde være for vidtloftigt at opregne her.

Amortisations-Tabel.

En Kapital udsat til aarlige	Der forren- tes og amor- tiseres med	Er afbetalt i	En Kapital udsat til aarlige	Der forren- tes og amor- tiseres med	Er afbetalt
3½ pCt.	4 pCt.	60.45 Aar	4 pCt.	5½ pCt.	49.15 Aar
	4½ " "	43.72 " "		6 " "	36.72 " "
	5 " "	35.00 " "		6½ " "	30.05 " "
4 pCt.	4½ pCt.	56.03 " "	5½ pCt.	6 pCt.	46.42 " "
	5 " "	41.04 " "		6½ " "	34.96 " "
	5½ " "	33.13 " "		7 " "	28.77 " "
4½ pCt.	5 pCt.	52.30 " "	6 pCt.	6½ pCt.	44.01 " "
	5½ " "	38.72 " "		7 " "	33.39 " "
	6 " "	31.49 " "		7 " "	27.62 " "

Fortegnelse over Marktederne i Aaret 1910.

Afløstelier: J. Heste. Kv. Kvæg. Kr. Kram.
De indklamrede Tal angiver, hoormange Dage Markedet holdes.

Slæbvig.

- Mabenraa**, 8., 22. Febr., 26. Apr., 3., 10. Maj Kv. S., 15. Juli (2) Kr., 26. Juli, 4., 18. Okt. Kv. S., 20. Okt. (2) Kr., 25. Oktbr., 16. Dec. Kv. S.
- Arnæs**, 1. Juni (2) Kr.
- Arnum**, 4. Maj, 6. Okt. Kv. S. Trav.
- Hvgustensborg**, Markedet ophævet 1906.
- Waldersleb**, 27. April, 5. Okt. Kr. Kv. S.
- Bredsted**, 9. Febr. (3) Kr., 22., 29. April, 6., 13. Maj Kv. S., 23. Juni Kr., 17. Sept. S. Jst. 7., 14., 21., 28. Oktbr., 4., 11., 18., 25. Novbr. Kv. S., 8. Decbr. (2) Kr.
- Broager**, 3. Maj (2) Kr. (1) Kv. S., 3. Novbr. (2) Kr. (1) Kv. S.
- Bromølle**, 20. Maj Kv. S.
- Dhuneved** paa Als, 3. Juni, Kv. S.
- Gebel**, 2. Maj, 3. Okt. Kv. S.
- Gærnforde**, 6. Febr. (3) Kr., 7. Febr. 29. April Kv. S., 19. Juni (3) Kr., 20. Juni Kv. S., 2. Oktbr. (3) Kr., 3. Oktbr. Kv. S.
- Hjælde**, 19. April, 13. Septbr. Kr. Kv. S.
- Hjensborg**, 3. Febr., 2. Marts Kv. S., 6. Marts (4) Kr., 1., 6., 8. April Kv. S., 14. April (2) Kv. S., 20. April Mageto., 22., 29. April Kv. S., 4. Maj Mageto., 6., 13., 20., 27. Maj, 14. Juli, 12. Sept. Kv. S., 4. Okt. (4) Kr., 19. Okt. Mageto., 21. Okt. (2) Kv. S., 27. Okt., 3., 10. Novbr. Kv. S.
- Frederikshab**, 6. Maj Kr., 21. Juli (2) Kr. (1) Kv. S., 9. Sept. Kr., 4. Oktbr. Kr. Kv. S., 6. Okt. S.
- Garbling**, 27. Jan. (3) Kr., 15. Febr. Kv. S., 23. Juni (3) Kr., 20. Sept., 18., 25. Okt. 1., 8. Nov. Kv. S.
- Gelling**, 21. April, 3. Oktbr. Kv.
- Graasten**, 6. Maj, 6. Okt. Kv. S.
- Gram**, 11. Maj, 21. Okt. Kv. S. Trav.
- Sabersleb**, 8. Jan., 7., 14., 21., 28. Febr., 7., 14., 29. Marts, Kv. S., 3. April (3) Kr., 4., 11., 18., 25. April, 2., 9., 17., 23., 30. Maj, 6., 13., 20. Juni Kv. S., 24. Juli (2) Kr. Jstf., 19. Septbr. Kv. S., 25. Septbr. (3) Kr., 26. Septbr., 3., 10., 17., 24., 31. Okt., 7., 14. Novbr. Kv. S.
- Hanved**, 3. Maj, 29. Septbr. Kr. Kv. S.
- Hellevad**, 4. Maj, 12. Okt. Kv. S.
- Husby**, 20. April, 20. Sept. Kv. S.
- Husum**, hver Torsdag fra Nytaar til Et. Hansdag (hvid Fejstbag, Dnsdag forud) Kv. S., hver Dnsdag fra Et. Hansdag til 21. Sept. Kv. S., hver Dnsdag og Torsdag fra 28. Sept. til Advent (dog Tirsd. b. 15. Novbr. i Etedet for Dnsb. b. 16. Novb., vr. Vevedag) Kv. S., hver Torsdag fra 9. Decbr. til Aarets Slutning Kv. S., hver Tirsdag fra Et. Hansdag til 29. Novbr. (dog Mandag den 14. Novbr. i Etedet for Torsdag b. 15. Novbr.) Jjaar, 7. Januar, 14. Marts, Kv. S., 26. Maj (4) Kr. Iib, 27. Juni Kv. S., 22. Sept. (4) Kr.
- Højer**, 4. Maj, 20., 27. Okt. Kv. S. Trav.
- Jelsø**, 27. April, 18. Okt. Kv. S. Rebfl. Trav. Husflidsb.
- Kappel**, 26. Febr. Kv. S., 11. Maj, (2) Kr., 19. Okt. (2) Kr.
- Karby**, 18. April, 10. Okt. Kv. S.
- Keltum**, 2. Maj, 25. Okt. Kv. S. Landbrugsprodukter.
- Killebø**, 8. April, 9. Sept. Kv. S.
- Kristiansfest**, 23., 30. April, 6., 15. Oktbr. Kv. S.
- Krop**, 22. Okt. Kv. S.
- Langhorn**, 30. April Kr. Kv. S., 16. Aug. (2) Kr., 17. Aug. Kv. S.
- Lhlsborg**, 7. Juni, 26. Sept. Kr. Kv. S.
- Løf**, 8., 15., 22. Febr., 1., 8., 15., 22., 29. Marts, 5., 12., 19., 26. April Kv. S., 2. Maj (2) Kr. Kv. S., 10., 17., 24., 31. Maj, 7., 14., 21., 24. Juni, 5., 12., 19. Juli, 29. August, 5., 12., 19., 26. Septbr. Kv. S., 3. Oktbr. (2) Kr., (1) Kv. S., 10., 18., 24., 31. Oktbr., 8., 14., 21., 28. Novbr. Kv. S.
- Logumkoster**, 22. Febr., 8. Marts Kv. S., 6. April (3) Kr., 7. April, 4. Maj, 15. Juni, 19. Juli Kv. S., 15. Aug. (2) Kr., 16. Aug., 7. Okt. Kv. S.
- Niblum**, 7. Maj Kv. S.
- Nibøl**, 25. April, 2. Maj Kv. S., 17. Juni (2) Kr., (1) Kv. S., 10., 17. Oktober, 7. November Kv. S.

Nordborg, 2. Maj (2) Kr., 3. Maj Kv. S., 20. Septbr. (2) Kr., 2. Nov. Kv. S.
Ødensvort, 12. Jull. 9. Aug., 13. Sept., 11. Okt. Kv. S.
Øversø, 13. April Kv. S.
Nabsted, 20. April, 7. Okt. Kv. S.
Rodding, 26. April, 17. Sept., 15. Oktbr. Kv. S.
Strup, 26. April Kv. S., 2. Maj Mag.-Kv., 15. Sept. Kv. S.
Stovby (Mts), 21. Sept. Kv. S.
Stovlund, 27. April, 16. Sept. Kv. S.
Stærbaek, 27. April, 19. Oktbr. Kv. S. Træs.
Selsvig, 10. Jan. Kv. S., 4. Febr. (5) Kr., 23. Febr. S., 12., 26. April, 3., 10. Maj Kv. S., 1. Sept. (4) Kr., 6. Sept. (2) Kv. S., 21., 23. Okt., 4. Nov. Kv. S.,
Sommersted, 3. Maj, 11. Okt. Kv. S. Grisemarked hver Fredag.
Stenbjerg, 6. April, 12. Okt. Kv. S.
Svausted, 27. Sept. Kr. Kv. S.
Sonderborg, 21. Febr. Kv. S., 17. Marts Kr. Kv. S., 29. April Kv. S., 20. Juli Kr., 9. Aug., 6. Sept. Kv. S., 30. Sept. Kr., 19. Okt. Kv. S.
Sonderbrarup, 28. April Kv. S., 1. August (3) Kr. (2) Kv. S., 14. Okt. Kv. S.
Sonderstapel, 22. April, 7. Okt. Kr. Kv. S.
Tinglev, 4. Maj, 23. Aug. Kv. S.
Tostlund, 26. April, 25. Sept. Kv. S. Træs, Rebl.- og Husflidsv.
Treja, 27. April Kv. S.
Touder, 7., 23. Jan. 11. Febr. og hver Fredag fra 4. Marts til 27. Maj (undtagen 25. Marts⁸ Langfredag) samt fra 1. Juli til 9. Decbr. (dog Torsdag d. 3. Decbr. i Stedet for Fredag⁸ d. 2. Decbr.) Kv. S., 18. Maj (4) Udb., 26. Maj (2) Kr., 6. Aug., 2. og 16. Septbr⁸ Høvedskv. og Hm., 29. Septbr. (2) Kr., (3) Humle.
Touning, 8. Maj (2) Kr., 6., 13., 20., 27. Juli, 3., 10., 17. Aug. Kv. S., 19. Aug. Kr. Kv. S., 24., 31. Aug., 7. Sept. Kv. S., 8. Sept. Høstkv. S., 14., 21., 23. Septbr., 5., 12., 17., 19., 24., 20. Okt. Kv. S., 30. Okt. (2) Kr., 31. Okt. 2., 7., 9. Novbr. Kv. S.
Ullerup, 27. Sept. Kv. S.
Vyl paa Jør, 2. Maj (4) Kr., 18. Okt. (4) Kr. (1) Kv. S.
Vinterloqum 6. Maj 14. Okt. Kv. S.

Solsten og Vanenburg.

Allona, 14. Marts (3), 20. Juni (3), 12. Sept. (3), 12. Decbr. (3) Kr.
Barnstedt, 14. Marts, 26. Maj, 16. Aug., 31. Okt. Kr. Kv. S.
Branstedt, 25. April (2) Kr. Kv., 26. Okt. Kr. Kv. S.
Climshorn, 26. April Kr. Kv., 30. Maj Kr., 30. Sept. Kr. Kv. S., 1. Nov. Kr. Kv.
Glücksstadt, 24. April (3) Kr., 17. Juli (3) Kr., 16. Okt. (3) Kr.
Sademarksen, 3. Maj Kv. S., 20. Okt. (2) Kr. Kv. S.
Selbe, 1. Marts Kr. S., 27. April, 4. Maj Kv., 6. Juli Kr. S., 29. Septbr. Kv., 29. Dec. S.
Sennstedt, 25. April Kv. S., 21. Sept., 6. Dec. Kr.
Sohnevstedt, 18. Marts Kr. Kv. S., 27. Aug. S., 19. Okt. Kr. Kv. S.
Sorft, 19. April, 19. Okt. Kr. Kv. S.
Tschoc, 24. Febr. S., 6. Marts (3) Kr., 23. April Kv., 1. Sept. S., 7. Sept. Kv., 11. Sept. (3) Kr., 28. Okt. Kv.
Sellinghusen, 2. Maj Kr. Kv. S., 24. Juni S., 1. August S., 8. August Kr., 13. Okt. Kv. S.
Siel, 13. Febr. (4) Kr., 14. Febr. S., 26. April Kv., 3. Juli (4) Kr., 4. Juli S., 9. Okt. (4) Kr., 10. Okt. S. Kvægmarked a) for Kvæg hver Mandag og Torsdag fra Kl. 8—1, b) for Evin og Imsførg hver Mandag og Torsdag fra Kl. 8—1 og 3—7 og hver Tirsdag fra Kl. 3—7 Eiterm. Naar en af bløse Dage falder paa en almindelig Fredag, afholdes Kvægmarkedet paa den derpaa følgende Egnedag til samme Tid paa Nyens Kvægtorv. Naaleberne fra 1. Decbr. forlægges til 3. Decbr.
Krenpe, 3. April (2) Kr., 9. Okt. (2) Kr.
Vanenburg, 28. Jan., 26. Febr. Evin. 31. Marts Kr. Kv. S., 29. April, 27. Maj, 24. Juni, 29. Jull., 28. Aug., 30. Sept. Evin, 6. Okt. Kr. Kv. S., 23. Okt., 26. Nov., 30. Dec. Evin.
Sunden, 29. Marts, 5. Okt. Kr. Kv. S.
Vitjensburg, 1. Marts Kr. Kv. S., 26. April Kv., 18. Jull Kr. S., 3. Nov. Kr. S.
Warne, 27. April (2) Kr. (1) Kv., 4., 11., 18. Maj Kv., 10. Okt. (2) Kr. (1) Kv., 12., 19., 26. Okt., 2. 11. Nov. Kv., 28. Dec. S.
Weldorf, 7. Marts (2) Kr. (1) S., 1., 8., 15., 22., 29. April, 6., 13., 20., 27. Maj Kv., 19. Sept. (2) Kr. (1) S., 7., 14., 21., 28. Okt., 4., 11., 18., 25. Nov. Kv.
Wölln, 12., 26. Jan., 9., 23. Februar, 9., 23. Marts, 13. April Evin, 27. April Kv. Evin, 11., 25. Maj, 8. Juni Evin, 15. Juni Kr. Kv., 22. Juni, 13., 27. Juli, 10., 24. Aug., 14., 28. Septbr., 12. Oktbr. Evin, 19. Oktbr. Kv., 26. Oktbr. Evin, 8. Novbr. (3) Kr., 9., 23. Novbr., 14., 28. Decbr. Evin.

Neuenbroof, 29. Juli S.
Neumünster, 26. April Magerfo. fra Landbrugst. 27. April (2) Kr. (1) Kv. S., 18. Aug. (2) Kr. (1) Kv. S., 19. Okt. Magerfo. fra Landbrugst. 20. Okt. (2) Kr. (1) S. Stude.
Neustadt, 3. Martz (2), Kr., 23. Maj Kr., 31. Okt. (3) Kr.
Nortorf, 20. April, 11. Nov. Kr. Kv. S.
Oldenburg, 31. Jan. Kr. S. Kjøperfr., 26. April Kv., 13. Juli Kr. S., 24. Okt. Kr., 4. Nov. Kv.
Oldešloe, 18. Martz, 17. Juni, 23. Sept. Kr. Kv. S.
Pinnenberg, 19. April Kr. Magerfo. 21. Okt. Kr.
Pion, 21. Febr., 30. Mai, 5. Sept. Kr. S., 7. Nov. Kr. Kv. S.
Preeh, 31. Jan. Kr. Kv. S., 7. Martz Kv. S., 10. Maj Kr. Kv. S., 17. Okt. Kv. S.
Rakeborg, 27. Januar, 24. Februar Eoln, 9. Martz Kr. Kv. S., 31. Martz, 23. April, 26. Maj, 30. Juni Eoln, 13. Juli Kr. Kv. S., 23. Juli, 25. Aug., 29. Sept. Eoln, 26. Okt. Kr. S., 27. Okt., 24. Novbr., 29. Decbr. Eoln.
Rensborg, 11. Jan. S., 20. Febr. (3) Kr., 22. Febr., 28. April Kv. S., 26. Juni (3) Kr., 23. Juni Kv. S., 25. Sept. (3) Kr., 27. Sept., 25. Okt. Kv. S.
Segeberg, 20. Jan. S., 1. Maj (2), 23. Aug. (2), 1. Nov. (2) Kr. Kv. S.
St. Michaelisdonn, 3., 10. Maj Kv., 17. Maj Kr. Kv. Eoln., 15., 20., 27. Okt. Kv.
Ueterfen, 4., 18. Jan. 15. Febr. 15. Martz 19. April Eoln, 20. April Kr. Kv. S., 3., 17. Maj, 7. Juni Eoln, 10. Juni Kr., 21. Juni S., 19. Juli Eoln, 26. Juli Kr., 2. 16. Aug. 6., 20. Sept. 4., 15. Okt. Eoln, 20. Okt. Kr. Kv. 1., 15. Nov. 6., 20. Dec. Eoln.
Wandebek, 6., 13., 20., 27. Jan., 3., 10., 17., 24. Februar, 3., 10., 17., 23., 31. Martz Kv. S., 4. April Kr. Kv. S., 7., 14., 21., 23. April, 4., 12., 19. Maj Kv. S., 23. Maj Kr. Kv. S., 26. Maj, 2., 9., 16., 23., 30. Juni, 7., 14., 21., 23. Juli, 4., 11., 18., 25. Aug. Kv. S., 29. Aug. Kr. Kv. S., 1., 8., 15., 22., 29. Sept., 6. Okt. Kv. S., 10. Okt. Kr. Kv. S., 13., 20., 27. Okt., 3., 10., 17., 24. Nov., 8., 15., 22., 29. Dec. Kv. S.
Wedel, 25. Jan. Kr., 21. April Kr. Kv., 26. Okt. Kr. Stude, Hør.
Wesfelburen, 26. April, 4. Okt. Kr. Kv. S.
Wiltzer, 4. Jan. S., 26. Apr. Kv. S., 30. Juli S., 7. Aug. (4) Kr., 7. Sept. Noldbyr, 19., 26. Okt. Kv.

Hamborg.

21. Januar, 11. Februar, 11. Martz, 1. April, 6. Maj S., 13. Maj Kr. Kv. (saas kaldt Kammemarked), 26. Nov., 30. Sept., 28. Okt. S., 4. Dec. (23) Kr. (Donn).

Fædelsvægmarked :

1. For Hornfog og Høar hver Torsdag.
2. For Kalve hver Tirsdag.
3. For Eoln hver Esgnedag undtagen Mandag.

Markeder paa de danske Øer.

Afsmindingen, 1. Juli S.
Araby, 12. Jan., 16. Martz, 11. Maj, 13. Sept. og 9. Nov. Heste og Kreaturer.
Høfens, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, første Torsdag i hver Maaned med levende Kreaturer. 15. og 26. Febr., 22. Martz, 24. Juni, 21. Sept. og 15. Novbr. Heste og Kreaturer.
Bogensø, Torvedag hver Torsd., første Torsd. i hver Maaned med lev. Kreat. 1. Febr. Heste; 24. Febr., 8. Martz og 10. Maj Heste og Kreaturer, 7. Juli Heste, 27. Septbr., 3. Nov. og 20. Dec. S. og Kreat.
Esby, 9. Martz og 20. Septbr. Heste og Kreat.
Faløe, 29. Martz og 25. Okt. Kreat.
Frederikshund, Torvedag hver Mandag og Torsdag; anden Onsdag i hver Maaned Torvedag med levende Kreat. 25. Jan., 23. Febr. og 30. Martz Heste og Kv., 27. Apr. Heste, 3. Novbr. (Efteraarsmarked) og 20. Decbr. (Julemarked) Heste og Kv.
Frederiksbærf, 1. Febr., 5. Apr., 5. Juli, 6. Sept. og 2. Dec. Heste og Kv.
Faaborg, Torvedag hver Tirsdag, Torsdag og Lørdag; anden Tirsdag i hver Maaned, undtagen Juni, Juli og Avg. med levende Kreaturer. 27. Jan. Heste; 22. Februar, 10. Martz, 16. Juni, 4. Okt. og 6. Nov. Heste og Kreat.
Græsted, 7. Febr., 7. Martz, 4. April, 2. Maj, 6. Juni, 5. Sept., 3. Okt. og 5. Decbr. Heste og Kvog.
Hønslev, 31. Martz, 11. Maj, 16. Sept. og 7. November Kreaturer.
Høstslager, 13. April og 23. Sept. Heste og Kreat.
Høslinge, 12. Jan., 9. Febr., 9. Martz, 13. April, 11. Maj, 8. Juni, 14. Sept. og 12. Okt. Kreaturer.
Høstflugør, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 23. Febr., 19. April, 18. Juli og 21. Okt. Kreaturer.

- Sllerød**, Torvedag hver Mandag og Lørdag; tredie Dnsdag i hver Maaned og første Dnsdag i hver Maaned med Undtagelse af Marts, Maj og November Marked med Kreaturer. 2. Marts først Hestemarked; 2. Maj (Joraarsmarked) og 2. Novbr. (Efteraarsmarked) Heste og Kreat.
- Solbæk**, Torvedag hver Dnsd. og Lørdag; 15. Febr. Heste; 10. og 21. Marts, 14. April, 20. Juni (Sommermarked) og 18. Oktober Heste og Kreaturer; 22. Novbr. (Efteraarsmarked) Heste og Kreaturer.
- Svalbo**, 2. Marts, 8. Maj, 6. Sept. og 10. Nov. Kreaturer.
- Sørsholm**, 19. April og 23. Okt. Heste og Kr.
- Synderup**, 4. Apr. og 10. Okt. Heste og Kvæg.
- Tallundborg**, Torvedag hver Tirsdag og Lørdag. 14. Februar, 23. Marts, 2. Maj (Joraarsmarked), 20. Jull (Sommermarked), 20. Sept. og 3. Nov. (Efteraarsmarked) Heste og Kreaturer.
- Tobenhavn**, Torvedage Mandag og Lørdag med Slagtevæg.
- Toge**, Torvedag Dnsdag og Lørdag. 5. Jan., 2. Febr., 9. og 23. Marts, 13. April, 20. Maj (Joraarsmarked), 1. Juni, 26. Jull, 7. og 20. Sept., 5. og 26. Okt. (Efteraarsmarked). 7. og 16. Decbr. (Julemarked) Heste og Kreaturer.
- Torsør**, Torvedag hver Dnsdag og Lørdag. 21. Juni (Sommermarked) S. og Kr.
- Tjerteminde**, Torvedag hver Tirsdag og Fredag, hver Fredag med levende Kreaturer. 18. Febr., 5. Marts, 4. Juni, 15. Okt. og 23. Nov. Heste og Kreaturer.
- Maribo**, Torvedag hver Dnsdag og Lørdag. 24. Februar, 8. og 29. Marts, 9. Juni (Sommermarked) og 20. Sept. Heste og Kr.
- Marstal**, Torvedag hver Tirsdag og Fredag. 27. Maj og 30. Sept. Heste og Kreat.
- Widdelfart**, Torved. hver Tirsd. og Fred., første Tirsd. i hver Maaned med lev. Kreaturer. 2. og 26. Febr., 19. Marts, 6. April, 13. Jull, 22. Sept. og 3. Nov. S. og Kr.
- Makkeb.**, Torvedag hver Lørdag; hver Tirsdag Torvedag med levende Kreaturer. 17. Febr., 3. og 17. Marts, 4. og 23. Oktober og 8. Novbr. Heste og Kr.
- Mjhørg**, Torvedag hver Dnsdag og Lørdag; første, tredie og i indtræffende Tilfælde tilfælde femte Lørdag i hver Maaned fra 1. Okt. til 1. Maj m. lev. Kr. 23. Febr. og 11. Marts Heste og Kreaturer; 6. Jull Heste; 14. Okt. og 11. Nov. Heste og Kreat.
- Mjølbing** (Jællert), Torvedag hver Dnsd. og Lørd. 25. Feb. Heste, 27. April, 15. Juli (Sommermarked) 5. Okt. og 9. Nov. Heste og Kvæg.
- Mjølbing** (Ejælland) 16. Feb. Heste; 20. April Kreaturer; 8. Juni (Sommermarked) og 23. Sept. (Høimarked) Heste og Kr.; 21. Dec. Heste.
- Mjølsted**, 31. Marts, 14. April og 21. Sept. Heste og Kvæg, 2. Nov. Heste.
- Marre Malm**, 19. Maj og 1. Okt. Heste og Kreat.
- Mastved**, Torvedag hver Dnsdag og Lørdag. Dnsdagene 19. Jan., 16. Februar, 16. Marts, 20. April, 18. Maj (Joraarsmarked), 16. Juni, 20. Jull (Sommermarked), 17. August, 21. Sept., 19. Okt., 16. Nov. (Efteraarsmarked) og 21. Dec. Heste og Kr.
- Odense**, Torvedag hver Mandag, Dnsdag og Lørdag. Hver Mandag Marked med Kreaturer (eller, hvis Helligdag, den påfølgende Dnsdag). 3. Januar, 14. Febr., 7. Marts, 25. April, 2. Maj, 13. Juni, 12. Juli (St. Knud), 8. August, 26. Septbr., 17. Oktbr., 14. Nov. og 19. Decbr. Heste.
- Præstø**, anden Tirsdag i hver Maaned Heste og Kr.
- Ringe**, 18. Marts, 31. Maj, 8. Oktbr. og 10. Nov. Heste og Kreaturer.
- Ringsted**, Torvedag hver Dnsdag og Lørdag. Anden Tirsdag i hver Maaned Marked med Heste og Kreaturer. 22. Marts, 14. Juni (Sommermarked) og 27. September (Høimarked) Heste og Kreat.
- Røskilde**, Torvedag hver Dnsd. og Lørdag. 3. Januar, 11. Febr., 4. og 13. Marts, og 4. Maj (Joraarsmarked) 6. Juni, 4. Juli, 1. Aug., 5. og 23. Septbr. (Bæremarked), 7. Nov. (Efteraarsmarked) og 6. Decbr. Heste og Kreaturer.
- Rudkøbing**, Torved. hver Tirsd. og Lørd. 17. Marts, 17. Juni og 12. Nov. Heste og Kr.
- Ruds-Webbh.**, 1. Apr. og 6. Okt. Kreaturer.
- Rødby**, hver Lørdag Torvedag med alle Slags Landbrugsprodukter undtagen Heste og Hornkvæg. 15. Febr. og 22. Marts Heste og Kreat.; 5. Jull (Sommermarked) og 18. Oktober Kreaturer; 16. Novbr. Heste og Kreaturer.
- Ronne**, Torvedag hver Dnsdag og Lørdag.
- Salsløbing**, Torvedag hver Lørdag, 1. og 15. Marts Heste og Kvæg; 12. Jull (Sommermarked) og 7. Okt. Kreaturer; 3. Nov. Heste og Kreaturer.
- Skiffør**, Torvedag hver Fredag. 4. Marts, 6. Maj, 2. Sept. og 4. Nov. Heste og Kr.
- Slagelse**, første Dnsd. i Maanederne Februar, April, Juni, August, Oktober og December Marked med Heste og Kreaturer. 4. Januar stort Hestemarked; 1. og 16. Marts, 3. Maj (Joraarsmarked), 6. og 6. Juli (Sommermarked), 16. Sept. samt 8. og 9. Nov. (Efteraarsmarked) Heste og Kr.
- Slangernp.**, 22. Marts, 17. Maj og 21. Juni og 29. Nov. Heste og Kreaturer.

Soro, 11. og 23. Marts, 8. April, 23. Maj, 28. Juni (Sommermarked), 23. September (Høstmarked) og 2. Nov. Heste og Kreaturer.

Støge, Torvedag hver Onsd. og Lørdag. 14. Marts og 6. Okt. (Efteraarsmarked) h. og Kr.

Storhedinge, 1. og 15. Marts, 6. April, 17. Maj (Føraarsmarked) og 21. Okt. (Efteraarsmarked) h. og Kr.

Stubbekøbing, Torvedag hver Tirsdag og Fredag. 25. Maj og 27. Okt. Heste og Kr.

Svendborg, Torved. hver Onsd. og Lørd., hver Onsd. med lev. Kreat. 12. Jan., 16. Febr., 2. og 16. Marts, 18. Maj, 21. Juni, 12. Oktbr., 4. og 24. Nov. h. og Kr.

Svininge, 19. April og 27. Sept. Heste og Kreat.

Tranebjerg p. Samso, 31. Marts og 6. Okt. Heste og Kreat.

Vordingborg, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. Første Fredag i hver Maaned Marked med Heste og Kreaturer.

Vroskøbing, Torved. hver Onsd. og Lørd.; anden Tirsd. i hver Maaned Torved. med lev. Kreat. 4. Marts, 19. Juli og 6. Okt. Heste og Kreaturer.

Vilthfte 26. Jan., 20. April, 27. Jull og 26. Okt. Heste og Kreaturer.

Markeder i Jylland.

Mabhybro, 7. April, 19. Maj, 15. Sept. og 14. Oktbr. Heste og Kreaturer.

Malborg, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. Hver Tirsdag Marked med Kreaturer. 21. Jan. Heste; 8. Marts, 20. Sept., 19. Okt. og 14. Decbr. Heste og Kreaturer.

Malbæk, 4. Okt. Heste og Kreaturer.

Malskrup, 11. Jan., 17. Marts, 20. April, 15. September og 22. November h. og Kr.

Marhus, Torvedag hver Mandag (særlig med Fæbekvad) og Lørdag. 7. 31. Januar, 21. Februar, 7., 14., og 21. Marts Heste; 6. April, 9. Maj, 4. Jull, 18. Oktb. og 17. Dec. Heste og Kv.

Mars, 7. Febr., 11. April, 27. Maj, 7., 30. Sept. og 4. Nov. Heste og Kreaturer.

Mgerbæk, 18. April Heste og Kreaturer.

Millingaavbro, 4. Febr., 1. April, 3. Maj, 6. Juni, 22. Jull, 6. Septbr., 14. Oktbr. og 15. Decbr. h. og Kr.

Mindager, 7. Maj og 8. Okt. Heste og Kreaturer.

Njerringsbro Station, første Lørdag i hver Maaned Marked med Heste og Kreaturer (høls Helligdag, Søgnedagen drefester).

Dranninge, (før Malbæk Mølle), 20. April, 1. Møg. og 10. Okt. Heste og Kreaturer.

Brande, 4. April, 29. Juli og 26. Septbr. Heste og Kreaturer.

Brhrup, 11. Maj og 21. Sept. Heste og Kreaturer.

Brødstrup, 31. Jan., 7. Maj, 23. Jull og 21. Oktober Heste og Kreaturer.

Brøndersted, anden Mandag i hver Maaned undtagen September Marked med Heste og Kreaturer. 5. Sept. Heste og Kreat.

Brørup, 30. April Heste og Kreaturer.

Bukke, 16. Sept. Heste og Kreaturer.

Bakmarksbro, 20. April og 6. Oktbr. Heste og Kreaturer.

Balsum, 16. Marts, 14. Okt Heste og Kreaturer

Barkøb, 13. April og 7. Oktober Heste og Kreaturer.

Bronninglund, 21. April og 3. Okt. Heste og Kreat.

Cebstoft, 22. Jan., 10. Marts, 23. Juni og 22. Sept. Heste og Kreaturer.

Egtved, 2. Maj og 6. Oktober Heste og Kreaturer.

Gebjerg, Torvedag hver Lørdag. Hver Fredag heste Maret Marked med Kreaturer (naar Helligd., Søgned. forud). 28. Jan., 29. April og 23. Sept. Heste og Kreat.

Fjerriksted, 6. April, 22. Juni, 9. Sept. og 13. Oktober Heste og Kreaturer.

Flaenksjold, 16. April, 12. Sept. og 4. Nov. Heste og Kreaturer.

Foldingbro, 18. Maj og 1. Okt. Heste og Kreaturer.

Fredericia, Torvedag hver Mandag og Lørdag. 5. Marts, 4. Maj, 6. Jull og 18. Novbr. Heste og Kreaturer.

Frederikshavn, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, fra Oktober til Jul hver Lørdag med lev. Kreaturer. 18. Jan., 14. April, 27. Sept. og 13. Okt. Heste og Kreaturer.

Gibe, 22. Febr., 29. April, 4. Jull, 9. September, 27. Oktbr. og 21. Nov. Heste og Kreat.

Grenaa, Torved. hv. Lørd. 21. Jan., 8. Marts, 30. Juni, 30. Sept., 8. Nov. og 6. Decbr. h. og Kr.

Grundsted, 22. Juni og 8. Sept. Heste og Kreaturer.

Hadsten, 18. Marts, 26. April, 5. Sept. og 13. Okt. Heste og Kreaturer.

Hadsund, 6. April, 9. Maj, 8. Sept. og 6. Okt. Heste og Kreaturer.

Hals, 20. Sept. Heste og Kreaturer.

Halsbrimmen, 18. April og 1. Okt. Heste og Kreaturer,

Hammel, 24. Jan., 4. Marts, 28. April, 20. Maj, 28. Juli, 3. og 21. Okt. og 6. Decbr. Heste og Kreat.

- Saundal**, 28. April, 27. Juli, 30. Sept. og 24. Nov. Heste og Kreaturer.
- Serning**, 4. Febr., 5. Marts, 12. April, 14. Maj, 24. Juni, 2. og 3. Septbr., 8. Oktbr. og 14. Decbr. Heste og Kreaturer.
- Sjallerup**, Hvide Lørdag i hver Maaaned med Undtagelse af Maj, Jull og August Marts med Heste og Kreat. 1. og 2. Juni Heste og Kreat.
- Sjorrlug**, Lørdag hver Lørdag, i November og December tillige hver Onsdag. Hver Onsdag hele Aaret Marts med Kreaturer. 19. Januar Heste; 5. Marts og 2. April Heste og Kreaturer; 23. Maj og 23. Juni Heste; 24. Sept. og 22. Okt. Heste og Kr.
- Sobro**, Lørdag hver Lørdag. 14. Jan., 11. Febr., 10. Marts, 14. April, 13. Maj, 10. og 29. Juni, 12. Aug., 22. og 23. Sept., 21. Okt., 11. Novbr. og 9. Dec. Heste og Kr.
- Solsted**, Lørdag hver Lørdag og Lørdag, hver anden Lørdag fra anden Lørdag citer Oktobermarkedet indtil Jul med Kr. 10. Jan. S. og Kreat.; 31. Jan. S.; 3. Marts 23. April, 7. Maj, 9. Juni, 27. Juli, 12. Sept., 6. Okt. og 19. Nov. Heste og Kreat.
- Solsted**, 7. Jan., 14. April, 29. Aug. og 16. Nov. Heste og Kreaturer.
- Sorushid**, 26. April og 24. Septbr. Heste og Kreaturer.
- Sorrens**, Lørdag hver Lørdag (i Fasten dog Onsdag) og hver Lørdag; første og treble Lørdag i hver Maaaned samt hver Lørdag i Oktbr., Novbr. og Decbr. indtil Jul med lev. Kreat. 10. Jan., 2. og 23. Febr. og 9. Marts Heste; 18. og 23. Marts 6. April, 2. Maj, 10. og 11. Juni, 2. Aug., 30. Sept., 26. Oktbr. Heste og Kreaturer.
- Sorup**, 3. Febr. Heste og Kreat.; 3. Juni Heste; 5. Septbr. Heste og Kreat.
- Sover Kro**, 17. Marts, 2. Maj, 26. Septbr og 17. Novbr Heste og Kreaturer.
- Tellinge**, 13. Maj og 27. Septbr. Heste og Kreaturer.
- Tarup**, 21. April og 18. September Heste og Kreat.
- Tjellerup**, 6. April, 27. Maj, 28. September og 20. Oktober Heste og Kreaturer.
- Tolding**, Lørdag hver Lørdag og Lørdag. Hver Lørdag Marts med Kreat. 12. Jan., 4. og 25. Februar og 11. Marts Heste; 18. Marts, 1. og 28. April, 7. Maj, 20. Juli, 17. Septbr. og 14. Oktbr. Heste og Kreat.
- Tolind Station**, anden Onsdag i hver Maaaned med Undtagelse af April, August og Oktober Marts med Heste og Kr.
- Tombig**, Lørdag hver Lørdag. 23. Marts, 3. Juni, 29. August, 4. Oktbr. og 18. Novbr. Heste og Kreaturer.
- Tunderstob**, 23. April og 22. Sept. Heste og Kreat.
- Væds**, 9. April og 10. Sept. Heste og Kreaturer.
- Vogstør**, Lørdag hver Lørdag, sidste Lørdag i hver Maaaned Lørdag med lev. Kreat. 9. April, 20. Juli, 7. Sept., 17. Okt. og 21. Nov. Heste og Kreaturer.
- Voksen**, 11. April og 7. Okt. Heste og Kreaturer.
- Wariager**, Lørdag første og treble Lørdag i hver Maaaned med Kreaturer. 23. Febr. 12. Juli, 6. Okt. og 9. Nov. Heste og Kreaturer.
- Worke**, 10. Maj og 20. Okt. Heste og Kreaturer.
- Wibe**, Lørdag hver Mandag og Lørdag, anden og treble Mandag i hver Maaaned med lev. Kreaturer. 24. Jan., 12. Marts, 27. April, 20. Juni, 12. Sept., 6. Okt. og 7. Nov. Heste og Kreaturer.
- Wyløbing (Wors)**, Lørdag hver Lørd., hver anden Lørdag mellem Wikkelsb. og Jul med levende Kreaturer. 7. og 24. Januar, 1. Marts og 11. April Heste og Kreat.; 8. Juni Heste; 23. Juli, 24. Sept. og 14. Okt. Heste og Kreat.
- Worre Nebel**, 21. April og 13. Sept. Heste og Kreaturer.
- Worre Snebe**, 15. April, 8. Juli og 2. Novbr Heste og Kreaturer.
- Worre Sundby**, Lørdag hver Onsdag og Lørdag; hver Lørdag fra Okt. til Fastelavn Lørdag med Kreat. 20. Jan., 7. Marts, 23. April, 7. og 18. Okt. Heste og Kreat.
- Wodder**, 4. Jan., 18. Febr., 1. og 29. April, 29. Juli, 16. Sept. og 16. Nov. Heste og Kreat.
- Wanders**, Lørdag hver Onsdag og Lørdag, sidste Dag med Kreaturer. 5., 6., 28. og 29. Jan., 19. og 26. Febr. og 12. Marts Heste; 19. Marts, 2. April og 7. Maj Heste og Kreaturer; 20. og 21. Juni Heste; 1. og 2. Juli Heste; 9. og 10. Sept., 1. og 29. Okt., 12. Nov. og 16. Dec. Heste og Kreaturer.
- Wingløbing**, Lørdag fra Paaske til Wikkelsdag Lørdag, ellers Onsdag. 1. Febr. Heste; 28. April, 28. Juli, 30. Aug. og 10. Oktbr. Heste og Kreaturer.
- Wibe**, Lørdag hver Lørdag. 2. Febr., 7. Marts, 25. April, 3. og 17. Maj, 11. Juni, 2. Aug., 10. Sept., 3., 11. og 24. Okt. og 22. Nov. Heste og Kreaturer.
- Wib**, 17. Maj og 19. Oktbr Heste og Kreaturer.
- Wihom**, 25. Jan. og 19. Okt. Heste og Kreat.
- Wonde**, 11. Marts, 20. Sept. og 22. Nov. Heste og Kreaturer.
- Willeborg**, Lørdag hver Lørdag. 5. Febr., 12. Marts, 9. April, 10. Maj, 9. Juni, 8. Juli, 29. Sept., 24. Oktbr., 24. Novbr. og 20. Decbr. Heste og Kreaturer.
- Windal**, 2. Maj, 23. Sept., 21. Okt. og 6. Decbr. Heste og Kreaturer.
- Wislø**, 15. April og 24. September Heste og Kreaturer.

Eksanderborg, Torvedag hver Fredag, første Fredag i hver Maaned samt alle Fredage i Fasten og fra 1. Novbr. til Jul med levende Kreat., 3. Januar, 1. og 22. Februar og 8. Marts Heste; 15. og 22. Marts, 18. Maj, 9. Juni, 1. August, 13. Septbr. og 25. Oktbr. Heste og Kreaturer.

Falk, Torvedag hver Tirsdag og Fredag, 3. og 25. Januar, 2. Marts, 12. April og 12. Maj 5. og 8r.; 7. Juni Heste; 25. Juli, 10. Sept., 3. Okt. og 17. Nov. 5. og 8r.

Ekjern, 29. Jan. og 14. Marts Heste og Kreaturer; 30. Juli Heste.

Ekjording, 13. Jan., 10. Februar, 9. Marts, 13. April, 12. Maj, 9. og 28. Juni, 21. Sept., 20. Okt., 10. Nov. og 8. Dec. Heste og Kreaturer.

Esbøgaard Station, 21. Marts og 24. Juni Heste og Kreat.

Struer, 30. Marts og 9. Septbr. Heste og Kreaturer.

Sæby, Torvedag hver Lørdag 8. April, 19. Sept. og 11. Okt. Heste og Kreat.

Sonder Lunde, 12. Maj og 24. Oktbr. Heste og Kreaturer.

Tarm, 2. Maj, 14. Septbr. og 11. Oktbr. Heste og Kreaturer.

Thisted, Torved. hver Onsd. og Lørd. 8. Januar Heste og Kreat.; 4. Februar Heste; 23. Febr., 13. April og 9. Maj Heste og Kreaturer; 4. Juni Heste og Hb; 5. Juli, 8. og 30. Sept., 12. Okt. (Store Onsdag) Heste og 8r.

Tornby Vaskhus, 12. Maj, 8. Juli og 19. Sept. Heste og Kreaturer.

Trustrup Station, anden Onsdag i Maanederne April, August og Oktober Marked med Heste og Kreaturer. 4. Juni Heste og Kreat.

Tørring, 21. Febr., 3. April, 19. Maj, 20. Juli, 5. Oktober og 7. December Heste og Kreaturer.

Ulstrup (Hornum JernbaneStation), 12. Januar, 15. Marts, 4. Maj, 27. Juni, 19. September, 26. Oktober og 7. Decbr. Heste og Kreaturer.

Ulstrup Station, 18. Maj og 20. Sept. Heste og Kreaturer.

Uldum, 26. April og 20. Sept. Heste og Kreat.

Ulffær, 27. April, 31. Aug. og 20. Okt. Heste og Kreaturer.

Vandel, 27. Maj og 17. Oktbr. Heste og Kreaturer.

Varde, Torved. hver Lørdag, 3. Febr., 4. og 29. Marts, 26. April, 9. Maj, 13. Juni, 3. August, 16. Sept., 12. Okt. og 23. Nov. Heste og Kreaturer.

Vejen, 27. April, 24. Juni og 14. Sept. Heste og Kreaturer.

Vejde, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, hver Onsdag fra 1. Novbr. indtil Jul samt anden Onsdag i hver Maan. med lev. Kreaturer. 11. Januar, 8. og 24. Februar, og 10. Marts Heste; 17. og 31. Marts, 7. April, 3. Maj, 13. Juni, 1. og 24. Oktober Heste og Kreaturer.

Veister Hæsting, 30. Marts og 14. Sept. Heste og Kreaturer.

Viborg, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, sidste Lørdag i hver Maaned (dog ikke Baastelørdag) og fra Alltelørdag til Jul hver Lørdag med levende Kreaturer. 4. Januar Heste; 26. Jan., 14. Februar, 11. Marts, 16. 30. April, og 24. Maj, 25. Juni (Egnssingsmarked), 26. Juli, 28. og 27. Septbr. (Tøstemarked), 22. Oktbr., 26. Novbr. og 17. Decbr. Heste og Kreat.

Videbæk, 28. Febr., 25. Juni og 22. Okt. Heste og Kreaturer.

Wildbjerg, 6. Maj og 20. September Heste og Kreat.

Winderup, 3. Maj og 5. Okt. Heste og Kreaturer.

Worbanse, 9. April og 4. Aug. Heste og Kreaturer.

Wraa Station, 18. April og 16. Sept. Heste og Kreat.

Ølgod, 23. April og 26. Okt. Heste og Kreaturer.

Østervraa, 29. Marts og 15. Oktbr. Heste og Kreaturer.

Østbirk, 27. April og 4. Okt. Heste og Kreaturer.

Torvedage. Mandag: Haderslev, Tønning, Fredericia. Tirsdag: Rabenraa, Hujum, Kolbing, Søbjerg. Onsdag: Vejle, Karhus, Randers, Viborg, Aalborg, Torsdag: Hujum, Fredericia, Varde. Fredag: Hensborg, Frederikstads, Tønder, Brønbjæ, Kolbing. Lørdag: Rabenraa, Egernsørde, Hensborg, Slesvig, Hujum, Vejle, Karhus, Randers, Viborg, Aalborg, Søbjerg.

Bekke=Stempel=Tarif.

Bekke indtil 200 Mk. — 10 Pg.; over 200—400 Mk. — 20 Pg. og for hver 200 Mk. — 10 Pg. mere indtil 1000 Mk.; hvert 1000 Mk. 60 Pg. og for hvert 1000 Mk. eller en Del deraf 50 Pg. mere.

Købekontrakter indtil 150 Mk. — 1 Mk. 50 Pg. og fremdeles for hver 50 Mk. — 50 Pg.

Porto-Takster.

Et frankeret Brev indt. 20 Gr. 10 P., til Danmark for de første 20 Gr. 20 P., for hver følgende 20 Gr. 10 P.

— ufrankeret Brev indtil 20 Gram 20 Pq.

— dobbelt Brev fra 20—250 Gr frank. 20 P., ufrankeret 30 P.

— frankeret Brev indtil 250 Gr indenfor selve Postdistriktet 5 P.

Korrespondancefort 5 P., til Danmark 10 P.

Tryksager indtil 50 Gr 3 P., fra 50—100 Gr. 5 P., fra 100—250 Gr. 10 P., 250—500 Gr. 20 P., 500—1000 Gr. 30 P.

Tryksager til Udslandet indenfor Verdenspostforeningen 5 P. for hver 50 Gr. Kan foriendes indtil 2 Kilogr. og skal frankeres.

Forretningspapirer: (Regnskaber, Fragtbreve, Manuskript, Korrektur oiv.) Indenfor Tyskland, de tykke Besiddelser og Østerrig-Ungarn: indtil 250 Gr. 10 P., 250—500 Gr. 20 P., og 500—1000 Gr. 30 P. Til Udslandet indenfor Verdenspostforeningen 5 P. for hver 50 Gr., dog mindst 20 Pq. Forretningspapirer skal frankeres.

Vareprover indtil 250 Gr. 10 P., fra 250—350 Gr. 20 P.; til Danmark og andre Lande indenfor Verdenspostforeningen 5 P. for hver 50 Gr. indtil 350 Gr., men mindst 10 P. Skal frankeres.

Rekommanderede Breve foruden Porto 20 P.

Postanvisninger indtil 5 M. 10 P., til 100 M. 20 P., over 100 til 200 M. 30 P., 200—400 M. 40 P., 400—600 M. 50 P., 600—800 M. 60 P., til Danmark indtil 355 Kr.; 10 P. for hver 20 M., i det mindste 20 P.

Postopkrævning af Pengesummer: For indtil 800 M. 30 P. forud; desuden Porto som for Postanvisninger; til Danmark indtil 720 Kr.: Brevporto + 20 P.

Postesterkrav højst 800 M. Portoen er = Portoen for Breve eller Brevfort + 10 P. + Postanvisningsporto for det opkrævede Beløb, til Danmark indtil 720 Kr.: Brevporto + 20 P.

Pakker indtil 5 Kilogr. (10 Pbd.) ved en Distance af 75 Kilom. (10 Mil) 25 P., over 75 Kilom. 50 P. Pakker til Danmark indtil 5 Kilogr. 80 P., tungere Pakker efter Beregning.

Pengebreve indtil 75 Kilom. (10 Mil) 20 P., ufrank. 30 P., over 75 Kilom. 40 P., ufrank. 50 P.

Forfiktningssgebyr for hver 300 M. eller en Del af 300 M. 5 P., i det mindste 10 P.

Breve indenfor Verdenspostforeningen: frankerede Breve 20 P. for de første 20 Gr., for hver følgende 20 Gr. 10 P., ufrank. 40 P. for hver 20 Gr., Korrespondancefort 10 P.

Breve til Nord-Amerika ad den direkte Vej over Hamborg 10 P. for hver 20 Gr. — Pakker til Nord-Amerika efter særlig Beregning.

Telegrammer for hele det tykke Nige:

For hvert Ord 5 P., dog mindst 50 P. Til Danmark 10 P. for hvert Ord, mindst 50 P. Udbetalinger pr. Telegram indtil 800 M. den sædvanlige Postanvisningsporto og Taksten for et Telegram.

Vortotakst for Danmark.

Breve i selve Danmark indtil 50 Kvint 10 Ore, indenbys 5 Ore, Breve til Thykland og andre Lande indenfor Verdenspostforeningen 20 Ore for hver 3 Kvint (15 Gram).
Trykjaer til Thykland 5 Ore for hver 10 Kvint.

Vejrspaadomme for 1910.

(Efter den 11aarige Periode)

Mennesket spaa'r, men Gud raa'r.

Januar: Først, midt og sidst i Maanedens Frostdage, forøvrigt mildt. En Del Taage, Regn og Sne.

Februar: Første Del mild, senere mere vinterligt. Ret hyppigt Sne og Regn.

Marts: Frost, især ved Maanedens Midte. Taage, Sne og Regn sidst i Maanedens.

April: Første Trediedel vinterlig. Derefter mildere. Ofte Nedbør.

Maj: Midt i Maanedens nogle varme Dage og Torden. Ofte Kulde og Blæst.

Juni: Sidste Halvdel bringer sommerlige Dage, afvekslende med Torden og Regnbyger.

Juli: Luften temmelig kølig, en Del Regn, men kun sjælden Torden.

Avgust: Kun faa varme Dage, ret ofte Regn og Blæst.

September: Mange smukke og ret varme Dage. Der er kun ringe Nedbør.

Oktober: Første Halvdel Regn, Blæst og Torden. Sidste Halvdel temmelig mild med Taage.

November: Først og midt i Maanedens let Frostvejr. Sidst i Maanedens ofte Regn og Blæst.

December: Gennemgaaende mildt. Sidst i Maanedens let Frost. Mod Aarets Slutning Sne.

Gud raader for, hvad Aaret os skal bringe.

Kragemaal

En underlig Historie af P. Skovroy.

Med Tegninger af H. Meyer.

Det fros, saa det jang i Hjulene.

Den smalle Vej, som jnoede sig gennem Eugene, gnistrede i Maanelshjet, som var den besaaet med Diamanter.

Vinteren havde klædt den gamle graa Moder Jord i fineste Hermelin. Alt, saa langt Djet rakte, skinnede af Hvidhed og Ustykld som paa hin Dag i Tidernes Morgen, da Herrens Ord lod, at alting var saare godt.

Om det saa var den gamle Bro uden Rækværk, hvis frø-nede Bjælker stak deres tilspidsede Ender ud under Planterne, rø-bende, at Kommunen i sin Tid havde købt dem paa en Auktion ved Dybbølstanjerne, tog den sig ud, som var den saare god..

Strømmen, som gik underneden, havde tabt Mælet og kunde ikke røbe dens Skrobeligheder. Kulden havde lagt den i Vaand og Vast. Ikkun et eneste Sted, hvor Strømmen skar ved Broen, var

der et lille aflangt Hul i Ijen, hvor Vandet boblede og rislede med en sagte melodisk Lyd, den eneste, som brød Stilheden trindt om, som den lille Waageflamme lyster i Ratten og venter paa, at en Haand skal aabne for Strømmen.

Hen til dette lille Hul, den eneste Livskilde, som endnu flød, gik der gennem Sneen et fint Spor af Fuglejæd. Her slukkede Fuglene deres Tørst og kom langvejs fra, da alle Kilder og Vandløb var stivnede af Kulde i en vid Omkreds.

Bludselig brodes den natlige Fred af en fjern Latter, der stralgede hen over det tavse hvide Maanestjanslandskab som et Par Træsko over et Kirkegulv. Det kom fra et Hus langt inde til venstre, hvor man kunde skimte et Par oplyste Vinduer i en Smugkro.

Døren var gaaet op, og en Yngling traadte udenfor. Han trak Vejret tungt et Par Gange, stuttede sig, som vilde han ryste noget fremmed af sig, og lod sit Blik glide ud over det hvide Vinterlandskab, der laa saa tavs og stille og dog saa talende. Derude

glimtede Maanens Lys paa den jneklædte Skrant, derude til højre jnoede Engvejen sig med Broen og de fortroblede Piletrær, alt pudret og hvidt med Maanens hvide Skær over sig. Der oppe sejlede Maaneliget hen over Nattehimmelen, fulgt til Graven af Stjernernes levende tindrende Lys, Væretene af jjerne Fremtidens Liv.

Ynglingens Sjæl grebes af Vinternattens rolige Majestæt. Han blev slaaet af den stærrende Modjætning mellem den ophøjede Kro i Naturen og det skraalende og støjende Mennekeliv bag Murerne derinde.

Han figgede over de stumpede Vinduesforhæng og saa, hvorledes Tobakrøg og Ds trak hen under det lave Loft i tykke Skyer, nu og da slængede af Svirebrødrenes heftige Bevægelser, Skraal og Bauden, saa de formede sig til jælomme Stikkelser. Det bare han for, som saa han grinende Ansigter og vrængende Munde. Og hvad var det for en underlig Stikkelse, der nu løste sig ud af de togende Skyer? En Kvinde i et jolderigt Klædebon, med et magert, gustent Dødningsansigt og stirrende Glasøjne uden Sjæl.

Han gyste og vendte sig bort. Ikke for Alverden vilde han derind igen.

Saa vandrede han hen ad Bejen, bort fra Kroen og Larmen og ud i Vinternattens store Stilhed, der luffede sig over ham, som Vandet over den druknende. Han gif som en Søvgænger, men med opadvendt Mjshyn, som vilde han lade Maanens og Stjernernes blide Lys kærtegne hans Ansigt, over hvis halot barnlige Træk der laa et smilende Udtryk af stille Glæde. Hans Sjæl var fyldt af Jubel, og han drak Vinternattens rene Luft med samme Graadighed som en undvegen Fange Frihedens. I Stilheden, som herskede, lod hans knirkende Skridt i Sneen i hans Dren som en brutal Vanhelligelse, og han gjorde sig uvilkaarlig Umage for at dæmpe Lyden.

Da han kom til Broen over Laen, standsede han ved den jagte rislende Lyd fra den lille Baage i Jsen. Der lod en Raslen, og en Krage fløj op fra Baagen og satte sig paa en Gren af et Piletræ.

Den unge Mand saa i Vejret og jagde uvilkaarlig: God Aften!

— God Aften, svarede Kragen og baskede med Vingerne.

— Det kniber nok med Føden i Vinter.

— Na ja — og Drikke med, svarede Krage — skont vi Fugle kun drikker Vand. Vi drikker som Dyr og ikke som Mennesker.

— Hvordan drikker Menneskene da?

— De drikker sig fulde, det gør Dyr aldrig.

— Du er nok en klog Fugl — med stor Livserfaring, haanedes Ynglingen.

— Hundrede Aars.

— Hvad behager — hvad mener du?

— Jeg mener, at for 100 Aar siden køb jeg ud af Ægget.

— Og disse 100 Aars Erfaring har nok ikke givet dig nogen synderlig Respekt for Menneskekulturen.

— Nej. Den arter ud.

— Ja ja. Lad mig da nippe til din Vidoms Kilder. Lad mig se Menneskene fra dit høje Synspunkt. Jeg mindes nu med Ærbødighed Videns Ord: „Højt paa en Gren en Krage sad.“

— Se dig om! sagde Krage, uden at ænse Spotten.

Ynglingen saa sig om.

Maanen sejlede endnu hen over Nattehimmelen og god sit Lys ned over det jordiske Winterlandskab, gnistrede i Isdiamanterne og blinkede som Solb langgt ude i Synskredsen paa den sneedækte Strant. Men alt var tyst og stille. Intet hørtes uden en sagte Dødsrallen fra den lille Baage ved Broen, som Nattefulden var i Færd med at lægge i Vaand og Vast.

— Jeg ser, men ser intet, sagde Ynglingen.

— Saa skal jeg give dig mine Øjne. Se dig om!

Den unge Mand saa sig om og blev med Forundring vaer, at der henne paa Vejen nærmede sig et Par kvindelige Stikkelfjer, en voksen og et Barn. Barnet, en lille Pige, holdt Moderen i Skørtet. Moderens Gang var underlig stiv og ravende. Hendes Ansigt var magert og blaalig blegt, Øjnene hule og med et stift tomt Blik. En tynd, flosset Kjole faldt ned om de magre Lemmer. Paa Hovedet havde hun en lille køket Rappe, der sad skævt og gav den sørgelige Stikkelse et underlig forjoret Udseende. Den lille Pige var som en Mindreudgave af Moderen.

De to Stikkelfjer nærmede sig langsomt, og man kunde nu se, at der over Moderens hvid-blaa Ansigt laa et fjollet Smil. Deres Gang var underlig glidende, og Ynglingen lagde med løn-

lig Stræk Mærke til, at deres Bevægelser var lydløse og spøgelseagtige. Sneen og Iskrystallerne paa Bejen knirkede ikke det mindste under deres Trin.

— Hvad er dog dette for noget Kogleri? Hvem er denne Kvinde?

— Kender du hende ikke? Hun var jo til Stede midt iblandt Eder derovre i Kroen. Men du saa hende først, da du kom uden for.

Nu saa Unglingen, at Kvinden lignede den Skikkelse, som løste sig ud af Røgen og Dunsterne under Loftet omkring Lampen i Krostuen, da han saa gennem Vinduet.

— Hvem er hun da?

— Det er Drukkenstaben.

— Og Barnet?

— Det er hendes Afkom i første Led. Det er den tro Afpejling af Moderen, ikke sandt? Men hun har mange andre Børn, Afkom i sjernere Grader og i Sidelinjer, som ikke ligner hende, hvor Slægtsmærket er udvist eller forvandlet. Se! der kommer nu en af de værste Udlobere.

Da Unglingen saa sig om, var de to Kvindeskikkelser forjundne, men paa Bejen nærmede sig to Mænd. Det var en Betjent, som trak af med en anden mandlig Skikkelse.

— Hvad har den Mand gjort?

— Han er anklaget for Dystmord paa en Skolepige, som han loffede ind paa en Mark og skændede og myrdede.

— Spillet Dyr!

— Na, fornærm ikke Dyrene! Dyrene gør virkelig ikke sligt noget, udbrod Kragen. Men I Mennesker er desuden for raske til at domme om Brode og Ansvar. Man kan ogsaa sige, at denne Forbrydelse har sit Ophav i Samsundsforholdene, endnu nærmere, at denne Mand er et af Dyrene for de store Kartoffel- jpritbrænderier i Thykland, som Lovgiveren opelsker ved de saakaldte „Kærlighedsgaver“ til Herremændene. I Steden for at lukke den værste Samsundsgift ind i Apothekernes Giftkabe holder man den flydende for Proletaren, for Stodderen og Landsstrygeren, hvis Blod forgiftes, og hvis Hjerne forbrændes fra Slægtled til Slægtled, indtil Staklerne en ston Dag, mens Solen skinner og Blomstern:

dufter, øver sindsbæg Gerning og forsvinder i Tugthuset eller i Galehuset.

— Det er vel Krage-Lære?

— Aldeles ikke. Men I Mennesker er stærblinde. I gør lige som visse Læger, I kurerer paa Symptomerne og lader Feberen slaa Patienten ihjel. Du har et godt Billede lige for Djinene, men du ser ikke. Se dog engang paa disse Piletræer, som en enfoldig Mand for 30 Aar siden plantede her i denne Sump. Stammerne er hule og raadne, men hvert Aar pranger de med friste Skud. Det er jo en Ynk at tænke sig, at en skøn Dag følger den frønnede Stamme til Jorden, og de friste unge Skud, der sjulmer af Kraft og Levedygtighed, kan ikke forstaa, hvorfor de maa dø saa brat i Livets Vaar. De ved jo ikke, at de groede paa en raadden Stamme. Gid de styrende i Samsundet vilde nemme den værdifulde Lære, som gemmes heri. Samsundstræet juger Næring baade af Jordens og Luftens Bestanddele. Forgiftes Rodderne, forkrøbles og ødelægges Stammen efterhaanden, og en skøn Dag rammes Toppen af den samme Stæbne, Bladene visner, og Blomsterne dør i den fagre Vaar.

— Det er nok Krage-Fantasi. Alkoholen er maaske en Gift, men i al Fald en meget langsomt virkende. Der er Folk, der bliver Hundrede Aar gamle med den i Kroppen, for den slukker den sidste Livsgnist.

— Den sidste Livsgnist. Det har du Ret i. Men den første Livsgnist! Og den første Livsgnist er af langt større Værd for Mennesket end den sidste. Se engang rigtig paa ham der!

Den unge Mand vendte sig og saa en adstadig Haandværksmand komme hen ad Bejen. Det var en kraftig Stikkelse i Skodskind, med Huen paa tre Haar og Hammer og Tang i den kraftige Haand.

— Ikke sandt — en kraftig Stikkelse! Derjom jeg vilde sige den Mand op i Djinene, at Alkoholnydelsen havde Stygge af Magt over ham, vilde han slaa mig ned. Alligevel er hans første Livsgnist slukket, et Atom af hans Viljekraft og Energi er gaaet sløiten. Naar han har faaet et Glas, leder han om alle mulige Paastud til at komme ud af Smedjen. Være et lille Grinde hen til Ra-boen — og vips er han borte. Faar han to Glas, kan ingen Djævel lænke ham til Umbolten.

— Tov lidt, der kommer en til! afbrød den unge Mand og skyggede med Haanden for Maanelyset.

En ung Mand kom trippende hen ad Bejen, men hans Trip knirkede lige saa lidt som Smedens Tramp.

Hans blege, magre Ansigt var vendt mod Maanen. Hans store Næse kastede Skygge i Ansigtet og syntes større, fordi Hagepartiet var saa lidet udviklet. Der var noget ledeløst og slattet over hans Holdning og Gang, Stikkelsen duknattet, Skuldrene smalle og afsaldende.

— Ja — jagde Krage med et lille indvendigt Kluk — der har vi en til af Slægten, men langt ude i Sidelinjerne

— Driker han ogsaa, det jolle Skind?

— Nej, det har hans Forsædre besørget. Han er den sidste gølge Stilk paa Stamtræet. Han sidder højt oppe i Solskinnet og drikker Kulshøre. Solen har stornet hans Hjerne. Han skal være Digter til Paaske, kan du nok se paa ham, og han har meget travlt desformodt. Da han endnu intet har oplevet, afmaler han paa Brent sine Føbekjerner — en Art Hospitals-Ørsk — som forfølger den Opgave at faa Folk til at vaande sig i Rædsel. — Hvis det Skrog giftede sig med en kraftig Malkepige, kunde hans Borneborns Børn maaske endnu blive sunde og nyttige Medlemmer af det menneskelige Samfund.

— Se ja, kære unge Mand, sagde Krage, nu vil jeg ikke plage dig længer med mine Syner, for jeg skal jo ikke være Digter til Paaske. Haløj! Ja ja — der kommer endnu en. Han kommer altid ufaldet.

En høj, kraftig og velnæret Stikkelse, med Bøsse og Jagt-taske kom vandrede.

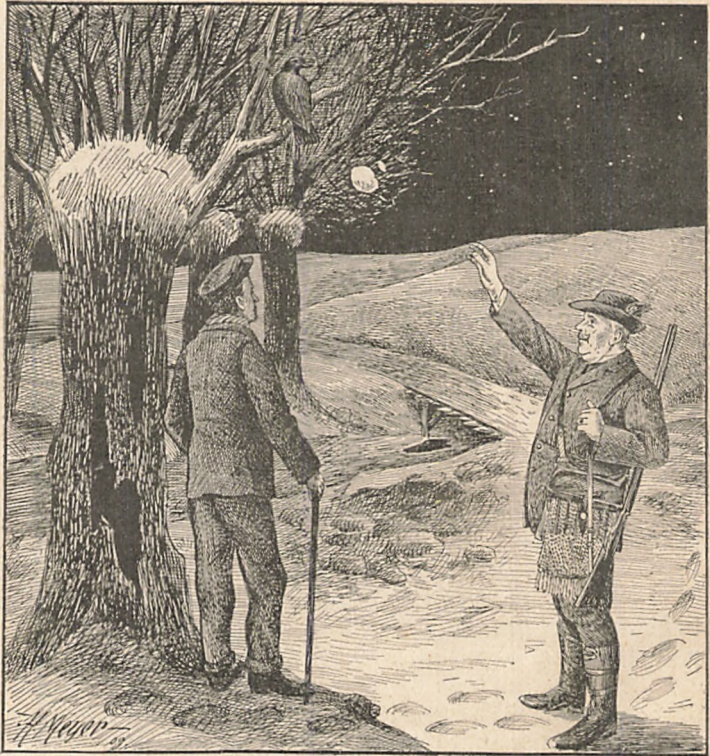
— Hvem er det?

— Det er en tyk Junker, Godsejer og Reserveløjtnant. Paa Latinskolen lærte han at drikke Øl til Fuldkommenhed. Som Student lærte han at fægte, men ikke til Fuldkommenhed, hvad hans Ansigt, der ligner en Huggesblof, bærer Vidne om. Som Løjtnant lærte han at drikke Champagne. Og med disse Forudsætninger kom han hjem og skulde styre Godset. Det kunde han ikke. Saa lod han sig vælge ind paa Landdagen og tog til Løjen: Suum cuique. Det er udlagt: Enhver sit, i tyk Junker-Fortolkning: „Hvad der er dit, det er mit, og hvad der er mit, det rager ikke dig“

— Hvad er dette her? brølte en drukken Stemme. Hvem er det, der taler Latin Kloften tolv om Natten?

— Amo, amas, amat, amamus, amatis, amant. Kan I høre, jeg kan deklinere endnu? hikkede Junkeren. Hvem prater Latin? spørger jeg.

— Det er ikke Latin, det er Kragemaal, jagde Kragen, Junkeren saa Løp og ravede:

— Hvad er du for en Fugl? En Sortkjole, hvad? Er
- Tyvekægt! En Demokrat! Hæ! Dig skal vi snart kurerer!

Junkerens sparkede en Knold frosjen Ford løs og kylede den efter Kragen. Og den Slags Røvere har altid Held med sig. Knolden ramte, og Kragen faldt med et blodt Klask ned paa Tjen.

Den unge Mand's Hjerte grebes af en fælsom Medlidenhed. Han skyndte sig hen til den døende Fugl.

— Det er ude med mig! gispede Kragen. Hjælp mig hen til Baagen og lad mig forsvinde i den dybe Strøm.

Den unge Mand tog Fuglen og lagde den ved Siden af Baagen. Kragen baskede med Vingerne og forsvandt i Dybet med en gurglende Lyd.

Og Unglingen stod en Stund og lyttede til Vandets flistende Melodier, der snart lød som Barnegraad, snart som klukkende Lat-ter og snart som Dødsrallen, Mennekelivets Melodier fra Buggen til Graven.

(D)

Trylleæblerne.

Et Eventyr af H. P. Clausen, Smedager.

Med Tegninger af H. Clausen.

Det var i Østerlande, hvor Solen som en Glod paa Himmelbuen glider, saa gloende og rød; hvor grønne Palmelunde med gule Ortenjand og gulte Stepper veksler med dejligt frugtbart Land; hvor gyldne Frugter hænger paa Træerne i Råd, og skønne Blomster pranger, som skjuler Stilk og Blad. Der i et mægtigt Rige en Gang var Landesjerg, som foltes allevegne, — i Hytte og i Borg. Kong Folketær den gode, han var til Fædre gaaet og havde Sonnen Hamid til Efterfølger faaet. Kong Folketær en Fader havde været for sit Land, især for Smaa og Ringe og simpel Fattigmand. For dem, som haardt maa slide og ofte lide Nød, han forgede med Omhu, at de fandt dagligt Brød.

Som fjerde Konge Henrik forhen i Frankrigs Land
 en Høne i sin Gryde han onstede hver Mand,
 og aabent var hans Dre for de Betrængtes Suk,
 mens jaare lidet stander i Kurz Strabud og Buk.
 Frit Sandhed var til Høve og kuedes der ej,
 ej Løgn og Smiger treves, men sendtes deres Vej.
 Thi Kongen forste Tjener i Riget var sit Folk
 og for den Tanke gjorde sig i sin Færd til Tolk.
 Ej Dvergreb tillodes men straffedes ret strengt,
 og ej ved vrang Fortolkning blev Lovens Mand fortrængt;
 ej ved Spidsjindigheder blev Retten drejet om,
 men alle vare lige for Lov og Ret og Dom,
 og ej blev spekuleret, hvordan til Skyld og Stat
 man mér og mere kunde i Landet Folk saa fat.
 Han mente, at forenes bedst kan med Rigets Vel,
 naar ene og alene der øves Ret og Skel;
 derfor han ogjaa fulgte den vije, gode Skik,
 at man til alle Sider drev ærlig Politik,
 saa man ej nogensinde kom andres Ret for nær,
 og Tvisten ikke skifted med Glavind eller Spær.
 Derfor og hidtil kunde hver Mand i Landet bo
 i Lykke og i Velstand og have Fred og Ro.
 Men nu i Landet næred' man lønlig bange Tvil,
 om ogjaa Lykken vilde vedblive med sit Smil;
 thi ej man kunde vide, ej have Visshed for,
 om unge Hamid traadte sin vije Faders Spor.

Ung Hamid var bejælet af ædleste Ultraa,
 og ham hans Riges Velfærd paa Sinde rigtig laa;
 men ogjaa høje Tanker især han havde om
 det Regiment' af Allah og Magt og Herredom.
 Og han med rige Evner og Tro paa eget Vid
 dog ogjaa var udrustet, med megen Selvtillid,
 saa han sig selv indbildte og gjorde Fordring paa,
 at ganske ufejlsbarlig han kunde alt forstaa.
 Og da en egen Mening han ikke gerne led,
 var ej i Kurz ved Høve en fri Selvstændighed,

faa de, som egen Mening bekende turde frit,
 som i hans Faders Tider, svandt bort lidt efter lidt.
 Og, som nu efterhaanden Systemet kom i Gled,
 en Niffebukkestare kom i de Gamles Sted,
 som ivrigen sig skyndte at nikke Bifald til, —
 det være, hvad det vilde — hvad unge Hamid vil.
 Naar han en Plan fremsætter, udbrød det hele Ror:
 „D, hvilken Gudetanke, jaa snild, ophøjet stor!“
 og til hver Tankenring, var det end nok saa galt,
 den hele Smigrerstare udraaber: „genialt“!
 Ej Under da, omsider selvfølger det kom,
 ej Hamid kunde være uhildet i sin Dom.

Alt Ungdom og at Visdom ej altid følges ad,
 det gælder og for alle, som paa en Trone sad.
 Kong Hamid snart erfarer, hans Visdom ej forslaar,
 samt at hans egne Kræfter ej alle Ting formaar,
 og at en Smigrer ikke sig egner godt til Raad,
 at ej af Egeenytten man vente kan sig Daad,
 som jager ej sit eget, men for det heles Vel
 sig villig vil hengive med ganste Liv og Sjæl;
 men han det maa erfare med Græmmelse saa tidt,
 hvor ærligt Raad han ventede, hver sorged' blot for sit.
 Der, hvor han saa en Love, han fandt en snedig Ræv,
 og for Dyrigtigheden tit Falskheds Ræntebæv.
 Ej for hans Dine kunde i Længden være skjult,
 at alt omkring ham mere blev raaddent, flet og hult.
 Af Skuffelser i Mængde han lærte at forstaa,
 at i en anden Gænge nu Styret bringes maa,
 saa Skuden den kan vendes om paa en anden Bøv, —
 at Bust af friske Vinde er det, man har behov.

Ung Hamid, som var opfyldt af ædleste Attraa,
 og hvem hans Riges Belfærd paa Hjerte rigtig laa,
 han sidder nu og grunder, med Haanden under Kind,
 i Lonkamret saa ene, saa mod i Hu og Sind.
 Han af det hule Væsen var rigtig fed og træt,
 og onskede af Hjertet at slippe af det Net.

Men hvordan Sandhed stælnes fra Vogn og Hylteri!
 Hvordan fra falske Venner skal han sig gøre fri!
 Og som nu saa hans Tanker de strejfer viden hen,
 da rinder ham i Minde hans Faders gamle Ven:
 den gamle vise Saadi, hos hvem man ofte Raad
 i vanskelige Tider før havde kunnet faa.
 Som Tanken ham indfaldet, straks let han folet sig,
 og den Beslutning jatter: Alene, hemmelig
 den Vise at opjoge og klage ham sin Brost
 for hos ham Hjælp at hente og gode Raad og Trost.
 Han jadle lod sin Ganger og nu opjætter ej,
 men til den Gamle ene begav sig straks paa Vej. —
 Hvor Skoven den sig hvælver som hellig Tempelhal
 med Lov og Kviste tjaeldet som dejlig festlig Sal;
 hvor Smaafugle jnnger saa listigen med Lyst
 i høje Jubeltoner, hvad de gemmer dybt i Bryst;
 hvor Solen lyser Dagen, om Natten Stjernehær;
 hvor solklar Kilde risler, og gule, røde Bær
 paa Buske og paa Klanker i maasjewis der grov,
 og Hjort og Raa i Skare igennem Krattet jo'r:
 I Dalens Lø der stander en Dørbærstamme hul,
 saa den for Solens Straaler og Kulden yder Skjul,
 der har den vise Saadi i mange Aar haft Bo,
 i Fred for Verdens Larmen, dens Brovlen og Uro.

Derhen Kong Hamid rider og fandt den Vise jnart,
 iført en Haargarns Klædning, med lang og jnehvid Bart,
 og Haarets hvide Loffer til Bæltstedet ned
 som Solverflor sig breder. Med dyb Uerbødighed
 han paa den Gamle hilser og klager ham sin Nød
 og aabner helt sit Hjerte. Om Raad hans Bon nu lod.

Den Gamle han først grunder i Tavshed stille lidt,
 men paa hans Majym breder sig siden Smilet blidt.
 Han sig til Hamid vender med saa prøvende et Blik,
 som denne føle kunde ham gennem Sjælen gif.
 „Er det din Mening, Konge“, hans Ord de lode saa,
 „at du af Falskhed hildet ej længere vil gaa,

at Sandhed du vil kende og Ærligheden vil
 nu lære ret at stelde fra Hykleriets Spil;
 at du dit Hof vil rense fra Smigreriets Gift,
 er det dit Hjertes Onske"? — den Bise skarpt og stift
 sit Blik paa Hamid retter, — „da let jeg dig et Raad
 nok tror at kunne give, hvorved du Hjælp vil faa.“
 „Ja, ret mit Hjertes Onske!“ udbryder Hamid glad;
 „sig blot, hvad jeg skal gøre!“ han Saadi bønlig bad.
 „Se, hist et Træ der stander,“ den Bise tog til Ord,
 „paa det ej fine Frugter men vilde Æbler gror,
 som Munden sammensnærper og har en æfel Smag,
 faa ej for Alvor nogen dem spiser med Behag.

Af dem du med dig tage skal denne Poje fuld
 og dem som Middel bruge at lutre Slak fra Guld.
 Saa, naar du hjem er kommen, da gør du straks en Fest,
 til hvilken dine Hofmænd du byder ind som Gæst,
 og du dem da forkynde, dig jendtes af en Ven
 nys en jaa herlig Gave, som ingen jaa forhen.
 Lad i pragtfulde Skaaler de Ublers jætte frem,
 forkynd! at i dem ligger den Tryllekraft i Gem:
 at de, hvis Hjerter rene og frie er for Svig,
 vil føle sig oplived' jaa højt vidunderlig,
 og vil henrykte finde, de ingenjinde nød
 en Frugt, som ligner denne, jaa liflig og jaa sød;
 mens de, som falske ere, og ej Oprigtighed
 i Hjerterne besidde, vil finde Smagen led.
 Se', prøv kun bare dette! og du at je vil jaa,
 hvorledes hele Slængtet det vil paa Limen gaa.
 Thi du vil je, at alle de jure Ublers Smag
 i høje Toner prij; — det er en afgjort Sag.
 Men at du ej mistvidler, at Urlighed er til,
 jeg dig et Raad vil give, som dette vjse vil.
 Du kender jo Abdallah, som i din Faders Tid
 sin Fyrste ærligt tjente med Trofak og med Flid,
 som altid var tilrede, naar Dyrtil var paa Raad,
 og bange ej at øve uegennyttig Daad.
 Ham raader jeg, du byder til Festen ogsaa med.
 Naar herfra du borttrider, du jnart kan naa det Sted,
 hvor han tilbagetrukken i Rolighed nu bor,
 og Allah med dig være!" jaa lod den Wijes Ord.

Ung Hamid glad bifalder det gode Raad, han fik,
 og loved' det at følge. Nu hjemad Rejjen gif.
 Fornojet han nu rider, kom, hvor Abdallah bor,
 og denne selv han finder at halke sine Roer.
 Ham Hamid huldt tiltaler: „Sig mig, hvor kan det gaa,
 at man, som før, ved Høve i lang Tid ej dig saa?
 Du, som blandt Faders Raader dog ej den ringste var
 og ham, hvad klart jeg mindes, med Trofak tjenet har!

Abdallah jer paa Hamid, som om han tvivler paa
 de Ord, som han nu horer, og svarede da saa :
 „Vel for af Evne tjente jeg Drot og Land med Flid,
 men nu jeg ikke passer ret til den nye Tid,
 thi for, hvad nuomstunder er bleven Hofmandsøfik,
 det klarligen jeg s'tommer, jeg ingen Anlæg fik.
 Jeg er ej rigtig imidig, thi Ryggen er lidt stiv,
 og jagt, hvad jeg mente, jeg har mit hele Liv.
 At neje og at bukke, det falder mig lidt svært ;
 thi være Riffedukke, det har jeg aldrig lært.
 Jeg, gammel nu og gnaven, er lidt for Hv'det kort
 og evner ej at kalde, hvad der er hvidt for jort.
 Hvad skal jeg vel ved Hove! — nu Godtob er paa Raad, —
 men du kan paa mig kalde, naar Tale er om Daad.“
 „Ja, hor kun lidt, Abdallah, det er altjammen godt,
 det er, som det skal være, og nu jeg onsker blot,
 at du til Hove kommer og være vil min Gæst,
 naar jeg i Overmorgen afholde vil en Fest,
 som sikkert, jeg det haaber, man længe mindes vil.“
 Abdallah svared' : „Konge, jeg helst si'er nej dertil,
 thi, som en Spurv blandt Traner, blandt dine Hofmænd staa,
 du mig undstjylde Herre! det vil jeg helst undgaa.“
 „Det nytter ej, Abdallah, du ej min Faders Søn,
 din fordums Ven, kan nægte sin første lille Bon.“
 Og han Abdallah nøder, indtil han siger : „Ja,
 til Festen vil jeg komme, s'tout jeg blev helst derfra.“

Kong Hamid alt udføre lod efter Saadis Raad,
 og da var kommen Dagen, den Fest skal foregaa,
 da bænkedes de Hofmænd i Hallen tæt i Rad,
 hvor Gildesbordet bugner af dejlig Vin og Mlad.
 Abdallah og var kommen og fik hos Hamid Plads ;
 de Hofmænd til ham steler, og han var utilpas.
 Nysgærrig, spændt Forventning man paa hvert Ansigt saa,
 man ligesom det aner, at nyt i Luften laa.
 Men at det skulde komme, som siden hen det kom,
 det nogen af Hofslængt dog næppe drømte om.

Sig alle godt fornøje med Vin og Mad og Sang,
 og flot til alles Glæde gif Festen nu sin Gang.
 Nu Kongen da fortæller dem om den Tryllekraft,
 der som et Under gemtes i hine Æblers Saft,
 lod diæse i Guldstaaler paa Bordet sætte frem,
 hvor uden Dphold alle straks spise løs af dem.
 Man saa vel lidt Mundvriden, men ingen der et Ord
 om, at de jmagte ilde, dog ud af Munden fo'r.
 Nej, tværtimod Lovprisning højtrungende udbrod; —
 om Liffighed og Sodme i Kor Lovtaler lod,

og alle højt henrykte i ston Sandrægtighed
 erklærede for Hamid, de ingen Sinde veed
 at have smagt paa noget, som derved lignes kan. —
 Meneste Abdallah han er den tavse Mand.
 Sig Hamid al Ting mærker og giver noje Ngt
 paa alt, hvad af Hofslænget omkring ham bliver sagt.
 Han derfor og Abdallah ej tabt af Dje har,
 men straks hans jure Miner og Tavshed bliver va'r.
 Saa underligt han smiler og siger: „Glad jeg saa,
 at jeg har Mænd saa gæve, som jeg kan stole paa;
 men sig mig dog, Abdallah, mig undrer, ene blandt
 dem alle tavst du sidder, hvordan du Smagen fandt?
 Abdallah straks ham svared', ej famlende, men trygt
 og aabent højt og frejdigt, foruden Spor af Frygt:
 „Jeg kan ej andet sige, gid ellers jeg saa Skam!
 end jeg har Smagen fundet forbandet sur og stram.
 Skønt jeg det frit tør sige, — du tro mig, om du vil,
 jeg altid dog var ærlig, det sværger jeg dig til!“
 Hofkrybet ad ham sniste, og fra det hele Slæng
 af Spotteord ej spartes om Bordet rundt i Flæng.
 Da rejste sig Abdallah: „I Laget her nok jeg
 kan se, jeg passer ilde og gerne gaar min Vej.“
 „Nej, tov kun lidt Abdallah!“, højt Hamids Ord de lød,
 mens hvassje Lun hans Djne ud mod de andre stød,
 „fandt du de Væbler jure, saa vil jeg frit tilstaa
 og ingenlunde dølgge, — jeg fandt dem ligejaa;
 vi da bedst jammen passer, — det er nu saa min Tro —
 da vi i Lognen stikker, vi Ståkler, begge to.
 Du helst maa hos mig blive og hjælpe mig med Raad
 og gaa mig lidt til Haande, hvis nodigt og med Daad.
 Men I, som nys har vidnet“, han vendte sig lidt streng
 og med Haanglimt i Djet imod det hele Slæng —
 „at I af Sandhed ere, I Ærlighedens Mænd, —
 for Jer det sig ej sommet at gaa med os i Spænd;
 slet Selskab gode Sæder, som I jo alle veed,
 saa saare let fordærve, og min Samvittighed
 mig derfor ej tillader at holde paa Jer fast,
 I derfor Lov at fjerne Jer har herfra med Hast!“

Slukrede de alle nu maatte da afsted.
 Der siges, at Kong Hamid befandt sig vel derved.
 Han døde mæt af Dage, og Folket ham begræd,
 men frodigt Folkets Lykke fremvokste af hans Sæd. —

Gamle Minder fra mit Gulvgraverliv

(F. M.)

Af J. C. Hansen, Løjtertoft.

Naar jeg i Aar atter ind-
 sender et Stykke til vor
 Almanak, da kan det være
 tvivlsomt, om Læserne frem-
 deles har Interesse for
 Ting, der nu ligger saa
 langt tilbage i Fortiden.
 Men jeg skal nu her kun i
 Korthed skildre nogle af de
 Indtryk, man føler ved at

lande i en fremmed Verdensdel med en for en stor Del ganske
 fremmed Menneskerace og saa pludselig ganske er overladt til sig
 selv og selv maa prøve at bryde sig en Bane i Landet.

Efter at have passeret Bajs Strædet med dets utallige høje
 Klippeser rettedes Kurjen nordpaa langs Australiens store Fast-
 land, men Vinden var sløv, og det gik langtfremt frem. Landet var
 dog stadigt i Sigte, og naar man efter en lang Sørejse nærmer sig
 Bestemmelsesstedet, saa længes man efter igen at kunne komme til
 at træde paa den faste Jord. Da vi saa en Morgenstund kom op
 paa Dæktet, saa vi i kort Afstand en stovbevokset Kyst med en dyb

Indfæring i Landet og troede nu, at det var Indfejlingen til Sidney men fik snart at høre, at hvad vi saa, var Botany Bay, og at Port Jackson endnu laa 2 Mil nordligere. Lodsslaget blev hejst paa Fortoppen, og snart nærmede sig fra Land en Kobaad med Lodsjen, hvis Ankomst vakte almindelig Glæde. Opmærksomheden kom endnu mere frem, da vi fik Baadens Besætning, fire barbenede, brune, kun halvt paaklædte Folk om Bord. Vi troede her at kunne saa Nyheder at høre fra Omverdenen men skuffedes ganske heri. De vidste ingen Ting om Europa. Deres Interesse var nu nærmest at saa fat i Spiritus og Tobak, men dette glippede for dem, thi efter den lange Rejse var Passagerernes Forraad af disse Sager allerede forbrugte. Vi styrede imidlertid imod det høje Klippeland med den svære Brænding uden dog at kunne øjne nogen Indfejling, indtil der saas en lille Damper komme frem. Den fik en Trosje om Bord, og saa toges vi paa Slæb, og snart havde vi passeret det snævre Indløb og kom saa ind i en stor Fjord med en Mængde Flovbegroede Der rundt omkring. Her paa Eftermiddagen lod vi Ankeret falde et Stykke fra Byen, og snart var Skibet omringet af Sneje af Baade, de fleste belæsede med Frugter, andre tomme, for at tage Passagererne i Land, og snart var vi igen inde paa Landjorden.

Det første Indtryk ved at lande paa en saa fjern og fremmed Kyst er helt forbavsende. Det var en yderst blandet Befolkning, der mødte os nede ved Havnen. Brune, sorte og gule Mænd i spraglet Klædning udgjorde Flertallet. Det var for os, som vi var landede paa en fremmed Klode, og det var kun med Vanskelighed, at vi slap igennem Mængden; thi alle tilbød deres Hjælp, som vi imidlertid ikke trængte til, da vi kun vilde en Tur op at besøge Byen.

Vi kom saa snart op i Sidneys Hovedgade, og vi alle standjede med Forbavjelse ved den første Juvelerbutik. Det var nu hverken Ure, Brocher eller Ringe, der sængslede Øjet, men der laa henlagt i Vinduerne en jaadan Mængde af Guldstøv og af Guldklumper i forskellig Størrelse, saa her opstod hos de fleste Længsel efter at komme op til Minerne for snart at kunne saa Andel i Jordens Rigdomme. Men ved at gaa videre op ad Gaden og at se, at de andre Juvelerbutikker ligeledes var belagte med Guldklumper til mange Punds Vægt, steg Guldfeveren os alle til Hovedet.

Hvor er det dog efter en saa lang Sorejse, 139 Dage, en underlig men behagelig Følelse atter at kunne træde paa den faste Jord og at kunne bevæge sig frit omkring! Sidney ligger overordentlig dejligt. Luften er varm, men ren og klar. Vi vandrede helt igennem Byen og kom ud i Udkanten, hvor der endnu fandtes mange af de i Førstningen opførte Træhytter, paa hvis Vægge og Trætag Windruen slugede sig op med sine store Klaser af store modne blaa og hvide Bær, thi det var netop i Hostens Tid, vi landede, og da Frugterne alle var delikate og billige, saa købtes for meget heraf. En Mave, der i lang Tid er vænnet til Skibskost, kan ikke taale at fyldes med de mange saftige Frugter. Vi erkjendte os da ogsaa om Kvarter i Byen til næste Dag, og vi fik fat paa en tilsyneladende pæn Mænd og gjorde Afkord med ham om Kost og Logis for 25 Mk. om Ugen. Jeg boede hos ham i et Par Uger og gjorde, da jeg senere tog til Minerne, Afstale med ham, at han skulde sende mig min Rejsekuffert efter den ham opgivne Adresse. Jeg naaede dog aldrig at faa den i Hænde igen. Tabet var for Resten ej heller af videre Betydning.

Sidney blev i Slutningen af det 18. Aarhundrede af England anlagt som en Forbryder Koloni. Det var de første Europæere, der tog Ophold i det store rige Land, og der begyndtes saa med at bygge Huse, anlægge Veje, fælde Træer o. s. v. Der blev desuden den Gang af Forbryderne gjort et meget stort Arbejde med at udhugge en Vej gennem en høj, meget haard Klippe for at faa Forbindelse med Havnen fra Hovedgaden. Der anlagdes senere ogsaa en stor botanisk Have langs med Fjorden, et den Gang almindeligt Udsigtssted om Søndagen for hele Byen.

Imidlertid var en af mine Skibskammerater, Ehlers, og jeg bleven enige om i Fællesskab at gaa med Dampskib til Melbourne og derfra op til Guldminerne. Det var en tre Dages Sorejse, men Opholdet der varede kun en Dag. Saa tog vi vort Bundt paa Natten og af Sted op i Landet for at prøve Lykken! Vort Maal var Forrest Creek, en af de store udstrakte Miner ved Mount Alexander. Her ankom vi efter tre Dages Rejse. Der var Skov hele Vejen den Gang, og vi undrede os over de mange Tusind af Mænd, der her var i Arbejde baade i Dalen og paa Højene, og snart havde vi udvalgt os vort Bosted paa Red Hill. Nu skulde der altsaa købes Haandværkstøj og Telt, men Ehlers Klasse var tom, og min

strakte ikke længere end til det nødvendigeste Haandværkstøj. Saa mente Ehlers, at vi kunde godt købe noget Tøj, saa skulde han nok fy et Telt. Det gjorde han da ogsaa meget pænt. Han var en fortrinlig Kammerat, fingernem til alt, tro, flittig og sparsommelig. Efter at Teltet var rejst og Haandværkstøjet til Stede, begyndte saa Arbejdet. De fleste arbejdede i Minerne under Jorden, men vi saa mange, der tog af den øverste Jord paa Straaningen, og her gjorde vi vort første Forsøg. Det viste sig, at Overfladen var isprængt med Guldkorn. Det gik meget let med Udvaaskningen, og altid var der noget Guld i hver Balje Jord, saa at vi, da det blev Aften, havde en meget pæn Dagløn.

Efter nogle Dages Forløb forsøgte vi imidlertid at grave et Hul i Dalen paa den anden Side af Højen. Her arbejdede den Gang ingen Folk, men vi havde hørt, at der i denne Dal var bleven fundet en Mængde Guld i det første Aar. Vi fandt Gullet straks paa 5 Fods Dybde og var saa heldige i et Par Dage at have faaet udvaasket 25 Unzer, rigelig 2000 Mark, saa nu var vi uden Nød og havde Tillid til Fremtiden. Vi havde hidtil stadig haft tørt og meget varmt Vejr, saa vort Telt havde vist sig svarende til Djemedet: at give os Tag over Hovedet men det kom snart paa en værre Probe, og da svigtede det.

Det var en Tordag Eftermiddag. Luften var hed, og en svær Torden trak op ad Dalen, og saa kom en Skyregn, der forjog noget. Her nyttede Teltet os slet ikke; det regnede ned alle Steder og blev ved dermed hele Natten, saa det blev en kold Nat ovenpaa den megen Hede, vi hidtil havde haft. Senad Morgenstunden stod jeg op for at forsøge paa at saa Kaffe kogt, men da al Ting var gennemblødt, og vi skulde koge ude i Regnen, saa var det ikke saa lige til at saa Ilden tændt. Omfider lykkedes det mig dog. Det begyndte at gry ad Dag, og mens jeg staar og passer paa Kaffeleden, ser jeg et Guldkorn ligge paa Jorden. Da jeg samler det op, ser jeg smaa Guldkorn ligge allevegne. Sagen var nu denne, at da den sorte Jord i Sommerens Løb var kørt ned til Bakken, saa kom nu Regnen og skyllede Muldjorden bort, hvorimod Gullet blev liggende. Ehlers kom snart paa Benene, men Nabofolkene ogsaa, saa der blev den Morgen ikke saa lidt Guld-opjamllet.

Vi fik os saa allerførst købt et godt jolidt Telt. Af Sandsten opmurede min Kammerat en nydelig Skorsten; nu boede vi

lunt og godt og var særdeles godt tilfredse, thi vi havde i de Par Maaneder været ret heldige. Vi ejede nu ca. 5000 Mk., hvilke vi forresten nær var slupne af med ligesaa hurtigt igen. Det kom nemlig saadan. En af vore Naboer var en fordrucken Engländer; han var gift og havde et Par halvvoftne Dreng. Arbejde var ikke hans Lyst. Den meste Tid havde han Piben i Munden og spjædede rundt omkring, og ofte, naar vi var ved at vaske Guld ud, kom han hen til os, saa det var ikke altid muligt for os at skjule for ham, at vi arbejdede i god Grund. Fra Arbejdspladsen kunde vi ikke se vort Telt. Da vi saa en Middag gik hjem, saa vi oppe fra Højen den ontalte Mand gaa forbi vort Telt, og vi anede Uraad, og saa straks, da vi kom hjem, at der havde været Fremmede at rumstere derinde. En Del af vort Guld var uedgravet i Teltet, men vi havde hver just 50 Pund Sterling liggende paa Sengen under vor Hovedpude. Alt dette fandtes dog i god Behold, derimod havde han fundet og taget 7 Pund, som jeg havde i min Lommebog. Desuden havde han stjaalet en Svovlstikker, der stod paa Bordet og var over halv fuld af Guldstov. Alt vor Nabo var Typen, var os klart, men vi var sikre paa, at en af Drengene havde staaet Bagt og meldt vor Hjemkomst, saa han ikke havde faaet Tid til at finde det alt. Efter den Tid blev vi anderledes forsigtige.

Da jeg begyndte paa denne Artikel, var det ikke min Hensigt at føre Læserne op i Guldminerne; men mine Tanker kom alligevel tilbage til hine lykkelige frie Tider. Jeg vil nu gaa 3 Mar frem i Tiden. Med Bemod skiltes jeg fra mine Kammerater, og med Sorg forlod jeg Guldmarkerne. Men jeg havde hjemme en gammel Moder, der ønskede mig tilbage. Det var et Lofte, hun havde faaet ved min Vortrejse, og det maatte nu indfries. Mine Kammerater fulgte mig hen til Hotellet, hvorfra Postvoagen kørte, og saa gik det med Firspand mod Melbourne, hvor vi ankom om Eftermiddagen, førte af Stov.

Da jeg første Gang saa Melbourne, bestod Staden mest af Træbaracker og Telte, og særlig lagde jeg den Gang Mærke til en gammel Smedie paa et Hjørne midt inde i Byen, hvis Tag bestod af ugarvede Skohuder, et Tækningsmateriale, der den Gang ofte saas oppe i Landet. Smeden var med iblandt de første Hvide, der i 1837 kom ind i Landet, da Melbourne grundlagdes. Han

havde da købt denne Hjørneplads for 1 Bund Sterling; nu havde han solgt den for 90,000 Bund. Det var en meget stor Byggegrund, og den laa i Byens Centrum. Hvorhvidt Rygtet var sandt, veed jeg ikke, men der fortæltes, at Smeden var en af de Forbrydere, der i sin Tid var deporteret fra England til Tasmania, hvilket godt er troligt, thi mange af disse blev efter endt Straffetid derude i Landet. I hvert Fald var han bleven en rig Mand uden stor Møje.

Melbourne var nu bleven en stor, rig By, der med Hast udvidedes til alle Sider, og Grunden var meget dyr; thi en af mine Bekendte fra Minerne købte netop i disse Dage en Byggeplads helt ude i en af Forstæderne, og han maatte betale 10 Bund for hver Fod Front langs med Gaden. Den eneste Jærnbane i Landet den Gang var fra Melbourne til Havnen Sandridge, 10 Minutters Kørjel. Jeg benyttede den hver Morgen til at tage mig et Bad i Bugtens friske Vand og lejede en Baad for at tage de Skibe i Djejn, der den Gang vilde afgaa til England med Passagerer. Jeg valgte mig da „Morning Star“, en stor smuk Klipper, der var bestemt til Bristol. Jeg var der om Bord og udjogte mig en Overkøje, der havde Vinduer over Hovedet, jaaledes at man ved daarligt Vejr bekvemt kunde ligge i Køjen og læse, hvad der har sin store Behagelighed. Jeg gik derfra hen paa Kontoret, løste Billet og fik Numret paategnet paa min Køje. Den Gang var det udelukkende Sejlskibe, der befordrede Post og Passagerer mellem Australien og Europa, men det var store hurtigtsejlene Skibe, godt udrustede i enhver Henseende, der under gunstige Forhold havde kunnet gøre den lange Rejse paa 65 Dage, men som Gennemsnitstid anjaas 3 Maanedere. Traf man uheldige Vindforhold eller Windstille, kunde det tage meget længere Tid. Vi slap jaaledes ikke hjem med vort Skib før efter 112 Dages Forløb.

Efter 3 Ugers Ophold i Melbourne kom Passagererne saa om Bord i Morgenstjernen ude paa Rheden. Samtidig med os kom der om Bord en stor Mængde Guld i smaa stærke Kasser, bestemte til London Bank. Ankeret blev lettet, Sejlene sat, og med Hurraraab for Guldlandet gik det saa hjemmefter til gamle Europa.

Nuomstunder, efter at Suezkanalen er gravet, og det mest gaar med Dampskibe, gaar Bejen jo gennem Kanalen, men den

Gang med Sejlskibe gik det ind om Ny Zeland og saa øst efter Cap Horn. Det er et Strøg, hvor der i Reglen sjældent ses Skibe, og hvor Storm er det almindelige, saaledes gik det ogsaa os; thi da vi passerede Ny Zeland's Sydspids, havde vi en Generalstorm, saa Sejlene blev mindskede mest muligt, og forresten fik vi ikke Nebene ud af Sejlene i flere Uger. Samtidig rejste der sig en vældig Sø, saa Skibet rullede voldsomt, og mange maatte blive liggende i Røjen ilde medtagne af Søsyge. Forresten var det et storartet Syn at staa oppe paa Agterdækket og betragte den oprørte Sø. Bolgernes lange Kamme kunde vedblive at toppe sig op til en forbausende Højde, langt højere end Skibets Dæk, og naar jeg stod deroppe og betragtede Elementernes Raseri, tænkte jeg ofte, naar Søerne kom rullende: Nu faar vi den over. Men Skibet bjærgede sig fortrinligt. En Dag mødte vi en Hvalsjanger. Han signaliserede, om vi ikke havde jet Hvalfisk, som besvarede med Nej. Inden et Kvarter derefter havde vi 3 store Hvalfisk ved Siden af os. Der signaliseredes til ham; men enten har han ikke agtet videre paa os, eller Afstanden til at kende Signalerne har været for stor. Han fortsatte sin Kurs sydover.

Vi var nu kommen ned paa henimod 60° sydlig Bredde, Luften var kold, og der holdtes skarpt Udkig efter Isbjærge, men vi slap godt rundt om Cap Horn uden at have mødt noget, og vi var alle glade, da vi saa, at Kurjen gik nord efter. Men det værste kom nu først. Da Vinden nu var bleven flovere, fik vi hen paa Dagen en tæt Regn, og om Bord blev der Træklhed med at opjante Regnvandet, thi paa de lange Rejser er det altid knapt med Vand. Dagen derefter var der Storvæst om Bord. Folkene havde faaet Kahytspassagerernes Tøj, de fik det baade vasket og tørret og afleveret til dem til Afsten, og heri var nu ikke videre noget mærkeligt; men da Passagererne vilde betale for Tøjet, vilde Folkene ikke tage imod Penge, som de her ingen Brug havde for. De ønskede helst, at Betalingen skulde ydes med Whisky. Men paa Afsteningen rejste Stormen sig saa atter, men det brød vi os ikke videre om. Vi laa godt i vor Røje, da Kaptajnen kom ned til os og bad om Hjælp ved at faa Neb i Sejlene, da Folkene var drukne. Men dertil var der ingen, der havde Lust. Da Kaptajnen nogen Tid efter kom ned igen, jagde han, at der var Fare for Skibet, naar vi ikke snart fik rebet, og det var ikke muligt at faa Mandskabet op. Saa

meldte jeg mig tilligemed en Del andre, og jeg kom med op paa store Mærøraa. Det var nu ikke første Gang, jeg havde deltaget i sligt Arbejde. Men i en bølgnørk Nat, hvor Stormen hylede i Rigningen, og Skibet rullede i Søen, var det et strengt Arbejde at faa bjærget det store vaade Sejl. Vi var glade, da vi atter i god Behold stod paa Dækket og efter en varm Tak fra Kaptajnen fik Lov til igen at gaa til Røjs. Jeg veed ikke, hvad Straf Mandskabet jenere fik for slig Dvsørjel, men det var jo Kabytspasjagerernes Fejl, der var Skyld deri.

Snart havde vi passeret Ekvator, og en Morgenstund stod jeg oppe paa Dækket og stirrede ind efter Landet. Thi vi var ikke langt fra Brasiliens Kyst, da hele Skibet begyndte at ryste, saa Folkene, der vaskede Dækt, løb hen og saa over Rælingen, at Flyvefiskene i Tusindtal slagrede oppe i Luften. Det varede maaste 10 Sekunder, saa var det hele ovre. Kyststøjen var foraarjaget ved et undersøift Jordstælv, og lidt Angst og Bestyrtelse forvoldte det om Bord.

Vi var imidlertid komne ind i et Vælte lidt nord for Linien, hvor Vinden altid er ustadig og slob, og der hengik tit Dage, hvor vi næsten ikke kom af Stedet, begrundet paa komplet Vindstille, og baade Proviant og især Vand blev noget knapt tilmaalt. Jeg for mit Vedkommende var aldrig i Trang. Vi havde om Bord 3 Kabytter eller Kottener, nemlig 1 til Kabytten, 1 til Mandskabet og 1 til Passagererne. Kottene var alle 3 Negre; det var saaledes Mode paa de store Stibe. Da jeg forlod Melbourne, havde jeg købt mig en Del Cigarer, og hver Dag forærede jeg vor Kof mindst 1 Cigar og stod paa denne Maade i hans højeste Gunst. Han var meget taknemmelig, og jeg kan nok sige, at den lille Dymærksomhed imod ham blev betalt med gode Renter.

Der taltes saa lidt jenere om Bord om, at vor Kaptajn havde lovet at anløbe Mozorerne for at faa Vand og købe frisk Proviant, men paa den Tid, da vi passerede Verne, var Vinden gunstig, og saa mentes der, at det var bedst at benytte Lejligheden. Det gik vel nok, til vi naaede England; men Vinden blev saa atter slob, og det gik jnaat med Avancen. Saa en Eftermiddag signaliseredes der med et stort Skib for Udgaende om at overlade os noget Vand, som ogsaa blev os lovet. I en Fart kom en stor Baad i Vandet, en af de største Vandtonder ned i Baaden, der

faa roedes over for at faa Tønden fyldt, og snart laa Baaden med Vandet ved Siden af os. Alt var parat til hurtigt at faa den ophejst, Tailje paa Kaaen og Folk nok til at hejse, men det gik nu alligevel ikke efter Ønske. Det vanskelige laa deri, at Skibet laa og slingrede i de lange Dønninger, og det store Fod huggede hver Gang ind paa Skibssiden, saa at Staverne sloges i Stykker, og inden Tønden var paa Dækket, var næsten alt Vandet gaaet til spilbe.

Senere hen mødte vi frisk Østenvind og maatte faa krydse, saa det blev en lang Rejse, inden vi naaede op i Bristol Kanalen og fik fat i en Dampet, der kunde slæbe os op til Byen, hvor der kastedes Anker. Vi kunde ikke komme ind i Dokken før ved Højvande. Der er her omtrent 40 Fod Forskel paa Vandstanden ved Ebbe og Flod.

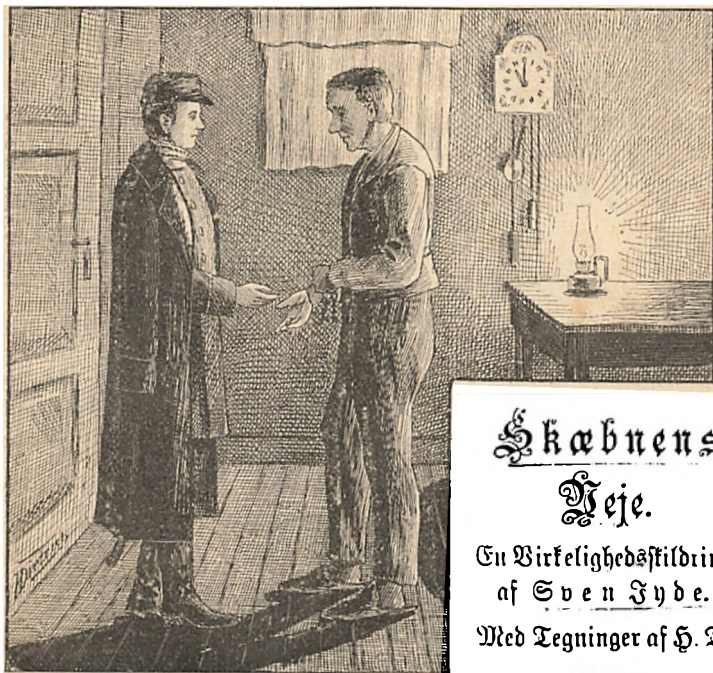
Efter 8 Dages Ophold i London gik jeg med en Dampet til Hamborg, og snart var jeg atter i god Behold paa min Fødested og kunde med Velbehag og Tilfredshed se tilbage paa min Udenlandsrejse.

Langt skønnere Egne vil gerne vi tro,
 kan fremmede udenlands finde;
 men Dansken har hjemme, hvor Bøgene gro
 ved Strand med den fagre Kærminde,
 og dejligst vi finde ved Vugge og Grav
 den blomstrende Mark i det bølgende Hav.

Langt mere af Malmen saa hvid og saa rød
 fik andre i Bjærg og i Bytte;
 hos Dansken dog findes det daglige Brød
 ej mindre i Fattigmunds Hytte,
 og da har i Rigdom vi drevet det vidt,
 naar suu har for meget og færre for lidt.

Grundtvig.

Skøbrens Reje.

En Virkelighedsafbildning
af Sven Syde.
Med Tegninger af H. D.

En sildig Aftentime i Februar Maaned 1864 bankedes paa Døren til et Udflyttersted, en halv Mils Vej nord for Flensborg. Døren aabnedes paa Klem indefra, og en Lysstraale fra en Haandlampe skinnede ud gennem Abningen, hvor den fæstede et svagt Lys over en høj, ungdommelig Stikkelse i dansk Officersuniform.

Der fløj et Forstaaelsens Glimt over Landboelsmandens Ansigt. Døren blev hurtigt aabnet, og den Fremmede traadte ind. Da Døren havde lukket sig efter ham, stod de to Mænd en kort Stund og saa hinanden ind i Ansigtet, forinden Landmanden sagde: „Vær velkommen og træd nærmere!“ Den unge Officer, som var havnet under Jens Hansens Tag, var Baron Horsten, som dødtæt og udajet var bleven tilbage fra sin Deling paa Flugten til Sundevad, og som nu, omringet af Fjender til alle Sider, under Natens Skjul søgte Frelse fra Fangenskab.

Tilfældet havde ført den unge Kriger ind i et mere end almindeligt dansk Hjem, hvor han ufrivillig maatte opholde sig i de paafølgende fjorten Dage, da det var umuligt for ham at komme igennem den fjendtlige Linie imod Nord. Fra det højtliggende gæstfrie Hjemms Binduer saa han daglig, harm i Sind, ned mod den nærliggende Landsby, hvor prøjssiske og østerrigiske Tropper jærbedes som Sejrherrer. Paa fjortende Dagen vendte Jens Hansen hjem nede fra Byen med den Nyhed, at Fjenden var dragen mod Ost, saa Vejen var fri imod Nord. En Time senere red Baron Horsten bort paa Jens Hansens Hest, formummet i sin Værts bedste Badmelsklædning og indhyllet i hans siede Kofte. Længe stod Mand og Hustru og saa frem gennem Mørket den Vej, han var dragen. Da de atter stod inde i Stuen, jagde Jens: „Gud ske Lov, Ane, nu er han bjerget! Kunde vi blot have jagt det jamme om vort Fædreland, det kære, gamle Danmark!“ Konen jukkede, medens et smerteligt Drag lejrrede sig paa hendes Ansigt, og hun bojede sig ned over den ældste Søn, en Dreng paa tre Aar, for at skjule det duggede Blik for Manden. Saa hævede hun den lyslokkede Dreng, som stadig kaldte paa den bortdragne Onkel, op i Havnen og kystede ham ind til sig.

Aarene joandte uden store Begivenheder i det junderjydske Landbolshjem, og vi skriver 1884. Skiddet og Arbejdet har kroget Jens Hansens Nafte en Smule, og Hustruens forhen rødmiende Kinder er blegede kændeligt under Arbejdets Bægt. Man sporer ogjaa Trykket, som Fremmedherredømmet har lagt over Landet herinde under de lave Bjælklofte i Landbolsteden. Gennem Aarene har Ægteparret haabet og ventet, ventet og haabet; — men Haabet om Befrielse var forgæves. Manden har Gang efter Gang lagt sit danske Sindelag for Dagen, idet han altid paa Valgdagene

traadte frem og vidnede om sin Trofasthed mod det ældgamle Fædreland. Ogsaa Hustruen værnede om Fædrenes Tro, idet hun oplærte Børnene i Fædrenes Sprog og lærte dem at elske Fædrenes Bedrifter gennem deres Historie og Sange. Meget Fremmed havde sneget sig ind over det nære Hegn, som havde tilnystet sig Blads og nu gjorde Fordring paa Hjemstedzret. Mangen Sværling, som de havde stolet paa, havde svigtet, da det Onde brod ind over dem, og mangen Sorg og Skuffelse havde de oplevet. Desuden havde de dojet ondt for deres djærve Trofastheds Skyld. Alt dette formaaede dog ikke at bringe dem ud af Sindsligeværget eller bort fra den lige Vej, som de havde valgt at vandre. Men Mærkerne af den evindelige Kamp havde efterladt sine Spor, saa der hvilede noget beherstet, alvorligt og tilbageholdende over dem i al deres Færd, selv i deres gladeste Timer.

Maret 1884 blev et Mærkeaar for Familien Den ældste Son blev paa tredie Mars Sessjon udtagen til Soldatertjeneste. Da Dagen oprandt, rejste han tilsyneladende glad afsted for at begive sig til sin Hærsdeling, som laa nede i Tyskland. Det viste sig dog, at den unge Mand havde paabegyndt noget, som oversteeg hans Kræfter. Det glødende danske Sindelag gennemrislede ham saa kraftigt, saa han ikke formaaede at tænke Tanken til Ende, at han skulde tjene dem, som han gennem hele Livet havde anjet for sine naturlige Fjender. Fra første Færd af grundede han paa Flugtplaner. Disse Planer modnedes den Dag, da han maatte sværge til den Fane, under hvis vajende Dug Fjenderne havde søndret hans Fædreland. Han saa ikke Solen, som skinnede, saa lidt som han mærkede den bidende Blæst, som fejede hen over Eksercerpladsen. Han horte ikke Ordene, med hvilke Officeren foretæste Eden; han hverken sanjede Tiden eller Stedet, saa lidt som han var sig bevidst Handlingen, som foregik omkring ham.

Mekanisk havde han hævet Haanden med Blikket som fastbundet ved Fanen, medens det indre Øje saa fremover, hvor han mente at skue, som i et Taagesyn, en høj, djærv Officer i Bondekofte ride bort i Mørket for at frelse sig mod Nord for Overmagten. Da Handlingen var forbi, stod han endnu som fastnaglet. Det forekom ham, som om Hovedhuden var stivnet. Saa kom Dundet igen i Lemmerne, og det løb ham i Kuldegyssninger ned

ad Ryggen. Samlende al sin Energi rystede han Svagheden af sig for at følge med Kammeraterne.

Nogle Dage senere manglede Hansjen ved Morgenapellen. Han vendte ikke tilbage. Myndighederne søgte efter den Faneflygtige, men de fandt ham ikke. I hans Hjemstavn saa man ham aldrig mere.

Ind under Jul vandrede en ung Mand med hurtige Fjed frem ad Vejen, som fører fra Vodder til Ribe. Det var Aften, da han naaede til Roager, hvor han gik ind paa en mindre Bøndegaard, som laa ved den alfare Vej. Folkene saa forbauset paa den Fremmede, som onstede at tale med Manden i Enrum. Den sindige, lidt forladne Bondemand viste sin Gæst ind i Storstuen, til hvilken han lukkede Døren efter dem. Uden Omjæb fortalte Niels Hansjen nu, at han var kommet fra Militæret, og bad den stedkendte Mand om at føre ham over den nære Grænse. Lidt senere sad den trætte Vandringssmand ved et veldækket Bord, hvor han lod Retterne vederfares al Vre. Da han havde spist, traadte hans Bært ind med en Knortekop i Haanden. Snart derpaa begav de to Mænd sig paa Vandring imod Nord. En halv Time senere stod de lykkelig paa dansk Grund, og Bonden rakte Haanden frem til Afted. Da knækkede den unge, raske Mand jammen. Med et hjælpeløst, fortviolet Blik saa han tilbage mod sit Hjemland. Saa brød der nogle høje Lyde frem over hans Læber, medens den stærke Stikkelse skjald under en voldsom Gulken. Overmandet af Svagheden lærerede han sig ind imod den stotte og skulderbrede Bonde.

En kort Stund stod han saaledes, saa rettede han sig i Bejret, idet han klagende udbrod: „Fader! Moder! Gud forbarm dig over mit arme, mit elskede Fædreland!“ Saa slog Mændene Hænderne sammen i et trofast Tag. Derpaa vendte den unge Mand sig tavst om og gik med ludende Hoved mod Nord. En kort Stund stod den ældre og saa efter ham. Det mindede om den stærke Mand's Munddige. Saa hærkede han den brede, arbejdsvante Haand og lod dens Bag glide hen over Djnenc, som vilde han genne noget bort. Derpaa gik han sindigt og støt tilbage hen imod det Hjem, som Fædrene havde givet ham at hygge og værne om.

Otte Dage senere traadte en ung Vandringsmand ind paa Gaardspladsen paa Stamhuset Bældegaard i Nørrejylland. Stamherren, Baron Horsten, holdt midt i Gaarden paa sin Ridehest, i Færd med at tage af Gaarde. Den unge Mand hilste paa Baronen og spurgte, om der ikke kunde findes Arbejde paa Gaarden. Baronen lyttede op ved Tonefaldet i Mandens danste Maal og

spurgte: „Hvorfra er De?“ „Fra D. ved Flensborg“, lod Svaret. Genfarne Eider drog forbi Baronens Blik, og der lagde sig en Skygge over hans Ansigt ved Mindet om det Onde, som hine Eider havde i Folge. Saa spurgte han: „Hvad er Deres Navn?“ „Niels Hansen!“ lod Svaret. Baronem saa prøvende paa den unge Mand, saa spurgte han: „Boede deres Forældre ikke oppe paa Bakken over D., og hedder Deres Far ikke Jens Hansen?“ Denne svarede forundret: „Jo!“ I næste Øjeblik stod Baronem over for den Fremmede, lagde begge sine Hænder paa hans Skuldre, idet han sagde: „Jeg burde have kendt Dem straks. De ligner jo Deres Far, ligagtig som jeg saa ham foran mig hin Aften, da han skjulte mig for Fjenden i sit Hus.“ Da Niels havde fortalt Grunden til sit Komme, udbrod Baronem: „Saa faar jeg nu Lejlighed til at gengælde det Gode, som Deres Forældre gjorde imod mig. Bliv hos mig og betragt mit Hus som Deres Hjem!“ For Niels oprandt der en liden Tid med sorgfrie Dage i det rige Hjem, hvor han nærmest indtog en Plads som hørende til Familien. Hvert Aar besøgte Forældrene ham i nogle Dage, og det blev Uspunkterne i hans Liv. Han kunde til Trods for alt timesteligt Velvære ikke glemme Hjemlandet, og han fulgte med hver Fiber og hver Nerve med i Kampen, som stod om Sproget og Fortiden. Ofte gik han rundt i afsmægtig Bredde, naar Aviserne bragte Bud om det Onde, som hans Landsmænd maatte døje.

Saa kom de onde Rølleraar. Det, som nu vederfores hans Landsmænd, var dog mere, end han kunde taale. Han sygnede hen, medens den stille Anklage fulgte ham: Du har ikke gjort, hvad du kunde. Det havde været din Pligt at blive og staa dem bi, som fostrerede dig, som opdrog dig, og som stoltede paa dig. I Foraaret 1900 blev han alvorlig syg og maatte gaa til Sengs. Han rejste sig aldrig mere. Den endnu unge, kraftige Mand faldt i sine bedste Manddomsaaar. Paa sit Dødsleje jagde han til Baronem, som sad hos ham: „Jeg maa dø ung og dø i Landsflygtighed. Det smerter mig, at jeg ikke har kunnet udrette noget mere for mit Fødeland! Har Bonnen nogen Kraft, da har jeg i hvert Fald udrettet noget. Thi inderlig og stedse har jeg bedt for mine Landsmænd og mit Fødelands Frelse. Jeg takker min Frelser, at han lader mig dø i det Haab, at Retten nok skal ske Fyldest. Ikke mindst takker jeg min Gud, fordi han paa min Flugt førte mig til Deres Hus, som blev mig et saa velsignet Hjem.“

Paarde Halse.

En Virkelighedsfkiildring fra Romo.

Af Thade Peterien.

Med Tegninger af R. L.

Lørdag før Fastelavns-Søndag den 9. Februar 1678 om Aftenen blev der pludselig stor Staahøj i et af de Huse i Kongsmark paa Romo, der ligger lige ved Landevejen. Huset tilhørte Peder Boesen.

Peder Boesen og hans Hustru sad ene i deres „Daarns“. Børnene var for længe siden bragt til No bag „Sengeskodderne“ i Stuen. Fladtørbene i Bilæggeren holdt det godt varmt i Stuen. Bilæggeren havde Peder Boesen selv for otte Aar siden bragt med hjem fra Holland. Da var den ganske ny, støbt Aaret tilforn. Paa hver af dens Sider sad Salomon i kongelig Værdighed og afsagde sin berømte Dom. Paa Forsiden stod Retfærdighedens Gudinde Justitia med sin Vægt i venstre og Sværdet i højre Haand. Den venstre Skaal stod et Stykke lavere end den højre. Der var smukke massive Messingknapper paa begge Rattelovnens Hjørner. Der var dobbelt Væge i Tranlampen. De behøvede ikke at spare paa Lyset. Peder Boesen havde sidste Sommer gjort en usædvanlig heldig Tur til Grønland. Han havde derfor haft et halvt Aar Tran mere end sædvanlig med hjem fra Amsterdam.

De havde det lyst og lunt, Peder Boesen og hans Kone, som de sad der den Lørdag Aften. Nu nærmede sig den Tid, da han igen skulde paa Togt — op for at jage Hvalfisk mellem Isbjærgene ved Grønland. Han var netop i Færd med at skrive et Brev til sin Keder i Amsterdam om de Folk, han havde høret der hjemme paa Romo. Hans Kone Maren havde travlt med at bøde hans Tøj til Rejsen.

„Hvad er det for et Spektakel?“ siger Maren, idet hun ser op fra Stryket.

„Na, det er vel Niels Knudsen, der er fuld igen“, siger Peder Boesen og vil lige til at sætte Gaasfjedderen til Papiret for at skrive videre, da „Sønderdøren“ bliver revet op, og der lyder fuld Mand's Skraal og Træskotramp paa den lange Forstues Stengulv.

„Herre Jesjes da, han kommer herind“, udbryder Maren. „Sig til ham, han skal være rolig, ellers gør han Børnene baagne.“

Peder Boesen satte Gaasfjedderen i Blæthuset og gik hen og aabnede Døren ud til Køkkenet. I det samme kom Niels Knudsen Styrk og Jens Sorensen Tanderup tumlende fra Forstuen ind i Køkkenet.

„Høj!“ sagde Peder Boesen, „sagte for Børnene.“

„Børnene, hvad rager de os! Væs du selv paa dine Unger“, bablede Tanderup, idet han tumlede henimod Peder Boesen, der stod i Døren. Peder veg tilbage og lod de larmende Fyre komme ind i „e Daarus“. Selv fulde Folk smider man nødigt ud, hvor Gæstfriheden er saa stor som der til Lands. Frygt for deres raa Dndstabsfuldhed var vel her en af Grundene til, at de fik Lov til at komme ind.

„Har du noget Øl i dit Kruz, Maren, saa hid med det“, gik han lige løs paa den forstrækkede Kone, der havde rejst sig for at lukke Sengeskodderne for Børnene.

„J har vist faaet nok at drikke i Dag“, sagde Maren.

„Hvad siger du, dit Mar“, brølte Niels Styrk, idet han truede ad hende med den knyttede Næve. „Hid med Øllet, eller vi skal svide dig og dine Unger ud af Reben.“

„Stam dig dog at sige saadant noget“, sagde Peder Boesen. Men Maren gik ud og tappede et halvt Kruz af sit gode Øl og satte for dem.

Det drak de i en Fart. Saa gik Jens Tanderup ud og tappede selv et Kruz til i Køkkenet. Peder Boesen turde ikke forhindre det. Han vidste, at de to, der var kendt over hele Den som et Par raa Vanditter og Slagsbrødre, var i Stand til alt, naar de ikke fik deres Vilje. Flere Gange tappede de jaaledes selv Øl. Mens de sad og drak det, skældte de ud over baade en og anden

i Rabolaget, navnlig over Michel Tonnejen og Mette Jørgens, skraalede saa med deres raa Roster en Stump Bise ind imellem og holdt i det hele et farligt Hus. Peder Boesen og hans Kone gjorde en Gang imellem et spagfærdigt Forsøg paa at tale dem tilrette, men lige meget hjalp det. Omfider gik de larmende og skjændende deres Vej.

Dermed var det dog ikke forbi med deres Uvornhed den Aften. Tværtimod, de gjorde det værre endnu. Men om deres videre Bedrifter vil vi lade de Folk, det gik ud over, selv fortælle, saaledes som de har gjort det til Øvrigheden. Styrk og Tanderup drev det nemlig den Aften saa vidt, at Øvrigheden fandt sig foranlediget til at gribe ind. Men inden vi følger de to Fyre videre, maa vi først have lidt at vide om, hvem de var.

Jens Sørensen Tanderup er ubetinget Hovedmanden i denne Historie. Under Krigen med Svenskerne 1658—1660 havde han været med som Matros paa et Orlogsskib, der førtes af en Kaptejn Bomfeldt. Indbyggerne paa Romø havde fra gammel Tid ingen Forpligtelse med Hensyn til Landhæren. Derimod skulde de, naar det krævedes, stille et bestemt Antal Søfolk til Tjeneste paa Flaaden. Sandsynligvis har Krigslivet netop haft adskillige Tillokkelser for en Fyr som Tanderup. Han meldte sig til Tjeneste og blev en af dem, Den sendte med i denne Krig. Ellers var der ikke mange af de Romøs Søfolk, der havde lyst til det Haandværk. Hvem der kunde snige sig fra det, gjorde det, og lod det saa gaa med Dens Forpligtelse, som det kunde.

Da det nu traf op til ny Krig i 1675, forbød Kong Kristian V alle Søfolk fra Romø saa vel som fra de andre Vesterhavsvær at tage Fyre paa fremmede Skibe. Alle de, der var hjemme, skulde stille sig til Udskrivning til Flaaden. Tanderup var nu for gammel til selv at komme med. Han forstod ikke, at de, der var yngre, krympede sig ved det. Det var dog anderledes morjont at styde Svenskere i Øresund end at jage Hvalfisk ved Grønland. Og det kunde ogsaa godt kaste lidt af sig. Men dem om det. Bilde hans Landsmænd gerne være fri for Krigen, kunde han godt hjælpe dem. Han skrev falske Passer i Kaptejn Bomfeldts Navn. Mangen krigsræd Romøer slap med dem iommen til Holland og var treds Kongens Befaling snart paa Vej til Grøn-

land. Men hjemme sad Tanderup med Penge til mangen god Dram, og han var ikke sen til at faa dem omsat.

For Den var det imidlertid en værre Historie. Den skulde stille sit Antal af raske helbefarne Søfolk til Flaaden, men Tanderup havde allerede hjulpet faa mange bort, at det var umuligt. Man maatte faa staffe sig dem fra Fastlandet. Det var dyrt, og Kongen var kun daarligt tjent med dem. Det var Fiskere, der kun havde ligget og plasket i de hjemlige Farvande, ikke været paa Langfart som deres egne.

Det var for Resten ikke den første Gavnstreg, Tanderup havde gjort. I Krigen havde han lært baade at røve og stjæle. Han havde lært det til Gavns og fortsatte Haandteringen ogsaa der hjemme, hvor Ejendomsretten ellers var lige saa sikker som i Frode Fredegods Tid.

Saaledes havde han en Gang stjaalet 102 Allen Værrer i store Annes Loft i Bolilmark. Store Anne og Kjesten Jensdatter havde lavet det i Fællesskab. De var begge to Enter efter forliste Grønlandsfarere og havde hver en Flok Børn at sørge for. De Skjorter og Trøjer, disse havde haft fra deres Faders Tid, var der nu næsten ikke Trebl tilbage af. Der maatte gøres Sæt. Da slog de to Koner sig sammen. Kjesten havde sidste Efteraar faaet Hans Pederfen til at tage sig noget Hør med hjem fra Hamborg. Store Anne skulde væbe det. De havde i Vinterens Løb spundet og vundet hver sin Del ved Tranlampens Lys. I Fællesskab havde de trendet omme i Annes „Pissel“. Det var en af de bedste Dage ved det, for da havde de faaet sig en lang og hyggelig Pasfiar, mens Børnene havde Morstab af at se Nøglerne springe i Trendekisten. Store Anne havde tidligt om Morgenen og sent om Aftenen flittigt slaaet Væven, saa det dundrede gennem Huset. Om Dagen skulde hun jo ikke alene passe sit Hus, men ogsaa Kreaturerne paa Stalden. Til Paaste havde Tøjet været færdigt. Det gav et godt Stykke, 102 Allen Værrer. Nu laa det til Blegning i Loftet. Da havde Tanderup taget det ved Nattetide „och bragt det til sit Huus“. Hans Kone „Dorthe Jens Kun viste ikke, at det vaar stjaalen“, paastaar hun, for han den næste Dag viste hende det og „Kiersten Jensdatter ransagede efter det.“ Dorthe havde sagt til sin Mand, at han skulde bringe det hjem igen, eller det vilde koste hans Liv. Imidlertid syede hun dog Skjorter af

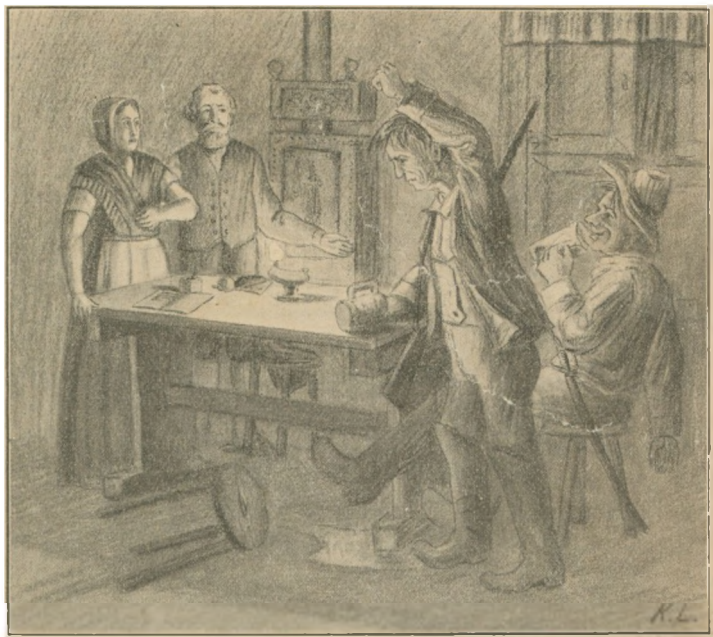
Lærredet til Jens og Særte til sig selv, fordi „hand truede hinde til det“. Saa uskyldig, som Dorthé her vilde se ud, var hun dog næppe.

Faar stjal Jens Tanderup efter Haanden, som han havde Brug for dem. Hvor mange han havde stjaalet, vidste han ikke selv, da han et Par Dage før sin Død bekendte over for Herredsfoged Mathias Lange fra Hvidding. „Naar sine Naboers Faar kom hjem aff Marken med sine, da lugte hand dem inde och slagtet dem, och vaar hans Kone Dorthé aldtid med hannem i Raad derom“, siger han selv.

Hans Pederjen i Vestergaard havde faaet en Ko hos Tanderup, vel jagtens som Pant eller Betaling, men da Tanderup savnede sin Ko, gaar han og Niels Styrt uden videre hen og tager den igen. Først havde de dog prøvet paa at presse de syv Rdt., som de i dette Øjemed havde Brug for, ud af Mette Jørgens.

Ja, stakkels Mette, hende var det i Grunden kommen til at gaa allerværst ud over. Det kommer vi dog senere til.

Vi vender nu tilbage til de to Fyre, saaledes som vi hin Lørdag Aften før Fastelavns-Søndag traf dem i Peder Boesens Hus. Da de omsider forlod det, gif de op til Michel Tonnesens og „borttog it Bimpel Brændevin, som Underk Mærsk i Ballum haaffde udsticket, at Peder Præst i Luismark skulle haaffue haafft det.“ Med dette Bytte gif de op til Tanderup, hvor de drak af Hjertens Lyst. Her var jo nu nok at spælge i. Men den megen Brændevin gav dem Mod paa større Daad end den, de hidindtil havde udøvet. Baade Peder Boesen og Michel Tonnesen skulde have endnu et Besøg. Da de igen kom ned til Peder Boesen, endnu mere fulde og vilde end første Gang, kom Niels Knudsen, saadan kaldtes Styrt i Almindelighed — „med en Bøsse och Jenk Sørensen med en Degn (Sabel) i Haanden“. Bandede, truede og skaldte gjorde de naturligvis, men ellers tilføjede de ikke denne Gang Peder Boesen og Hustru nogen Overlast, sandsynligvis af den gode Grund, at Døren nu var lukket, saa de ikke kunde komme ind. De gaar atter derfra op til Michel Tonnesens, hvor de „idun handtered sig ilde och uden nogen billig Marsag haaffuer Michel Tonnesen offuerfalden, och haaffuer da Niels Knudsen med en Kniff studeen hannem paa tre Steder nemblig it Sted paa hans Hoffuit ved Halsen och it Styng under hans vinstre Arm och it bag hans

vinstre Skulder, och slog hannem offuer hans Hoffuit med en Bøsse, och hand falt ned til Jorden. Jens Sørensen slog hannem med sin Degn offuer Hoffuedet, och de begge haffuer slagen hannem til Jorden och giffuet hannem adskillige Saar, som endnu var tilsiune. Saa haffuer de och slagen hans Hustru och umenneskelig handlet med dennem och trachteret dennem meget ilde med Hug og Slag, och Michel Tonnesen laa for dennem paa Jorden saa god som for død Menniste och viste indtet aff sig selff, aff huildte Saar og Slag hand endnu efter Haanden laa til Sengs och viste icke, om hand kunde bliffue saa før igien, at forsee hans kongl. May Tieneste, som hand vaar ubi". Endvidere havde Niels Styrt stødt Lillestuedøren ind og Jens Tanderup flaaet Røkkvinduerne itu.

Saaledes fortalte Michel Tonnesen selv den 28. Februar til Herredsfogden fra Hvidding, Mathias Lange fra Høverbadgaard,

da han ledsaget af Ridefogden Hans Dugen og 6 Mand fra Ustrup, Søndernæs og Brøns afholdt Forhør og „siunede och saae huis Ustyr og Uform“ de to havde gjort. Michel Tonnejen viste dem ogjaa sine Saar og sin Skjorte, der var gennemstukken og blodig endnu.

For tredje Gang gaar de nu ned til Peder Boesens, men finder atter Døren stænget. Kunde de jaaledes ikke komme til at bruge deres Vaaben, saa skældte de saa meget des mere ud og truede „at de vilde gjøre lige saa ved hannem som ved Michel Tonnejen, och i samme deres Brede stod Niels Knudsen det ene Vindue ud i dend Midststue och Jens Sørensen hug det andet Vindue ud med sin Degn“.

Det var altsammen den 9. Februar. Den 20. afpresser de nu oven i Købet Peder Boesens Hustru „udi hendis Mands Fraværelse“ 11 Mark 4 Sk.

Søz Michel Tonnezens maa de dog have frygtet for at have drevet det for vidt. De havde nemlig jiden været der og vilde forliges med dem. Det jyntes Michel dog var lovligt stift. Forliges med dem vilde han ikke, men han lovede dog „ikke at anke paa dem, thi hand vilde indtet have med dennem at bestille“. Derfor gav han nu Ridefogden Sagen i Vold uden at stille Straffe-trav.

Da Peder Boesen frygtede for, at de to Kæltringer skulde volde ham videre Overlast og navnlig hans Kone, naar han nu om saa Dage rejste til Holland for at gaa ud paa Hvalfangst, saa sendte Herredsfogden to Mænd op til Styrt og Tanderup for „at liuse Kongens Fred imellem dennem och lod dem siige, at de skulde lade Peder Boejen være med Fred ved Liffs og Leffnets Straf“. Endvidere lod han dem give den Formaning, at naar der var dem og andre noget imellem, da skulde de tale med hverandre om det og ikke slaa eller tage sig jels til Rette.

Det var de rette at sende den Formaning til. Herredsfogden skulde snart saa at se, hvor meget den havde frugtet. Styrt og Knudsen kom ned til Peder Boesens, mens Herredsfogden endnu var der. Styrt kom med sin Sabel ved Siden „och en Stridyhammer udi sin Haand och Tanderup med en Stridyhammer udi sin Haand och talte med hannem uden for Peder Boesens Huus, huor hand da atter liuste Kongens Fred imellem dem“ og for-

manede dem til at være mere fredelige og medgørlige, lige som han før havde gjort ved sine Sandemænd.

„Men allt slikt uachtet lod de mange Trusler och Skældsord imod Peder Boesen falde och sagde, at Peder Boesen vaar en Skielm. Hand holdt it Hoer og Moerdhuusz, och hand skulde giffve dem 20 Rdlr., och de vilde tage hannem med Gevalt och føre hannem til Schackenborg“.

Ogsaa Herredsfogden og hele den samlede Ret fik sig en Omgang med det samme. De brod sig hverken om Stævning eller slikt. De var den rette Øvrighed paa Landet, og de „giorde noget andet“ i al anden Øvrighed.

De havde ogsaa haft ladte Bøzjer med og vel ikke mindst derved jat sig i Respekt hos Rettens Mænd. Da de nu efter jaaledes at have talt Retten tilstrækkeligt til gif tilbage til Tanderups, „skød och huede de der och holdte sig lystige“ hele Tiden, mens det retslige Syn stod paa hos Peder Boesen og Michel Tonnesen.

Sandemændene fandt, at her var gjort Ting, „der Herrværk louligen kand effterdehliz effter Lowen“.

De to Banditter skulde nu stævnes til Hvidding Herreds Ting at møde og forjvare sig. Ingen turde imidlertid overbringe dem Stævningen, inden Herredsfogden lovede at holde Vedkommende skadesløs. Men hvad brod de to Fyre, „den rette Øvrighed paa Romo“, sig om den Hvidding Herredsfogeds Stævning. De mødte hverken til første, anden eller tredje Termin. Saa blev Sagen afgjort uden deres Nærværelse og Forjvar. Den 22. April blev Sandemændene opfordrede til „at giøre deres Ed og Low, jaaledes at Kongen skeer Ret og Bonden ingen Uret“. Sandemændenes Dom lod da paa, at de ikke kunde befri de anklagede, men maatte „suer dem fuldkommen Herrverck offuer“. De skulde derfor for „it huer Sted især betale huis Brode som paa Herrvercks Gierninger kand følge, effter Lowen“.

Det var let nok jagt, men endnu 18 Mar senere, da Tanderup var død og begravet for længe siden, klager Herredsfogden over, at ingen af dem havde betalt den Bøde, de blev idomt, hverken denne eller en anden Gang, da de ligeledes blev dømt for Hærværk.

Deres Hærværk hos Peder Boesen og Michel Tonnesen var forresten ikke den sidste Bedrift, de øvede. I det mindste en Gang

endnu fattede de Den i Opror. Men da gjorde de det ogsaa saa grundigt, at Folk fattede sig til Modværge og selv tog sig til Rette. Det battede bedre end Øvrighedens Indgriben. Det kom nemlig til at koste Tanderup Livet, „alle Undersaatter paa Romsøes Land til forløstning og største Glæde“, som Peder Tagholm og Michel Tonnesen skriver i et Forsvarsskrift, de sendte til Amtmanden i Haderslev, Grev Reventlow, da han lod foretage Undersøgelse i Sagen.

Denne deres sidste Bedrift var et Indbrud hos den før nævnte Mette Jørgens. En Nat, som hun og hendes gamle svage Mand, Jørgen Jensen, laa i deres sødeste Søn, — det var Lørdag Nat den 18. Oktober 1679 — kommer de to Banditter ved Midnatstide, bryder Døren op, vækker de Gamle og forlanger, at Mette skal give dem 7 Rdlr til at købe den førnævnte Ko af Hans Pedersen for. Med deres raa Trusler løs de de to Gamle jaadan, at de lod deres Hus i Stikken og flygtede til „Biergene eller Sanddynerne“ og skjulte sig der. Gamle Jørgen var endda saa sølle til Bens, at han i Mørket maatte krybe paa Hænder og Fødder derud.

Han var kommen galt af Sted paa sin sidste Rejse til Grønland. Han var Harpunerer, og da han stngede Harpunen ud efter en Hval og ramte sikkert som altid, havde han faaet den ene Fod i Klemme. Harpuntovet laa lige tværs over Venet, og idet nu Hvalen rasende af Dødsangst og Smerte dukkede under og trak Tøvet med sig ud med en frygtelig Fart, rev dette ham i et Djæblik alt Rødet af lige ind til Venet. Han led frygteligt paa Resten af Rejsen og havde aldrig kunnet gaa ordentlig siden da.

De to Vanditter for nu ilde med Huset, og hvad der var i det. De slog Rister og Strin op og rovede, hvad de vilde, slog Resten i Stykker: Stole, Vinduer og Døre og teede sig i det hele saadan, „at aabenbare Fiender i Krigs Tiider ikke kunde hafve gjort det værre“.

Udbyttet af Plyndringen var: „Et parti Berrefist, et parti Røgit faare Riid, et par uldkarer, en æske med Mette Jørgens Fæste breff udi, Tou Messing pottlaage, Tou Wiinflasker, dend ene med for Kryddet Vin udi, it lidet Compas, tou Næse Klude och tou Sæcker med Roug udi, i hver Sæck 5 eller 6 stipper Korn. Dette gods bragt Styrck och Tanderup til Tanderups Huus och stiftt det imellem dem“, forklarede Dorthé Jønsdatter da hun blev forhørt samme Dag som hendes Mand. Forresten paastod hun, at hun og Mette Jacobs havde bragt det tilbage, men da de fandt Huset lukket, jatte de Sagerne ind i „et lille Huus eller Sekret och lukte Huerelen paa Døren for samme Huus“. Lidt usjandynligt lyder dette dog.

Det var ikke nok med, at de saaledes plyndrede og ødelagde alt, hvad der fandtes i Huset, men Tanderup betragtede endog selve Huse som god Prijs. De to forlod det om Natten, „ode och aabent for Svin och Hunde“.

Saadan fandt Michel Tonnejen og Niels Jensen fra Kongsmark samt Peder Tag — eller Peder Tagholm, som han ogsaa kaldes efter Byen, han var fra — næste Morgen Huset, da de kom op for at se, hvor galt det var gaaet til hos Mette, som var deres Møster. For at det ikke saadan skulde staa aabent for Vind og Vej, slog de nogle Brædder for Vinduerne og Døren. Mens de var i Færd med det, kom Tanderup til og stældte dem Guden fuld. Det var ikke blide Ord, han brugte. „Skælm“ og „Tov“ havde de bidt Mærke i. Hvad de havde at gøre ved Huset, spurgte

han dem. Det var forladt og tilhørte nu ham alene. Han var Øvrighed paa Landet, og hvad han havde gjort ved dette Hus, var kun Begyndelsen. Han vilde gøre lige saadan ved alle de andre Huse og ikke holde op, inden han var naaet helt ned til Stranden, d. v. s., inden han havde hele Den pthyndret og maaste afbrændt.

Det blev ikke ved Ord alene. Da han havde denne Salve afleveret, før han dem i Haarene og slog dem Næse og Mund til Blods.

Ogsaa denne Gang viste det sig endnu, at det ikke var tomt Mundstvejr, naar han paastod, at han var „Øvrighed paa Landet.“ Han havde virkelig ved sin brutale Magtanvendelse vidst at sætte sig saadan i Respekt hos hele Befolkningen, at ingen turde røre ved ham. Det var vel ikke bare Fæjghed, der gjorde, at man saa længe som muligt ommede sig ved at sætte sig til Modværge, men Hovedgrunden til, at man tog saa meget for god Vare, var dog vist Hensynet til Kvinder og Børn, som Sommeren over, naar der ikke var et eneste kraftigt Mandfolk tilbage paa Den, helt var prisgivet Slyngeleens raaceste Hævn.

Imidlertid kan man dog træde en Hund paa Halen saalænge, at den bider. Det gjorde Tanderup hin Søndag Morgen.

Til at begynde med lod de tre Mænd sig virkelig drive bort fra Huset, gav ham gode Ord for at stille ham tilfreds og ydmygede sig saa dybt for ham, at de bad ham om Fred. Men Tanderup var ikke fredelig stemt. Jo mere de bad om Fred, des mere klemte han paa, mens de blev ved at vige. Omjæder kom dog det Tidspunkt, da Harmen tog Overhaand over alle Hensyn hos en af dem. Han slaar fra sig. De andre iler ham til Hjælp. De er hurtig i regelret Slagsmaal, hvor Tanderup hensynslost slaar fra sig som en rajende.

Nu var Krigen erklæret, og nu skulde det være Alvor: Og saa godt gjorde de deres Søndagsarbejde den Morgen, at Tanderup kun med yderste Umage kunde slæbe sig hjem fra Balpladsen i den lille Klitdal ved Mette Jørgens Hus og straks maatte gaa til Sengs.

Da saaledes det første Slag var slaaet, følte man det aabenbart som en Befrielse og fik Mod til at gaa videre. Endnu samme Dags Aften indfandt rigelig en halv Snes Mænd, hvoriblandt var

Hans Mouster eller Mourigen og Niels Jensen fra Kongsmark og Peder Tag fra Tagholm, sig hos Jens Tanderup for at jøge efter røvede og stjaalne Ting. Dorthē Jenses spærrede Døren for dem, men de brød den op med Magt, gennemsøgte hele Huset og fandt en Mængde Tyvekoster. Jens Tanderup laa i Sengen, daandede sig og gav Hals, det bedste han orkede. Ret rimeligt er det, at hans ustyrlige Mund ved denne Lejlighed har indbragt ham en ny Dmgang Kls. Dorthē fortæller i et Forhør et Par Uger senere, nemlig den 30. Oktober, at de „sloge hannem aabne Saar og gjorde hannem 8 Huller i hans Been og udi hans Høffuet, hvorføre hun tog hannem paa sin Rng og bar hannem ned til Bodil (hendes Søster) og forbandt hannem der.“ Naa, saa galt er det vel ikke gaaet til. Det synes, som om hun henlægger den følgende Dags Begivenhed til denne Aften. Efter Herredsfogdens Fremstilling løb Tanderup paa sine egne Been ned til Bodils af Frygt for mere Brygl — vel jagtens efter at have faaet en Del.

Det sidste, og i flere Henseender mest karakteristiske, Optrin i denne Sag fandt Sted Dagen efter, althaa om Mandagen den 20. Oktober.

Tanderup troede nu, at hans sidste Time var slaaet. Eller han vilde maaske kun give det Udseende af det. I Virkeligheden var han vist ikke saa medtaget paa det Tidspunkt endnu. Det blev værre senere. Men i alle Tilfælde begærede han, „at Præsten vilde komme til hannem og berette ham“. Der gik Bud, og Hr. Soren kom, men inden han naaede Bodils Hus, hvor Tanderup laa, traf han uden for Peder Boesens en Mand, han skulde tale med. De gik jaa ind til Peder Boesens. At dette var den i og for sig ret rimelige Grund til, at han gik derind, har Præsten „hæderlig og veltænde Mand Hr. Søfveren Magaard“ jelsv erklæret for Retten. Der kan althaa ikke være noget om det, naar Dorthē paastaar, at det var de sleumme Kongsmark Mænd, der hindrede ham i at komme op til Bodils. I hendes Dine er deres Ondskab aabenbart gaaet jaa vidt, at de end ikke undte hendes stakkels forslaaede Mand den hellige Radvare, inden han skulde forlade denne jyndige Verden. Dette er vel nok Fantasi, men iøvrigt var de Kongsmark Bymænd ingenlunde af den Mening, at deres Regnskab med Jens Tanderup var rigtig opgjort endnu, og at han allerede havde faaet den fulde Betaling for, hvad han havde bestilt.

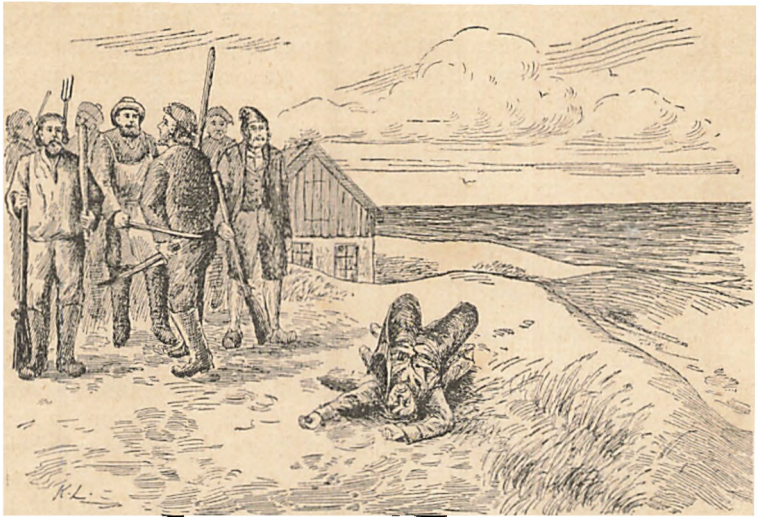
Den Mandag Morgen, her er Tale om, kom, efter hvad Dorthie fortæller, „Peder Tag med dragen Bærge, Hans Mourids-
sen med en ladet Bøsse, Niels Jensen och Jesper Hansen ind i
Bodils Hus, och faldt ofver Jens Tanderup, som hand laae udi
Sengen, och stak Peder Tag hannem nogle Saar“. Præsten har
ganste vist ikke set, at de har brugt deres Vaaben mod Jens Tan-
derup, og der er ingen andre, der omtaler dette Optrin, men der-
for kan Dorthie jo godt staa til Troende. Lidenstaberne var jo nu
bakt, hine Dages Kongsmarkere har næppe været meget lensfældige
af sig, og der var jo heller ikke saa lidt at hævne paa Jens Tan-
derup.

De fire nævnte og aabenbart mange flere aflægger altjaa
Tanderup et Besøg i Bodils Hus. Og de slap ham ikke dermed
af Syne. Efter hvad Præsten fortæller, kom Jens Tanderup selv
gaacende over til Peder Boesens med en Tonde i Haanden. Det
var en Øltonde, som han tidligere havde stjaalet og nu vilde bringe
hjem, vel sagtens i et Anfald af Bodsærdighed, med den fore-
staaende Højtidelighed for Dje. Men han kom ikke ene. Med
ham fulgte „en stoer Mængde Folk, baade Karle och Quinder,
blandt huilke ogsaa vaar Peder Tag med Bærge, dog ick dragen,
och Hans Mouridsen med Bøsse“. Saadan saa Tanderups Alter-
færd ud.

Hr. Soren spurgte Tanderup, om han vilde have Nadderer.
„Hand suarede Ja, onstede indtet heller end at slikt med suareste
maatte ske“.

Tanderup blev saa „berettet“. Hele den Mængde Mennesker,
der hadde fulgt ham til Huset, var til Stede imens, men forholdt
sig efter Præstens Udsagn rolige.

Saa kommer Slutningsoptrinnet i Jens Tanderups bevægede
Liv. Han forlader Peder Boesens Hus, efterfulgt af de mange
Mennesker. Til Trods for den Højtidelighed, de lige kom fra, synes
Samtalen ikke at have været af den mest forsonlige Art. Det ser
nærmest ud til, hvad der da ogsaa er ret troligt, at Tanderups
Bymænd har ladet ham høre mange Bebrejdelser for sin Ufærd,
og at han ikke er bleven Svar skyldig, men har skældt ud paa van-
lig Vis og gentaget sine Trusler om at brænde hele Den af. Det
ender med, at de oppe paa en lille Klittop i Nærheden af Bodils
Hus kommer i Totterne paa hinanden igen. Maa ske var de det

allerede i Forvejen, men heroppe ender Slaget. Her fandtes Tanderup senere falden paa Valen. Han havde da efter Dorthes Skilbring lidt følgende Overlast: „Peder Tag stak hannem igiennem det tykke aff hans Been og igiennem hans Skulder med dragen Væрге. Peder Tag, Michel Tonnesen, Niels Jenssen og Hans Mouridsen forfulgte ham op paa it Bierg og slog hannem der hans vinstre Been itu og gavs hannem 7 Sværdstik paa hans Krop og lod ham ligge.“ Ved en senere Lejlighed paastaar han endog, at han havde faaet 34 dødbringende Saar.

De fire ovennævnte nægter slet ikke at have slaet ham, men hævder at have gjort det, fordi de var nødt til at væрге sig, „hvorudover hans eene Been kom i Stykker og bekom nogen Skade i sit Hofvuit“. At de havde handlet i Nødvæрге, var vel rigtigt, men det var Søndag Morgen ved Mette Jørgens Hus. Her om Mandagen paa Klitten ved Bodils Hus er det dog nok, naar de vilde være rigtig ærlige, mere den længe kuede Hævnlyst, der saar Luft.

Nok er det, Jens Tanderup fik saa meget, at han ikke kunde hjælpe sig selv. Noget efter, at Slaget er endt, ligger han endnu

deroppe paa Klitten. Hans Svigermoder Maren Sørensen, hendes Datter Bodil Sørensdatter og Kristine Sørensen staa raadvilde hos ham. Ved et Par forbigaaende Mands Hjælp faar de ham dog lagt i et Dejgtrug og baaret ind i Bodils Hus.

Under alt dette synes Dorthen at have været fraværende. Maaſte anede hun allerede Uraad og var hjemme for at gøre sig rede til Flugt. Dagen efter, altjaa om Tirsdagen, blev hun i alle Tilfælde paagreben i Havneby, lige som hun var i Færd med at forlade Den med en Sæk fuld af Tyvekoster, deriblandt 22 Allen af det Vinned, Tanderup havde stjaalet i store Annes Tost. Hun blev jaa jæt i Arrest i Peder Bockens Hus og jød der vist et Par Uger eller tre, hvorefter hun blev ført til Fængslet i Haderslev.

Den 30. Oktober, altjaa 10 Dage efter Beretningen og det sidste Slagsmaal, blev der holdt Forhør over baade Dorthen og hendes Mand. Tanderup var nu sjenssynlig bøjet. Han vedgik uden videre alt: at han havde stjaalet det store Stykke Vinned i store Annes Tost og Jaaet mange, at han ikke vidste Tal paa dem, at „hand vaar med Styrk sidste Løsfredag 8 Dage om Aftenen og gjort dend store Gevalt udi Mette Jørgens Huus“ og endelig, at han i Kaptejn Bomfeldts Kavn havde udgivet falske Pasjer.

Dorthen fik man derimod ikke saadan alting ud af. Hun gjorde, som før nævnt, allehaande Udflugter. Hun havde nok nyet Tøj af Vinnedet, men vidste ikke den Gang, at det var stjaalet, hun havde hjulpet med at slagte og jvise Faarene, men vidste ikke, hvis det var ojev. Kun hvad der var bleven rovet hos Mette Jørgens, gav hun fuld Bested om.

Da hun senere blev ført til Fængslet i Haderslev og her den 30. December blev forhørt af Amtsinpektør Johannes Müller, søgte hun end yderligere at besmykke sin Sag — paa Styrks saa vel som paa sin Mands Bekostning. Det var dog ikke fri for, at hun derved udviklede sig i Modsigelser.

Alle Udflugter hjalp hende heller ikke noget. Den 16. Februar 1680 blev der paa Hvidding Herreds Ting affagt Dom over hende. Den lød paa, at hun ikke skulde „straffes paa sin Krop“, da hun ikke selv var anklaget for Tyveri, og da hun desuden var „spæget paa sin Krop“ ved at sidde i Fængslet ved Vintertiden, men hun tildømtes „andre til Exempel for hendes Misgjerninger

nu strags her for Ketten Haderloff Huuſt Amtt och i Særdeleshed det Land Romøe sin gandske Livfes Tiid at forsværge och det nu strags inden Sciens Nædgang at rømme och sig icke meere her omkring at lade finde eller opholde, saa och hindes Anpart Boeslod til hans kongl. Maj, at være forfalden. Dø derjom hun efter denne Dag sig nogen Steds her udi Amttet eller paa det Land Romøe modt villigen lader finde, der skal hun fremdeles højere och effter Sagens Bestaffenhed straffes, och skal ingen her efter dags i Særdeleshed her udi Herredet och paa det Land Romøe fornævnte Dorthes Jens kun hverken huuse eller hale". Hven der tog sig af hende, hjemfaldt til Straf, „effter Lovens Biidende“. Dommen blev, som det synes, straks fuldbyrdet. Dorthes blev „af Fodvenden ledjaget til Grændsen af Love Herred, hvorpaa hun gif sin Vej videre paa Hr. Grev Schacks Gods“.

Hun har vel saa aldrig mere ladet sig se paa Romø. Huset, som hun og hendes Mand havde haft, var hjemfalden til Kongen. Det blev bortkøbt til en anden. Deres Løsøre blev solgt for at dække Retssomkostningerne, som det dog langt fra var nok til. Hvad der blev af Børnene, melder Historien intet om.

Vi har nu fulgt Dorthes, indtil hun forsvinder for vort Blik i Love Herred og dermed er ude af Sagaen for Romøes Bedkommende, men vi maa tilbage til Hovedpersonen, Tanderup, igen. Han var imidlertid død, nemlig den 2. November 1679, tre Dage efter Forhøret.

Det var sikkert ikke med Taarer, det Budskab blev modtaget, hvor det kom frem i Kongsmark og i det hele paa Romø. Men hvis man troede, at man dermed var færdig med Tanderup, saa tog man fejl. Han, der i levende Live havde voldt sine fredelige Landsmænd saa mange Bryderier, skulde endnu i Døden lave et Postyr, der var ikke jaalidt ud over det almindelige.

Manden var jo overbevist om Tyveri. Som Tyv skulde han begraves under Galgen, og et saadan Redskab havde man vist næppe paa Romø. Desuden var det jo muligt, at den Behandling, han havde faaet, havde voldt hans Død, og at Sagen altsaa skulde behandles som et Drab. Hvad var her at gøre? Ridesfoged Hans Duyen, der havde forhørt Tanderup den 30. Oktober, synes endnu at have opholdt sig paa Den. Han sender hurtigst muligt Bud til Herredsfogden Mathias Lange paa Havervadgaard. Denne

kan ikke hitte Rede i det vanskelige Spørgsmaal, men sender øjeblikkelig en Mand til Hest til Haderslev med Beretning om Sagen og Forspørgsel om, hvad man her skal gøre. Der træffer det sig saa uheldigt, at Amtmanden, Grev Reventlow, ikke er hjemme, men det kan Tanderup jo ikke vente efter. Amtsinpektør Johannes Müller sender saa den 5. November et foreløbigt Svar med tilbage. Det gaar ud paa, at det er vanskeligt at sige Bæstbed i et saa enestaaende Tilfælde, men da Mander ganske vist har staaet, men er død, inden han blev dømt for det, finder han, at „inod dend dødes Legeme intet videre kand foretages“. Han maa derfor begraves paa Kirkegaarden et affides Sted „uden Sang og Klang og anden Ceremonie“. Smidlertid raader han til at lægge Liget i en Kiste og slaa den til og sætte den hen i en affides Lade „for dend onde Lugts Skyld“, indtil han faar talt med Grev Reventlow, som ventedes til Haderslev samme Aften eller næste Morgen.

Boet skulde registreres, og den afdødes Kone forelobig „forvares ved Bønderne“.

Greven maa imidlertid have tøvet med at komme, thi først den 8. November sender Amtsinpektøren Herredsfogden et nyt Brev, hvori han kort meddeler, at Begravelsen kan foregaa, saaledes som han bestemte i første Brev. Dorthen skulde føres til Haderslev, og det skulde undersøges, hvem af de 30 Personer paa Romø, der havde slaaet Tanderups Ben i Stykker og tilføjet ham det Saar, som han muligvis kan være død af.

Tanderup slap altsaa for at staa i en „affides Lade“. Han maatte komme i Jorden. Ridefogden fik en Kiste lavet og fik ham lagt i den, men han kunde ingen Menneker faa til at bære Liget hen til Kirkegaarden. Dette havde vel næppe udelukkende sin Grund i ufluktet Had til den døde Uroftister, men maaske fuldt saa meget i, at nu var Sagen en Gang i det offentlige Hænder, og man følte sig slet ikke tilskyndet til at gøre Øvrigheden den Tjeneste at bære Liget den omtrent en halv Mil lange Vej gennem Klitterne. At føre det Stykke Vej var paa de Tider vist umuligt i November. Endelig kan maaske ogsaa det have været medvirkende, at, stont han ikke var dømt, var han dog død som Forbryder, som Tyv og Boldsmand, noget af det værste, man der kunde tænke sig. I Befolkningens Øjne havde han fuldt ud fortjent sin Grav under Galgen. Det var Rakkerens Sag at skaffe ham af Bejen.

Ved store Løfter fik Ridefogden omsider det nødvendige Antal Mænd samlet, men da de kom til Bodils Hus for at hente Tanderup — var han borte. Retten havde vist sig at være for langsom i Bevægelsen overfor ham, i Døden som i Livet. Bodil og hendes Moder havde — vel for den onde Lugts Skyld — ved Nattetide begravet Liget i Tøsten ved Huset. Og „derved blev det“, slutter den tykke Beretning til Amtmanden Omtaalen af dette Punkt.

Var det forstaaeligt, at Mændene i Kongsmark omsider rejste sig mod det Tyranni, som Tanderup og Styrt i Forening øvede, saa kan det jo ikke nægtes, at de vistnok var gaaet lovlig vidt, og at Tanderups Død stod i nær Forbindelse med de Saar, der blev tilføjet ham deroppe paa Klitten hin Mandag, da han havde modtaget Rabveren. Herredsfogden i Hvidding Herred stævne dem for Retten, hvor de blev „skarpt forhørt“, og hvor Dorthe paa-

stod, at Tanderup paa sit yderste havde nævnt Peder Tag, Michel Tonnesen og Niels Jensen som sine Banemænd. Ved denne Lejlighed fremkom der Oplysninger, der kaster et ret ejendommeligt Lys over Befolkningens Tænkemaade.

I Skrivelser til Herredsfogden fralægger de tre nævnte sig al Skyld i Tanderups Død. Michel Tonnesen hævder, at han ikke har rørt ham med en Finger. Han fører derimod Klager over den Vold og Overlast, han selv og hans Familie har lidt. Peder Tag og Niels Jensen anfører som yderligere Bevis for deres Uskyldighed, at Dorthes kan intet vide, da hun sad i Arrest hos Peder Boesen, den Gang han døde. „Och kunde hindres Mand vel hafve blesvet for de Slag, hand fik, dersom hand ellers hafvde, blesven forsiunet med een god Badstue, eister som hand sad i fjorten Dage fra dend Tiid, hand bleff slagen och til dend Tiid hand dode i Bodils Huus“.

Spørgsmaalet om, hvem der skulde have bejorget „Badstueren“, indlader de sig slet ikke paa. De har aabenbart slet ingen Følelse af, at det i det mindste moralsk var en Forpligtelse, der paa-laa dem, der havde slaaet Manden. Selv Herredsfogden finder det aabenbart ret rimeligt, at ingen vilde bekoste „en Balberer“ til at forbinde ham, „fordi de frygtede, at hvis han kom op, vilde han aarrette endnu større Ulykke og Glendighed“. Med andre Ord man tænkte som saa: „Vi har Gudskelov ikke slaaet ihjel, men dør han, bliver det hans egen Sag; vi vil ikke hindre ham i det“. Allertyndeligst kommer denne Tankegang dog frem i Peder Tagholms og Michel Tonnesens fornævnte Skrivelse til Amtmanden, hvor de bl. a. siger, at „hand laae och truede aldt Landet en Ulykke til, havde ochsaa gjort det, dersom hand icke imidlertid formedelt Forsømmelses Skyld, hand icke bleff forbunden, hafvde død, alle Undersaatter paa Romves Land til forløstning och største Glæde“.

Der blev dog ingen dømt for Drab den Gang. I November 1681 beordrer Amtmanden Sagen mod dem standset, „indtil derom videre kunde tales“. De, der havde været indviklede i Sagen, blev hver idømt en Bøde og betalte den. Grunden til, at Amtmanden lod Sagen falde, har maasse været den, at han ansaa Dorthes noget forvirrede Paaastande for afstræfede ved Udtalelserne fra modsat Side.

Fem Aar senere dukker den imidlertid op igen. Den 11. August 1686 modtager Herredsfoged Mathias Lange en Forespørgsel vedrørende Sagen. Grunden dertil var den, at Dorthe havde faaet indgivet en Klage, hvori hun blandt andet paaftod, 1) at Hans Mousther, Peder Tag og Niels Jensen med mange andre havde øvet Vold i hendes Hus, 2) at man havde „radbrækket og myrdet“ hendes Mand, 3) at de havde tilføjet ham 34 dødbringende Saar, 4) at han paa sit yderste havde sigtet de tre ovennævnte som sine Banemænd, 5) at der var stet hendes Moder og Søster Overlast, 6) at Ridefoged Hans Duken havde taget Kongsmarkernes Parti og „puttet Ketten i en Sæk“, og 7) at Tanderup endnu stod i aaben Begravelse.

Allerede to Dage efter imødegaaer Herredsfogden i en meget udførlig Beretning disse Sigtelser. Det er det sidste Utkstykke i denne Sag, jeg kender. Rimeligvis er det gaaet de Kongsmark og Tagholm Mænd lige saa godt denne Gang som ved det første Søgmaal imod dem.

Om Styrt fortæller der, at han flyttede over paa Grev Schacks Grund, d. v. s. han flyttede til Sønderlandet. Dermed synes han at være ude af Sagaen.

Til mulig Forstaaelse af den raa Vold paa den ene Side og den ubarmhjertige Haardhed i Hævnen paa den anden Side skal det endnu bemærkes, at Historien foregaar kun rigelig 30 Aar efter, at svenske Krigere i ugevis havde huseret saa aldeles frygteligt paa Den.

Paa Romø er Styrt's og Tanderups Bedrifter glemt. Kun sidstnævntes Navn er gemt, idet en lille Klit nær ved den hidtilværende Skole i Kongsmark endnu for et halvt Hundrede Aar siden bar Benævnelsen „Tanderups Bjerg“. Maaſke er det det „Bjerg“, hvor han fik sit Banesaar, eller maaſke det betegner den Plads, hvor han er begravet.

G. Petersen

Giftermaal i gamle Dage.

Fortælling af N. S. Callejen.
Med Tegninger af Zeis Hanjen.

Leerstov, forhen kaldet Leirstov, der i det 17. Aarhundrede var en By med 5 Gaarde og uden Tvivl ogsaa flere Smaasteder, — thi der fortælles, at i Byen var der 30 skolepligtige Børn, og at Byfolkene havde 32 Stolestader i Østerløgum Kirke, — boede 1626 en af mine Forfædre ved Navn Hjerre Nissen. Aar 1613 fødtes hans Søn Nis Hjerrejen, der den 22. Søndag efter Trinitatis 1651 er bleven ægtebiedt til Gunder Hansdatter af Jarderup, født 1625. Han har altsaa været 38 Aar gammel, da han giftede sig, og hans Hustru har været 26.

Jeg har tænkt paa, hvad der vel har været Aarsag til, at Nis Hjerrejen først har giftet sig i en saa sen Alder, iær da i hans Tid Folk plejede at gifte sig forholdsvist tidligt, og dette fra kirkelig Side blev anjet at være behageligt for Gud. Mest Skyld i hans sildige Giftermaal var maaske nok de Krige, der blev førte i første Halvdel af Aarhundredet, men det kunde vel tænkes, at der ogsaa har været andre medvirkende Aarsager. Sparjomme er Efterretningerne fra disse Tider, men noget veed man dog, og sammenholdt med, hvad man kan slutte sig til og gætte paa, er det vel ikke helt umuligt at tegne et Folkelivsbillede, der kan have nogen Sandsynlighed for sig, og et saadant vil jeg da forsøge paa her at fremstille.

En halv Times Gang syd for Leirstov ligger Byen Jar-
derup, — nu Nishjarup, eller, som den ogsaa kaldes: Sønderhjarup
for at skelne den fra Byen Nørrehjarup i Østerløgum Sogn. —
Imellem Leirstov og Jarderup ligger en stor Mose, kaldet Rolandz

Moje, og hvor i denne Lejrstov, Jarderup og Bodum Marker støder sammen, er, eller var der, et Hul, der kaldes Rolands Ræld (. Brønd). Sagnet fortæller, at en Konge eller Krigshelt ved Navn Roland, der kom kørende i en Vogn ladet med kostbart Krigsbytte, men sø'r vild og kom ud i Mojen, skal være gaaet under i dette Hul med alle sine Skatte.

Der havde, den Gang denne Fortælling begynder, længe været rolige Tider, og Folket levede lykkeligt og ernærede sig vel. Men jaa i Aaret 1626 skete deri en slem Afbrydelse, idet under den saakaldte Syvaarskrig Landet i dette Aar blev overjvømmet af Tillys og Wallensteins Krigshære, der bestode af allehaande sammenhævet Pak, hvilte vilde Horder, især Ungarer og Kroater, opførte sig meget slet og alene i Østerløgum Sogn afbrændte 50 Steder. Det er maaste muligt, at Lejrstov har lidt mindre end de andre Byer i Sagnet, da den laa noget affides fra Færjelsvejene, men Folket har dog i de to Aar 1627 til i Juni 1629, da Krigsfolkene igen drog bort, lidt saare meget, og af de jmitsomme Sygdomme, der paaførtes det, er mange døde, og det vides, at idetmindste en af de derværende Familier er helt uddød. Noget dyrket Jord er da ogsaa den Gang bleven opgivet og groet til med Lyng; thi endnu ser man Agerrenene i Lyngen, hvor man veed, at der har været Lyngheide helt tiden 1640.

Befolkningen i de 2 Byer Lejrstov og Jarderup har vistnok haft meget Samkvem med hverandre og tilsammen fejret de store aarlige Sommerfester. Da nu Krigen var forbi, der sagtes har afbrudt disse Festligheder, og Folket efter nogle Aars Forløb paa ny er kommet til Kræfter igen, jaa optages atter disse Festligheder, og i Aaret 1640 fejrede de saaledes Midsummerfesten med hverandre i Jarderup. Midsummerfesten var den Gang endnu Aarets største Fest, og især for Ungdommen overgik den endog selve Julefesten. Aftenen før Midsummerdag mødtes de unge Karle for at brænde Blus paa Højene mellem de to Byer for derved at afvende Faren fra alle de onde og raa Magters Side, der Midsummernat var paa Spil, saasom Trolde, Hekse, Elverpiger o. s. v. Næste Dag mødte jaa Ungdommen fra Lejrstov i Jarderup pyntet til Fest, Pigerne bekransede og Ungerjvendene med Blomstertoste i Huerne. Der blev jaa danjet i det Grønne til Tonerne af gamle Folkejange, og til Afspæling til Violpil eller til Pibe og Trom-

melhd, det vil sige, for saa vidt det kunde kaldes Dans, da det i Grunden mere lignede Leg, og man sagde da heller ikke, at man dansede, men at man legede.

Nis Hjerrefen var dengang 27 Aar gammel, og hans yngre Broder Peder var da alt gift paa en af Rabogaardene, men Nis Hjerrefen havde endnu ikke tænkt paa Giftermaal, da hans Forældre endnu var raske og rørige, og han for Bedriftens Skyld endnu ikke manglede en Hustru. Nu ved Legene lagde han imidlertid Mærke til en ung Pige, som han ikke kendte og ikke havde set før. Hun gjorde straks et stærkt Indtryk paa ham, ikke alene ved den ranke Vækst og det yndige fintformede Ansigt, men ogsaa ved den barnlige Ynde, der var udbredt over hendes Bæsen og Holdning. Stadig søgte hans Blik den smukke Pige, og hvor glæ-

bede det ham at se, at ogsaa hendes dejlige blaa Øjne var rettede paa ham. At vise hende altfor aabenbar Opmærksomhed gik imidlertid ikke an, da saadant efter den Tids Begreber tydede paa uredelige Hensigter. Nogen egentlig Samtale med hende vovede han derfor ikke at indlede, men han fik dog at vide, at hun var en Datter af Gaardmand Hans Pederfen i Farderup af dennes første Ægtefælle, og at hun, da Faderen giftede sig igen, var kommen til en Morbroder i Kolstrup ved Mabenraa, der havde sørget for hendes Opdragelse. Festens videre Forløb vil vi nu ikke dvæle ved; men ved Afstedens, da Ungdommen fra Lejstov tog hjem, og Miss Hjerrefen gav den unge Gunder Hansdatter Haanden til Farvel, da mødtes deres Øjne i et langt forjættende Blik, og det var for dem, som de følte, at imellem dem var der knyttet et Bånd, der ikke lettelig igen vilde bryde. — Om Aftenen, da der efter gammel Skik blev indstuffedt St. Hansurter i en Sprække under Bjælken, en for hver Person i Huset, og ogsaa undertiden sat to sammen for et Par Ælskende, da satte Miss Hjerrefen ogsaa saadanne to uden at sige, hvem de blev sat for. Man havde den Tro, at naar en Ur groede, da vilde den Person, den var sat for, leve Maret ud; men visnede den, da vilde Bedkommende dø. For de Ælskende gjaldt det ikke alene, at Urterne groede, men om de under Vroingen bøiede sig fra eller mod hinanden, da deraf kunde ses, om Forholdet vilde gaa overstyr eller holde. Det glædede Miss Hjerrefen jiden at se, hvorledes de to Urter, hun havde sat, bestandig bøiede sig nærmere mod hinanden. — Den unge 15aarige Gunder Hansdatter, der blot havde været hjemme i Anledning af Festen, tog efter denue bort igen, og nu var det kun lejlighedsvis, at Miss Hjerrefen fik hende at se, men under Fraværelsen voksede hans Kærlighed, og den unge Pige var derfor stadig i hans Tanker. Videre kunde han imidlertid ikke tænke paa at komme for det første, og han vidste, at inden han naaede den Lykke at vinde den unge Pige, da vilde der være mange Vanskeligheder at overvinde.

Der var nu først det, at Ægtefællerne gerne skulde sluttes indenfor Bedkommendes Stand, hvilket gik saa vidt, at f. Eks. en Bødkerjon helst skulde giftes med en Bødkerdatter. Nu var jo rigtignok Miss Hjerrefen og Gunder Hansdatter af samme Stand, men dog viste det sig senere, at der ogsaa i den Henseende kunde rejses Svindbendinger.

Der næst kom den Bannfelighed, der kunde rejjes ved Familienforholdet. Der blev holdt meget paa, at der ved Ægtefælsforbindelsen ikke blev gaaet udenfor Slægten, men da det var Nærbeslægtede forbudt at indgaa Ægtefælskab med hinanden — Søstendebørn og Næstsøstendebørn maatte saaledes paa ingen Maade gøre sig skyldige i slikt — saa maatte der søges længere ud i Slægten; thi af „vort Folk“ (Familien) skulde det alligevel være, hvis da ikke særlige Omstændigheder talte derimod.

En jaadan Omstændighed kunde imidlertid ligge i Muligheden af et rigt Giftermaal; thi en stor Medgift kunde nok forvolde, at hverken Hensynet til Stand eller Slægt blev taget saa nøje, og da det var Forældrene, der bestemte, hvem deres Børn skulde giftes med, saa blev et rigt Giftermaal ofte det afgørende.

Men ogsaa dette, at det var de Gamle, der alene tog Bestemmelse om deres Børns Giftermaal og det uden Hensyn til disses Duster, kunde blive en Bannfelighed for de Unge, som de var ude af Stand til at bejære. At de Unge gjorde deres Forelskelse gældende, det blev betragtet som noget Pjank, der ikke burde tages Hensyn til; thi Kærlighed kunde efter den Tids Synsmaade kun opstaa og udvikles under det ægtefælskablige Samliv. De Unges Duster burde der altjaa ikke tages Hensyn til; de Gamle havde bedre Forstand paa, hvad der tjente deres Børn bedst, og det var derfor ikke alene deres Ret men ligesom deres Pligt i den Henseende at sørge for Børnene, og denne Ret og Pligt blev ikke alene støttet men ligesom paabudt, baade af Stat og Kirke.

En ung Mand kunde altjaa til den Tid ikke bejle selv. Nis Hjerreisen var saaledes ude af Stand til at fremme sit Forehavende, og paa den Maade hengled Tiden, indtil der atter udbrød Krig, og der blev andet at tænke paa.

1643 faldt Svenskerne under Generalerne Torstenjøn og den galne Helm Wrangel ind i Landet og bredte sig over Halsøen baade i dette og det følgende Aar. Disse Krigsfolk gjorde store Fordringer og joer desuden barbarisk frem. I Østerløgum Kirkebog staar saaledes optegnet: „Den 3die December 1644 blev begravet Hans Jepsens Datter udi Lejrskov, som blev funden druknet i et Tørvedige paa Lejrskov Mark af Frygt for Svenskens Ryttere.“ Sagnet tilføjer, at denne Pige, der hed Maren, traf en Mand paa

Mosen, hvem hun spurgte, om det ikke var bedst, hun sprang i en Grav for at undgaa den forfølgende Rytters Vold, og da Manden sagde: Spring! saa kastede hun sig ud og druknede.

Under de to Krigsaaar havde Gunder Hansdatter opholdt sig hos en anset Borger i Alabenraa, hvor der paa Grund af den tætte Bebyggelse og den større Folkemængde havde været tryggere at være end i en aaben Landsby.

Mis Hjerrefen vidste dette, og med den gruelige Begivenhed for Dje, der var hændt Maren Hansdatter, havde det under Krigsaaarene været ham til stor Trost at vide hende paa et saa sikkert Sted. Da Krigsfaren var forbi, kom hun igen til Morbroderen i Kølstrup.

Vi gaar nu 4 a 5 Aar frem i Tiden, desværre en Tid, hvori der havde været meget at gøre, inden de værste Spor af Kriegen blev forvundne. Da begyndte imidlertid Mis Hjerrefen at blive utaalmodig, idet alle hans Tanker bestandig kredede om Gunder Hansdatter, og alle hans Længsler gjaldt hende. Han bekvemmede sig derfor til at tale med Faderen om denne Sag; men gamle Hjerre, der havde lidt meget under de to Krige, havde nu bidt sig fast i den Tanke, at det vist var heldigt, om Sønnen ilet ikke giftede sig; thi at gifte sig, stifte Familie og sætte Børn i saa ond og grusom en Verden, det var, syntes han, meget betænkeligt, og derfor stillede han sig afvisende overfor Sønnens Ønske. Nu henvendte denne sig til sin Broder Peder og dennes Kone Ingeborg og talte med dem om Sagen, og der fandt han villigere Øren. Ingeborg talte siden med sine Forældre derom, og da hendes Moder sjænt ude var beslægtet med Gunder Hansdatters Stedmoder, saa lovede hun at tale med denne om Sagen. I Kølstrup var der paa den Tid ogsaa noget i Gære. Morbroderen havde begyndt at se sig om efter en passende Egtemand for Gunder og gjort hende forskillige Forslag; thi han holdt saa meget af sin Søsterdatter, at han ikke nænnede at inblede noget, som hun ikke billigede. Gunder vilde imidlertid ikke gaa ind paa noget af hans Forslag, og i sin Nød betroede hun sig til Morbroderens Kone, der var bleven hende en kær moderlig Veninde. Denne, der var glad for den Tillid, den unge Pige viste hende, lovede at tage sig af Sagen og saa forhørt, om Mis Hjerrefen kunde ventes som Bejler eller ej. Hun talte nu med sin Mand, og denne tog saa til Jarderup for at raadflaa med

Gunders Forældre om, hvad der kunde være at gøre, og Stedmoderen lovede nu at tage til Lejrstov til Mikkel Hansens Kone for hos hende om muligt at faa noget at vide. Denne Fremgangsmaade laa netop i Tidens Mand, da det var almindeligt, at en giftefærdig Piges Paarørende gerne ved en ældre kvindelig Slægting søgte at paavirke en ønskelig Vejler, og i dette Tilfælde var Hans Pedersen meget tilfreds med, at Forsøget blev gjort, da han kendte Miss Hjerresen som en brav Mand og vidste, at han desuden var Arving til den største af de Lejrstov Gaarde. Alljaa træffer vi en Dag Gunders Stedmoder som Gæst hos sin Slægting Mikkel Hansens Kone i Lejrstov. Efter nogen Samtale begyndte saa Gæsten: „Ja, mit Grund i Dag, kære Veninde, er egentlig at faa lidt at vide, om det ikke kunde være muligt, at Miss Hjerresen kunde optræde som Frier til vor Datter Gunder; det er nemlig —“

„Ja, jeg veed nok, hvad du videre vil sige“, afbrød Mikfels Kone, men vent nu lidt og lad os faa Bud efter Miss Hjerresen selv og tillige efter vor Datter og Svigeren, thi saa faar du bedst ren Besked paa, hvad du ønsker at faa at vide. Det skete saa, og da de var kommen og havde talt om Sagen, saa kunde Gunders Moder tage hjem med den Besked, at Miss Hjerresen ikke havde Tanke for nogen anden end Gunder Hansdatter, og at hans Slægtinge var villige til at hjælpe ham til at opnaa Forældrenes Samtykke, saa han kunde optræde som Vejler til hendes Steddatter. Da det imidlertid kunde være noget, inden man vandt de Gamles Samtykke, saa foreslog Miss Hjerresen, at Gunder i nogen Tid tog hjem til Farderup, og at det saa blev ham tilstaaet at besøge hende der. „Vi har nu elsket hinanden i saa mange Aar, uden at vi har haft Lejlighed til at tale jammen, saa det er ikke for tidligt, at der engang gives os Lejlighed til at aabne vore Hjerter for hinanden. Paa Grund af de foreliggende Omstændigheder indvilligede baade Hans Pedersen og Morbroderen i dette Ønske, og en Dag træffer vi saa Miss Hjerresen i Farderup sammen med den Pige, hele hans Hu staar til. Med et straalende Smil er Gunder ilet i hans Favn, og fordybende sig i hinandens Blik fortæller de hinanden om deres store Kærlighed. „Hvister du, siger Gunder, „den Dag for otte Aar siden, da vi første Gang saa hinanden? Jeg var den Gang kun 15 Aar gammel, men allerede da vidste jeg, at du aldrig vilde gaa mig af Tanke mere, og at det

maatte være min store Opgave at vinde dig, dig alene du hjertenskære!" „Ja, min egen Gunder! denne Følelse var gensidig. Dine søde Dine kunde jeg aldrig glemme, dit Blik har varmet mit Hjerter i de mange Aar, og jeg tror, at selve Udskillelsen fra dig har forvoldt, at jeg bestandig har elsket dig højere og højere". Gunders Forældre drev nu paa, at Nis Hjerresen skulde se til, at han inarest muligt vandt Forældrenes Samtykke, thi at han uden deres Vidende vedblivende havde Strævnemoder med Gunder, det kunde ikke godt gaa, da det var upassende. Nis Hjerresen fik derfor sine Slægtninge til at tale med Forældrene om Sagen, og en Aften træffer vi dem samlede hos Hjerre Niszens, siddende ved den luedde Arneild. „Jeg synes", begyndte Mikkel Hansen, „at det snart er paa Tiden, at du skaffer din Son en Hustru, tænkt, han er næsten 36 Aar gammel! Du kan jo dog ikke lade ham gaa længere!" „Mener du, Mikkel! Jeg mener nu, det var bedst, om han slet ikke giftede sig; der vil komme flere Krige end dem, vi allerede har haft, og i saadanne Tider er det bedst kun at have eet Liv at sørge for. Men vil han endelig giftes, nuvel, jaa skal jeg se at skaffe ham en Hustru. Hans Moder har, som I veed, i Gennem et Søftendebarn i andet Led, nemlig Mads Jensen, og hans Datter Ane har jeg i jaa Fald tænkt paa; hun er af vort Folk, uden at hun er alt for nær i Slægt med os".

„Da synes mig dog", tog Ellen, Mikkel Hansens Kone, Ordet, „at Gunder Hansdatter i Garderup staar os fast lige jaa nær, „al den Stund hendes Stedmoder dog er i Slægt med mig".

„Det Slægtskab ligger dog temmelig langt ude, synes mig", svarede Hjerre, „da kommer os dog Nisstens Slægtning mere ved. Forvrigt maa jeg sige Eder, at den Pligt, Vorherre har paalagt os Forældre at sørge for vore Børns Fremtid, den lader jeg og min Hustru os ikke fratage".

„Na, Herregud Far og Mor!" udbrød Nis Hjerresen, „tag dog sagten mine Ønster i Betragtning, hvis det er Jer Mening, at I vil fremme mit Vel. Ane Hansdatter kan jeg nu en Gang ikke gifte mig med, og forøvrigt faar det jaa gaa, som Gud vil svøje det for Gunder og mig! Vi to kan nu en Gang ikke slippe hinanden. Og hvorfor skal der holdes jaa stærkt paa Familieforholdet nu i dette Tilfælde? Min Broder Peder og hans Hustru var ikke i Familie med hinanden, og dog havde I intet at indvende

imod dette Egteſkab." „Det var en anden Sag“, jvarede Hjerre, „Ingeborg Mikkelsdatter var ikke alene her fra Byen, men desuden eneſte Barn, ſaa Peder kunde ſaa Gaarden med hende“. „Saa!“ jagde nu Ingeborg Peders, „nu er der talt nok om det i Uſten! Lad os nu tænke over paa det, ſaa kan vi tale derom igen en anden Gang!“ Og dermed ſkiltes de.

Paa Hjemvejen ſagde Ingeborg, at hun havde en Plan, ſom maatte kunde lykkes. I veed, jagde hun, at Svigersfader paa Grund af de ſtore Tab, han led under Krigene, paa ſine gamle Dage er bleven ſaare pengefær. For et Par Aar ſiden talte han med ſine Sønner om at være ham behjælpelig med at høre Skatten i Rolands Rælden, den han fuldt og faſt troer paa at kunne vinde; men de vilde ikke, da de ikke troede paa Skatten og frygtede for, at Folk vilde le af dem, om de prøvede paa at vinde den. Nu er det min Plan, at Niſ og Peder ſkal erklære ſig villige til at hjælpe ham, imod at han giver Niſ Tilladelse til at ægte Gunder. Lad os kun nu vente en lille Tid, ſaa ſkal jeg nok ſaa den Sag indledet. Og jaaledes blev det. Da der var gaaet nogen Tid, havde Hjerre det Uheld, at en af hans Køer døde, og der over klagede han i høje Toner. Denne Lejlighed benyttede nu Ingeborg. Efter at hun forſt havde udtalt ſin Beklagelse ved dette Tab, førte hun ſnildelig Samtalen med den Gamle hen paa Skatten i Rolands Moſe, og da udtalte Hjerre: „Ja, havde vi bare den, ſaa havde det kun lidt at ſige med en Ko fra eller til!“ Saa tilbød Ingeborg at forſøge paa at ſaa Sønnerne til at hjælpe ham med at høre Skatten, hvilket han blev meget glad ved. Da han ſiden henvendte ſig til Sønnerne om deres Hjælp, erklærede de ſig villige men ſtillede den Betingelse, at han ſaa ſkulde bejle for Niſ til Gunder Hansdatter. Det tyggede den Gamle lidt paa men indvilligede dog i Betingelſen, at ſige, hvis de fik fat paa Skatten, ellers ikke. Men det vilde Sønnerne naturligviſ ikke gaa ind paa men forlangte, at han ſkulde gaa ind paa Betingelſen under alle Omſtændigheder, da de ellers ikke vilde hjælpe. Efter nogle Dages Forløb ſøjede han dem ſaa i deres Forlangende, og ſaa ſkulde Arbejdet da begynde. Der maatte dog ventes til efter Nymaane, da Skattegravning aldrig lykkes ved aftagende Maane, og ſaa ſkulde det helſt foregaa en Torsdag Uſten. Denne kom da ogſaa omſider, og ſaa begav de ſig af Sted, hver forſhnet med en lang Stang, paa hvis ene

Ende der var fastgjort en Særnkrog til at tage fat i Skatten med. Hjerre formanede nu Sønerne til, at de under ingen Omstændigheder maatte tale et eneste Ord, mens Arbejdet stod paa, da Skatten i modsat Fald vilde synke igen, om de end havde nok saa godt fat paa den. De tre Mænd var nu komne ud til Hullet og jog de lange Stænger ned i det, forsøgende paa at faa Tag i Skatten. Den Gamle arbejdede, saa han svedte over det, men

Sønnerne tog det med mere Ro. Derover ærgrede den Gamle sig, blev mere og mere vred og raabte omfider ubetænkt: "Saa tag dog anderledes fat, Drengel!" Men straks greb han sig i det og klagede: "Nu fik I mig til at tale, og nu er det hele forbi!" Og med de Ord smed han sin Stang langt hen i Mosen. Den Gamle var imidlertid nu engang bunden ved sit Ord, og skønt han forsøgte at trække Sagen i Langdrag, maatte han dog omfider bekvemme

fig til at bejle for Sønnen. Ingeborg blev jaa jendt til Jarde-
rup for at faa bestemt, hvad Dag Vejlingen kunde foretages, og
da det var sket, tog hele Familien fra Vejrskov derover. I Jarde-
rup var Morbroderen fra Kolstrup ogsaa til Stede tilligemed sin
Kone. Efter Skif og Brug kom ingen ud for at tage imod Vej-
lerne, og da de kom ind, var der ingen, der hilste paa dem eller
bød dem til Sæde, forend gamle Hjerre havde budt Goddag og
udtalt: „Se, Hans Pedersen, jeg, Hjerre Nisjen fra Vejrskov, min
Hustru Kjesten, min Son Peder Hjerresen og hans Hustru Inge-
borg jaamt hendes Forældre Mikkil Hanjen og Hustru Ellin kom-
men her i Dag for min Son Nis Hjerresen til Eders Datter
Gunder at bejle, hvorfor jeg beder Eder, efter at I har raadført
Eder med hverandre, at sige Ja til min Vejlen, og tilsiger jeg
Eder, at vi i jaa Falb vil sige Eder vor bedste Tak og modtage
Eders Datter med al den Ære, som en Dannemand's Datter kan
tilkomme.“

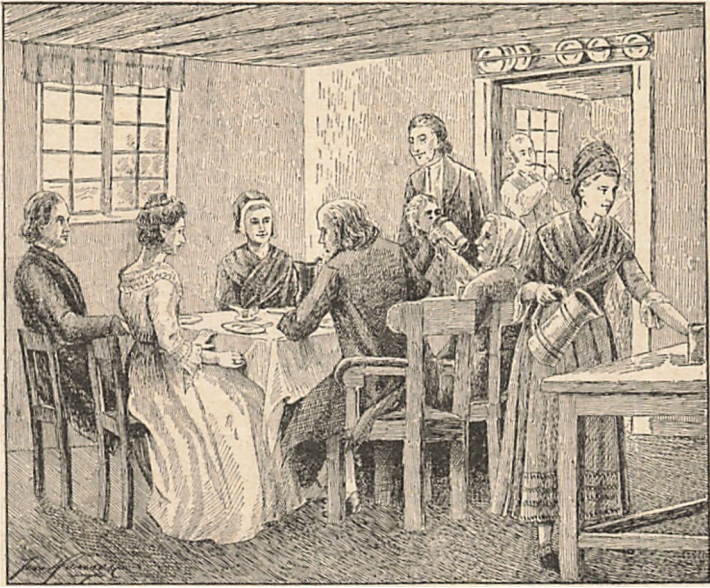
Nu blev de Fremmede anmodede om at tage Sæde, og ud-
talte da Hans Pedersen, at det var ham og Familie en Ære at
modtage en jaa hæderlig Mand's Vejlen, og hvis der ellers kunde
træffes Overenskomst om, hvor stor en Medgift der blev forlangt
med mere, da skulde det være ham og Familie en Glæde at føre
deres Datter ind i jaa hæderlig en Mand's Hjem, især da hun
ikke ønskede bedre, end at dette maatte ske. — Medens nu For-
handlingerne blev ført videre, søgte Nis Hjerresen, der efter gam-
mel Bedtægt ikke var fulgt med ind i Huset, ud i Ubildgaarden,
hvorhen Gunder fulgte ham, og siddende hos hinanden paa en
Græsbænk afventede de Udfaldet af Vejlingen. Efter nogen Tids
Forløb kom Ingeborg ud og kaldte paa dem, og af hendes glade
Udseende mærkede de nok, at alt var i Orden, hvorfor Nis Hjerre-
sen omfavnede sin Elskede med det jublende Udraab: „Min egen
Gunder, nu er du min søde Brud!“ De kom nu ind og takkede
alle de Tilstedeværende for deres Medvirkning til det for dem glæ-
delige Udfald af Forhandlingerne.

Det maa dog fortælles, at Hans Pedersen havde nytret nogen
Betænelighed ved at bortgive Datteren, idet han, som han sagde,
havde hørt, at Nis Hjerresens Forældre havde ønsket en anden
Svigerdatter, og det kunde derfor bestrygtes, at hun af dem vilde
være mindre velset. Men da lagde Kjesten Hjerresen sin Haand paa

hans Arm, sigende: „Ja, vel er det jandt, jeg og Hjerre havde onsket os en Svigerdatter af mit eget Folk, ligesom ogsaa Hjerre har haft nogen Betænkelighed ved, at din Datter efter hans Mening ikke saa ganske er ud af vor egen Stand, idet hun har opholdt sig saa meget i og ved Staden, at hun maasse ikke længer fuldtud kan kaldes Bondepige, men tro dog for Guds Skyld ikke, Hans, at jeg af disse Marsjager skulde være hende gram og handle ondt imod den Pige, der nu skal være min Datter, og som min kære Søn elsker saa jaare, for tror du det, Hans, saa kender du mig ikke rigtigt.“ Alt dette blev da ogsaa jævnet, især da Morbroderens Rone kunde forstyre, at Gunder var bleven opdraget som Bondepige og var fern i al landlig Eysjel. Hvad Medgiften angik, da blev Hjerre Nisjen meget oplivet ved at høre, at Gunder foruden sin ikke ubetydelige Modreearv samt en mindre Sum fra Faderen desuden af Morbroderen vilde blive udstyret, som var hun hans egen Datter. — Nu blev Selskabet beværtet med, hvad Huset formaacede, og ved Hjælp af det stærke Gammeløl kom Mundene ret paa Gang. Der blev nu gjort Ustale om, naar Fæstensøllet skulde holdes, og truffet nærmere Bestemmelse om Brylluppet, men med Hensyn til det sidste, da greb Morbroderen ind med den Bemærkning, at Brylluppet vilde han bekoste; mod hvilket naturligvis ingen havde noget at indvende.

Paa Hjemvejen udtalte Hjerre sin Tilfredshed med den gode Medgift for Gunder, der var stillet ham i Udsigt, og den muntre Ingeborg ytrede da: „Ja, der kan I nu se, hvor godt det var, at I gif ind paa den Betingelse, Nis og Peder forlangte af Eder for at hjælpe Jer med at hæve Skatten i Rolands Kælden, thi nu vinder I netop en Skat ved, at I gif ind paa denne Betingelse.“

En 4 Ugers Tid efter, at Fæstet var bleven holdt, kom den Dag, da Nis Hjerresen fæstede sin Hjertensker, og derom kunde være meget at fortælle; thi ved Bortfæstningen var der meget at varctage, og denne Begivenhed blev sluttet med det saakaldte Fæstensøl eller forkortet udtalt: Fæstøl, hvor det sædvanligt gif muntert til; men derom skal der intet videre fortælles her. Brylluppet blev nu udsat i længere Tid, hvilket ofte var Tilfældet, men som i dette Tilfælde, da det varede saa længe, maa have haft en særegen Marsag. Muligvis er der indtruffet et Dødsfald i Familien, der har nødvendiggjort en Udsættelse. Vist er det, som før sagt, at Bryll-

Luppet først er bleven holdt 1651, den 22de Søndag efter Trinitatis.

Dg nu kan der siges, som det hedder i de gamle Folkeviser:

„Nu har I den Gunder forbunden sin Harm,
Hun sover hver Nat i Nis Hjerrens Arm.

Efter den lange Ventetid, altsaa 11 Aar efter deres første Bekendtskab, høstede nu de unge Folk Lønningen for deres Trofasthed imod hinanden, og et rigt og lykkeligt Samliv blev ført i flere Aar. 1653 fødtes deres første Søn Henrik eller Hjendre, som dog døde men blev 1655 erstattet af en anden, og 1657 fødtes dem en Datter.

Men desværre kom de ikke til altid at danse paa Rojer. Aar 1657 erklærede Danmark Svenskekongen Carl Gustav Krig, og i Juli stod Svensken i Holsten med 4000 Mand Fodfolk og 9000 Ryttere, og i August havde de erobret hele Sylland. De huserede

flømt, og de, der kom efter dem, var næsten værre, nemlig Polakkerne, hvoriblandt baade Tyrker og Tatarer, der, skønt de kom som Venner, behandlede Folket værre end jelve Fjenderne. De medbragte desuden jmitsomme Sygdomme, jaa at der i 1659 kun var 4 Mænd tilbage i Lejrskov; de andre var døde, og fra Tiden mellem 1660 og 1670 hedder det: „I Lejrskov begyndte nu Gaardene at svinde for snart at blive til een, hvorpaa Niis Hjerrejen boede“. Det ligger nærmest at antage, at Gaardmændene var blevne jaa udplyndrede, at det var dem umuligt at besidde Gaardene og derfor er bortvandrede. At Niis Hjerrejen kunde holde ud, har vel nærmest ligget deri, at han har været mere velhavende end de andre og muligvis har haft Værdier skjult, som han har kunnet tage til, da Krigen var forbi. Men skrækkeligt har det været for ham og hans Kone med deres jmaa Born at gennemleve disse Krigsjaar — ja 1659, althaa i jelve Krigsåtiden, nedkom Gunder endda med det tredie Barn. Dog har jagtens den store Kærlighed, der forbandt dem, holdt dem oppe; thi Kærligheden formaar meget og er den bærende Kraft baade i gode og onde Dage; den fordrager alt, troer alt, haaber alt og taaler alt.

Niis Hjerrejen døde 1693, 80 Aar gammel, og hans Hustru Gunder døde 1704 i en Alder af 79 Aar.

Uf Rolands Kælden er der nutildags ikke Spor mere, idet Mosen udnytted ved Maskindrifft, og al Jorden om Rolands Kælden er borttaget. Skatten blev imidlertid ikke funden, hvori jagtens Arbejdsfolkene, russiske Polakker, er Skyld. De jnakter nemlig under Arbejdet løs paa deres Kauderwælsk, og jaa er jo naturligvis Skatten junken jaa dybt ned, at den ikke mere er til at finde.

Endnu har jeg kun at tilføje, at Niis Hjerrejen og hans Hustru Gunder Hansdatter var min Bedstefaders Bedstefaders Bedsteforældre.

Vor Fremtids tunge Terning
Er i Guds Hænder lagt,
Men mandig, trofast Gerning
Staar i vor egen Magt.

C. Ploug.

(D3)

Voherr' o e Folk.

Af Nikolaj Andersen. Med Tegning af Jess Hansen.

Med Hensyn til Betegnelsen af de Ord eller Stavelser, der i Sundevedsk afviger fra de tilsvarende i dansk Rigsmaal, bemærkes følgende:

1. En Prik foroven efter et Bogstav betegner, at vedkommende Lyd er lang, f. Eks. Hæ'nd (Haand), so'j' (sagde), Bö'n (Born).
2. Bogstavet o betegner et saakaldt „aabent“ o som i Kop, godt, nok o. s. v., altsaa f. Eks. o (og), fo (for), Mön' (Morgen).

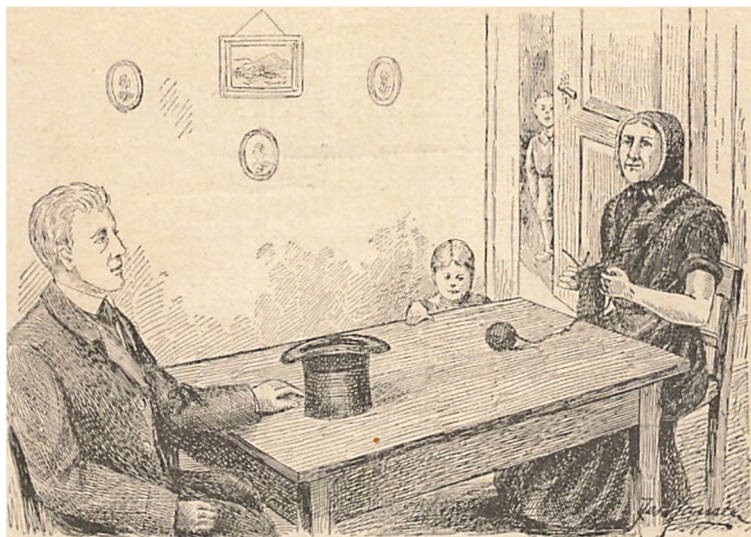
I Felsted haj di fät en Præst
engang — en ny —, han haj di vaald,
føde di tätt', han prerke bedst,
o sin, føde te dè blöw praald
a ham — ja så'ndt foto'ld' e Rygte —,
te han skuld itt' oldjenn' væ dygte,
men desforurren venle, jawn' o net;
o law han sin i nøwe Tid haj væt
der i e Sogu, så hör' en, Folk di ga ham
de Skudsmål, te e Rygte haj haj Ret,
o old', dè kæ'nd' ham, o holdt a ham.

Han prer'ke old'tid kö'ndt o godt:
gik itt' fo hæt o itt' fo landt;
ved Kaast' o Bas'le ta'ld han flot,
o så'ndt te dawle va han glandt.
Kort so'j: som Præst va han opbyg'le,
o så'ndt' som Minnesk va han hyg'le.

Men hvad dè gø ham' mest o vi'est li,
 de va, te han gik rundt, hvæn han haj Tid,
 o saa te Folk, te ri'g' såvel som fat'te,
 te stor' o smaa o itt' en Dø føbi;
 de var en Ting, di flest' di skat'te.

Så'ndt' kom han da sin o en Daw
 i Sko'fel ind te Mettå Mo's'.
 I tænke sawt, hun kom i Traw?
 Nej, hun blöw ved å stopp' sin Hors'
 o so'j' kun, som jo gjæn' de ske'e,
 „Godaw“ o bød ham sætt' sæ ne'e.
 Hvofø blöw hun vel sirrend, hvo hun sad?
 Vild hun væ grow mondt o uløffe da
 emor e Præst, o sæj, hvad skuld' de Stir'rend?
 E Sag va den, hun vidst' itt', hven de va,
 o dæ'fø blöw hun ro'le sir'rend.

Law sin e Præst haj lo'j sin Hat
 o sæt sæ nen o se' et Væ'nd,
 ga han sæ te å snakk' om dat
 o dit som hvikken go'j Bekæ'nd:
 om, hvo hind Mand e Daw va henad,
 o om de tit va skirndt dènenad,
 o om, hvo landt de va te Stenneskjæ.
 Men Mettå sar elaw o hykke sæ
 o so'j' da sin — o de gø hun vel Ret i —:

„Æ tykkes itt', te æ skuld kænd' Dem; med
Følow å spø så frit: Hven è Di?“

No, I kan tænk', e Præst han glo'j'
o saa o ke'g o ke'g o saa;
så aa'fendt han sin Mund o so'j':
„Men hvordan skal jeg det forstaa,
at De, min Kære, mig ej kender?
Sig mig, om det da aldrig hænder
en Søndag eller ved en Højtidsfest,
at De, som andre, møder frem som Gæst
i Herrens Hus? Det burde De dog gøre!
At ej engang De kender Deres Præst,
det gør mig bittert ondt at høre!“

No men di flest' vel bredt o vidt,
 te Mettås Tung' blöw lisom lam;
 men nej, hun smi'ld' o so:j' sin frit:
 „Aa ja, de è jo snart en Skam,
 æ itt' hæ væt te Kirk' e Somme;
 men æ skal sæj' Dem, hvondt de komme:
 om o vi old'tid ar'bre nok så stræng',
 et Pa smaa Pigger o en hal Snes Dreng'
 di tær om Daw, te old e Daw'lön gæ'e
 o itt' så möjl som blot en stakkels Flæng'
 kan blyw teöws te Synd'das Klæ.e;

o Di vil da vel itt' følång' —
 blöw Mettå nok så mundrap ved —
 te æ med Læpp' aa rett' o vrang',
 som Di jo ser, æ hæ'r' è kle,
 skuld gå te Kirk' o så'ndt' gi Mo'e?
 Spø kuns Dæ Kurn', hvad hun vild go'e!“
 „„Ja men, min Kære,““ so:j' e Præst da sin,
 „„Vorherre agter ej paa ydre Skin;
 hvi skulde han en lappet Kjole laste?““
 „Vohæ'? De tro.r æ nok; men sæj, hvad men
 Di da no om e Folk, Hæ Paste?“

Samle Klinder fra Raadager.

Af Tjeper Madsen.

Ved Aaret 1848 fandtes endnu en meget betydelig Egskov langs med Danmarks nuværende sydlige Landegrænse, som strakte sig omtrent fra den gamle Gaard Kaaabygaard i Ribe Domkirkes Landsjogn til den Vej, der fra Høm fører ned til Raadager.

Skoven tilhørte Beboerne i Raadager og stødte umiddelbart op til Sognefællet mellem Raadager paa den ene Side og Seem Sogn paa den anden. Men Skoven maa en Gang have strakt sig langt længere mod Nord; thi den tilstødende Hedestrækning, som nu for en Del er opdyrket, bærer endnu Navn af „Vesterlund“. Langs med Skovens Nordside fandtes Spor af et gammelt Skovdige, som kunde tyde paa, at Skoven i fordums Tid har givet Næring til en Del Oldensvin. Skoven har ogsaa i sin Tid, og den Tid ligger ikke langt tilbage, strakt sig langt længere mod Syd, maasse helt ned til Bejen, som fra Ribe fører til Raadager; men allerede ved Aaret 1850 var den trængt nogle Hundrede Alen tilbage fra Bejen. Det var tydeligt nok, at Lodsejerne havde ryddet det ene Stykke efter det andet; men ikke alle havde været lige begærlige efter at vinde fra Skoven, da dens Sydgrænse langt fra var lige afstaaren men dannede endog flere stærkt fremspringende Skovhoveder. Det er næppe nogen Overdrivelse, naar vi sætter Skovens Størrelse ved Aaret 1800 til omtrent 300 Tønder Land og ved 1850 til henimod 200 Tønder; thi ved Aaret 1850 havde den endnu en Længde af ca. 4000 Alen og en Bredde eller Dybde af 700 Alen i Gennemsnit. Paa den Tid bestod Skoven af unge Egetræer; kun faa havde en Tykkelse af en halv Alen i Tværmaal en Alen fra Roden. Jordsmønnet straaenede jævnt ned mod Syd,

og Raadager By laa rent idyllisk nede under det stovgroede Bakkeshæld, stærmet mod de barske Nordenvinde. Men Skoven var paa den Tid dødsdømt, og der skal ledes længe for at finde Mæge til Vandalsisme. Ulykken var, at Skoven ikke var fredlyst; hver huggede, som han lystede.

Der boede ved Aaret 1850 en Skomager i Raadager, som ved Siden af sit Haandværk drev et lille Garveri. Paa den Tid af Aaret, da Saftomløbet havde løsnet Barken fra Veddet, samlede Skomageren en Del af Byens Ungdom, som saa med Skovejernes Tilladelse gav sig til at afbarkede de paa Roden staaende Ege. Vinteren efter kom Skovarbejderen og fældede de afbarkede Træer tilligemed al anden Opvækst. I Foraaret tog man fat paa at rydde Skovbunden for Trærødder og større Sten for at give Plads for Blogen. Paa den Maade forsvandt Skoven Stykke for Stykke, indtil der ved Midten af 50erne ikke fandtes en Træstub tilbage. — Hvorfor havde man saa travlt med at rydde Skoven? Den var jo dog ikke i Stand til ved Bortsalg af Træ at kunne indbringe noget nævneværdigt, da den dog nærmest maatte henregnes til Ungskov; de gamle Kæmper af Ege, som ogsaa her har haft sin Plads, var jo for længst forsvundne.

Jo, det havde to Grunde, hvoraf den første ikke vejer ret meget. Man kunde vinde nogle faa Tønder Land til hver Gaard; men da man havde Hede i Overflod, der var meget lettere at kultivere og kunde give ligejaa god Agerjord, saa havde det dog ligget nærmere at frede Skoven og ave Lyngen. Men skulde Skoven fredes, vilde den ingen Indtægt give i en nær Fremtid. En lille Indtægt havde man vel af de store Hedestrækninger derved, at man tog Kreaturer paa Græs i Forjommeren fra andre Egne, navnlig fra Marskbjerne vesterude. Hver Gaardmand i Raadager havde sin Hedehyrde (æ Heer), som vogtede Kvæget paa Heden (æ Drøvst), hvor det maatte nøjes med at bide Toppen af Lyngen eller opsøge det sparsomme Græs, der fandtes hist og her paa lavere Steder mellem Lyngen. Aldrig saa snart var Sneen saa nogenlunde smæltet bort om Foraaret, førend Hedehyrden drog ud om Morgenen med sine ikke altid vel disciplinerede Underjaatter. Han maatte drive dem løse ud om Morgenen og hjem om Aftenen gennem de dyrkede Marker i Byens Nærhed, hvor intet Dyr maatte betræde

Marken hinsides Vejgroften. Han var derfor væbnet med en saakaldt „Tropkæp“ eller „Sætkæp“, som han forstod med stor Behændighed at ramme det paagældende Kreatur med, og det saa eftertrykkeligt, at det snart fandt sig i at følge Trop med de andre. Denne Kæp var et Rastebaaben, en Eggegren, en Allen lang og en Tomme tyk, og havde i den tykke Ende et Hoved, der helst skulde sidde lidt skævt ud til Siden. Naar Vejret saa henved Majdag blev lidt mildere, og Foderet hjemme slap op, saa fik Hedehyrden det lidt bedre; thi saa skulde han ikke længere drive Kreaturerne hjem om Aftenen; men nu maatte de blive derude baade Dag og Nat. Derfor havde hver Gaardmand en Fold eller et Markhus derude i Heden. Denne Fold bestod af en rund Jordvold, der rummede en Plads af 10 a 12 Allen i Tværmaal og var ca. 2 $\frac{1}{2}$ Allen høj. Indvendig var Jordvolden, der for Resten var meget spær, beklædt med Ris eller gamle Brædder, for at ikke Kreaturerne med deres Horn skulde bestadige den. Paa Jordvolden var rejst nogle Stænger, der lob op i en Spids, og derpaa var lagt et Tag af Lyng. Foldens Tag var temmelig højt og rankt og meget synligt i Landskabet, hvor det hidrog til at bryde Hedens Ensformighed. Her i Folden overnattede Kreaturerne; men dette Nattekvarter var ikke meget indbydende. Folden blev kun renset een Gang hvert Aar. Blev Vejret alt for vaadt, saa slængte man nogle Hedetorsv derind; men jo mere man slængte derind, desto værre blev det. Man kunde blive Vidne til, at Kvæget bogstavelig gik og æltede i Dyrud til Knæet. Om at ligge kunde der jo næsten ikke være Tale. Naar Kvæget saa henimod Middag i varme Sommerdage tog til at bisse, kunde Hedehyrden saa Lov til at drive det ind i Folden; men Husbonden holdt Øje med ham, at det ikke skete for tidlig paa Dagen, ligesom han ogsaa passede paa, at det ikke blev sluppet for jent ud om Eftermiddagen. En Times Tid efter Solnedgang maatte han lukke det ind i Folden; men inden Sol stod op næste Morgen, maatte han være ved Folden igen. Hos en mild Husbond kunde Hedehyrden saa Lov til i varme Sommerdage at gaa hjem til Middag og saa faa en lille Middagsjovn; men hos en streng Husbond havde han det ikke godt. Det var kun i Forjommeren, at denne Hededrift fandt Sted; thi saa snart Engen var slaaet og Høet bjærget, kom Kvæget paa Eftergræsningen. At Hededriften kun ydede Kvæget Sultesøde, er naturligtvis en Selvsølge.

Men der var en anden Grund til, at Skoven blev fældet, den vejer noget og dog ikke saa farlig meget. De fleste Gaardmænd i Raadager var Maltgørere i smaa Stil. Alt det Byg, de selv avlede, lavede de i Malt, og de købte noget ved Siden af. I den aabne, meget vide Bryggeristofsten havde man indrettet en Maltkølle. Ved Siden af Skorstenen var Indfyringsstedet (Grisen), og udenfor denne fandtes igen den store indmurede Kobber-Grube-kedel, der endnu i 1850 blev benyttet til Brændevinsbrænding. Heril benyttedes en stor Mængde Grenebrænde. Selv Bageovnen ildnede man her med Grenebrænde, skønt man ellers i Hedeegne benytter Lyng dertil. Det hele jyntes at gaa ud paa at brænde saa meget Træ som muligt. Maltgørieriet var paa den Tid ret lønnende, og dertil havde man Skoven, der bogstavelig maatte gaa op i Røg. Hvad her er anført om Raadager Sogn, gælder ogsaa for de to høsliggende Sogne Spandet og Bodder. Ogjaa her anrettede maa en stor Udelæggelse paa Skoven for Maltgørieriets Skyld. Den nuværende Slægt er næppe Fædrene fra det nittende Aarhundredes Midte taknemmelig for den Bedrift, de øvede, da de fældede Skoven. Den barske Nordenvind fejer nu lystig hen over nogle stalbede Ugre, hvor før Skoven stod, og Raadagers idylliske Veliggenhed er forsvunden.

Ogjaa Hedebugsten er forsvunden tilligemed de spidje Hede-følde. Heden i Raadager maatte holde for, da Skoven først var borte. Ogjaa Maltgørieriet er ophørt for længe siden. Men der er sket større Forandringer. Gennem Raadager gik den gamle Studevej, den vestlige; men det var kun saa Studeflokke, der overnattede her, i hvor vel Byen havde sin Landevejskro; de fleste gik til Udvemølle, en Mils Vej sydligere. Det var ret betydelige Flokke af Stude, der Foraar og Efteraar drog her igennem paa Bejen til det sydlige Marked. Men den gamle Studevej var tillige en meget befærdet Forbindelsesvej mellem Ribe og de to sydlige Byer Tønder og Løgumkloster. Da saa Landevejen blev anlagt fra Ribe til Tønder, og senere Jærnbanen, er der bleven stille i Raadager. Kulturen har i vore Dage forladt de gamle Baner og søgt sig ny Veje.

Raadager bestaar egentlig af to Byer, det egentlige Raadager nordligst og Kirkebyen omkring Kirken. I Raadager Kirkeby's Kro holdtes hvert Aar i Fastetiden det saakaldte „Oldermændsting“,

som vistnok har været en Levning af det gamle Tingstævne. Her samlede Hvidding Herreds Sognefogder og Sandemænd med Herreds-fogden. Egentlig var det vel nok kun en selftabelig Sammenkomst. Det sidste Oidermandsting holdtes i Aaret 1865 og endte med, at man bogstavelig talt drak den tyfte Herredsfoged under Bordet.

Under Treaarstrigen var man Iybaagen i Raadager Sogn. Dertil bidrog for en Del, at vel havde man kun een Hjemmetyster, men man havde dog een — han stammede rigtig nok fra Kongeriget — og han var ikke af det Slags Folk, der jætter sit Lys under en Skæppe, og det hjalp til, at man maatte holde Krudtet tørt.

I Ofter-Nabølling, der ogsaa hører under Raadager Sogn, boede i 1848 en Gaardmand, som hed Hans Andersen. I sin Tid havde han ligget ved Hestgarden i København. Den Dag, da Landstormen var stævnet til Brøns, den 22. Januar 1849, var Hans Andersen ogsaa modt, dog ikke i nogen krigerisk Hensigt, efter som han kun havde forshnet sig med en ganske almindelig, temmelig tyk Egestok, som den Tid var brugelig der paa Egnen. Hans Andersen havde hørt Tale om Landstormen, der de foregaaende Dage havde vist Injurgenterne Vintervejen baade i Mjolden og Skærbæk; maaske der ogsaa har været Vid efter ham. Som gammel Krigsmand anjaa han det alt for uoveligt for de uovede Skarer vedblivende at jette sig op mod de regulære Tropper. Derfor var han gaaet der over for at tale med Bondernes Leder Anders Thomsen eller, som man kaldte ham, Anders Tamsen fra Haved; men han naaede netop Kamppladsen i det Djeblik, da Anders Thomsen paa den iumpneste Maade blev hugget ned, hvilket var det, der gav Signalet til Kampens Begyndelse. Denne endte temmelig hurtigt med Bondernes Nederlag og en almindelig Forsølgelse. Ogsaa Hans Andersen blev indhentet af en slezvig-holstenisk Dragon, som uden videre gav sig til at hugge løs paa den værgeløse Mand. Men Hans Andersen havde ikke været Gardist for ingen Ting; thi han kunde magelig asparere Huggene med sin Stok. Da Dragonen ikke kunde komme ham til Livs med Sabelen, greb han Karabinen og skød ham ned paa Stedet. Det var en Middingsdaad men langt fra den eneste, som de oprørste Soldater øvede i Treaarstrigen. Hans Andersen ligger jordfæstet paa Raadager Kirkegaard.

Jeg mindes en dejlig Sommerdag, vistnok den 26. Juli 1850. Solen skinnede saa klart, og der gik en svag Luftning hen over Landet fra Vest. En Flok af ældre Mænd, unge Karle og Drengene havde lejret sig ved det søndre Dige udenfor Kromandens Have i Raadager i Middagsstunden. Talerne drejede sig om, at der var kæmpet derneude mod Syd mellem Flensborg og Dannevirke, men ingen kendte Udfaldet af Kampen. Da kom Efterretningen om Sejren ved Isted. En Sadelmagersvend fra Ribe, en ellers forføren Gut, sprang op paa Diget og forlangte, at der skulde hejjes Flag, og der blev flaget. Denne Dag vajede Dannebrog over Raadager.

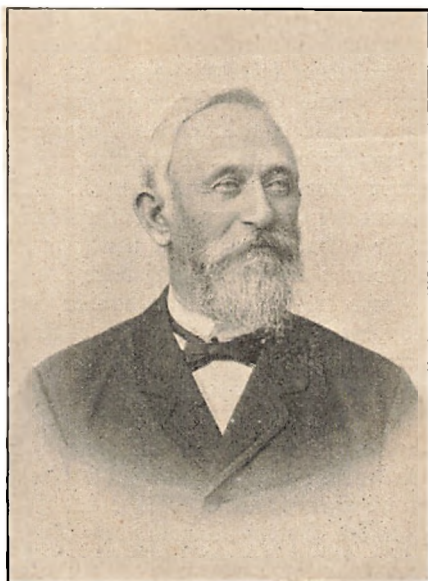
Efter et Sagn der i Egnen skal Byen Vesterbæk, som ogsaa horer til Raadager Sogn, have været en samlet Herregaard og tilhørt Karen Strange, Kristens Juels Enke, som er bleven bekendt for den Retsdag, hun i 1608 vandt over Adelsmanden Kristoffer Rosenkrands, der, ligeledes efter Sagnet, skal have boet paa Høgsbrogaard i Nabosognet. Han havde uretmæssig krævet hende til Betaling af 5000 Rigsdaler og fremlagt Gældsbevis med hendes Mand's Underskrift; men han blev overbevist om, at Dokumentet var falskt, hvad enten det saa var ifølge Kristian den Fjerdes Opdagelse af Bandmærket eller hendes solekare Beviser. Han blev dømt fra Ure, Liv og Gods og henrettet.

Meget har forandret sig i Raadager Sogn, men mest dog dette, at „over Landet stygger Vingen af den jorte Oru“, ogsaa over Raadager.

Bøgeskoven er kun til Baal,
Naar Fuglen ej mer kan sjunge.
Fædreland uden Modersmaal
Er Hjerte foruden Tunge. Grundtvig.

Der, hvor jeg lærte Moder stamme
Og første Fjed ved hendes Haand,
Der tændtes Gnisten til den Flamme,
Som brænder for mit Fødeland.
Th. Thaarup.

Dr. læge Jens Pedersen Schmidt.

(Født den 19. Marts 1823. — Død den 4. November 1908.)

Dr. læge Schmidt hørte til de Personligheder, hvem man straks syntes om. Hans elskværdige, bramfrie Maade at optræde paa, virkede umiddelbart tiltrækkende.

Da jeg lærte ham at kende, var han endnu en Mand i sin kraftigste Alder. Det var en Foraarsdag i 1876. En af mine Medlærere ved Haderslev By og Omegns Realskole og jeg havde været paa en Spadsjeretur. Da vi paa Hjemvejen nærmede os Byen ad Ringgade, eller, som den den Gang hed: Arbejdsstovvejen, bemærkede han: „Jeg skal et Grunde ind til Dyrlæge Schmidt, vil du ikke med, saa kan du med det samme stifte Bekendtskab med ham og hans Familie.“ Jeg gik med, blev forestillet for Schmidt og hans Hustru og følte mig straks tiltalt af dem begge.

Det blev Begyndelsen til et Venkab, der vandt i Styrke, som Aarene gik, og aldrig koldnedes siden.

Nu er min gamle Ven ikke mere; men Mindet om ham hører til dem, jeg skatter mig lykkelig ved at eje; han var et af de elstværdiske, braveste og bedste Mennesker, jeg har kendt.

Jens Pedersen Schmidt var født den 19. Marts 1823 i Øster Lindet, hvor Faderen var Gaardejer. Efter sin Konfirmation blev han sat i Klejnsmedlære i Haderslev; men hans Hu stod til at blive Dyrlæge, skønt det med Opfyldelsen af dette Ønske jynedes at have lange Udsigter, fordi det skortede ham paa de fornødne pekuniære Midler. Efter udstaet Læretid arbejdede han et Aars Tid hjemme og aftjente saa i Aarene 1845 og 1846 sin Værnepligt ved 2. Artilleri-Regiment i Rensborg. Først derefter lykkedes det ham at komme paa Veterinærskolen i København. Men saa kom Krigen og gjorde Skaar i Studierne. Rigtignok var Schmidt som Elev paa Veterinærskolen fritagen for Militærtjeneste; men i 1850 meldte han sig som Frivillig og blev antagen til Tjeneste som Dyrlæge ved Halvatteriet Kaufmann. Senere under Hærens Ophold ved Dannevirke betroedes han med Tilsynet ved Heste depotet i Slesvig. Efter Krigen drog han paany til København for at genoptage og afslutte sine Studier, og han læste da med saa stor Kraft og Flid, at han allerede et Aars Tid efter tog Eksamen med bedste Karakter.

Han stod saaledes ved det Maal, han havde sat sig. I Foraaret 1852 nedsatte han sig som Dyrlæge i Haderslev og fik efterhaanden en meget udbredt Praksis, ligejom han indtil 1864 varetoget de offentlige Dyrlægeforretninger.

Men skønt denne hans Virksomhed optog ham stærkt, fik han dog Tid til at dyrke andre Interesser. Han var en kyndig Botaniker og blev som saadan Medlem af det botaniske Selskab i Kø-

benhavn. Han holdt meget af Blomster og overhovedet af alt, hvad der vedrørte Naturen. Men der var dog en anden Interessje, som i Aarenes Lob optog ham i langt stærkere Grad; det var Interessjen for vore Oldtidsminder og Oldjager, og han blev da ogsaa Medlem af det danske Selskab for Oldkyndighed.

Dyrlægevirkksomheden førte det med sig, at han maatte færdes meget omkring, og der er vel næppe en By i Haderslev Østeramt, han ikke har besøgt, og hvor han ikke havde Venner. Men naar han jaadan færdedes, søgte han altid efter Oldjager; hans mange Venner vidste nok, at Schmidt aldrig kunde gaa over en Mark, jærlig naar den var nylig pløjet, uden at søge efter „Sten“, og de vidste ogsaa, at de aldrig kunde gøre deres kære Dyrlæge en større Glæde end ved at bringe ham en køn „Sten“, og var det en „Potte“ med brændte Ben eller Bronzeegenstande, saa var Glæden endnu mere fuldkommen.

Paa denne Maade fik Schmidt efterhaanden en ret betydelig Oldsamling, i hvert Fald den betydeligste i Privateje i Haderslevegn. Desuden har han undersøgt og udgravet et stort Antal Kræmpehøje, tit med Held til at bringe Urner og andre Oldjager for Dagen, tit forgæves. Det Kendskab, han saaledes erhvervede sig til vore Oldtidsminder, var meget omfattende, og han betragtedes da ogsaa med Rette paa dette Omraade som den mest sagkyndige Mand i Nordslævig. Det var altsaa ikke saa forunderligt, at han, da Haderslev Kredsmuseum i sin Tid blev oprettet, ansaaes som selvstreven til at overtage den sagkyndige Ledelse deraf, en Stilling, han varetog med Nidkærlighed, saa længe han overhovedet havde Kræfter dertil.

Dyrlæge Schmidt var en trofast dansk Mand. Han fulgte med største Opmærksomhed Udviklingen af vore nationale og politiske Forhold, men deltog ikke i den egentlige politiske Virksomhed; den laa ikke for ham, han var hverken Taler eller Agitator, aldeles bortset fra at hans Tid optoges af Dyrlægevirkksomheden og hans andre Interessjer; men han savnedes aldrig, hvor det gjaldt at lægge dansk Sindelag for Dagen.

Schmidt havde været to Gange gift. Hans første Hustru — en Barndomsveninde fra Øster Lindet — døde tidlig. Hans anden Hustru overlever ham. I deres lige saa hyggelige som gæstfrie Hjem var der godt at være. Efterhaanden, som Børnene voksede

til, blev det et kært Samlingssted for deres Venner og Veninder, og mange unge Mennesker har der faaet en Paavirkning, der sikkert ikke har været uden gavnlig Betydning for deres Udvikling.

Begge Schmidts Sønner blev Dyrlæger, den ældste af dem overtog Faderens Praksis, da han højt oppe i Alderen trak sig tilbage. Den anden nedsatte sig og er Dyrlæge i Aabenraa, Døtrene er gifte og bosatte i Haderslev. Den 26. Maj 1902 var det halvtredsfindtyve Aar, siden Schmidt havde nedsat sig i Haderslev. En Kreds af yngre Dyrlæger og Akademikere benyttede Lejligheden til at vise den gamle Veteran deres Højagtelse ved at overbringe ham en Hædersgave, og hans mange Venner hædrede ham i samme Aalebning ved at samles med ham til et Festsmaal, alt sammen Vidnesbyrd om, hvor almindelig afholdt og agtet den gamle Dyrlæge var.

I de følgende Aar gjorde Alderen sig kendeligt gældende paa ham. Han klagede over, at hans Hufommelse svækkedes, og det gjorde ham ofte bedrovet, fordi det hindrede ham i at syssle med sine kære Odsager. Men han vedblev iøvrigt at være den samme venneføle Mand, han altid havde været, og det blev ham forundt at opleve, hvad der som Døstte var blevet fremsat i en Sang ved hans Jubilæum:

— i Kreds af alle sine Kære
 en Livsaften ston,
 uden Sorg og Fortræd,
 rig paa Lykke og Fred
 og ombagget af trofast Kærlighed.

Den 4. November 1908 sov han hen — som Sol i Høst
 gaar ned — stille og blidt med sin Hustrus Haand i sin.

M. C. Mathiesen.

Der er i et Venskab fra Ungdommens Tid
 Saa meget, der vækker vor Tro og vor Lid,
 Det kan ej som Boblerne briste.
 Selv da, naar vi skilles i Tid og i Sted,
 Det holder dog ud, og det varer dog ved,
 Det kræver sin Ret til det Sidste.

O. G. Lund.

F.

Lauft Arnum.

(Født den 4. Januar 1835. — Død den 19. Oktober 1908).

Lauft Arnum fødtes i Landeby ved Løgumkloster. Hvem der har kendt L. A.'s Moder (gamle Tille Arnum), som bevarede sin kvindelige Ynde, Skønhed, Mildhed og Blidhed i Ansigtstrækkene til op i Firsjerne, da hun døde, vil sige sig selv, at L. A. er vokset op i et lykkeligt Hjem og har levet et smukt Barndomsliv her. Naturomgivelserne har ogsaa sat sit Præg paa ham. Fra det flade Landskab, hvor hverken Bakker eller Skove stænger for Udsynet, har L. A. faaet sit lyse Syn paa Livet, som fulgte ham ind i de

graanende Dage. Snæverhjnet var han ikke. De store Engstræ-
ninger har sikkert mere end noget andet fyldt hans Barnefantasi
og øget hans Indbildningskraft. Fra L. A.'s Fødegård strækker
disse Engdrag sig milelangt imod Vest. Her hørte Drengen Leer-
nes Sang og Klang, naar Strygelpaanen stærkede deres Eg. Det
var et stolt Syn, naar 5—6 kraftige Karle svang Leerne i samme
Tempo, saa det saa ud, ligejom alle disse Leer lystrede eet Par
Arme. Med nøjagtig samme Bevægelse, samme Sving skar de
ind under Græsset og lod deres 3 Allen Staa bag sig.

En Højsommerdag kan ud over disse flade Enge og Mar-
ker fremtrylle Luftspejlinger af vidunderlig Skønhed. Tujinder,
ja Titujinder af Høstakke, Huse, Gaarde med Vedsted Kirke i Bag-
grunden spejler sig her i Luften. Kun Vestjylland med sine flade
Hedestrækninger og Torvefjur kan opvise et Fatamorgana-Syn, som
svarer hertil. Ogsaa Vinteren lagde Beslag paa Drengen. Fra
Bække og Vandløb var Vandet stemmet op over Engene, saa disse
lignede en Indsø. I klingende Frost har L. A. her lobet paa
Skøjter ind over Landeby, Øster Terp, Bisbjerg og Bøvlund Enge.
Paa en lang Eftermiddag kunde de store Drengene fra Landeby paa
deres Skøjter nok mønstre Kreaturerne i Bøvlund Stalde og end-
da naa hjem til Mørkets Frembrud. Siden Kunstgødningen er
kommen i Brug, og Vandet ikke staaer over Engene, gaar Drengene
i Landeby glip af den sunde Skøjteløbesport, som de lange Isbaner
gav saa rig Lejlighed til. I Skøjteløbning var L. A. som Dreng
alle andre overlegen. De kunde slaa Kreds om ham, men fange
ham kunde de ikke; han var dem for hurtig i Vendingen.

Den sidste Egenstabs forbundet med Forvovenhed kendeteguede
L. A. hele Livet igennem. Som Ung kunde han tæmme ustyrlige
Heste. Vilde de ikke gaa for Vogn, svang han sig paa Ryggen
af dem, og nu gif det i fuldt Firspring ind over Marker, Diger
og Grøfter. Og naar Hestene kom samme Vej tilbage med L. A.
paa Ryggen og Sveden stummende paa Kroppen, saa var de mere
rolige. Senere da L. A. var bleven Mand, hændte det en Gang,
at hans egne Heste løb løbsk med et Læs Torv. L. A. førte med
et Læs et Stykke foran og saa nu, at det bageste Spænd, som
havde taget Magten fra Karlen, vilde komme ned ad en Bakke gen-
nem en Hulvej. Af den Grund førte han sin egen Vogn noget
til Side, og da de løbske Heste kom forbi, sprang han fra Vognen

over paa Ryggen af den Fjærmer, greb Linerne og standjede Røretøjet.

En Bøvlund Original, som var Djenvidne hertil, og som gerne jagde sin Snak tre Gange, udbrod: Det var min Sjæl, Sjæl, Sjæl godt gjort, Laust!

Da L. U. var 12 Aar, døde hans Fader, og kort efter Konfirmationsalderen blev det Laust, som maatte lede Gaardens Drift. Omkring ved 25 Aars Alderen flyttede L. U. til Bøvlund. Her arbejdede han to Gaarde efter sin Farbroder Jacob Arnum og blev nu en velstaaende Mand. 1863 holdt han Bryllup med Kathrine Eskildsen fra Wittegaard i Højsted Sogn, og nogle Aar efter var det, han byggede sin flotte Gaard paa Bøvlundbjerg med den smukke Park og Have paa Bakkestraaningen.

I sit Hjem var L. U. jævn, venlig og mild mod alle. Med sit Lyende var han Kammerat. Trods det, at han var Storboude, generede det ham ikke at kaste Frakken og tage Livtag med sine Karle. Gaardens Drift sørgede han godt for, samtidig med, at han drev en betydelig Handel med Hingste og Køreheste. Som Hingsteopdrætter var hans Navn kendt i vide Kredse.

Paa Landbrugets Omraade gik L. U. foran. Det fremstredne Landbrug i Danmark stod som hans Ideal, men at eksperimentere uden at have et Pengeinstitut i Ryggen er ikke billigt. Dette i Forbindelse med den konne Bygning, den enestaaende Have og Park gjorde L. U.'s Gaard til et Valfartstæd for Folk fra nær og fjern. Og da L. U. var gæstmild, blev det ingen billig Husboldning, han førte. Som gammel Mand beklagede han sig over, at han i sin Ungdom ikke var kommen paa Rødding Højskole. Vi andre maa gøre det samme. Ja, kunde et Ophold paa en Højskole en Vinter eller to endda have styrket hans økonomiske Nygrad, vilde meget være bundet. Han havde Naver som Staal og kunde holde paa alt undtagen Penge; de gled igennem Fingrene. Hans kostbare Byggerier og Anlægsforetagender har sagtens skaffet ham nogen Gæld. Hans stadige Farter paa Rejser, forbunden med udstrakt Gæmildhed til alle Sider, har sammen med hans ny Foretagender, som ikke altid faldt lige heldig ud, ført ham ind paa de økonomiske Skraaplan, der endte med, at hans prægtige Ejendom skulde sælges. Ja, hvem veed! Maaffe vilde et Ophold paa Rødding Højskole have virket hen til, at L. U. var bleven en Førsterangsfører

for sit Folk. Nu naaede han det ikke, selv om han alle Dage blev ved at være en god dansk Mand, som var paa Færde overalt, hvor det nationale Liv ytrede sig. Da han et Par Aar, før han døde, flyttede delvis til sin Son i Afskov, vilde Tyskerne tage hans politiske Stemmeret fra ham; men han værnedes om den til det sidste. Han gjorde Høstrups Ord til sine:

Hvad jeg har, er kun min Stemme,
den skal aldrig blive hjemme,
naar det gælder Danmarks Sag.

Det er selvfølgeligt, at der til en Mand som L. A. vilde blive overdraget en lang Række Tillidshverv.

Han var saaledes i en lang Aarrække Formand for „Den Nordslævigste Landboforening“ og Medlem af Raaringskommissionen for Hingste i Slesvig. Han var Sognefoged, Menighedsrepræsentant, Kirkeældste, Medlem af Synoden, Provinslanddagsmand, Kredsmand og — til sin Død — Medlem af Smaa-bancudvalget osv.

Som Paaskønnelse for hans Virksomhed ifænkede „Den Nordslævigste Landboforening“ L. A. en livsvarig Livrente paa hans 70aarige Fødselsdag, saa han kunde høre 400 Mark, saa længe han levede. L. A.'s Kone døde 1889, og 6 Børn overlever dem.
H. T.

Bunde og Marie Refslund.

Bunde Refslund var født i Branderup, hvor hans Forældre en kort Tid boede; senere flyttede de atter til Slægtsgaarden i Bøvlund.

Refslundfamilien var tidlig nationalt vakt, saa Bunde Refslund kom et Aar paa Rødding Højskole. Hans Fætter, Bunde Refslund den ældre, havde jo været der før ham, og han har sikkert gjort sit til, at hans yngre Navnecælle kom under Paavirkning af den Højskole, som har præget saa mange af Nordslævigs betydelige Mænd.

I 1863, netop som Sorgen over og Utrygheden ved Kong Frederik den Syvendes Død lagde sig tyngende over Landet, blev han gift med Marie Johnsen fra Bovlund, og han overtog samtidig Fædrenegaardens under gode økonomiske Forhold. Bunde Refslund har passet sin Gaard solidt; men det laa ikke for ham at være Foregangsmand i Landbruget. I det hele taget var han ikke af dem, der gaar foran, men han var med i meget. Saaledes var han ivrig i „Klosterpolitikken“. Den faldt godt i Traad med hans stærkt udviklede Retssind. Bunde Refslund var dog i en Aarrække Formand for „Spare- og Laanekassen for Ugerskov Sogn“. Offentlig Optraeden laa ellers ikke for ham. Dels havde han van-

skelig ved at udale, hvad der laa ham paa Hjerte, dels gjorde hans strenge Fordringer til personlig Bederhæftighed ham sky for at komme frem med, hvad der bevægede hans Sind. Et Ord stik modsat af at blære sig vilde passe paa Bunde Refslund. Naar der var mange Mennesker til Stede, saa sagde han ikke meget; paa Tomandshaand kunde man blive forundret over, saa meget han vidste, og saa vidt hans Interessje spændte. Han fulgte godt med i dansk Politik og Landsliv, men Danskheden i Nordslævig og de nordslævigste Frimenigheder laa ham dog mest paa Sinde. Var hans Natur ikke efter at kunne v i r k e udadtil med Ord, saa gjorde han

Gængæld ved at yde Deltagelse og Penge. For det Beløb, han gennem Aarene har givet til nationale og særlig fritirkelige Formaal, kunde der købes en ikke saa lille Gaard.*) Og de Gudstjenester i Bøvlund Frimenighed, som han ikke har været til Stede ved uden at være forhindret af Sygdom, de er let talte.

Skulde unge Folk hjælpes i Vej med et Laan, blev Bunde Refslund gerne Deltager. Og hans Sind og Haand var aaben for al menneskelig Nød. Han gav, uden at der blev talt om det; han blev næsten flov ved at modtage Takken for det. Bunde og Marie Refslund vidste, hvad alle velhavende Folk burde vide: at Belpstand forpligter.

Man træffer sjælden Mennesker med saa stor aandelig Blufærdighed, som Bunde Refslund. Han hørte til de „Stille“ i Landet. Han brød ikke nye Baner og viste ikke nye Veje — han holdt mere af „det gamle“ end af „det ny“, men han var ogsaa mellem dem, der gør, at det gamle ikke bliver indholdslost. Var han end ingen Forer, saa var han en god Menig, en af dem, der giver en Bevægelse Marv.

Han døde den 22. Februar 1909 efter længere Tids Svaghed. To Dage efter døde hans Hustru, Marie Refslund, uden forudgaaende Sygdom.

Marie Refslund var overordentlig dygtig i sit Hus, virksom som saa. Og hun var fuldt med i den Gavnildhed, de udøvede. Da han, hvem hun havde passet og plejet med saa megen Opofrelse, var borte, holdt hendes trofaste Hjerter op at slaa. Det var saa kou en Afslutning paa deres 45aarige Samliv. Det er, som det klinger over den de gamle Folkevise's ensfoldigt rørende Ord om dem, der lagde sig til at dø, naar den, de holdt af, var borte.

M. Refslund Poulsen.

Modes og skilles er Verdens Gang
Her under de skiftende Tider.
Modes og følges er Hjærtets Trang,
Indtil det mod Maalet lider. —

J. Schjorring.

* Paa sit sidste Sygeleje ydede han saaledes et frivilligt Bidrag paa 1000 Mark til hver af vore tre nationale Foreninger. Udg.

F.

Dannik Lindbæk.

(Født den 14. Juni 1862. — Død den 17. Maj 1909.)

Enhver god Sag, der skal gro frem, har først sin Kamp tid, den Tid, da der staar Gny om dens Navn, da den strider sig frem mod Modvilje og gamle Fordomme. Naar saa Modstanden er brudt, kommer det stille og trofaste Arbejdes Tid, da det gælder om at indfri de givne Løfter og dyrke den Forbund, der er bleven indhæget.

Saaledes har den danske Folkehøjskole haft sin Kamp tid, som den nu har sit stille Arbejdes Tid. Og den har haft et Slægtleik af gamle Kæmper, som var med i Begyndelsesaaarene og brød Vej.

De gaar bort nu lidt efter lidt, de gamle Ege i Højskolestoven; sidst var det Schrøder og la Cour paa Uflov. Men den har ogsaa haft stille og trofaste Arbejdets Mænd, hvis Navne altid vil blive mindede med særlig Tak i Højskolens Historie. Til dem hørte Jannik Lindbæk.

Lindbæk var Sønderjyde. Han var født den 14. Juni 1862 i Sønder Farup, der den Gang laa i Sønderjylland, men ved Grænsereguleringen efter Krigen i 64 blev lagt ind under Kongeriget Danmark. Og han blev altid ved at føle sig som Sønderjyde. Elever fra Sønderjylland var særlig velkomne paa hans Højskole. Og Begivenhederne herude mærkedes ikke som fjerne Døininger i hans Hjem. Han levede med i dem, og Skolen gennem ham.

Han blev som elleveaarig Dreng sat i Ribe Latinskole og blev Student med første Karakter i 1880. Derefter begyndte han at studere Teologi med den Tanke senere at blive en Arbejder i Højskolens Tjeneste. Lindbæk skal som ungt Menneske have været en glad og frejdig Svend med et lyst Humør. Og det lyse Sind forlod ham aldrig, selv da Sygdommen iværkkede ham. Thi Sygdom fik han at kæmpe med. Som toaars Student blev han angreben af Brystsyge og maatte standse sine Studier. Rejser til Syden flere Vintre i Træk hjalp ham over det værste, men helt rask og stærk blev han ikke mere. Og de sidste Aar især havde han slemme Tilbagefald. Men han var sin Skæbne som en Mand og som den stærke Kristen, han var. Dette gav ham trods den legemlige Svaghed et Præg af noget fast og usforfærdet. Og hans Elever fandt med Rette, at de kunde jøge Raad hos ham i de vanskeligste Sager. Han var en i Livets Skole prøvet og erfaren Mand, som det var godt at gæste.

Hans egentlige Højskolevirksomhed falder i de Aar, da han var Forstander for Ulberup Folkehøjskole. Han havde som ung været Lærer ved Bældegaard Kvindeskole, hvor han genoptog sine Studier og tog teologisk Embedsksammen. Her giftede han sig i 1893 med Charlotte Fingerslev, en Præstedatter fra Horjenseggen, samtidig med at han overtog Skolen. Men i 1899 flyttede han til Ulberup, hvor der da var bleven bygget en ny Højskole. Denne Skole, som han først havde i Forpagtning, men senere selv blev Ejer af, gjorde han til en af Landets bedste.

Skolen i Ubberup er en Kvindeskole med tre Maaneders Undervisning om Sommeren og fem Maaneders Undervisning om Vinteren. Den ligger paa en gammel Højskoleegn, Holbæk- og Rallundborgegnen i det nordvestlige Sjælland. Her i Nærheden var det, at den kendte Højskolemand Ernst Trier lagde sin Skole, Ballekilde Højskole, og i Ubberup var det, at Triers Ven, den senere Bartovpræst Hoff, var Valgmenighedspræst i sin Tid. Hans Efterfølger blev Pastor Carl Koch, og det var efter hans Tilskyndelse, at Lindbæk overtog Skolen.

Lindbæk hørte til de stille Højskolemænd. Han var ikke Landet rundt som Foredragsholder for Reklamens Skuld. Hans Sygelighed hindrede ham ganske vist i det, men det var ogsaa hans Natur imod. Alligevel opnaede han at se sin Skole godt besøgt. Han begyndte med 15 Elever, men efter fire Aars Virksomhed var han oppe over de 50. Og større Elevantal ønskede han ikke. Han vilde kende enhver af sine Elever og ud fra Kendskabet til hver enkelt søge at give dem det Udbytte af deres Højskoleophold, de netop trængte til. Det kunde i hans Foredrag være Tanker, som fik Ord for at bære Budskab netop til den enkelte. Saa nær stod hans Gerning i Forhold til Livet, der levedes omkring ham.

Den stille og sikre Fremgang, Skolen havde, skyldtes foruden dygtige Lærerkrafter først og fremmest Lindbæks egen Personlighed. Han var en gennemdannet Mand med et vidt og rummeligt Syn paa alt og alle. Hans Foredrag var lodige i Form som i Indhold, fuldbendte og tankevækkende. Men den røde Traad igennem dem var et skont og inderligt Troslivs rige og dybe Erfaringer og en Styrke i at sige Tak for Livet, selv det majsommelige og byrdefulde.

Han sagde ikke de unge paa sin Skole, hvorledes Livet skal levez, han viste dem det. Paa ham passer Højstrup's Ord :

Grønnes — det er, hvad vi kunne,
 stude Lov, til Vintren kommer,
 knejse kært til Trods for Skulden,
 vokse, visse paa vor Sommer.

Grønnes kun — se, det er Sagen —
 leve med og være vaagen,
 leve kort Tid eller længe,
 blot vi lyser op i Taagen.

Eg hvad dette Aar saa grønnes,
sikkert modnes vil det næste,
naar vi blot har lært i Livets
rette Grund vor Rod at fæste.

Han var en af dem, der maatte dele Naar med Vintersjæden. Men han knejsede fækt til Trods for Kulden og vokjede, vis paa, at Sommeren vilde komme engang. Saadan lyfte han op i Taagen. Det kunde han, fordi han havde lært under Modgang og Møje at fæste Rod i Livets rette Grund. Og saadan vil vi helst mindes ham.

Hans Død kom pludselig. En Aften efter Skoletid sang han for Eleverne nede i Dagligstuen. Da man skiltes, sluttedes der med Grundtvigs dejlige Salme „Kirkeklokke, ej til Hovedstæder“, der toner ud i de fredelige Linjer :

Kirkeklokke! naar til sidst du lyder
for mit Stov, stont det dig horer ej,
meld da mine Kære, saa det fryder :
Han sov hen, som Sol i Høst gaar ned.

Den næste Formiddag var han død, sov et hen „som Sol i Høst gaar ned“. Han, der aldrig havde klaget men kæmpet sin Kamp i Stilhed, havde nu udstridt. Hans Gerning var gjort og han selv gaaet hjem i Fred.

Lad os bevare hans Minde med stille Tak for, hvad han fik udrettet.

A. S.

H. Møgen.

(Født den 29. Februar 1852. — Død den 15. Oktober 1908.)

Heinrich A. T. Møgen fødtes i Lütjenburg i Holsten men flyttede som Barn med sine Forældre til Haderslev, hvor han opvokjede og efter sin Konfirmation blev sat i Bogtrykkerlære ved „Dannevirke“s Trykkeri. Efter udstaaet Læretid gik han paa Vandring et Par Aar og kom derefter til Aabenraa, hvor han fik Ansættelse som stedlig Repræsentant for Dagbladet „Freja“, der kort i Forvejen var blevet smeltet sammen med „Dannevirke“ i Haders-

lev. Da denne Stilling blev inddraget af Bladene's ny Ejer, Dyr-
læge Bjørnshauge, stiftede H. Møgen sidst i Halvfjerdserne i Na-
benraa et nyt dansk Blad, som han gav det betegnende og velklin-
gende Navn „Hejmdal“. Til at begynde med udkom „Hejmdal“
kun hver anden Dag og i et lille Format. Bladet havde straks
mange Genvordigheder at kæmpe med. Da H. Møgen aldrig lagde
Fingrene imellem, og det ikke laa for ham at veje sine Ord, blev

hans Blad idelig hjemsogt af Presseprocesser. Han kunde opregne
30 Processer, hvoraf kun en eneste var endt med Friiudelse, ellers
løb Dommen paa Bøgebøder, ofte endda ret store, eller Fængsels-
straffe, hvoraf den længste var paa 8 Maaneder.

H. Møgen lod sig trods alt aldrig forkynte. Han holdt tro-
fast Stand og Fanen ren. Bladet „Hejmdal“ gik frem, blev for-
storret et Par Gange og udkom tilfældigt hver Dag. H. Møgen tog
med sin Redaktion skarpt Sigte paa „Folkebladet“, det nuværende
„Schleswigsche Grenzpost“, der den Gang som en Ulv i Faare-
klæder havde faaet ikke ringe Indpas i danske Huse i Nabendraa

Umt. Han afflørede Bladet, fik det efter Haanden fortrængt paa mange Steder og „Hejmdal“ ind i Stedet, hvilket var af stor national Betydning. F. P. Junggreen indjaa ogsaa snart den Nytte, som „Hejmdal“ derved gjorde, og ydede det derefter sin værdifulde Støtte.

I Aaret 1893 folgte H. Møgen „Hejmdal“ til H. P. Hanssen, som kort forinden var flyttet til Aabenraa. Han beholdt dog Trykkeriet i Forpagtning indtil 1898, da han med sin Familie flyttede til København. Her begyndte H. Møgen saa at sige paa ny paa bar Bund, men Modet, Arbejdskraften og Ideer havde han endnu i Behold.

Da en Tid var gaaet, og han havde prøvet forskelligt, paa begyndte han en Elicheforretning, som han i Løbet af saa Aar oparbejdede og udvidede saaledes, at den nu hører til de største og mest anjete i Landet. Et Aars Tid, inden han døde, lod han Foreningen omdanne i et Aktieselskab, som nu repræsenteres og bestyres af hans Enke og 3 voksne Sønner.

H. Møgen har været en overordentlig virksom og flittig Mand, udholdende som saa. Han fulgte ogsaa i København med ujevnet Interesse den danske Sags Udvikling i Nordjysvig — et aabent Brev, som han i Anledning af Processen imod den blaa Sangbog skrev til sin Skolekammerat Professor Schrøder i Haderslev, er et af Bevijerne herpaa.

Hans kærester Minder knyttede sig, trods alt, dog til hans Ungdoms- og Manddomsgerning som Redaktør og Udgiver af „Hejmdal“.

M. A.

F. **S. S. B. Thaning, cand. pharm.**

(Født den 8. August 1828. — Død den 20. Oktober 1908.)

Solf Christoffer Bjerre Thaning nedstammer fra en i Kongeriget Danmark udbredt og anjet Slægt, hvorefter ikke saa Medlemmer har beklædt og beklæder Stillinger som Embedsmænd, ijer som Præster og Læger. En af et Medlem af Slægten udarbejdet Slægtsbog viser dette. Selv var D. C. B. Thaning en Præsteson,

født og opvokset i Sunseby Præstegaard paa Lolland. Efter Konfirmationen kom han i Apotekerlære i København, og da han var færdig med sine Studier, førte hans Vej ham først i Halvtredserne til Labenraa. Han blev da Provisor hos Apoteker Worsaa, som samtidig overtog det ny oprettede Svaneapotek. Her var Thaning til først i Treserne, da han giftede sig og begyndte en egen Forretning, en Materialhandel, som han drev til midt i Halvfemserne.

Siden da har han levet som Privatmand. I de over 40 Aar, først som Provisor og derefter som Forretningsmand, kom han i Forbindelse med saare mange Mennesker i By og paa Land og fik da ret ofte Lejlighed til at vise sin Hjælpsomhed ved at meddele et godt Raad. Thi Thaning var af Naturen Elfskærdigheden og Hjælpsomheden selv; han var ridderlig som faa. Ved disse Egenskaber har han bidraget sin gode Del til det selstabelige Sammenhold indenfor de danske Kredse i Labenraa og Omegn. I en lang Aarrække var han saaledes Formand for den dansk-selstabelige For-

ening „Frederiksklubben“, et Hverv, som han varetog med stor Dygtighed og varm Interesje. Og da i Røllertiden „Frederiksklubben“ paa Grund af sin Forbindelse med „Nabentraa Amts Landboforening“ blev erklæret for politisk og ved et Magtbud standset i sin Virksomhed, gik dette Formanden nær til Hjerte, ligesom enhver anden Undertrykkelse fra Magthavernes Side var den humanitærende Mand haardt imod. Thaning var en fernedanskt Mand og havde altid en Stærk tilovers for enhver god national og folkelig Sag.

Han havde medfødtet ret betydelige Anlæg for den dramatiske Kunst og var i mange Aar en af de bærende Kræfter ved Opførelse af Dilettantkomedier i Nabentraa, ligesom han ofte — endnu op i den høje Alder — ved Deklamation og Dplæsning bidrog til den jelsfabelige Underholdning.

Men ogsaa i andre Retninger viste det sig ved betroede Hverv, at Thaning nød almindelig Tillid og Agtelse. Han var saaledes i en Del Aar Medlem af Kirkeforstanderskabet i Nabentraa og til sin Død Medlem af Bestyrelsen for Foreningen „Alderstrøft“, hvortil han tillige varetog Posten som Kassjerer.

D. C. B. Thanings Lyst var at glæde og gavne over alt og saa meget, han kunde. Thanings Ægtefælle med hans efterlevende Hustru, født Middelhens, var barnløst. En Adoptivdatter, en Broderdatter af Thaning, er i Kobenhavn gift med Kaptejn C. Blangstrup, Redaktøren af „Berlingske Tidende“.

D. C. B. Thanings Minde være længe bevaret blandt os!
M. A.

F.

R. B. Clausen.

(Født den 15. Januar 1841. — Død den 2. August 1909).

Rasmus Peter Clausen hørte til de ældste og trofaste Medarbejdere ved Sprogforeningens Almanak; den bringer nu her hans Billede og et Mindeord om sin gamle Ven.

R. B. Clausens hdre Livsgang var jaare enkelt. Han fødtes paa en Bondegaard i Smedager, bejogte først den derbørende

Folkeskole og fik senere nogen Privatundervisning. I 1863 indkaldtes han som Soldat ved 21. Infanteri Regiment og var derefter med i Krigen 1864. Kort efter sin Hjemkomst overtog han Fødegården og giftede sig. Her levede og virkede han nu, og her døde han, hvorefter han blev jordfæstet i Familiens Gravsted paa Bjolderup Kirkegaard.

Et Liv tilhneladende saa enkelt og dog saa indholdsrigt! Thi N. W. Clausen var allerede som helt ung Bønde sit Fødesogns og Egnens første Lillidsmand. Kun saa af vore gode Mænd har haft flere Lillidsposter i forskjellige Retninger end han. Deraf

nævnes her: Han var Medlem af Herredsrådet, indtil dette ophævedes, Formand for Sognets Fattigvæsen i 21 Aar, Formand for Sognets Sparekasse i over 30 Aar. Han var Medlem af Kirkeforstanderskabet, Synoden og Synodeudvalget, Kredsdagsmand og Provinslanddagsmand. Han sad i Bestyrelsen for Aabenraa Amt's Landboforening i mange Aar og indtil denne i Røllertiden, da den blev erklæret for politisk, maatte standse sin Virksomhed. I en lige

faa lang Aarrække var han Medlem af Vælgerforeningens Bestyrelse og til sin Død Kredsformand i Sprogforeningen.

Der var, saa at sige, ikke den Ting og ikke det Omraade, hvor han ikke var med, og dette ikke blot af Navn, men frem for alt af Gavn. Thi det gjaldt for Rasmus Clausen: Hvad han paatog sig, det udførte han, hvad han lovede, det holdt han.

R. P. Clausen var ogsaa i Besiddelse af en mere end almindelig Begavelse. Han skrev Dansk og Tysk til Fuldkommenhed, havde mange og grundige Kundskaber paa forskellige Omraader, en udpræget kritisk Sans, en sund Dømmekraft og var altid slagfærdig i en Debat. Af Naturen havde han ogsaa en ikke ringe poetisk Aare. Sin Styrke havde han i Satiren, som han gerne formede i bunden Stil. Han skrev med Lethed Vers, hvoraf flere er særdeles gode. I den blaa Sangbog findes optaget et Par af hans Smaaafange, som ogsaa benyttes en Del. I Dagspressen fandtes der for en Del Aar tilbage ret ofte Digte fra hans Pen.

Ved at gennemgaa Aargangene af Sprogforeningens Almanak vil man finde ikke faa Bidrag af R. P. Clausen, hvoraf de fleste i bunden Stil. Stykket „Trylleæblerne“, som er optaget i nærværende Aargang, er skrevet til Almanakken for nogle Aar siden, men blev den Gang lagt til Side for ved Tid og Lejlighed at blive ændret noget af Forfatteren. Efter at han havde foretaget visse Smaaændringer, overbragte han saa Manuskriptet igen i Foråret. Det gik i Trykken den Dag, han døde. I disse rimede Fortællinger har man helt Rasmus Clausen, som han helst viste sig, nemlig ironiserende over Hulheden og Falskheden, som de findes i de forskellige Forhold i Samfundet, i Stat og Kirke. Alt det Ujaade og Opstyltede var R. C. en udpræget Hader af. Men ogsaa andre Strænge havde han paa sin Lyre. Han var en i Grunden alvorlig Natur. Dette kom imidlertid først frem, naar man i længere Tid sad og talte med ham, især i de senere Aar, da en langvarig Sygdom, der stammede fra en Hjertelidelse, trykkede ham en Del. Da kunde han luffe op for sit Indre og for en Stund lade Skæmt og Satire fare. R. P. Clausen var en oprigtig dansk Mand, hvem Bevarelsen af Moderemaal og dansk Sindelag i Nordflesvig laa stærkt paa Sinde. Han folte og hævdede, at Hjemmet nu var det Sted, som vi i Kampen for Danstheden maatte sætte vor Lid til. I hans to Sange i den blaa Sang-

bog: „Sneen har sit hvide Tæppe“ og „Kommer, Brødre, lytter til“ kommer den Tanke saa ret frem.

De idelige Fortrystningsforsøg, det være sig ved Tvang eller List og Læmpe, fremkaldte i første Linje hans Satire og Spot, men styrkede ham tillige i samme Grad i hans Overbevisning om, at det Danske var det Sande og Rette her til Lands.

Han kunde derfor ogsaa af Hjertet synge:

Aldrig tab dit Mod,
Naab kun uførtroden!
Hjælpen nærmest er,
Naar størst synes Nøden.
Derfor ho'bet op,
Jungen bor forjaage!
Efter mørken Nat
Kommer lyse Dage.

Rasmus Clausen af Smedager vil længe mindes som en af Nordflæsvigs bedste Borgere og bedste danske Mænd. M. A.

F.

Hans Petersen.

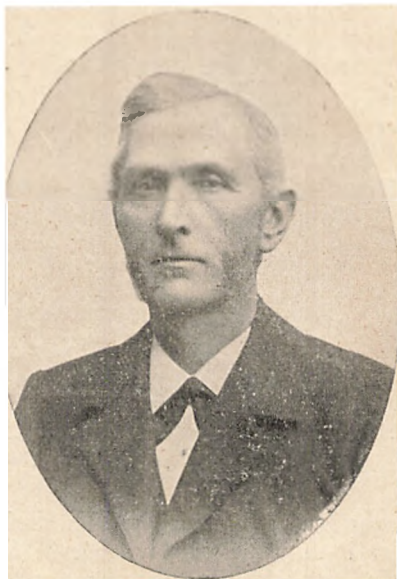
(Født den 9. Febr. 1845. — Død den 1. Avgust 1909).

Hans Petersen var saa ret en Type paa en nordflæsvigsk Bonde, og han besad i en udpræget Grad alle de bedste Egenskaber, som vi kunde ønske, at hele vor Bondestand maatte have i Gje. Der var Race i ham. Men han hørte ogsaa til en gammel flæsvigsk Bondeslæggt, hvis Medlemmer i mange Uetled havde siddet paa den Gaard i Rorkær, som Hans Petersen overtog i 1870 og igen for 4 Aar siden, da han gif paa Uftægt, overlod til sin ældste Son, Nis Petersen.

Navnene Hans Petersen og Peter Hansen skiftede i Slægten, indtil faste Stannavne paabødes ved Lov.

Hans Petersen var en gennem og gennem støt Personlighed med et stort Maal af Selvsølelse og personlig Selvstændighed. Sit

givne Ord svigtede han ikke, og han opgav aldrig de en Gang fattede Meninger for andre og nyere. Han var sejg, som kun en ægte Fyde kan være det. Som det ogsaa blev fremhævet af Sognepræsten ved hans Baare, var Hans Petersen begabet med en stærk Retfærdighedfølelse. Hvad der efter hans Overbevisning var Ret, skulde forblive Ret og fremmes som Ret. Han anerkendte her ingen Undtagelse. Og fik Retten ikke sin Gang, da voldte det ham Sorg og Smerter.

At en saadan Mand maatte henlede Opmærksomheden paa sig, er jo selvfølgerigt. Han blev derfor ogsaa betroet med en hel Række Tillidshverv af kommunal, kirkelig, politisk og økonomisk Art. En Tid var han endog Kommuneformand; men da det ikke laa for Hans Petersen at tage noget videre Hensyn eller at opgive noget af sin politiske Selvstændighed, kunde han i Længden ikke bruges som Embedsmand. Han blev derfor afskediget. Da gik det dog bedre for ham at være Medlem af Kirkeformandskabet.

Ved Oprettelsen af Foreningen til det danske Sprogs Bevarelse i 1880 blev Hans Peterjen straks valgt ind i Bestyrelsen, og han var her et interesseret og virksomt Medlem helt til sin Død. Og naar Sprogforeningens Bogsamling i Korkær hører til en af de allerbedste, tør dette for en Del regnes Hans Peterjen til Fortjeneste. Da for en Del Aar siden Tanken om Oprettelsen af en dansk Bank i Tønder opstod, sluttede Hans Peterjen sig straks til, og ved Bankens endelige Oprettelse blev han valgt ind som Formand for Tilhørsraadet, hvilken Post han beklædte til sin Død. At han ligeledes var virksom for Opførelsen af et Forsamlingshus til Støtte for Egnens Dansthed, siger sig selv. Han oplevede at høre om, hvorledes ondindede Mennesker i Nattens Stjul gentagne Gange øvede Hærværk imod Bygningen, men han naaede desværre ikke at se Huset færdigt og i Brug.

En ondartet Mavelidelse, for hvilken han forgæves søgte Helbredelse ogsaa i København, bortkaldte den virksomme Mand i en altfor tidlig Alder. Vor Folkejag i Umindelighed og Egnens Dansthed i Særdeleshed har derved lidt et søleligt Tab.

Hans Peterjen efterlader sig Enke og seks voksne Børn, 3 Sønner og 3 Døtre.

Der er nu ogsaa her for den Gamle, der faldt. M. A.

Anders Jensen Beck

var født i Skodborgskov den 2. Januar 1873, hvor Forældrene havde en lille Ejendom og ved Siden af drev Høkerhandel.

I 1889 kom han i Malerlære i Gram, og næste Aar blev der allerede lagt Mærke til hans Arbejde paa Husflidsudstillingen i Gram, hvor der blev tilkendt ham første Præmie.

Efter at have udlært gik han i tre Aar paa Rejse i Tyskland, hvor han besøgte de største Byer og havde Arbejde der. Derude i den store Verden, under de store Forhold glemte han ikke hverken sit Hjem eller sit Fædreland. Han vendte beriget af Erfaring tilbage og søgte over til Ballekilde Højskole, hvor han i længere Tid opholdt sig for at leve sig mere med ind i dansk

Landsliv, der særlig paa dette Sted har givet sig et selvstændigt Udtryk i dansk-nordisk Land i hele Stolens Udstrækelse og derfor paa en Maler med Kunstneranlæg som A. J. Beck maatte gøre Indtryk som Vidnesbyrd om noget meget forskelligt fra, hvad han havde set derude. Nu arbejdede han i tre Aar i Kongeriget, navnlig i København, vendte saa hjem og købte sig Hus i Østerlindet, hvor han i ti Aar arbejdede som Mester og ved Flid og Sparsommelighed tjente sig en lille Formue. Han blev angreben af Tuberkulose, søgte Sanatoriet i Silkeborg men maatte desværre vende uhelbredet tilbage og døde saa hos sin Søster i Haderslev den 7. Sept. 1908. Hans Kærlighed til Folk og Fædreland gav han Udtryk i sit Testamente ved at stænke til Skole-, Sprog-, Vælger- og den herbærende Foredragsforening to Hundrede Mark til hver. Derfor bør han mindes med Taknemlighed. J. N. H. Skrumsager.

F

Smedens Karoline.

Det gamle Par, som der her bringes et Billede af fra deres lidt yngre Dage, er Landbolsmand Hans Roager og Hustru. De bor paa Galsked Mark ved Vejen mellem sidstnævnte By og Bevtøft. Da de i Aar for 50 Aar siden giftede sig, slog de sig ned her midt paa den mørke Heide, købte en Lod paa 16 Tønder Land, som de har opdyrket og ved Flid og Nøjsomhed aftunget Brødet til sig selv og deres Børn, ja at de har et hyggeligt Hjem og sidder ret godt i det. Et jaadant Stykke Arbejde er sin Aner-

kendelse værd. Det er der dog saa mange, der har gjort og maaste gjort lige saa godt som dem.

Det gamle Par har imidlertid en anden Bedrift at mindes, og som de bør mindes for, en Bedrift i Krigen. Den er saa meget fjældnere, som det her er Konen, hvem Gæren for den tilkommer.

Karoline Roager er født den 28. April 1825 i Bevtoft, hvor hendes Fader, Martin Schmidt, var Smed. I sin Ungdom gik hun under Navnet Smedens Karoline. Hun var en flink og opvakt og først og fremmest en modig og raadsnar Pige. Da Hans Krüger under Treaarskrigen indrettede et Efterretningsvæsen, der omspændte hele Nordfløvig, havde han tit Brug for flinke og paalidelige Folk, der kunde bringe Bud og Breve om hans Jagttagelser af Fjenden til Oberst Læssøe og andre af den danske Hærs ledende Mænd, som han stod i Forbindelse med. Det var et Arbejde, der skulde baade Mod og Snildhed til. Det kunde jo let komme til at koste sin Mand Livet.

Blandt dem, der tit gjorde Tjeneste som saadant Bud, var Smedens Karoline, der den Gang var en Pige paa 23—24 Aar. Papirstrimler med Efterretninger fra Krüger blev, som Morten Eskesen skriver i sin „Hans Krügers Saga“, flettet ind i hendes svære Haarfletninger, og udklædt som Kagekone vidste hun saa at liste sig igennem baade den tyske Skæde og de danske Forposter. Det gjorde hun ialt 10 Gange indtil Slaget ved Fredericia og var saaledes med til at skaffe den danske Hærledning mangen Efterretning, som den sikkert tit kunde gøre god Brug af.

Den 9. April 1859 giftede Karoline sig med Hans Roager. Sidste Foraar kunde de altsaa fejre deres Guldbryllup. Ved denne Lejlighed blev den raske Daad fra Ungdomsriden fremdragen af Glemselen og bidrog til at faste forøget Glans over Festen. Som Anerkendelse for de Tjenester, Guldbruden havde ydet sit danske Fædreland, sendtes der hende en Hædersgave fra Kongen og ligeledes en fra Lensbaronesse Rectz-Thott til Gavno, en Datter af General Bülow.

De to Gamle har nu overladt den Ejendom, som de har nedlagt saa meget og dygtigt Arbejde i, til deres ældste Datter, men bør vedblivende hos hende, og raske og rorige, som de er, tager de endnu stadig Del i Arbejdet baade inden og uden Døre. Th. P.

(9)

Løjtnant Krager og Mads's Pandekager.

Af Th. L.

Hr. Løjtnant Krager laa en Gang i Krigen i Kvarter
i Angel paa en Bøndegaard ved Byen Slesvig nær;
hans Tjener Mads, en munter Svend, en flink og snu Krabat,
til Gækkespil og lystig Færd var til hver Tid parat.
Med deres Vært, en Bondemand, en tvær og gerrig Fyr,
de Dagen lang paa Krigsfod var og havde stort Postyr;
thi Sagen var, Forplejningen var stadig yderst slet,
og Mads, som var en kraftig Knøs, blev næsten aldrig mæt.

Paa Jorden alt en Ende faar, og saa fik Mads's Nød,
da efter fjorten Dage der Befal til Afmarch lød.
Vor Mads rask pakked sammen da og var tilfreds og glad,
fordi han kunde sige Værten nu Farvel og Tak for Mad.
Et Fad med Æbleskiver fyldt han saa i Skabet staa;
de bragte Mads i Fristelse, han ej fra dem kund' gaa.
Hun genete dem et lønligt Sted for ej ved Revision
at komme i Forlegenhed for denne Ancktion.

Den næste Dag om Morgenen, da Afmarch skulde ske,
da meldte hos Kaptejnen sig en Bonde „bøs“ at se:
Det var vor Mads's rare Vært, der traadte frem som Klager,
at en her af Kaptejnen's Folk havde stjaalet Pandekager.
Han krævede med krasse Ord til Doms den Fyr, den frække,
og i den Sag Kaptejnen her sin Hjælp ham skulde række.

Forgæves derpaa denne først nu gjorde et Forsøg
at slaa den Pandekagesag let hen i Skæmt og Spøg.
Dog Bonden krævede med Fynd Mandskabet revideret,
og at den slemme Gavtyv straks blev greben, arresteret.

Kaptejnen lod nu da paa Stand dem alle træde an, Madposer og Tornystre, alt lod revidere han; fra Top til Taa blev endevendt hver eneste Soldat i hele Kompagniet — men — helt uden Resultat. Og Bondemanden maatte gaa med uforrettet Sag; han havde med sin Klage lidt et grundigt Nederlag.

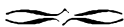
I Bivuak den næste Dag laa Mads med Løjtnant Krager og satte frem til Aftensmad et Fad med Pandekager. Han deler med Kamraterne, hvorfor de ham og priser, og alle med god Appetit de lækre Kager spiser.

Tilfældigvis Kaptejnen selv saa en af disse Kager og hørte, at Løjtnantens Mads dem havde haft paa Lager. Nu vidste han, hvem Tyven var, dog kunde ingenlunde han regne ud paa hvilket Sted, at Mads dem gemme kunde. Han havde her trods Revision, Forhør og allehaande, til Trods for Lov og Ret og Straf indsmuglet Kontrabande.

I strenge Toner sagde han til Mads: Forbryder, hør!
Du veed, at efter Lov og Ret du nu jo straffes bør.

Dog vil jeg endnu denne Gang for Ret lad Naade gaa,
men paa et Spørgsmaal du mig nu med Sandhed svare maa.
Hvor havde ved Revisionen du de Pandekager gemt?
Forklar mig denne Gaade her, og Sagen den er glemt!
Som De befaler, Hr. Kaptejn, de vare ikke svære,
og derfor lod jeg Løjtnanten dem i Tornysteren bære;
Ham vilde man, det tænkte jeg, slet ikke revidere;
med Pandekagerne jeg lod ham ubevidst marchere.
To hele Dage havde han, den kære Løjtnant Krager,
marcheret mangan Mil til Fods med Mads's Pandekager.

(D)

Fremad!

Af Jes Chr. Jessen, Vilsbæk.

Lad kun det lyse Blik fra dit Øje
skue fortrosthingsfuldt frem paa din Vej!
Staalsæt din Vilje, ej Modgang dig boje!
Haabet bær oppe, det glipper vist ej.

Gaar du som Ung i Ungdommens Lege,
hærder dit Legem' og danner din Aand,
rustet da staar du, hvor mange er vege, —
ej vil dig trykke Arbejdets Baand.

Værn om dit Land og om Hjemmet, det kære!
Husk, hvad i Arv efter Fædre du fik!
Pløj du din Jord, den ej Ukrudtet nære!
Led du din Avl med dit driftigste Blik!

Hustru og Moder, som færdes derhjemme,
 styre dit Hus og lede med Taal
 Børnene! Lad dem for alting ej glemme
 hjemlige Sæder og Moderens Maal!

Fremad! vi alle som hidtil staar rede,
 elsker det gode, vi fandt paa vor Vej,
 Sange og Sagn, om dem vil vi frede:
 Fortidens Minder vi glemmer vist ej!

Sprogforeningen

og lidt om dens Virksomhed i det sidste Aar.

(Efter Beretningen fra Generalforsamlingen i Nordborg).

Sprogforeningen havde den 1. Juni 1909 4711 Medlemmer, hvilket var 1294 flere end Aaret tilforn og langt det højeste Antal, den nogen Sinde havde haft.

Deraf var rigelig de 600 kvindelige Medlemmer.

85 Sogne indenfor Foreningens Omraade havde hvert indtil 50 Medlemmer, 23 Sogne fra 50—100 Medlemmer. Over 100 Medlemmer havde hvert af følgende 7 Sogne: Aabenraa (101), Nordborg By og Land (105), Flensborg (121), Ullerup (124), Sønderlev (131), Agerstov (145) og Broager (218).

41 Sogne havde endnu ingen kvindelige Medlemmer.

Læsefredsenes Antal var blevet øget med 7 og udgjorde nu 187.

Der var blevet ophævet 3 Bogsamlinger, men der var kommet 6 nye i Stedet; ialt havde Foreningen nu 135 selvstændige Ublaansbogsamlinger.

Til Indlemmelse i disse Bogsamlinger var der i Aarets Løb bleven udsendt 4532 Bøger, hvoraf til de trede Egne syv for Flensborg-Lunder Linjen 82, medens de Unge's Bogudvalg havde faaet 196. Til gratis Uddeling til Medlemmer og deres Børn var

der bleven udleveret over 11,000 Bind, hvoraf rigelig 400 til de omtalte truede Egne.

I Medlems- og frivillige Bidrag var der indkommen 13,300 Mark. Nettooverskuddet fra „Sprogforeningens Almanak“ for 1909, indbetalt ved Udgiverne M. Andrejzen og Strumsager, udgjorde 1000 Mark.

Sprogforeningen ejer nu „Folkeshjem“ med Have og en Jordlod paa ca. en Tonde Land, bestemt til Byggepladsen, „Villa Emmy“ med Have ved Norrechausje og en Jordlod ved Hovslund, kaldet „Njtknoje“, paa hvilke Grundejendomme der dog hviler en Del Værd.

Sprogforeningens Bestyrelse og Tilsynsraad havde i et Fællesmøde paa „Folkeshjem“ den 23. Februar 1909 enstemmig besluttet, at der ved „Folkeshjem“ i Nabenraa snarest skal opføres passende Lokaler til Bogsamlinger og Boglager i Forbindelse med en stor Foramlingsaal — Nordslævoigs Foramlingshus — hvilket vilde koste ca. 30,000 Mark.

Der vilde til Medlemmer og Venner fremkomme en særlig Anmodning om at yde frivillige Bidrag til dette Foretagende.

„Sprogforeningens Almanak“ tillader sig hermed at bede alle dem af sine Læsere — særlig Landsmænd i Udlandet, til hvem den særlige Henvendelse ikke naar —, at de vilde yde et Bidrag i nævnte Djemed og indsende det til Kassieren eller Formanden i Nabenraa med Angivelse af, hvad det skal bruges til.

Sprogforeningens Tilsynsraad, der hidtil var paa 12 Medlemmer, blev øget med 3 nye, hvortil bestemtes Kvinder. Ved Raaring valgtes følgende: Fru M. Jesjen, Stensborg, Fru A. Gallo, Erlev, og Fruen Ottilie With, Nordborg.

„Sprogforeningens Almanak“ beder alle om at virke for, at Sprogforeningen faar en større Tilgang af nye Medlemmer, særlig bør mange flere Kvinder træde til.

Frem for alt bedes alle om at støtte vort danske Modersmaal paa enhver tænkelig Maade, og saa vidt det staar i enhveres Magt! Bliv det hjemme og værn om det ude! Giv saaledes aldrig frivillig Afkald paa den danske Religionsundervisning i Folketolen, den fjerde fattige Rest, der er tilbage!

Det er hvert Medlems Pligt at staa paa Vagt for det danske Sprog.

Nabenraa i August 1909.

Udgiveren.

Dore nationale foreninger.

S p r o g f o r e n i n g e n.

Bestyrelsen:

Tobaksfabrikant M. Andrején,
Mabenraa, Formand.

Kaptein C. C. Fischer,
Mabenraa, Næstformand og Kasserer.

Cand. math. N. Andersen,
Mabenraa, Sekretær.

Uddrag af Foreningens Lov.

Vedtagne paa Generalforsamlingen i Nodding den 13. Juni 1908 og i
Norborg den 12. Juni 1909.

§ 1. **Navn.** Foreningens Navn er Sprogforeningen.

§ 2. **Formaal.** Foreningens Formaal er at værne om det danske
Sprog i Nordflesøvig, navnlig ved Udbredelse af folkelig Oplysning.

§ 3. **Sæde.** Foreningen har sit Sæde i Mabenraa.

§ 4. **Medlemmer.** Enhver Mand og Kvinde, der bor i Haderslev,
Mabenraa, Sønderborg, Tønder eller Hønsborg Kreds eller i Hønsborg By,
som er tykt Underaant og har fyldt sit 18. Aar, kan begære sig optaget i For-
eningen enten ved Henvendelse til en af Foreningens Tillidsmænd eller di-
rekte til Bestyrelsen.

Optagelse sker ved Bestyrelsen, som er berettiget til at antage eller for-
sætte de anmeldte.

Udtrædelse af Foreningen, der anmeldes til Bestyrelsen enten direkte
eller gennem Tillidsmændene, kan kun finde Sted een Gang aarlig, nemlig i
April Maaaned.

§ 5. **Medlemsbidrag.** Medlemsbidraget er mindst 2 Mark aarligt.
Frivillige Bidrag modtages — ogaa i Form af gode Bøger.

Bidragene opkræves af Foreningens Kredsformænd og Tillidsmænd
ved Hjælp af dertil bestemte Nister, som tilsendes fra Bestyrelsen.
Opkrævningen foretages i April Maaaned.

§ 6. **Bestyrelse.** Foreningen ledes af en Bestyrelse paa 3 Med-
lemmer, nemlig en Formand, en Kasserer, der tillige er Næstformand, og en
Sekretær.

§ 7. **Tilsynsraad.** Bestyrelsens Forretningsforelse godkendes af et Til-
synsraad paa 15 Medlemmer, som ud af sin Midte vælger en Formand og des-
uden 3 Medlemmer til at revidere Regnskaberne.

§ 8. **Kredsformænd, Tillidsmænd og Bibliotekarer.** Be-
styrelsen udnævner Kredsformænd, Tillidsmænd og Bibliotekarer, som op-
kræver Medlemsbidragene, forestaar Ublaaansbogsamlingerne, bejorger Udbdeling
af Bøger og andre lignende Hverv i Foreningens Tjeneste.

§ 9. **Generalforsamlinger.** Hvert Aar — i Reglen paa det
danske Aarsmode — afholder Foreningen en ordentlig Generalforsamling.

Bælgerforeningen for Nordflesvig.

Bestyrelsen:

Gaardejer F. N. S. Skrummsager,
Rabenhov ved Skobborg,
Formand.

Gaardejer Nijs Nijsen,
Norborg,
Sekretær og Kasserer.

Uddrag af Foreningens Lov.

Bedtaget paa Generalforsamlingen i Rødding den 14. Juni 1908.

§ 1. **Formaalet.** Foreningens Formaal er at vække, vedligeholde og styrke Interensen for vore politiske Forhold og særlig at formaae Bælgerne til de forskellige lovgivende Forsamlinger til at deltage i Valgene.

§ 2. **Sædet.** Foreningen har sit Sæde, hvor Sekretæren bor.

§ 3. **Medlemmerne.** Enhver Mand og Kvinde over 18 Aar, som er tykt Underjænt og bor i Haderslev, Aabenraa, Sønderborg, Tønder eller Flensborg Kreds eller i Flensborg Vn, kan blive Medlem, naar de anbefales dertil af en af Foreningens Tillidsmænd.

§ 4. Indmeldelser af Medlemmer sker ved Tillidsmændene eller direkte til Bestyrelsen. Optagelsen sker ved Bestyrelsen, som er berettiget til at antage eller forkaste de Anmeldte.

Udtrædelse af Foreningen kan kun finde Sted én Gang aarlig, nemlig i November Maaned ved Anmeldelse til Tillidsmændene eller direkte til Sekretæren.

Udtrædelsen finder først Sted den Dag, da Sekretæren modtager Ud-meldelsen.

§ 5. **Medlemsbidrag.** Til Fremme af Foreningens Formaal opkræves et Medlemsbidrag af mindst 1 Mark aarlig.

§ 6. **Bestyrelsen.** Foreningen ledes af en af Generalforsamlingen valgt Bestyrelse paa 2 Medlemmer, hvoraf den ene er Formand, den anden Sekretær og Kasserer.

Den nordflesvigiske Skoleforening.

(Oprettet den 30. November 1892 i Starbæk.)

Ved Foreningens Hjælp kan uformuende konfirmerede Børn — baade Dreng og Piger — komme paa Efterskole, og unge Mænd og Kvinder paa Højskoler, i enkelte læregne Tilfælde ogsaa paa Landbrugsskoler og Handels-højskoler.

Foreningen har siden dens Oprettelse bevilget og ydet Hjælp til henved 4250 Unge fra de forskellige Egne i Nordflesvig. Der tages først og fremmest Hensyn til Begæringer om Medhjælp til Børn og unge Mennesker, hvis Forældre er Medlemmer af Foreningen. Begæring om Hjælp og anden Vejledning fremsendes til Foreningens Kasserer, Rentier H. Thomsen, „Villa Kragh“ ved Haderslev, inden hvert Aars 1. Februar og 1. August for at komme paa Sommer-, henholdsvis Vinterskole. Paa Forspørgsel meddeles nærmere Oplysninger saavel af Tillidsmændene som af de Undertegnede, hvilke ligeledes til enhver Tid tager imod Indmeldelser af nye Medlemmer.

Styrelsen:

Afstægtsmænd N. Tnsjen-Hansen,
Randerup ved Dredebro,
Formand og Sekretær.

Rentier H. Thomsen,
„Villa Kragh“ ved Haderslev,
Kasserer.

Fortegnelse

over en Del kongerigske Efter-, Høj- og Landbrugs- skoler, som i de senere Aar efter indhentedede Oplysninger har været mest besøgt af nordlesvigske Elever.

A. Efterskoler.

1. Hejls	Efterskole, Forst. J. H. Navn, Nodding St., Jylland.
2. Skibefund	— — Kn. Pedersen, Vejen St., Jylland.
3. Høstved	— — N. Grand, Høstved St., Jylland.
4. Bramminge	— — J. N. Brande, Bramminge St., Jylland.
5. Vester Vedsted	— — J. Rasmussen Højby, Vedsted St., Jyll.
6. Borkov	— — Fr. Thomsen, Borkov St., Jylland.
7. Eriksminde	— — Mads Laurjen, Boulstrup St., Jylland.
8. Hjemsh	— — N. N. H. Brøndsted, Højrup St., Jyll.

Anmærkning. Nr. 1, 2 og 6 har Drengene om Vinteren, Piger om Sommeren; paa Nr. 3, 4, 5, 7 og 8 er der Fællesskole (for Drengene og Piger) baade Sommer og Vinter.

B. Højskoler og Landbrugsskoler.

Jylland.

- Naby Højskole, Forst. Carl Nielsen, Nabybro; Højskole med Haandværkerafdel. Nagaard Højskole, Forst. W. Brüder, Nodding; Fællesskole om Vinteren; Piger om Sommeren.
- Alfsv Højskole, Forst. Jacob Appel, Vejen St.; ndvidet Højskole om Vinteren for Karle og Piger; om Sommeren almindelig Højskole for Piger.
- Borkov Højskole, Forst. Fr. Thomsen, Borkov St., Indre-Missionshøjskole med Haandværker- og Landbrugsafdeling.
- Djurslands Højskole (i Lyngby), Forst. Johs. Nielsen, Trustrup; Højskole med Haandværkerafdeling.
- Elbæk Højskole, Forst. Johs. Elbæk, Tvingstrup St.; Højskole med Landbrugs- og Haandværkerafdeling.
- Elev Højskole, Forst. Th. Poulsen og N. Tang, Lystrup St.; Højskole med Landbrugsskole.
- Fjællerad Højskole, Forst. J. Hansen, Aalborg; Højskole med Haandværkerafdel.
- Galtrup Højskole, Forst. Th. Balslev og Paulus Kiilerich, Nykøbing (Mors); om Sommeren med Husholdningsafdeling og Landbrugsafdel. om Vinteren.
- Give Højskole, Forst. J. Jakobsen, Give St., Højskole med Landbrugsafdeling.
- Habsten Højskole, Forst. G. J. Vedde, Habsten St.
- Klaun Højskole, Forst. J. Nielsen, Galten St.; Højskole og Husmandsskole, om Sommeren Husholdningskole for Piger.
- Krabbeholm Højskole, Forst. N. N. Jensen, Skive; Højskole med Haandværkerafdel.
- Kvisjel Højskole, Forst. Ole Stevns, Kvisjel St.
- Ladetind Landbrugs- og Mejeriskole, Forst. Jesper Overgaard, Brorup.
- Lebring Højskole, Forst. B. Witt-Hansen og J. Fr. Brun, Kjellerup St., Højskole med Haandværkerafdeling.
- Løvenholt Højskole og Agerbrugsskole, Forst. Olaf Andersen, Silleborg; om Vinteren Fællesskole, om Sommeren for Piger alene.

Møllerup Højskole, Forst. J. Michelsen, Mønderød; Fællesskole om Vinteren.
 Odder Højskole, Forst. A. R. Dølleris, Odder St.; Højskole for Piger etc.
 Ribe Højskole, Forst. S. H. Sølling, Ribe; Møllestokke og Husholdningsafdel.
 Ny Højskole, Forst. Rasmus Bording, Ny St., Højskole med Høndeværkerafdel.
 Sølling Højskole (Tebjærg), Forst. Paul Holm, Tebjærg St.
 Skoleforbunds Højskole, Forst. G. Himmelstrup, Rødding; Høndeværkerafdel.
 Tøstrup Højskole, Forst. Erik Alberg, Mølle St.
 Uldum Højskole, Forst. Knud Andersen, Uldum St., Højskole for Piger alene.
 Vejlsby Højskole, Forst. Arne Møller, Nis Stov ved Marhus; Højskole med
 Høndeværkerafdeling.
 Vestbirk Højskole, Forst. Grønvald Nielsen, Østbirk; Højskole med Høndeværkerafdeling.
 Vinding Højskole, Forst. P. Andresen, Vejle; Højskole med Landbrugsafdeling.
 Vraa Højskole, Forst. Pastor J. Bertelsen og Møller-Nørgaard, Vraa St.;
 Højskole med Landbrugsafdeling.
 Vigsted Højskole, Forst. Carl Hanssen, Vraastov St.; om Vinteren for Karle
 og Piger, om Sommeren for Piger alene.
 Ørsted Landbrugsskole, Forst. J. C. Pedersen, Ørsted.

L e r n e.

Vornholms Højskole, Forst. Andreas Hansen, Natirkeby.
 Vroderup Højskole, Forst. Emil Dam, Tappervej; Højsk. med Høndeværkerafdel.
 Vulum Landbrugs- og Møllestokke, Forst. Maden-Mogdal, Hjalte.
 Frederiksborg Højskole, Forst. Holger Vegtrup, Villerød.
 Grundtvigs Højskole, Forst. H. Rosenfeld, Lyngby.
 Haslev Højskole, Forst. E. Davidsen, Haslev; Indre-Missionshøjskole med
 Høndeværkerafdeling.
 Hindholm Højskole, Forst. Laurits Nielsen, Fuglebjerg; Højskole med Landbrugs-
 og Høndeværkerafdeling.
 Hjørhunde Højskole, Forst. Alb. Albrektien, Slangstrup; Højsk. m. Høndeværkerafdel.
 Houg Højskole, Forst. Anders Jørgensen, Houg; Højskole med Høndeværkerafdel.
 Korinth Landboskole, Forst. Povl Fenger, Korinth.
 Kærhave Højskole, Forst. J. Nielsen-Nielsen, Ringsted; Højskole og Høndeværkerafdel.
 Lollands Højskole, Forst. N. L. Lundby, Solsted St.; Højsk. m. Høndeværkerafdel.
 Lyngby Landbrugsskole, Forst. J. J. Hansen, Lyngby; Landboskole.
 Nørre-Ørsted Højskole, Forst. M. P. Schmidt (fra København), Nyboing J.
 Øllerup Højskole, Forst. J. B. Christensen-Mønderød, Svendborg, Højskole med
 Landbrugsafdeling.
 Oubloje Højskole, Forst. L. P. Larsen, Mørkov St.; for Piger alene.
 Roskilde Højskole, Forst. Th. Bredsdorff, Roskilde.
 Røsting Højskole, Forst. Alfred Povlsen, Røsting.
 Røsting Højskole, Forst. Fru Gutta Bojzen Møller, Stege; Højsk. med Høndeværkerafdeling.
 Søro Højskole, Forst. A. D. Dalsgaard, Søro; for Piger alene.
 Skaarup Landbrugsskole, Forst. Søren N. Lunde, Skaarup.
 Sønder Højskole, Forst. Rasmus Nielsen, Sønder St.
 Tine Landboskole, Forst. J. Brunt Lassen, Taastrup.
 Ullerup Højskole, Forst. Enkefru Charlotte J. Lindbæk og Harald Balslev,
 Varslev; for Piger alene.
 Vællekilde Højskole, Forst. P. Hansen, Svinninge; Højskole med Høndeværkerafdel.
 Vejstrup Højskole, Forst. Jens Lund, Vejstrup St.

Indholdsfortegnelse

til

Sprogforeningens Almanak for 1910.

	Side
Marets Kalender med det sædvanlige Tillæg og et Stykke af P. Jensen, Tombøl.	
Kragemaal. En underlig Historie af P. Skovron. Med Tegninger af H. Møner	1
Trylleæblerne. Et Eventyr af N. P. Clausen, Smedager. Med Tegninger af M. Lauen	9
Gamle Minder fra mit Guldgravertliv. Af F. C. Hansen Lovtøft. Med Tegning	18
Skabucud Beje. En Virkelighedsstilbring af Ewen Zyde. Med Tegninger af H. D.	27
Saarde Halse. En Virkelighedsstilbring fra Romo. Af Thade Petersen. Med Tegninger af M. L.	33
Giftermaal i gamle Dage. Fortælling af N. S. Callejen. Med Tegninger af Jøes Hansen	53
Boherr' s s Folk. Af Nikolaj Andersen. Med Tegning af Jøes Hansen	67
Gamle Minder fra Raadager. Af Zeiver Madien	71
Dyrlæge Jens Pedersen Schmidt. Af M. C. Mathiesen. Med Portræt	77
Laust Arnum. Af H. T. Med Portræt	81
Bunde og Marie Refslund. Af M. Refslund Poulsen. Med Portræt	84
Jannik Lindbæk. Af M. S. Med Portræt	87
D. Mahen. Af M. A. Med Portræt	90
D. C. B. Thaning, cand pharm. Af M. A. Med Portræt	92
N. P. Clausen. Af M. A. Med Portræt	84
Hans Petersen. Af M. A. Med Portræt	97
Anders Jensen Beck. Af J. N. S. Skrumsager. Med Portræt	99
Smedens Karoline. Af Th. P. Med Portræt	101
Lojtnant Krager og Madd's Pandekager. Af Th. L. Med Billede	103
Fremad! Af Jes Chr. Jesien, Vitsbæk	105
Sprogforeningen og lidt om dens Virksomhed i det sidste Aar. (Efter Beretningen fra Generalforsamlingen i Nordborg). Af Udgiveren	106
Bore nationale Foreninger. Fortegnelse over en Del kongerigste Skoler, Anbefalinger og Annoncer o. s. v.	

„Hejmdal“

med dets Særudgaver

„Haderslev Dagblad“ og „Nordborg Avis“

udgives af

Rigsdagsmand H. P. Hansjen og udgaar hver Soguedag i et
Dplag af

fra 3700—4000 Eksemplarer

i 7-spaltet Format med meget righoldigt Indhold og koster

2 Mark fjerdingaarlig foruden Postafgifterne.

Som gratis Tillæg medfølger et stort, rigt illustreret **Søndagsblad**, som bringer **Søndagsbetragtninger**, skrevne af fremragende Præster; **Fortællinger** og **Digte** af de bedste folkelige Forfattere; **oplysende Stykker** af historisk, geografisk og naturvidenskabeligt Indhold; **Smaating**: Gaader, Rebus'er, Anekdoter o. s. v. samt i hvert Nummer flere fint udførte **Illustrationer**.

Hejmdal uden Søndagsblad

er en billig Udgave af „Hejmdal“. Det udgaar 6 Gange ugentlig i 7-spaltet Format, ~~koster kun~~ **koster kun 1 Mk. 35 Pg. fjerdingaarlig** ~~foruden~~ foruden Postafgifterne og er efter Størrelsen **det billigste Dagblad i Nordslesvig.**

➡ Annoncer ➡

fra Forretningsdrivende beregnes efter **billigste Takster.**

Mindre Kundgørelser

om Auktionser, Pladsfagende, Ejendomshandler, Salg og Køb etc., som tilstilles „Hejmdal“, optages uden Prisforhøjelse i alle Bladets Særudgaver og finder derved meget stor Udbredelse over hele Nordslesvig.

Enhver Landmand i Nordslesvig

kan have Nytte af „**Vommebog for nordslesvigiske Landmænd 1910**“, Pris 1 Mark 75 Pg., og **Regnskabsbog for nordslesvigiske Landmænd**, Pris 1 Mark. Faas i alle Boglader samt direkte fra Forlaget

Niels Hansens Boghandel, Tostlund.

„Modersmaalet“ og „Dannevirke“

med deres Særudgaver „Haderslev Avis“ og „Freja“ udgives af „Aktieelskabet Modersmaalet“ i Haderslev og udgaar hver Egnedags Eftermiddag.

Bladene udgit i Vinterfoartalet 1909 i et Dplag af

over 4900 Eksemplarer.

De koster paa Landet, frit bragte i Huset, 2 Mark 42 Pg. for tre Maaneder. Henter man det paa Posthuset, betales ingen Ombæringspenge. I Haderslev By koster de, frit bragte i Huset, 1 Mark 75 Pg. for et Fjerdingaar.

„Modersmaalet“ og „Dannevirke“ bringer politisk Overtigt, ledende Artikler, Nyheder, Forskelligt, Telegrammer, Markedspriser m. m.

Med Bladene følger hver Fredag „Modersmaalet“s Søndagsblad som gratis Tillæg. Søndagsbladet er 8 Kvartfider stort, det trykkes paa fint Papir, indeholder Digte, en Prædiken, Beskrivelser, underholdende Læsning, Illustrationer m. m. Bladet egner sig til Indbinding.

Da „Modersmaalet“ og „Dannevirke“ har en særdeles stor Læsefreds, især i Haderslev By og Amt, finder

Kundørelser

i Bladet en meget stor Udbredelse. Staaende Annoncer for Købmænd og Hæningsdrivende efter billige Takster.

Sønderjydske Arbejder,

udgivne af S. P. Hanssen-Nørremølle, P. Skau og Nikolaj Andersen, udkommer 2 Gange aarlig i Hæfter paa 160 Sider. Subskription modtages i alle Boglader samt af Nikolaj Andersen, „Folkkehjem“, Alabentaa. Pris 4 Kroner aarlig.

Medlemmer af danske Foreninger i Nord-Slesvig 3 Mark aarlig.

„Flensborg Avis“

udkom i sidste Winterhalvaar i et Dplag af

over 9000 Eksemplarer,

faa at „**Flensborg Avis**“ er Hertugdømmet Slesvigs mest udbredte Blad. — Bladet har sin største Udbredelse i et Strog, der gaar fra Flensborg Fjord og Alsund over til Vesterhavet, hvor det flere Steder findes i næsten ethvert Hus, men det læses i alle danstalende og de fleste sprogblandede Egne af Hertugdømmet Slesvig, og desuden af mange Slesvigere, som er bojet i Kongeriget Danmark og i andre Lande. Blandt alle slesvigiske Blade har **Flensborg Avis** saaledes en enestaende Udbredelse.

Flensborg Avis er tillige det Blad, der herhjemme benyttes mest til Kundgørelser. Prisen for disse er 20 Penning for hver Petitlinje, ved Gentagelse gives Rabat.

Flensborg Avis, Hovedudgaven, koster med Nordslavisk Søndagsblad, Postpenge medregne, 3 Mark Fjerdingaaret foruden Ombæringspenge 42 Pg.

Flensborg Avis, Mindre Udgave, der ligeledes udgaar hver Dag i faksjipaltet Format, koster med Postpenge 2 Mark foruden Ombæringspenge, 42 Pg.

Flensborg Avis, Mindste Udgave, udgaar 6 Gange om Ugen og koster med Postpenge 1 Mark Fjerdingaaret foruden Ombæringspenge, 42 Pg.

Med alle Udgaver følger hver fjortende Dag et Børneblad, hver ottende Dag et kristeligt Søndagsblad.

Ombæringspenge betales ikke af dem, der selv afhenter deres Postfager.

„Dybbøl-Posten“

udgaar i **Sonderborg** om Eftermiddagen og afhentes saa tidligt med Eftermiddagstogene, at man mange Steder paa **MS** og i **Sundeved** faar Bladet i Hænde endnu samme Dag.

Som stedligt Næghedsblad er „Dybbøl-Posten“ uundværligt i **Sonderborg Amt**, idet det har Meddelere i hvert Sogn. Dets stærkt tiltagende Udbredelse sikrer det ligeledes en Førsteplads med Hensyn til Kundgørelser.

Bladets Format er stort femspaltet.

Priisen er **3 Mark Kvartalet** foruden 42 Pg. i Om-bæringspenge for dem, der ikke selv afhenter Bladet paa Posthuset.

I **Sonderborg By** er Priisen **2 Mk. 80 Pg. Kvar-talet**, bragt frit i Huset, **2 Mark 50 Pg.**, naar det afhentes.

Som gratis Søndagstillæg følger det store 16 Siders rigt illustrerede Ugeblad

„De tusind Hjem“

med Levnedsskildringer, Digte, længere og kortere Fortællinger, Ud-klipromaner, Søndagsbetragtninger osv.

Fra 1. Oktober 1908 har Bladet ogsaa Kontor i **Nordborg** med **Andreas**

Grau fra Bro som Bestyrer og fast Medarbejder. Abonnementsprisen er derefter ogsaa i **Nord-borg 2 Mk. 80 Pg.** i Kvartalet, bragt frit i Huset, og **2 Mark 50 P.**, naar det afhentes paa Kontoret.

Nordlesvigsk

Landbrugs- og Mejeri=Lidende.

Udgivet af Fælleslandboforeningen for Nordlesvig. — Redigeret af Konsulent **H. Hansen**, Graasten og Mejeribestyrer **H. Jensen**, Kristiansfelt. Bladet bringer foruden **originale Artikler** om vort hjemlige Land- og Mælkeribrug: **Uddrag af tyske og kongerigste Fagblade**, **Beretninger fra Forjog** ude og hjemme, **Svar paa Spørgsmaal** fra Læsefredsen osv.

Udgaar ugentlig. — Bestilles hos Posten. — Koster **1 Mk. 37 Pg.** fjerdingaarlig. — Kundgørelser jaar i Bladet god Udbredelse i

Landbo- og Mejeritredie over hele Nordlesvig.

Anbefalinger.

Fra Aabenraa By og Amt.

„Frøkontoret“.

Frøavlereforeningens Fællesudsalg,

Kontor:

Ramsherred 32, Aabenraa,

Kontrolmark:

Kolstrup,

(Telefon Nr. 147)

der er oprettet af den nord-slovsigske Frøavlereforening i Aabenraa 1886, forhandler

Græs- og Roefrø

avlet af Foreningens Medlemmer under Kontrol af Foreningen, og tillige samtlige gangbare

Frøsorter

i undersøgt Vare fra de bedste Kilder.

P. Jensen,

Aabenraa. (Jacob Basballes Efterflgr.) Ramsherred.

Største Lager i

Manufaktur- og Modevarer, Dame- og Herre-Konfektion.

Klædninger efter Maal

med Garanti for godt Snit leveres i korteste Tid.

Damprensede Fjer og Dun, meget billige.

Hans Danielsen, Aabenraa.

Storegade Nr. 35.

Anbefaler sin

Telefon Nr. 72.

Kolonial-, Vin-,

Korn-, Foderstof- og Frøforretning.

Lager af kunstig Gødning til Fabrikspriser.

Staldplads til 30 Heste. Billig og reel Betjening tilsikres.

C. C. Rode, Guldsmed.

Storegade.

Aabenraa.

Storegade.

Stort Lager i

Guld- og Sølvvarer, Alfenide- og Nikkelvarer.

C. Møller,

Ramsherred 43, Aabenraa (ved Siden af Svane-Apoteket).

Urmager og Optikus.

„Hejmdal”s Trykkeri

(H. P. Hanssen)

Telefon Nr. 32

Aabenraa

Telefon Nr. 32

som er forsynet med 2 store Hurtigpresser, 1 Aksidenspresse, flere andre Maskiner, elektrisk Drivkraft, nye moderne Skrifter og stort righoldigt Papirlager, leverer med kort Varsel

alle Slags Tryksager

fint og smagfuldt udførte til billige Priser.

Særlig fremhæves:

Tryksager for Mejerier og Sparekasser, Statutter, Kontobøger,

Røgnskabsbøger, Afregningsblanketter,

Foder- og Staldlister, Regninger, Policer, Aktiebrev, Skemaer,

alle Slags Kort, Brevpapir og Konvolutter.

Fineste Farvetryk i indtil 10 Farver udføres.

Forespørgsler besvares omgaaende.

A. H. MATZEN

Telef: **7057**

Holmens Kanal
24
Leverer de bedste
Clichéer

Ogsaa Leverandør af Clichéerne til Sprogforeningens Almanak.

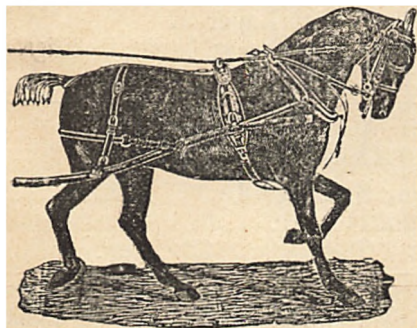
F. Sørensen's Boghandel,

Aabenraa.

Nyheder i dansk og norsk Litteratur.

Billeder indrammes og Bøger indbindes.

Alt Bogbinderarbejde udføres hurtigt og billigt.

C. F. Rosenvold,

Sadelmagemester.

Aabenraa, Søndergade.

Nordslesvigs største Lager af

Seletøj.

Repræsentant for Linoleum-
 værket

„Hansa“ i Delmenhorst.

For Paalægning garanteres.

Snedker N. Nielsen's Møbel-Magasin,

Aabenraa,

anbefaler alle Slags — **Møbler** — af eget Fabrikat solid og billigt.

Herløv Møller, Maler.

Nyvej 1. • Aabenraa. • Nyvej 1.

==== Farvehandel. ====

Lager af Tapeter, Borter og Rammelister.

Billeder indrammes. Alt Maler- og Lakererarbejde udføres solid og billigt.

Indrammede Billeder, passende til Festgaver.

Prospektkort! Efter indsendt Fotografi leverer vi 1000

. Prospektkort .
samt Clichéen som

Ejendom for **20 Mark**. Hvert følgende 1000 for **10 Mark**.

H. Matzen, Københavns Clichéfabrik,
Holmens Kanal 24.

Th. Jacobsen, Farver,

Aabenraa ==== anbefaler sit ==== **Aabenraa**
Farveri og sin Tøjrensings-Anstalt.

Endvidere et betydeligt Lager af
prima Tvist, Hørgarn, Klæde, Kamgarn, Bukskin og Cheviot til billige,
men faste Priser.

Richard Andresen,

Telefon 248. **Aabenraa, Storegade.** Telefon 248.
Kolonialvarer.

Vin, Spirituoser. Tobak og Cigarer.

S. P. Ewald,

Aabenraa. Ramsherred. Aabenraa.
Jærn- og Kortvarer.

*Specialitet: Vejle Hækelovne og Komfurer. —
Pumper og Vandledningsrør.*

Motorer

---

stationære
og transportable,

til Drift af

Tærskemaskiner

Kværne

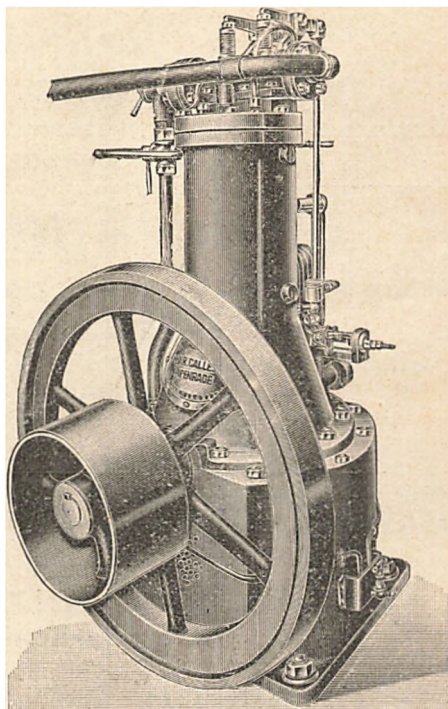
Hejseværk

Pumper

elektrisk Lys etc.

---

bygger som Specialitet

Maskinfabrikken

Aabenraa.

Heinr. Callesen.

Chr. Askov, Aabenraa,
Vestergade Nr. 17,
anbefaler sin

Skrædderforretning for Damer og Herrer

med stort Udvalg af de **nyeste Stofprøver** passende for
enhver Aarstid.

Før god Pasning og flot Snit garanteres.

J. Christiansen,

(N. J. Skottegaards Efterflgr.)

Søndertorv Nr. 2. **Aabenraa.** Søndertorv Nr. 2.
Bageri og Konditori.

Brødrene Fink,

Klingbjerg 1. Aabenraa. Telefon Nr. 19.

Tegninger og Overslag

udarbejdes til saavel Beboelseshuse som moderne Stalde.

Byggematerialer

billigst franko enhver Station i Nordslesvig.

Lager og Udsalg af Morsø Støbegods.

Marie Hansen, Tandtekniker.

Norreport Nr. 12 I, **Aabenraa.**

Smertefri Tandudtrækning

under Gasbedøvelse.

Købmænd og Handlende

bringes det i velvillig Erindring, at

J. P. Junggreens Fabrikater af Skraa-,

Røg- og Snustobak

i enhver Henseende kan optage Konkurrencen med alle andre
Fabrikater. Prislister og Prøver sendes paa Forlangende.

Telefon Nr. 123.

M. Andresen, Aabenraa.

Aabenraa Pianohus.

Indeh.: **J. B. Jepsen & Søn, Aabenraa.**
Instrumentmager, Ramsherred 5.

Flygel-, Piano- og Harmonium-Fabrikslager.

Provincial-Agentur for de mest bekendte
og bedst renomerede Verdensfirmaer.

Fagkyndig Udførelse af Reparaturer paa eget Værksted.

Den aarlige Stemning af de af os købte
Instrumenter udføres af os selv personlig.

Mere Damp i Nordslesvig!!

Beständig mere Damp

af J. P. Junggreens Røgtobakker!

Det Forenede Danske Livsforsikrings-Aktieselskab

„Hafnia”

København

det ældste og største private danske Livsforsikringsselskab
tegner alle Slags Livsforsikringer, Kapitalforsikringer
og Livrenter paa meget fordelagtige Betingelser.

Oplysninger meddeles til enhver Tid beredvilligst af
Selskabets Rejseinspektorer

J. Dons,
Brons

J. Østergaard,
Hygumskov pr. Hygum

samt dets Hovedbefuldmægtigede for det tyske Rige

Redaktør **H. P. Hanssen, Aabenraa.**

Hold Piben i Hævd og Ære!

Den vil altid smage, naar man ryger

Junggreens Tobakker,

som faas overalt hos de Handlende i Nordslesvig.

Af vore mest bekendte Mærker nævnes:

Let Landmands-, Let Melange-, Smaabanetobak, Fin Landmands, Jæger Tobak, Brystkanaster, 4 Slags Portoricoer, Maryland, Rød G., Agrar-Tobak, Posetobak, Præstetobak, Hollandsk Kanaster, Varinas Melange Varinas Kanaster.

Af nyere Mærker nævnes: „**Mit System**“ **1, 2, 3, Konsum Kanaster, Kopsholter Tobak og To Løver.**

NB. Det er ikke saa dyrt at ryge **Pibetobak**, selv om det er af den bedste, som at ryge de **billigste og tarveligste Cigarer.**

Yndere af en særdeles saftig Skraa

anbefales

J. P. Junggreen^s

efter dansk Monster i Nordslesvig indførte

≡≡≡ **Eksport-Skraa** ≡≡≡

hvorved forstaas **Skipper- og Mellem-Skraa** samt anden Skraa, der er nedlagt i **selve Saucen** i tætsluttende guld-lakerede **Metaldauser**, indeholdende et fuldstændigt **helt, halvt eller trediedels Pund.** — Ved denne Opbevaringsmaade kan Skraaen holde sig **lange Tider** uden at tabe i Saftighed eller Velsmag.

Da denne vor Artikel allerede er bleven efterlignet, bedes man om at agte paa, at Daaserne, man køber, er forsynet med vort Firma og Fabrikmærke.

J. P. Junggreen, Aabenraa.

Jacob P. Tøgesen,

Ur- og Brillehandel.

Storegade 17. Aabenraa.

Præmieret:
København 1886,
Kiel 1896,
Magdeborg 1899.

Naar

enliver anden Skraa ikke mere smager Dem, da forsøg endnu

Juma!!!

fra **J. P. Junggreens Tobaksfabrik, Aabenraa.**

Aabenraa Skraa,

hvoriblandt følgende Mærker: Lady Tvist, Svicent-, Delika-
tesse-, Fin-, Skipper-, Mellem- og Tyk-Skraa,
anbefales fra

J. P. Junggreens Tobaksfabrik

Telefon Nr. 123.

i Aabenraa.

Forbrugere

bedes om at forlange hos
Købmænd og Handlende i
Nordslesvig

Skraa-, Røg- og Snustobak

fra **J. P. Junggreens Tobaksfabrik**

i **Aabenraa.**

Carl Hass, Aabenraa,

Nørreport. **Handelsgartneriet „NIZZA“** Nørreport.
anbefaler

**Frø og Planter, Frugttræer og stedsgrønne Træer,
Roser og Potteplanter, Kranse og Buketter.**

D. Damms Eftflgr., **Aabenraa,** **Ramsherred.**

Jærn- og Kortevarer samt Bygningsbeslag.

Støbegods, Landbrugsredskaber, prima Værktøj. Vinduesglas,

Husholdningsgenstande osv.

Specialitet: Eneforhandling af de udmærkede Vejle Komfurer og
Kakkelovne.

M. F. Johannsen

Aabenraa. (K. C. Ries Efterflgr.) **Vestergade 15.**

Dampfarveri,

Spinderi, Valkeri og kemisk Rensnings-Anstalt.

„CIMBRIA“	Aktie-Selskab, :: Aabenraa ::
------------------	----------------------------------

== **Tømmerhandel og Kalkbrænderi.** ==

Jørgen F. Christensen
Aabenraa, Klingbjerg.

Kolonialvarer. ——— Vine. ——— Spirituoser.
Tobak. Afslagrede Cigarer.

	J. B. Oesten's	
	Møbel-Magasin,	
	Nygade 57, Aabenraa,	
	anbefaler et stort og smukt Udvalg af Møbler,	
	forfærdigede paa egne Værksteder.	
	Hele Møblementet havest altid ndstillede. — Garanti gives.	
	Specialitet: Herkules-Madrasser T. R. P. Nr. 179,054	

Tandlæge Hansen,

Søndergade 7.

Aabenraa.

Telefon 241.

Gasbedøvelse.

Gasbedøvelse.

Alt til Faget henhørende.

C. Jensen, Smedemester

Aabenraa, Nørretorv 15,

bringer herved sit Lager i nye, moderne og gamle **Vogne**
i velvillig Erindring.

Reparaturer udføres hurtigst.

Hans Jørgensen jr.

Ejendomskommissionsforretning.

Aabenraa.

Telefon 128.

Jensen & Petersen, Aabenraa.

Anbefaler ff. aflagrede Cigarer, Tobak, Cigaretter.

Brennabor-, Cimbria-Cykler. Symaskiner, samtlige til Cykle-
branchen hørende Reservedele.

Reparaturværksted.

Reparaturværksted.

De ærede Herrer Landmænd, der maatte interessere sig
for en virkelig 1. Kls. **Malkemaskine**, som nu i 3
Aar har været i Brug overalt i England, Skotland
og Irland, og som er grundigt gennemprøvet i Prak-
sis, bedes forlange Prospekt over „**Wallace**“ fra Ge-
neralagenturet for Hertugdømmerne.

Jørgen M. Hansen, Maskinhandel.

Telefon Nr. 244. ——— AABENRAA. ——— Klingbjerg Nr. 1.

Hans Balleen, Aabenraa.

Specialitet: Vinduesglas.

Prisliste sendes gratis og franko.

Aabenraa Afholdsbeværtning

(Kirkegaardsvejen)

byder gode Spise- og Drikkevarer.

Enhver er hjertelig velkommen.

Prøv først, og døm saa selv!

om **Brod** saa vel som **Kage** fra **Rundemølle** ikke er de **billigste** og **bedste**, thi de bages kun af **fint pudset** Rugmel.

Chr. Jacobsen, Rundemølle ved Løjt kirkeby.

C. Ødis

==== Rødekro =====

anbefaler

sin Skotøjsforretning.

Mod Kontant 5 pCt. Rabat.

Mod Kontant 5 pCt. Rabat.

A. N. Bekker, Hellevad.

Kolonial- og Kortevarer. ----- Stentøj- og Drogehandel.

Altid frisk Margarine.

Lager af Tobak og Cigarer. Udsalg af undersøgt Markfrø.

Lager af Kunstgødning, Korn og Foderstoffer.

Kul, Koks og Briketter. Alle Slags Bygningsmaterialer.

Tagpap og Tjære, Cement og Kalk.

*J. P. Petersen, Skræddermester,
Hellevad.*

Færdig Herre- og Dreng-Garderobe.

*Leverer Stoffer til Klædninger og Klædninger efter Maal
i Løbet af kort Tid.*

Søren Sørensen, Hellevad.

Vogn- og Beslagsmed.

Forhandling af Landbrugsmaskiner,
Cykler, samt Reservedele. Reparaturer
udføres.

·NB. Til forestaaende Vinter anbefaler
jeg enhver Hesteejer mine Skru-
hageholdere, D. R. G. M. Nr.
371,854, som enhver selv kan
skru paa.

Niels Nielsen, Hellevad,

Urmager, Guldsmed & Cykleforretning,

anbefaler sig med alt til Faget henhørende.
Hurtig og reel Betjening.

Harald Ludvigsen, Graasten.

Slakteri og Pølsemageri.

C. Møller, Graasten.

Cigarer en gros & en detail.

Christian Thielsen, Graasten.

Jærn- og Kortevarer.

Vejle Kakkelovne og Komfurer.

J. Hollensen, Graasten.

Stueure. ——— Lommeure. ——— Vækkeure.
Guld-, og Sølvvarer.

Hans Jacobsen,

Skræddermester. ————— **Graasten.**

Klædninger efter Maal i korteste Tid. Stort Prøvelager forefindes.

H. Buchholz, Graasten,

anbefaler sit Lager i **Jærn-, Kortevarer, Kakkellovne og Komfurer.**

=====**Kolonialvarer og Spirituoser.**=====

Guldsmed Julius Jacobsen, Graasten,

anbefaler sit store Lager i **Gulv- og Sølvvarer.**

Specialitet: Forlovelsesringe, Sølvspiseskeer fra 4,50 Mk. af.

Cathrine & Elisabeth Nissen,

Jærnbanegade, Graasten.

Modepynt- og Tapisseri-Forretning, Ligkranse etc. etc.

Graasten Drogeri

(Indeh.: Joh. Thomsens Enke).

**Frigivne Apothekvarer, Forbindsager, Parfumerier.
Artikler til Haarets og Hudens Pleje i bedste Kvaliteter.**

Hans Petersen, Graasten.

Telefon Nr. 18.

Generalagent for Aktieselskabet „Almindelig Rente-, Kapital- og Livsforsikringselskab „Teutonia“ i Leipzig, anbefaler sig med Afslutning af Livsforsikringer, Børneforsikringer, Livrenter (med Tilbagebetaling af den ikke brugte Kapital), Ulykkesforsikringer evt. med Tilbagebetaling af Præmierne, Forsikringer uden Lægeundersøgelser til 10,000 Mk. Ved Familieforsikring ydes ved den forsikredes Død, da Præmiebetalingen ophører, til Begravelsen 10 pCt. af Forsikringssummen, endvidere 10 pCt. i aarlig Pension til de efterlevende til Forfaldsdagen og paa denne den forsikrede Kapital.

===== **Skriv efter Prospekt!** =====

„Teutonia“ er overalt anerkendt som et fortrinligt Selskab, af hvis Overskud der ydes over 97 pCt. til de forsikrede. Bl. a. er der afsluttet Begunstigelsesoverenskomster med „Den alsiske Landboforening“, „Landboforeningen for Flensborg og Omegn“.

Selskabets Formue ved Slutningen af 1908 100 Millioner Mk.

Præmie- og Renteindtægt i 1908 16½ Millioner Mk.

Agenter søges! =====

===== **Agenter søges!**

===== *Rejsende og Jurister* =====

fra Kongeriget, der gæster Als og Sundeved, bør paa deres Vej gennem Graasten absolut besøge

===== *„Hotel Stadt Hamburg“* =====

det eneste danske Hotel paa Pladsen,

i hvis hyggelige Lokalteter de vil føle sig hjemme og veltilpas.

Gode Værelser, prima Spise- og Drikkevarer, kulant og billig Betjening tilsikres.

Hotellet er beliggende 2 Minutter fra Banegaardene og 3 Minutter fra Dampskibsbroen. Tjener til Stede.

Ved Forudbestillinger bedes man ringe op Telefon Nr. 2.

Ærbødigt

P. Jensen, Ejer.

Jver Clausen,

Graasten. ===== **Sadelmagermester** ===== **Graasten,**
anbefaler Seletøj, Ridetøj, Rejsetøj; Brokbaand af eget Fabrikat,
solid og billigt.

Alt til Faget hønhørende Arbejde udføres prompt og billigt.

Udpolstring af Vogne og Møbler.

Salg og Lægning af Linoleum.   Salg og Lægning af Linoleum.

Gartneri.

Specialitet: Vedvarende Blomster i stort Udvalg. 100 Sorter med Navn 15 -20 Mk., 20 Sorter 4 Mk., 10 Sorter 2 Mk. **Stenhøjsplanter** 100 Sorter 20 Mk., 20 Sorter 4 Mk., 10 Sorter 2 Mk. **Vandplanter** omkring Damme i 50 Sorter 10-15 Mk., 20 Sorter 4-5 Mk., **Alpeplanter** som **Edelweiss** og **Alpetidsel** 20-50 Pg. **Stander** fra **Japan** i 20 Sorter 4-5 Mk. **Engelske Stikkelsbær, Ribs** og **Solbær** i bedste Sorter 10 Stk. 3 Mk., 100 Stk. 15-20 Mk. **Hindbær**, 10 Sorter rigtbærende 100 Stk. 5 Mk. **Jordbær** i 10 rigtbærende Sorter 2-3 Mk. **Roser**, 10 pragtfulde lave Sorter 3 Mk. **Slyngroser** i 10 Sorter 50 - 75. **Vild Vin** og **Clematis** til Verandaer og Lysthuse 10 Stk. 3 Mk. **Caktus Georginer**, 10 Pragtsorter 3 Mk. **Lilliput Georginer** 10 Stk. 3 Mk. Alt andet til Gartneriet hørende billigt.

Peter Jensen, Tombøl pr. Felsted.

Anekdoter.

En Sammenligning. Det gaar et uenigt Ægtepar, som det gaar Østerrig og Italien; de er forbundne og kan dog ikke lide hinanden.

* * *

Det forandrer Sagen. U.: Det gaar mig misjerabelt, jeg tror, jeg vil slyde mig.

B.: Som din Ven maa jeg dog fraraade dig et jaa ubetænksomt Skridt.

U.: Saa laan mig tyve Mark.

B.: Hm, ved du, jeg tror dog, du maa hellere slyde dig.

Fra Haderslev By.

H. Frees, Haderslev,

(J. Nommensøns Efterfølger.)

Isenkram- og Udstyrsforretning.

Stort Lager af Avls- og Landbrugs-Redskaber.

Enkel-Udsalg af de bekendte Morsø Kakkelojne og Komfurer.

Œel. Nr. 165.

Oluf Thielst, Haderslev,
Kolonialforretning

Œel. Nr. 165.

Lager af alle Slags

Gødningstoffer og undersøgt Markfrø.

Hansen & Winterberg

Haderslev. Hjørnet af Nørre- og Slotsgade Nr. 7. Haderslev.

Stort og nyt Lager i Dame-, Herre- og Børne-Konfektion.

Besætnings- samt Udstyrsartikler.

Sengefjer og Dun. — Klædninger efter Maal.

E. N. Knudsen,

(Theodor Voss),

HADERSLEV. Telefon Nr. 161. **Nørregade 8/9.**

Største Lager i Udstyrsartikler. Fjer og Dun.

Reform-Senge og Senge af amerikansk System.

Fjer-Damprensning-Maskine.

Kjolestoffer og Bukskin. Dame- og Herre-Konfektion.

Kløverblad-Uldgarn er det bedste.

M. H. Johnsen, Haderslev.

Gravene Nr. 441.

Gravene Nr. 441.

Skomager-Forretning.

„Modersmaalet“ s
Bogtrykkeri * *

— Aktie-Selskab —
H A D E R S L E V.

Motordrift med Hurtigpresse
og flere Aksidenspresser.

==== Al Slags Trykarbejde ====

hurtigt, smukt og billigt.

Specialitet: MEIERI-REGNSKABSBOGER.

Særlig anbefales et nyt System, der giver
et overskueligt Regnskab, letter Arbejdet
∴ og er besparende ved Anskaffelsen. ∴

Prisbelønnet paa det 5. nordslesvigske Fælleslandbomøde i 1895 og
indført paa de fleste større Andelsmejerier i Haderslev Amt.

Stort Udvalg i Urner, Runestene, Figurer.
Dansk Keramik- og Majolika-Vaser etc.

Sabroe's Boghandel

Haderslev. ◦ (Carl Nielsen). ◦ Haderslev.

Dansk Litteratur.

Salmebøger. Andagtsbøger. Skolebøger.

Stort Lager af Forretningsbøger og Kontorartikler.

Papir og Kuverter. Lædervarer og Galanterivarer.

Stor Billed-Udstilling (ekstra Afdeling).

Kobberstik, Raderinger, Malerier, Fotogravurer, Foto-
grafier, Farvetryk etc. med og uden Ramme.

Billeder indrammes.

Lager af Rammelister.

Enudsalg af Københavnske Alm-
nia-Palæce.

Oluf Petersen jr.,

Haderslev. (J. H. Michelsens Efterflgr.) Haderslev.

Gaaskærgade 418 (grundlagt 1842).

BILLED- OG STENHUGGERI.

Betydeligt Lager af smagfulde Gravmonumenter, Plader, Tavler etc.

C. L. Ohlmann,

Gaaskærgade. — Haderslev. — Gaaskærgade.

Aflagrede Vine og Spirituoser.

Specialitet: T A F F E L - A K V A V I T.

Opfordring!

Hvem der endnu ikke er Medlem af vore nationale Foreninger, bør snarest sørge for at blive det.

Enhver Mand og Kvinde over 18 Aar, som er thytt Underfaat og bor i Nordjysk, kan blive Medlem.

Benyt ved Indmeldelse i „Sprogforeningen“ efterfølgende Blanket, som, efter at den er udfyldt, kan klippes ud af Bogen og sendes til „Sprogforeningen“'s Formand, M. Andresen i Aabenraa.

Jeg Undertegnede andrager hermed paa at blive optaget som Medlem af Sprogforeningen.

Navn: .....

Stilling: .....

Bopæl: .....

---

*Ældre Nargange
af „Sprogforeningen“s Almanak*

*kan, saa længe Forraadet rækker, faas
:: for 25 Pg. Stykket hos Udgiveren ::*

Bramminge Efterskole.

Vinterskole 3. November til 1. April.

Sommerskole 2. Maj til 1. August.

J. N. Brande.

Hejls Efterskole ved Kolding

er beliggende i et af Østkystens smukkeste Sogne,
nær ved Lillebælt, Skamlingsbanke og Grænsen.
Skole for mandlige Elever fra 1. November til
31. Marts og for Piger fra 1. Maj til 31. Avg.

Lærerkrafterne er: Fruen Tyra Topsøe, Pastor Christensen
og Forstander J. Flavn, der giver nærmere Oplysninger.

Sprogforeningens * * * * *

* * * * * Almanak for 1910

har skaffet ommevnte Medlem til Sprogforeningen.

B. Bedsted Efterskole

pr. Ribe

modtager mandlige og kvindelige Elever fra November til April og
fra Maj til August eller September. Program og nærmere Oplys-
ninger ved **D. Rosenstand** og **J. Rasmussen Højby**.

Borup Efterskole

modtager mandlige Elever hver 3die November og kvinde-
lige Elever hver 3die Maj, helst i Alderen mellem 14 og 17 Aar.
Nærmere Oplysninger ved Henvendelse til
Højskoleforstander **Fr. Thomsen**, Borup St.

A. Hundevadt,

Bispegade

H A D E R S L E V.

Telef. 229

Største og billigste

Manufakturvare-Forretning

her paa Pladsen.

Stort Lager i alle Manufakturvarer, Herre- og Dame-Konfektion.

Skotøj samt alle Slags Kortevarer.

Salg kun mod Kontant med lille Fortjeneste.

Billige, men faste Priser.

J. C. Hansen, Skibsmægler.

Kolonial- og Skibsprovianteringshandel.

Gæstgivergaarden „Danmark“, Haderslev.

Steffen P. Møller,

Bispegade 368.

H A D E R S L E V.

Bispegade 368.

Sten- og Billedhugger.

Stort Lager af smagfulde Gravmonumenter og Plader.

Waldemar Schmidt, Haderslev,

Nørregade 15.

Ved Søndertorv.

Telefon 16.

Special-Forretning i Herre-Garderobe.

Største Udvalg i engelske og tyske Stoffer.

Klædninger efter Maal fra eget Værksted under Garanti.

Paa Grund af stor Omsætning kun moderne Ting paa Lager.

E. P. Thorsen,

Haderslev.

Søndertorv 17.

Haderslev.

Stort Udvalg i

Manufakturvarer, Dame- og Herrekonfektion. Udstyrsartikler.

Peter Henningsen,

(P. C. Winterbergs Eftfg.)

Haderslev. Storegade 454. Telefon 169.

Ur-, Guld- og Sølvvare-Lager.

Tørgen Iversen, Haderslev.

Norregade 1. Herre- og Dreng-Garderobe- Norregade 1.

Forretning. Sko- og Støvle-Magasin.

J. Lassen Ferdinand,

Haderslev.

Slagtergade 635.

Haderslev.

Mobel- og Bygningsnedker.

Færdige Ligkister haves stedse paa Lager.

Nicolai Outzen, Haderslev.

Smør-Eksport-Forretning.

Forretning med Korn, Foderstoffer, Godningsstoffer og undersøgt

Markfro.

Tandtekniker J. Johansen,

Jomfrustien.

Haderslev,

Jomfrustien.

anbefaler sig med

alle Nyheder paa Tandteknikens Omraade.

Særlig anbefales mine velbekendte

godtpassende Tandsætter i forskellige Indfatninger.

Smertefri Tandudtrækning ved Bedøvelse og Lokalbedøvelse
til billigste, men faste Priser.

H. Fahrendorf, :: Haderslev ::
Søndertorv 295
Konditori og Kafé samt Bageri.

A. Thulstrup, Haderslev,
Telefon Nr. 125. Badstuegade 197. Telefon Nr. 125.
Slagteri og Kreaturhandel.

V. Fahrendorff, Haderslev.
Urmager- og Guldsmedforretning.
Nørregade Nr. 2, ved Siden af „Høppners Høtel“.

Chr. N. Iversen,
Mølleplads 149. Haderslev, Mølleplads 149
anbefaler sin
Kolonialvareforretning og Farvehandel.

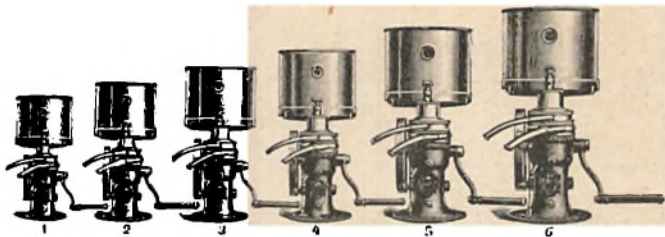
Kolonialvarer.   **HADERSLEV**
Hjørnet af Slagtergade
og Ringgade.
Forhen P. P. Thuesens Hus   Albert Frydendal.

Erik Bløcher,
Storegade 518.   Haderslev.   Storegade 518.
Garveri og Produktforretning.
Indkøb af Huder, Skind, Haar, Klude, Ben, Jærn og Metaller
til højeste Dagspriser.

Ed. Johansen,
Slagtergade Nr. 626.   Haderslev.   Slagtergade Nr. 626.
Malerforretning.

**Verdens bedste
Centrifuge er**

(Patent Knudsen).

„Perfect“

Eneforhandling for Slesvig og Holsten :

Haderslev Maskinfabrik A. S.

Jensen & Wind,

Haderslev.

Storegade Nr. 466.

Haderslev.

Mode-, Manufaktur- og Konfektionstorretning.

A. Clausen, Tømmermester.

Nørregade Nr. 15, Haderslev.

Haderslev Slotsvandmølle.

Mølleri. ——— Korn. ——— Foderstoffer.

J. G. Weppler, *MEKANIKER
HADERSLEV.*
Cykle- og Symaskinehandel.

*Reparatur-Værksted. Telefon-, Gas-, Vand- og elektriske Anlæg-
Tillige anbefales Motor-Cykler.*

Stort Udvalg
i Kakkellovne og Komfurer,
Vejle og andre Systemer.
Vaskekedler, Tærnvinduer,
Gravgitre
og alt andet Støbegods.

Haderslev Maskinfabrik A.S.

Tandlæge J. Smith,

Telefon Nr. 249. Haderslev, Nørregade. Telefon Nr. 249.
Smertefri Tandudtrækning under Gasbedøvelse.

Jver Hübbe,

Lavgade.

HADERSLEV.

Lavgade.

Tobak- og Cigarforretning.

Fra det største Lager paa Pladsen anbefales
direkt importerede

=====**rene Drue-Vine**=====

til billige Priser fra

Frederik Wartho, Haderslev,
Nørregade 1B.

en gros.

en detail.

Vi bringer herved vore Produkter i det ærede Publikums behagelige Erindring: **Hvidtøl Nr. 1, Husholdningsøl, Stjerneøl, Dobbeltøl og Mineralvand.**

Husk altid og forlang vort **Baiersk Øl**, et anerkendt fortrinligt Produkt.

Bryggeriet Hansborg e. G. m. b. H.

J. D. Suurballe,
Haderslev. Urmager- og Guldsmid-Forretning. Haderslev.
Søndertorv Nr. 226.

J. Nicolaisen Falk,

Malerforretning.

Storegade 427.

H A D E R S L E V.

Storegade 427.

N. F. KRUSE, Haderslev.
Storegade Nr. 519.
engros & en detail. Klodsemageri. engros & en detail.

Chr. Lassen, Haderslev.

Uldvareforretning.

Sønderbro Nr. 243.

Haderslev.

Sønderbro Nr. 243.

J. Schrøder, Haderslev.

Ægekspert og Agentur.

**Agent for Brandforsikrings-Selskabet
„Danmark“.**

Telefon 23.

Telefon 23.

Chr. Nielsen,

Snedkermester,
HADERSLEV
Storegade Nr. 494.

Haderslevs største Møbel-Magasin.

Nis Schmidt, Haderslev.

Jomfrustien 404 b.

Lager af fortrinlige KLAVERER og HARMONIER.
Ædel fuld Tone, uovertruffen i Holdbarhed.

Peter Iversen, Haderslev.

Specialforretning i Smør, Margarine og Æg.
en gros & en detail.

Rud. Sacks Radsaamaskiner

er de bedste.

R. Beck, Maskinforretning, Haderslev.

Haderslev ny Trikotageforretning

Brødrene Kjær (før Hans Kjær)

er det bedste Indkøbssted for

Uldvarer, Garn, Færdigsyet Bornetøj.
Eget Maskinstrykkeri.

De bedste og mest praktiske

Landbrugsmaskiner og Redskaber

køber man billigst hos

Nikolaj Outzen, Maskinhandel, Haderslev.

A. F. Petersen, Haderslev.

Klejnsmed og Vægtfabrikant.

Lager af KREATUR- og DECIMALVÆGTE samt alle mulige
JÆRNGITRE.

Reparation af Vægte af ethvert System under justøramtlig Kontrol

Haderslev Brødfabriks
Brød
er det bedste.

Lausen Holm.

Storegade 457. HADERSLEV. Telefon 259.

Mode-, Manufaktur- og Konfektions-Forretning.

Jørgen Hauberg.

Haderslev.

Storegade 488.

Kolonial, Tobak og Cigarer.

HADERSLEV ÆGFORRETNING.

Sønderbro. HADERSLEV. Kr.-Telef. S.

Opkøber Æg til højeste Dagspris.

Valdemar Møller's Eftflg. (Chr. Petersen)

Storegade Nr. 542. Haderslev. Hjørnet af Vestergade.

anbefaler sit velassorterede Lager i aflagrede

==== Tobakker og Cigarer. ====

Lassens Tandklinik

Tomfrustien. Haderslev. Tomfrustien.

Jørg. Sorgenfri's Møbelsnedkeri.

Gaaskærgade 710. — **Haderslev.** — Gaaskærgade 710.

Ligkister og Ligtøj i stort Udvalg.

Johs. Jensen, Haderslev.

Gravene. — **Vognfabrik.** — **Gravene.**

(Indehaver: **J. H. Hildebrandt.**)

N. Nielsen, Haderslev.

Telefon Nr. 164. GRAVENE Nr. 436. Telefon Nr. 164.

Slakteri & Pølsemageri.

Hans P. Møllers Enke,

Sonderbro 240. **Haderslev.** Telefon Nr. 4.

Korn- og Foderstof-Forretning og Mølleri.

Guano og Markfro.

H. P. Guldbrandt, Haderslev.

Storegade Nr. 507. **Haderslev.** Storegade Nr. 507.

Rebslageri med alt til Faget henhørende.

M. S. Wismar,

Klostergade Nr. 285 HADERSLEV. Klostergade Nr. 285.

Malerforretning.

H. P. Færdig, Haderslev.

Artesisk Brøndboring og Pumpe-Forretning.

Christian Petersen, Polsterer, Haderslev.

Slotsgade Nr. 38. **MOBELFORRETNING.** Slotsgade Nr. 38.

Værksted, specielt for Polstermøbler.

Roose & Comp., Haderslev.

Korn, Foderstoffer, Markfrø og Guano.

Æg- og Smørforretning.

„Højskolehjemmet“,

Storegade, Haderslev,

anbefales.

Anne Schmidt.

Juhl & Boysen, Haderslev.

Kolonial- og Svine-Eksport-Forretning.

Telefon 137. Sønderbro Nr. 253. Telefon 137.

C. Færdig & Søn,

Kobbersmed.

HADERSLEV, Apotekergade.

Brøndborer.

(Ved Siden af Love-Apoteket)

Artesisk Brøndboring. Mejerigenstande.

Ingeward Suurballe,

Søndertorv 19.

Haderslev.

Sønderstorv 19.

Mekaniker og Forniklingsanstalt.

Anbefaler — **CYKLER** — fra 60 til 140 Mark.

Lager af Reservedele samt Reparationsværksted.

M. Gydesen, Arkitekt.

Telefon 269. Haderslev, Jomfrustien. Telefon 269.

Tegninger. Overslag. Byggeledelse p. p.

Wilhelm Skov, Mekaniker.

Søndertorv Nr. 292.

Haderslev.

Søndertorv Nr. 292.

Stort Lager af **Cykler og Symaskiner** samt **Tilbehør.**

Reparaturer af Cykler og Symaskiner udføres prompt og billigt.

Brandforsikringer

tegnes til billigste, faste Præmier hos

Chr. Aagaard, Haderslev.

Portofrit med Kredsbænen ved
mindst 2 Pund.

Specialitet !

Campinas
Mk. 1,10—1,20,
Melange.

Friskbrændt !
fra eget Brænderi

Kaffe

garanteret ren
og velsmagende

Specialitet !

Java
Mk. 1,40—1,60
Blanding.

Portofrit overalt med Posten
ved mindst 5 Pund.

med Rabat-Kupons.

Man burde i egen Interesse gøre et Forsøg.

Telefon 230. J. Dahl, Haderslev.

Joh. Iversen, Bygningsmester,
Sønder-Otting pr. Haderslev,
anbefaler sig med alt til Byggefaget henhørende
Arbejde.

Telefon Nr. 10.

H. B. Kjær, Brorsbøl pr. Haderslev,

anbefaler sin Forretning med

Osborne-Høste- & Slaamaskiner

Et velassorteret

Reservelager og eget Reparaturværksted.

Telefon Nr. 10.

L. P. Dall, Brorsbøl

Telefon 17. **pr. Haderslev,** Telefon 17.

anbefaler sin **Maskintorretning.**

Jørgen Mortensen,

Slukefter,

anbefaler sin **Kolonialvareforretning.**

Jærn-, Kortevarer-, Stentøj- og Manufakturhandel.

Lager af Foderstoffer, Markfrø og Kunstgødning.

Fra Haderslev Østeramt.

Nis Clausen, Øsby.

Kolonial-, Stentøjs- og Kortevare-Forretning.

Lager af

*Cigarer og Tobakker. Vin- og Spirituoser.

————— Daglig friskbrændt Kaffe. —————

Chr. M. Damkjær, Murmester, Øsby.

Cementstøberi og Bygningsmaterial-Handel.

Telefon Nr. 9.

Postschekkonto Hamborg Nr. 143.

Prima Cement-Tagsten. Lager af Kakkellovne,

:: :: Komfurer og Vaskekedler m. m. :: ::

Bygninger af enhver Art udføres i korteste Tid.

Brøndbygning og Pumpeanlæg udføres overalt i Kredsen.

Fragtkørsel overtages til enhver Tid til moderate Priser.

Sophus A. M. Christensen,

————— Tyrstrup. —————

:: : Lager af Byggematerialer. : ::

Stort Lager af Tobak og Cigarer.

J. Schultz,

== „Nord“ ved Kristiansfelt ==

anbefaler sin

Manufaktur- og Konfektionsforretning.

P. B. Christiansen,

„Frej“ ved Kristiansfelt,

anbefaler sin

Kolonial-, Jærn- og Kortevarer-Forretning.

M. G. Thomsen, Ridehjulsforhandler,

Telef. 46. Kristiansfelt. Telef. 46.

Repræsentant for Motor-Fabrikken „Deutz“.

N. H. Kjær, Kristiansfelt.

Urmager- og Guldsmed-Forretning.

K. P. Gellert, Tyrstrup.

Slakteri og Pølsemagerforretning.

Th. Ellgaard, Tyrstrup.

Malerforretning.

Grundlagt 1810.

F. Ebbesens Enke,

Christiansfeld.

Guld-, Sølv-, Sølvplet- og Nikkelvarer.

Lommeure og Regulatorer.

Meteorologiske og optiske Varer.

Grundlagt 1810.

J. Guldbergs Skrædderforretning,

Kristiansfelt.

ff. Herre- og Dame-Garderobe.

Nye moderne Stoffer i stort Udvalg.

K. Ravn's Enke, Tyrstrup,

anbefaler sin

Sadelmagerforretning.

Gamle Møbler modtages til Desinfisering.

Michael A. Jacobsen, Tagkær,

Møbel- og Bygningssnedker,
leverer saavel **Fabriks-** som **hjemmelavede Møbler.**

Joh. Nielsen, Kristiansfelt,

(ved Siden af Sparekassen)

anbefaler sit velassorterede Lager af færdigt **F o d t ø j.**
Reparationer udføres til moderate Priser.

Villads Martensen,

Kristiansfelt, anbefaler sig med **Kristiansfelt,**
Tapeter og Borter. Bog- og Papirhandel.
Galanteri- og Lædervarer. Figurer.

Iver Knudsen, Tagkær

ved **Kristiansfelt.**

Maskin- og Beslagsmed.

N. Christiansen, Tyrstrup.

Mekanisk Væveri.

Udsalg af hjemmevævede Varer af eget Fabrikat.

Uld tages i Bytte.

Garn til P a a s l æ t (Islæt) modtages og leveres færdigt i
korteste Tid.

Nicolai Outzens Filial, Kristiansfelt.

☉ Korn, Foderstoffer, Gødningsstoffer, Markfrø. ☉

D. Dinesens Herreekviperiing,

Kristiansfelt.

ff. Herre- og Dame-Garderobe. — Stort Lager i moderne
Stoffer, samt Trikotage, Underbeklædningsgenstande og
Hovedbedækning.

Ernst Jenson,

Telefon 4.

TYRSTRUP.

Telefon 4.

Kolonial- og Skotojs-Forretning.

Alle Sorter Gødningstoffer. Lager af Kul og Koks.

Peter Gydesen,

Bygningsmester,

Mastrup St.,

Bygningsmester,

anbefaler sig med

alt til Bygningsfaget henhørende Arbejde.

H. J. Dahl, Hjulmager,

MASTRUP,

anbefaler sig med alt til Faget henhørende.

SVEND HANSEN, Mastrup,

Bygningsmester,

anbefaler sig med

alt til Bygningsfaget henhørende Arbejde.

L. Nielsen, Mastrup, Skrædderforretning,

anbefaler

sig med Levering af ff. HERREKLÆDNINGER samt stort
Udvalg i PRØVER af moderne STOFFER.

H. Christensen, Mastrup,

Kolonial-, Tobak- og Cigar-Handel samt Bageri.

F. A. Adolphsen, Mastrup,

anbefaler sig med sin MALERFORRETNING.

Hans H. Frederiksen, Mastrup,

anbefaler sin Forretning

--*-* som Maler og Vognlakerer. *-*-*-*

Thomas P. Sørensen,

Hoptrup,

anbefaler sit **Bageri** og **Konditori**.

Hoptrup Forsamlingshus

anbefales

med sine rummelige og hyggelige Lokaler samt god Staldplads.

Jens Black.

Thomas J. Mathiesen, Hoptrup,

anbefaler sit

Bageri og Konditori.

J. Haugaard, Hoptrup.

Kolonial-, Tobak- og Cigar-Handel.

J. Th. Jensen,

Telefon Nr. 1. ——— **Vojens.** ——— Telefon Nr. 1.

Lomme- og Stueure, Guld-, Sølv- og Nikkelvarer.

Harmonikaer, Mundharper, Barometre, Termometre, Brillor,

engros.   Ridehjul og Symaskiner.   en detail.

Stort Udvalg! Yderst billige Priser.

Reparationer paa ovennævnte Artikler udføres hurtigt.
solid og billigt.

Julius Nielsens

Tømmerforretning i Vojens.
Stort Oplag af Tømmer, Brædder, Planker
og Lægter, som anbefales til billigste Priser.

Jørg. Jensen, Vojens,

anbefaler sit store Lager af
Manufaktur- og Modevarer, Dame-, Herre- og
Børne-Konfektion.

Lager af Herre-, Dame- og Børne-Fodtøj.

J. Th. Jensen, Vojens.

Tel. Nr. 1. **Jærn, Kul, Koks, Kalk, Cement.** Tel. Nr. 1.
Svlnetruge, Rør, Gipsrørvaev, Tjære og Tagpap.

Christian Pauli's Gæstgivergaard
i Vojens.

Nicolai Sørensen, Vojens.

Telefon Nr. 11.

Støbegodslager, Glas- og Stentøjs-Handel.

Kolonial-, Jærn- og Kortevarerforretning.

Tobak og Cigarer samt undersøgt Markfrø.

Lager af Vejle Komfurer og Kakkelovne.

H. Biermann,

Vojens **====** Bødkermester, **====** Vojens
anbefaler sig med

Ajletønder med og uden Patentspreder.

Prima Eksport-Smørtræer, Saltkar og Skoldekar.

Tillige anbefales mit **velindrettede Røgeri.**

Marius Schmidt.

Vojens.   Stort Udvalg i   **Vojens.**

Manufakturvarer, Dame- og Herre-Konfektion.

Skotoj.   **Sengefjer og Dun.**   **Skotoj.**

Eduard Bossen, Vojens,

anbefaler

sig som Bygningsmester.

Hans Gram, Maskinfabrik,

Indehavere: Hans og Aage Gram,

Telegr.-Adr.: Gram.

Telefon Nr. 13.

Vojens.

**Mejerianlæg. Mejeriomændringer og alle Slags
Mejerimaskiner.**

Elektriske Lys- og Kraftanlæg.

Vandværksanlæg.

Eksplodingsmotorer for Gas og flydende Brændstof.

H. Kjestrup (C. Schultz's Efterfølger),
Sommersted Station.

KOLONIALVARER.

Lager af Herre-, Dame- og Børne-Fodtøj.

Alle Sorter Godningsstoffer.

Fabrikations-Lager af Haderslev Benmel.

Chr. Roose & Speth,

Sommersted Station.

Korn-, Foderstof- og Markfrø-Forretning.

Sommersted Dampfarveri.

Kemisk Rensningsanstalt & Trikotageforretning.

B. Bork.

N. Suurballe, Smedemester,

Sommersted By anbefaler Sommersted By
nye og brugte Vogne.

H. KJER, Sommersted.

Billigste Indkøbssted i

Kolonial-, Jærn- og Kortevarer.

Stort Lager

i HERRE- og DAME-SKOTØJ til billigste Priser.

Telefon Nr. 23.

Telefon Nr. 32.

Schmidt's Skrædderforretning,

Sommersted St

Herre-Klædninger og Dame-Kostumer efter Maal, leveres
solid og billigt, samt **Stoffer** til moderate Priser.

Boy Kjær,

Skrædderforretning, Sommersted St.
anbefaler de moderneste Nyheder i **Stoffer**.

Andreas Dall, Mølby,

Smedemester,

anbefaler sig som **Vogn-** og **Beslagsmed.**

Hans Hansen, Mølby,

Mobel- og Bygningsnedkeri.

Færdige Ligkister haves stæde paa Lager.

Andreas Kock, Mølby.

Smedemester.

Lager af **Cykler** og **Reparation** af **Landbrugsmaskiner.**

Hans Falkenberg, Jels.

Vogn og Beslagsmed.

Jels Landbohjem

anbefaler sine lyse og hyggelige Lokaler, god og reel Betjening,
og rummelig Staldplads.

A. Jessen.

J. P. Christensen, Jels,

anbefaler sig som Tømmermester.

H. M. Hansen, Smedemester, Jels,

anbefaler

nye og brugte Vogne.

Marius Overbeck, Jels,

anbefaler sit Lager i **Bygningsmaterialier.**

Snedkerforretning og Ligkistemagasin.

H. P. Dinesen, Jels,

anbefaler sit

Savskæreri og alt til Faget henhørende.

J. LASTEIN, Blikkenslager i Jels,

anbefaler sit Lager af premierede Mejerispande.

Største Udvalg af Stald- og Vognlygter samt Lamper og Husholdningsgenstande.

P. JEGSEN, JELS.

222 MALER- OG LAKERERFORRETNING. *222*

Jels Dampfarveri,

Appretur og Tøjrensings-Anstalt,
anbefaler sig

med alt til Faget henhørende.

M. Hansen.

Hans A. Baagøe, Jels,

anbefaler sig som BYGNINGSMESTER.

H. Christensen, Skodborg,

Telefon Nr. 5.

anbefaler sin

Telefon Nr. 5.

~ ~ ~ Blandetforretning. *~ ~ ~*

Hans Bordorff, Skodborg

SMEDEMESTER,

anbefaler nye og brugte Vogne.

Andreas Hollensen, Skodborg,

anbefaler sin

Kontantforretning i Kolonial- og Kortevarer.

5 pCt. Rabat.

N. H. Sterndorff, Skodborg-Mølle,

anbefaler

Korn- og Mølleriprodukter.

E. P. Jensen, Skodborg,

anbefaler sit

Bageri og Konditori.

T. E. Dahl, Skodborg.

Telefon Nr. 2.

Kolonial og Isenkram. Guano og undersøgt Markfrø. Kul, Koks, Briketter.

Tjære og Tagpap. Glace-Rør og Krybber.

NB. Huder og Skind købes til højeste Dagspris.

Peter Wolff, Skodborg.

Smedemester,

anbefaler **nye** og **brugte Vogne.**

P. Lassen, Snedker, Skodborg,

anbefaler sig med Møbel- og Bygningsarbejde.

Nicolai Sørensen, Skodborg,

Skrædderforretning.

Herre-Klædninger og Dame-Kostumer efter Maal leveres solid

:: og billigt, samt moderne Stoffer til moderate Priser. ::

Gerth Christensen, Skodborg.

Lager af Cykler og Symaskiner og Reservedele.

Reparaturer udføres hurtigt og billigt.

Skodborg Manufakturhandel.

Fjer og Dun og færdige Senge.

A. P. Frehr.

L. J. Petersen, Over-Jersdal,

Telefon Nr. 3. — anbefaler sin — Telefon Nr. 3.

Kolonial- og Manufaktur-Forretning.

Stort Lager i

Kakkelovne, Komfurer og fritstaaende Vaskekædler.

Forhandling af J. P. Junggreens Skraa- og Røgtobakker.

L. P. Lange, O.-Jersdal.

*Korn- og Foderstoffer, Kunstgødning.
Kul og Cement. Handel med undersøgt Markfrø.*

Niels H. Nissen, O.-Jersdal.

Smed og Maskinbygger.

Specialitet med Opførelse af sine bekendte Vindmøller.

D. Detlefsen, Over-Jersdal,

anbefaler

Bageri, Konditori og Mølleri.

**C. Hansen, Skomager,
Over-Jersdal,**

anbefaler sin

Skotøjsforretning.

P. P. Westergaard, :: Over-Jersdal,

anbefaler sit Mølleri, Rug- og Finbrøds-Bageri.

Andreas Schmidt, Over-Jersdal-Firø.

Gæstgiveri, samt Køretøj til Udlejning.

HEINRICH DAHL, Østerlindet.

∴ Kolonial-, Jærn- og Kortevare-Forretning. ∴

Ribe Kakkellovne og Komfurer.

Byggematerialier, Kalk og Cement, Kul, Koks, Briketter,
Tjære og Tagpap.

Lager af Foderstoffer, undersøgt Markfrø og
Guanoc, Tømmer og Brædder.

Udsalg af Landbrugsmaskiner.

— Telefon Nr. 1. —

— Telefon Nr. 1. —

Niels A. Hansen, Bevtøft.

(J. Jørgensen's Efterflg.)

Kolonial-, Manufaktur-, Stentøjs- og Grovvarer-Forretning.

J. P. Toft, Rødding.

Hjulumager-Forretning.

Dall & Jepsen, Rødding,

Jærn- og Kortevarer.

Stentøj og Glasvarer.

Kakkelovne, Komfurer og fritstaaende Vadskekedler.

Mod Kontant 4 pCt. Rabat.

M. Hansen, Rødding.

Kontant-, Manufaktur- og Mode-Forretning.

Herre-, Dame- og Børne-Konfektion. Skotøjslager.

H. Chr. Andersen, Rødding.

Bog- og Papirhandel, Bogbinderi.

Lager af **Fonografer** og **Grammofoner** samt danske og tyske **Valser** og **Plader**.

A. S. Bøggild Gundersen,

RØDDING.

Kolonialvareforretning.

RØDDING.

Lager af Kul og Briketter.

A. P. Christoffersen,

Rødding,

anbefaler sin Jsenkram- og Stentøjs-Forretning.

Ribe Kakkelovne og Komfurer.

A. B. Sørensen, Malermester.

RØDDING,

anbefaler sig med **alt til Faget** henhørende.

Chr. J. Ravn, Rødning,

anbefaler

Tømmer og Brædder, Kalk, Cement, Tagpap,
Søm og Jærnvinduer, Jærntag, Tagsten, Mur-
sten m. m.

T. P. Beck, Harreby. Telefon Amt.

Kolonial-, Manufaktur-, Skotoj-, Jærnvarer-, Glas-
og Stentøjs-Forretning.

Tobakker, Cigarer, Vin og Spirituoser. Sæson-Lager af
Kunstgødning og Markfrø.

Brædder, Tømmer, Cement, Kul, Koks, Briketter. Ribe Kakkelovne og Komfurer.

Niels Hansen, Toftlund.

Bog-, Papir- og Kunsthandel, Bogbinderi.

*Stort Lager af indrammede Billeder, passende til Brude-
og Festgaver.*

K. P. Friis, Toftlund, Hjulmager,
anbefaler sig med alt til Faget henhørende.

Rasmus Brik, Toftlund.

bringer herved sin

Skotøjsforretning i velvillig Erindring.

Reparaturer udføres hurtigt, solid og til moderate Priser.

M. A. Prinds, Toftlund,

anbefaler et stort Lager i **Kolonialvarer i kun bekendte
prima Kvaliteter.**

Smukt Udvalg i Glas- og Stentøj.

Borchert & Frosch, Toftlund.

Lager af

Korn og Foderstoffer. Undersøgt Markfrø og Guano. Chili-Salpeter.

P. P. Detlefsens Enke, Toftlund,

anbefaler et stort Lager i

Herre-, Dame- og Børne-Fodtøj.

Skærbæk. **Aug. Jensen.** Skærbæk.

anbefaler sin Forretning i **Kolonialvarer, Vine, Spirituoser, Tobak og Cigarer. Jærn-, Kortevarer og Stentøj.**

Stort Lager af Bygningsbeslag og Støbegods.

Hakkelse- og Kornrensemaskiner og Plove.

Danske Komfurer og Kakkelovne.

Hans P. Petersen, Skærbæk,

Maler og Lakerer.

Udsalg af Tapeter, Oliefarver, Lakker og Gulvolie.

Marius L. Hansen, Skærbæk,

Sadelmager-Forretning,

anbefaler alt til Faget henhørende.

H. F. Hansen, Skærbæk.

Telefon 34.

Kolonial-, Kortevarer- og Stentøjsforretning.

Telefon 34.

Særligt anbefales

ff. allagrede Tobakker og Cigarer, Vine og Spirituoser.

Vaske- og Vridemaskiner. Tøjroller.

Bendix Rossen, Skærbæk,

anbefaler sit Bageri.

Husk, at i J. Lorensens Værksted i Skærbæk
faas de bedste Landbrugsmaskiner og Reservedele.

H. J. Jepsen, Skærbæk.

Pumpe- og Hjulmagerforretning.

Ajlepumper, Ajlespredere, Vandledningsrør og artesisk Brøndboring
anbefales.

Boy Thyssen, Skærbæk

Kolonialforretning og Kulhandel.

Telefon 13. **J. Clausen, Skærbæk.** Telefon 13.

Anbefaler mit Lager af

Ribe Kakkelovne og Komfurer til Fabrikspriser.

Alle Størrelser haves paa Lager.

Landbrugsmaskiner, Cykler og alt Tilbehør.

P. Nielsen, Rejsby ved Brøns.

Kolonial-,

Korn- og Foderstof-Forretning. — Kul og Kunstgødning.

Anekdote.

Meget fornuftigt. To Dødstumme traf hinanden efter
en glad Aften.

Hvad sagde din Kone, fordi du kom saa sent hjem? spurgte
den første paa Tegusproget.

Hun skældte frygteligt ud.

Hvad gjorde du saa?

Seg slukkede Ljjet!

Fra Sønderborg By og Amt.

Min fineste Margarine

PRIMUS

smager, smelter og bruner som bedste Natursmør.

„Primus“ tilberedes efter en ny Fremgangsmaade af de nyeste Raamaterialier i Forbindelse med den bedste Mælk og Fløde.

„Primus“ burde ikke mangle i nogen Husholdning, da samme besidder alle de Fortrin, som godt Smør har, smager som Smør paa Brødet, er overhovedet i Udseende og Smag ikke at skelne fra Smør.

„Primus“, omhyggeligt forarbejdet, er fast, kærnefuld og produktiv som Smør, da Vanddelene efter Mulighed er bortfjernede, noget, der særlig for Husmoderen er ensbetydende med en stor Besparselse.

„Primus“ anbefales enhver Husholdning. Den kommer ikkun frisk i Handelen og kan efter Ønske faas igennem enhver Detail-Forretning.

**Margarinefabrik
Sønderborg.**

Tel. Nr. 22.

P. Knarhøj.

Alle Slags Mel og Gryn,

sur Sennep samt forskellige Slags **Fodervarer** anbefales fra

Sønderborg Valsemølle,

Telefon Nr. 35.

Peter Hansen.

Tel. Nr. 52.

Th. J. Mørch,

Tel. Nr. 52.

Storegade Nr. 9. **Sønderborg.** Tidligere Nr. 58.

Jærn- og Kortevarer, Støbegods. Morsø Kakkellovne og Komfurer.

Porcelæn-, Fajance- og Glasvarer.

Mejeriredskaber, Jagtbøsser og Ammunition.

Harders Patent-Ajlepumper og Bravo Patent-Ajlepumper.

J. H. Kock, Færdige Brude-Udstyr.
Baby-Udstyr.

Hvidevare- og Senge-Hus,
Jærn- og Messing-Sengesteder.

Billigt! Billigt!

Sønderborg. Børnevogne. * Sportsvogne.

E. N. Due's Eftrflgr., Sønderborg.
Telefon Nr. 34.

(Indehaver: N. E. SØNNICHSEN.)

Korn- og Foderstof-Forretning.

A. Behn, Sønderborg.

Kolonial-, Vin-, Spirituosa-, Jærn- og Kortevarer-
Forretning.

Lager fra J. P. Junggreens Tobaksfabrik.

Sønder-
borg.
Tel. Nr. 57.

Bossen & Bock,

Broager.
Tel. Nr. 57.

Manufaktur- og Modevarer.
Herre- og Dame-Konfektion.

Udstyrs-Artikler. Salg imod Kontant.

Største Lager. Billigste Priser.

Jørgen Møller,

Perlegade 44. Sønderborg. Telefon 217.

Jærn- og Kortevarer, Glas, Porcelæn og Stentøj.

Lamper. Kakkellovne og Komfurer.

Normal-Patent-Decimalvægte. Herkules-Ajlepumper.

Jærnpumper og Rør. Jærn-Vinduer. Have-Møbler.

Stort Udvalg!

Billige Priser!

J. Staugaard, Sønderborg.

Telefon Nr. 299.

Special-Forretning for Cykler og Symaskiner.

engros! — en detail!

Specialitet: Alsia-Cykler og Korea-Cykler, Pfaff-, Victoria-, Alsia- og Köhlers Symaskiner.

Stort Udvalg og billigste Priser. Billigste Indkøbssted for Forhandlere og Forbrugere.

Alle Reparaturer udføres solid og billigt i mit store dertil indrettede Værksted.

**Skal Kærlighed Dem Lykke bringe,
Køb Holger Hansen's Forlovelsesringe!**

Guldsmed Holger Hansen, Gravor.

Storegade 45. Telefon 74.

Chr. Otten, Sønderborg,
Storegade Nr. 78.
Bageri og Konditori.

P. Helmer, Sønderborg.

Kolonialvare-Forretning.

Hor- og Blaar-Import. Handel med torrede Tarme.

Billige Emaillevarer.

Revne Oliefarver og Farver til Hjemmefarvning.

Vi bringer i **samtlige Manufakturvarer**

altid det Rigtige

til vore bekendte **yderst kalkulerede Priser.**

Chr. Rode, Indeh.: **Andersen & Birkedal,**
Sønderborg.

Telefon Nr. 62.

Helmer & Jørgensen,

Sønderborg.

Manufaktur-Forretning.

Peder Stoffer, Sønderborg.

Specialforretning i

Herre- og Dreng- Artikler.

J. C. Hansen, Sønderborg,

Telefon Nr. 31. — Perlegade 96, — Telefon Nr. 31.
anbefaler sin Forretning

i Korn, Foderstoffer og Kunstgødning.

Marius Madsen, Sønderborg,

Perlegade 29. ————— Telefon 54.

Specialhus i Mode-, Manufaktur-, Kortevarer. Uldvarer,
Lærreds- og Udstyrssager. —————

Fjer og Dun.

Arbejder-Artikler.

Salg kun imod Kontant med lille Fortjeneste.

Odense Ægforretning

i Sønderborg

er Køber af Æg til højeste engelske Notering, som meddeles 8 Dage
forud. Kontant Afregning, ingen Fragt, fri Emballage. Samlesteder
overalt paa Als og Sundeved.

Leveringsbetingelser erfares hos Samlerne eller i Odense.

Ægforretning i Sønderborg, Perlegade.

NB. Hvor der endnu intet Samlested er, ønskes et saadant oprettet.

Min Kone

køber sine Manufakturvarer til hele Familien hos **Hans Hansen i Sønderborg,**

mine Born

er smagfuldt og billigt paaklædt fra

hans Forretning.

Telefon *Johs. Møller* Telefon
Nr. 276. Nr. 276.
Sæbefabrik i Sønderborg.

Jørgen Krogh, E. Møller's Eftflgr.,
Sønderborg, Perlegade 21,

anbefaler sin Forretning med Cykler under bekendte Mærker som: Triumph, Herkules, Mars og billigere Slags fra 65 Mk. af.

Ligeledes de Original-Viktoria-, Teutonia- og Singer-Symaskiner.

Desuden udføres Reparaturer af alle Systemer solid og billigt i mit eget Værksted.

Mathilde Oberg, Sønderborg,

Store Raadhusgade 7, _____ Telef. Nr. 171.

anbefaler :

friskbrændt Kaffe, The, Cacao, Chocolate.

Forlang gratis: 1 Prove Ceylon The pr. Pund Mk. 2,80.

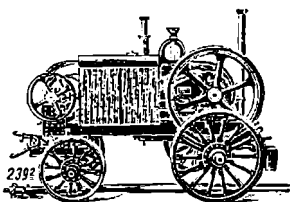
C. A. Petersen, Sønderborg,
Skomagermester,

for „Centralhalle“, nu i Huset ved Siden af Perlegade 6.

Største Lager af kun prima, solid og smukt

Fodtøj for Herrer, Damer og Born.

Bestillinger efter Maal udføres i korteste Tid.

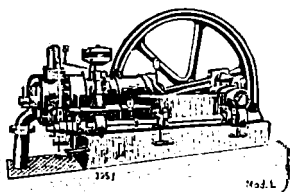

Deutzer Motorer
farbare og stationære,
anbefales.

Georg Nielsen, Sønderborg.

Telefon 330.

Eneforhandling for Aabenraa Kreds.

Hans P. Hansen,

Havnegade 20.

Sønderborg.

Telefon 110.

**Kolonialvarer, Stentøj,
Kortevarer og alle Slags Skibsudrustnings-Artikler.**

Candatelier Jacobsen,
Sønderborg.

*Kunstige Tænder af kun bedste Materiale.
Candudtrækning ved lokal Bedøvelse.*

Træffes i Graasten hver Torsdag.

M. P. Nielsen, Sønderborg.

ÆG-EKSPORT.

Eneforhandling af garanteret **rent Kødme** „Hansa“ for Nord-
slesvig. Indhold: 50 % Protein, 17 % Fedt og 16 - 18 % Fos-
forsur Kalk. — Enhver Ordre eksp. straks.

Peter Nannsen Petersen, Guderup.

Kolonial-, Jærn- og Kortevarer.

Glas- og Stentøjs-Handel.

Lager af

Tobak og Cigarer. Vin og Spirituoser. Undersøgt Markfrø.

J. Rasmussen, Guderup,

anbefaler sit store Lager i

Herre-, Dame- og Børne-Fodtøj

til moderate Priser.

Andreas C. Sørensen,

Tandslet.

**Kolonial-, Stentøjs-, Glas- & Kortevarerforretning
Tobak og Cigarer. Vin og Spirituoser. Droger.**

Oplag af Havefrø fra Ernst & von Spreckelsen i Hamborg.

Høusekalk.

Chr. Schmidt, Broager,

anbefaler sit velassorterede Lager i Kolonial-, Jærnvarer og
Stentøj.

Stort Udvalg!

Billigste Priser!

Fra Tønder By og Amt.

S. C. Lorensen, Tønder.

Kolonialforretning.

Salg af Foderstoffer og Kunstgødning.

Tønder Landmandsbank

(„Actien-Gesellschaft“)

i Tønder.

Oprettet 6. September 1901.

Aktiekapital 400,000 Mark fuldt indbetalt.

Indskud forrentes straks fra Modtagelsesdagen.

Filial i Skærbæk. Agentur i Højer.

Bager N. Lassen, Tønder,
anbefaler sit **Bageri**.

Johannes Jensen, Tønder, Vestergade.

Lager af Fodtøj. Bestilling efter Maal.

Ikke passende byttes. Skaffeforretning og Uensilier.

C. W. Hänsel, Tønder.

Snedkeri med Maskindrift.

Ligkister i Eg og Fyr.

Ligklædninger og Kranse.

Asmus A. Matthiesen,
Tønder,
anbefaler sin Kolonialforretning.
Tobak og Cigarer.

S. C. Sønnichsen,

Tønder.

Lager af alle Slags **KUNSTGØDNING**.

Agent for Brandforsikringsselskabet „Danmark“.

Hans Hansen,

Slotsgade,

(tidl. Joh. D. Hansen)

Tønder,

anbefaler sin **KOLONIAL-FORRETNING**.

Prima Varer!

Billigste Priser!

August Müllers Drogeri,

Tønder.

Alle frigivne
Apothekvarer,
Sygepleje-Artikler,
Forbindstoffer,
Parfumerier,
Toilette-Artikler.

Kolonialvarer,
Delikatesser,
Vin og Spirituoser,
Cigarer og Cigaretter,
Chokolade og Kakao.

Thomas Tygesen, Tønder,

Østergade, anbefaler sin Østergade,

Kolonialvareforretning.

Fine aflagrede CIGARER.

Vine og Spirituoser.

Særlig anbefales min bekendte brændte Kaffe til 1,20 M. pr. Pd.

Garanteret spiredygtigt Græs- og Kloverfrø.

Bager Th. Petersen,

Vestergade, Tønder,

anbefaler sig til Landbefolkningen.

Urmager M. C. Sørensen, Tønder.

Stort Lager af

Ure, Guld- og Sølvvarer, Brillor, Kikkerter osv.

Reparationer under Garanti i mit Værksted.

Tønder. *J. H. Jensen,* Højer.

anbefaler sin

Gæstgivergaard „Wieding Hårderhof“ i Tønder Vestergade med Gæsteværelser, Staldrum etc.

Sammesteds Lager af udsøgte Luksusvogne.

Tønder Fiskerøgeri, Østergade,

anbefaler frisk røgede

Sild, Makrel, Aal osv. Ferske Torsk, Rødspætter etc.

E. Pedersen.

Ehm Christensen,

Tønder.

Manufaktur- og Modevarer.
Herre- og Dame-Konfektion.

Hvidevarer. — Færdigt Linned. — Fjer og Dun.

P. Olufsen, Tønder.

Torvet. (Indehaver: Andreas Petersen) Torvet.

Kolonial og Delikatesser, Konserver

engros.

== Specialafdeling for Cigarer og Tobak. ==

Vin og Spirituoser osv.

P. D. Dinsen, Tønder,

anbefaler sin

Kolonialvare-Forretning.

Fine Vine, Tobak og Cigarer.

F k æ m f.

Et Levnedsløb. En Handelsrejsende giver følgende Beskrivelse af sit Levnedsløb:

Efter at jeg var færdig paa Handelsstolen og havde faaet lidt praktisk Øvelse, kastede jeg mig over B:igtraad og galvaniserede Stakitslyle, derpaa rejste jeg en Tid i Lærredszundertøj og Trikot, arbejdede flere Maaneder i Barneklæder og gjorde desuden i Filt-tøfler. Efter at jeg derpaa en Tid havde slaact mig paa Gravmonumenter, fæstede jeg mig tilsidst ved en udmærket Sort Fluelim, som jeg hidtil er bleven hængende ved.

Fra Flensborg By.

A. E. Colding, Flensborg,
anbefaler sin
Vinhandel.

Skibbroen 3, „Sommers Hôtel”, Skibbroen 3,
Flensborg. Flensborg.

ligeoverfor

Dampskibspavillonen og i Nærheden af Banegaardene.

J. Jessen & Co. Efterfølger,

Flensborg.

Kolonialvarer og Marktrø engros,

Sæbefabrik.

Jens M. Ferdinand, Flensborg,

Angelbogade 16.

==== **Kaffe-Special-Forretning.** =====

„Magasin du Nord”, Flensborg.

Mode-, Manufaktur-

==== **og Konfektions-Forretning. Udstyrsartikler.** =====

H. C. Christiansens Efterfølger,

Indehaver: Kliiver & Petersen.

H. Wohlenberg, Flensborg.

Nystaden 71.

Storegade 32.

EGEN LINIER-ANSTALT.

Elektrisk Drift! Bogbinderi og Bogtrykkeri. Elektrisk Drift!

Specialitet: Fremstilling af Forretningbøger

==== med enhver Liniatur og efter enhver Opgivelse. =====

Monsterark og Prislister sendes gerne.

De ærede Læsere af „Sprogforeningens Almanak“ anbefales et Indkøb i vore Forretningshuse :

Uldall & Møller og Hansen & Co. i Flensborg,

der med Hensyn til Billighed og Udvalg er enestaaende paa Pladsen.

Afdeling
for :

Herre-Klædninger,
Herre-Overfrakker,
Herre-Regnfrakker,
Herre-Benklæder,
Drenge-Overfrakker,
Drenge-Klædninger,

Hatte,
Kasketter,
Arbejder-Garderobe,
Undertøj,

Skotøj

af alle Slags til
Damer, Herrer og
Born
under Firma

Hansen & Co.,

Flensborg,

Nørregade 94/96.

Afdeling
for :

Sorte og kulørte Kjolestoffer,
Vaske-Kjolestoffer,
Sengetøjer,
Lagenlærreder,
Hvidevarer,
Uldvarer,
Fjer og Dun,
Færdigsyet Linned,
Korsetter, Forklæder,
samt alle Slags

Kortevarer

til særdeles bil-
lige Priser
under Firmaet

Uldall & Møller,

Flensborg.

Nørregade 92.

Ovenst. viser en nøjagtig Statistik over Forretning. Vækst. Den grundlagdes 1902 med et Personal af 3 Mand og beskæftiger nu rigelig 30 Personer.

Gunstigt Indkøbssted
for
Købmænd og Forhandlere
i vor
Engros- og Eksportforretning
Nørregade 86.

Telefon for
Uldall & Møller 717,
do. Engrosafdeling 725,
Hansen & Co. 504.

Til Læserne!

Originale Bidrag, der formenes egnede til Optagelse i Sprogforeningens Almanak, bedes indsendte til Udgifveren i Aabenraa, som paa Forlangende leverer de ikke benyttede Manuskripter tilbage igen.

Som egnede Bidrag kan nævnes:

Sagn og gamle Overleveringer fra Landet mellem Kongeaa og Ejder.

Gamle Optegnelser og Dokumenter af almen Interesse.

Gamle Ordsprog, Levere regler, Indskrifter, Viser o. s. v. fra vort Hjemland.

Beretninger om gamle Fund, gamle Skikke, store Ulykker, Krigsbedrifter og Krigsminder.

Fortællinger og Skildringer, der knytter sig til og belyser Folkelivet i Nordslesvig i ældre og nyere Tid o. s. v.

* * *

Sprogforeningens Almanak, til hvis Formaal det ogsaa hører at støtte det danske Sprog og den danske Nationalitet i Nordslesvig, ønskes — ligesom den skrives for Folket — ogsaa skrevet af Folket.

Alle og enhver, som hylder disse ovennævnte Formaal, bedes virke for den stadig videre Udbredelse af Sprogforeningens Almanak.

Det ved Almanakkens Udgivelse fremkomne Overskud gaar til Sprogforeningen.

UDGIVEREN.

